

សុត្តន្តបិដក
 សំយុត្តនិកាយ ទន្ធិវិគ្គោ
 ធម្មភាគ
 ទន្ធសំយុត្ត
 អន្ធិវិគ្គោ

[១] សាវត្ថី ។ បេ ។ តត្រ ខេ ។ បេ ។ អរោ ធម្មា រោមេ ភិក្ខុវេ អន្ធា ។ កតមេ ធម្មា រោ ។ សក្កាយនោ សក្កាយសមុទយនោ សក្កាយនិរោធនោ សក្កាយនិរោធនាមីនិវិជិមិននោ ។

[២] កតមោ ធម្មា ភិក្ខុវេ សក្កាយនោ ។ បញ្ចាធនា កុដ្ឋានិស្ស វិជិយំ ។ កតមេ បញ្ច ។ សេយ្យជិនំ វុច្ចនាធនា កុដ្ឋោ វេទុច្ចនាធនា កុដ្ឋោ សញ្ញាធនា ធនា កុដ្ឋោ សង្ការធនា កុដ្ឋោ វិញ្ញាណធនា កុដ្ឋោ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សក្កាយនោ ។

សុត្តន្តបិដក
 សំយុត្តនិកាយ ទន្ធិវិគ្គោ
 ធម្មភាគ
 ទន្ធសំយុត្ត
 អន្ធិវិគ្គោ

[១] ក្រុងសាវត្ថី ។ បេ ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ បេ ។ ព្រះមានព្រះភាគច្រើនប្រាសថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អន្តៈ (ចំណែក) នេះ មាន ២ យ៉ាង ។ អន្តៈ ២ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ អន្តៈគឺសក្កាយ ១ អន្តៈគឺហេតុឲ្យកើតឡើងនៃសក្កាយ ១ អន្តៈគឺសេចក្តីលេងនៃសក្កាយ ១ អន្តៈគឺចងចាំដំណើរទៅកាន់សេចក្តីលេងនៃសក្កាយ ១ ។

[២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអន្តៈគឺសក្កាយ តើដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា ។ បាធានក្នុងទាំង៨ ។ ។ បាធានក្នុងទាំង៨ តើដូចម្តេច ។ គឺ បុព្វបាធានក្នុង ១ វេទុបបាធានក្នុង ១ សញ្ញាបាធានក្នុង ១ សង្ការបាធានក្នុង ១ វិញ្ញាណបាធានក្នុង ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អន្តៈគឺសក្កាយ ។

[៣] កកមោ ច កិក្ខុវេ សក្កាយសមុទយនោ ។
 យាយំ តណ្ហា ចោធាត្ថវិកា(១) ធន្តិកសហគតា
 តត្រតត្រាភិទន្តិធិ ។ សេយ្យធីទំ ។ តាមតណ្ហា កវ-
 តណ្ហា វិកវតណ្ហា ។ អយំ វុទ្ធកិ កិក្ខុវេ សក្កាយ-
 សមុទយនោ ។

[៤] កកមោ ច កិក្ខុវេ សក្កាយនិរោធនោ ។
 យោ តស្សាយេវ តណ្ហាយ អសេសវិកតនិរោធា
 ចាកោ បដិទិស្សតោ ធម្មតិ អបាលយោ ។ អយំ
 វុទ្ធកិ កិក្ខុវេ សក្កាយនិរោធនោ ។

[៥] កកមោ ច កិក្ខុវេ សក្កាយនិរោធតាមិ-
 ធិបដិបទនោ ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ ឧត្តោ ។
 សេយ្យធីទំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាចា
 សម្មាកម្មនោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ
 សម្មាសមាធិ ។ អយំ វុទ្ធកិ កិក្ខុវេ សក្កាយនិ-
 រោធតាមិធិបដិបទនោ ។ ឥមេ ចោ កិក្ខុវេ ធន្តិកេ
 អន្តាតិ ។

• ១. ធាន្តិកា ។

[៣] ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអន្តៈគឺហេតុឱ្យកើតឡើងនៃសក្កាយ
 តើដូចម្តេច ។ តណ្ហា ណា ដែលពាក់តែងទូទៅគង្គ ច្រកចង្កោយសេចក្តី
 រីករាយនិងសេចក្តីត្រេកអរ មានសេចក្តីរីករាយក្នុងការច្បាំងនោះ ។ ។
 តណ្ហា តើដូចម្តេច ។ ឆិកាមតណ្ហា ១ កវតណ្ហា ១ វិកវតណ្ហា ១ ។
 ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អន្តៈគឺហេតុឱ្យកើតឡើងនៃសក្កាយ ។

[៤] ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអន្តៈគឺសេចក្តីលេងនៃសក្កាយ តើ
 ដូចម្តេច ។ សេចក្តីវិវាទនិងសេចក្តីលេងនៃសាសនា នៃតណ្ហានោះ
 កិរិយាលេងន៍ កិរិយាលេងន៍ចោល ទូទៅតណ្ហានោះ កិរិយាចោលតណ្ហា
 នោះ សេចក្តីមិនកាល័យក្នុងតណ្ហានោះ ឯណា ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថា អន្តៈគឺសេចក្តីលេងនៃសក្កាយ ។

[៥] ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអន្តៈគឺបដិបទជាដំណើរទៅកាន់
 សេចក្តីលេងនៃសក្កាយ តើដូចម្តេច ។ អរិយមគ្គច្រកចង្កោយអង្គ ៨ នេះ
 ឯង ។ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ឆិសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ១ ការ
 និយាយត្រូវ ១ ការឆ្លើយត្រូវ ១ ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ ការព្យាយាមត្រូវ ១
 សេចក្តីព្យាបាលត្រូវ ១ ការតម្កល់ចិត្តត្រូវ ១ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ហៅថា អន្តៈគឺបដិបទជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីលេងនៃសក្កាយ ។ ម្ចាស់
 កិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាអន្តៈ (ចំណែក) ទាំង ៤ យ៉ាង ។

[៦] សាវត្ថី ។ ធុត្តាញ រោ ភិក្ខុវេ ទេសិស្សាមិ
 ធុត្តសមុទយញ ធុត្តនិរោធិញ ធុត្តនិរោធិកាមិវិបដិ-
 បទញ តំ សុណាម ។

[៧] កាតមញ ភិក្ខុវេ ធុត្តំ ។ បញ្ចាទា-
 នត្តាទាតិស្ស វចនិយំ ។ កាតមេ បញ្ច ។ សេយ្យថីនិ
 វុទ្ធានាទត្តា ។ វេ ។ វិញ្ញាណុទាទាទត្តា ។ ឥនិ
 វុទ្ធានិ ភិក្ខុវេ ធុត្តំ ។

[៨] កាតមោ ច ភិក្ខុវេ ធុត្តសមុទយោ ។ យា-
 យំ ភណ្ឌា ហោរោត្តរិកា ទន្ធិកសហគតា តត្រ-
 តត្រាភិទន្ធិនិ ។ សេយ្យថីនិ ។ កាមភណ្ឌា កវភណ្ឌា
 វិកវភណ្ឌា ។ អយំ វុទ្ធានិ ភិក្ខុវេ ធុត្តសមុទយោ ។

[៦] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អថភក្ខិសិក្ខុ
 ឲ្យទុក្ខផង ឲ្យហេតុឲ្យកើតឡើងនៃទុក្ខផង ឲ្យសេចក្តីរលកនៃទុក្ខផង ឲ្យ
 បដិច្ចជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលកនៃទុក្ខផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នក
 ទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ឲ្យសេចក្តីនោះចុះ ។

[៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទុក្ខ កើដូចម្តេច ។ ធម្មវិទ្ធីយថា
 ទុក្ខទានក្នុងទាំង៨ ។ ចុះទុក្ខទានក្នុងទាំង៨ កើដូចម្តេច ។ ធម្មវិទ្ធី-
 ទានក្នុង ១ ។ វេ ។ វិញ្ញាណុទានក្នុង ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថា ទុក្ខ ។

[៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុឲ្យកើតឡើងនៃទុក្ខ កើដូច
 ម្តេច ។ ភណ្ឌាណា ដែលភាគតែងឲ្យកកប្លី ប្រកបដោយសេចក្តីក
 កប្លីនិងសេចក្តីកកប្លី មានសេចក្តីកកប្លីកាយកាយកាយនោះ ។ ភណ្ឌា
 កើដូចម្តេច ។ ឥតាមភណ្ឌា ១ ភវភណ្ឌា ១ វិកវភណ្ឌា ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះហៅថា ហេតុឲ្យកើតឡើងនៃទុក្ខ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុទ្ធនិកាយស្ស ខន្ធអវគ្គោ

[៨] ភាគមា ៨ ភិក្ខុវេ ទុក្ខនិរោធា ។ យោ
តស្សាយេវ តណ្ហាយ អសេសវិរាគនិរោធា ចាកោ
ចដិច្ចស្សត្តោ មុត្តិ អនាលយោ ។ អយំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ
ទុក្ខនិរោធា ។

[១០] ភាគមា ៨ ភិក្ខុវេ ទុក្ខនិរោធាកាមិដិបដិ-
បទា ។ អយមេវ អវិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ ។ សេយ្យ-
មីទំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេវ សម្មាសមាទិ ។ អយំ វុទ្ធតិ
ភិក្ខុវេ ទុក្ខនិរោធាកាមិដិបដិបទាទិ ។

[១១] សាវត្ថី ។ សត្តាយញ្ច វោ ភិក្ខុវេ នេ-
សិស្សមិ សត្តាយសមុទយញ្ច សត្តាយនិរោធាញ្ច
សត្តាយនិរោធាកាមិដិបដិបទញ្ច តំ សុណាដ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុទ្ធនិកាយ ខន្ធអវគ្គោ

[៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីរលត់នៃទុក្ខ គឺដូចម្តេច ។
សេចក្តីវិនាសនិងសេចក្តីរលត់មិនមានសល់ នៃគណ្តោះនោះ កិរិយាលា-
បន៍ កិរិយារលាស់ចោល នូវគណ្តោះនោះ កិរិយារួចចាកគណ្តោះនោះ
សេចក្តីមិនកាល័យ ក្នុងគណ្តោះនោះ ឯណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះហៅថា សេចក្តីរលត់នៃទុក្ខ ។

[១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបដិបទាដ៏ដំណើរទៅកាន់សេចក្តី
រលត់នៃទុក្ខ គឺដូចម្តេច ។ អរិយមគ្គប្រកបដោយឆន្ទ៍ ៨ ប្រការនេះឯង ។
គឺដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ។ បេវ ការគម្រល់ចិត្តត្រូវ ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បដិបទាដ៏ដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់
នៃទុក្ខ ។

[១១] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតដឹងសម្តែង
នូវសក្កាយផង នូវហេតុឲ្យកើតឡើងនៃសក្កាយផង នូវសេចក្តីរលត់នៃ
សក្កាយផង នូវបដិបទាដ៏ដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់ នៃសក្កាយផង
ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ នូវសេចក្តីនោះចុះ ។

(១២) កាកមា ៨ កិច្ចវេ សក្កាយោ ។ បញ្ចុបា-
 នានក្ខត្តិស្ស វេយ្យាករណ៍ ។ កាកមេ បញ្ច ។ សេយ្យជីនិ
 រដ្ឋបាណក្ខត្តោ ។ បេវ វិញ្ញាណុបាណក្ខត្តោ ។ អយំ
 វុទ្ធិកំ កិច្ចវេ សក្កាយោ ។

(១៣) កាកមា ៨ កិច្ចវេ សក្កាយសមុទយោ ។
 យាយំ ភណ្ណា ចោចោត្តិកា ធម្មិកសហគមន៍ គត្រ-
 គត្រាភិធម្មិ ។ សេយ្យជីនិ ។ កាកមភណ្ណា ភវភណ្ណា
 វិភវភណ្ណា ។ អយំ វុទ្ធិកំ កិច្ចវេ សក្កាយសមុទយោ ។

(១៤) កាកមា ៨ កិច្ចវេ សក្កាយនិរោធា ។
 យោ ភស្តុយេវ ភណ្ណាយ អសេសវិភក្តិនិរោធា
 ចាកោ ធម្មិធម្មិកោ មុត្តិ អនាសយោ ។ អយំ
 វុទ្ធិកំ កិច្ចវេ សក្កាយនិរោធា ។

(១៥) ខ្នាតកិច្ចវេយ្យាករណ៍ ចុះសក្កាយ តើដូចម្តេច ។ ធម្មិ
 ឆ្លើយថា ។ បាណក្ខត្តិ ៨ ។ បាណក្ខត្តិ ៨ តើដូចម្តេច ។
 ឆ្លើយថា បាណក្ខត្តិ ១ ។ បេវ វិញ្ញាណុបាណក្ខត្តិ ១ ។ ខ្នាតកិច្ចវេយ្យាករណ៍
 នេះហៅថា សក្កាយ ។

(១៦) ខ្នាតកិច្ចវេយ្យាករណ៍ ចុះហេតុឲ្យកើតឡើងនៃសក្កាយ
 តើដូចម្តេច ។ ភណ្ណា ណា ដែលភាគីនៃសក្កាយ ប្រកបដោយសេចក្តី
 រីករាយនិងសេចក្តីត្រេកអរ មានសេចក្តីរីករាយក្នុងការម្សៅនោះ ។ ។ តើ
 ដូចម្តេចខ្លះ ។ ភិកាមភណ្ណា ១ ភវភណ្ណា ១ វិភវភណ្ណា ១ ។ ខ្នាត
 កិច្ចវេយ្យាករណ៍ នេះហៅថា ហេតុឲ្យកើតឡើងនៃសក្កាយ ។

(១៧) ខ្នាតកិច្ចវេយ្យាករណ៍ ចុះសេចក្តីលក់នៃសក្កាយ តើដូច
 ម្តេច ។ សេចក្តីលក់នៃសេចក្តីលក់មិនមានសល់ នៃភណ្ណានោះ
 កិរិយាលក់ កិរិយាលក់ចោល ខ្លះភណ្ណានោះ កិរិយាចោលភណ្ណា
 នោះ សេចក្តីមិនទាន់យកក្នុងភណ្ណានោះ ឯណា ។ ខ្នាតកិច្ចវេយ្យាករណ៍
 នេះហៅថា សេចក្តីលក់នៃសក្កាយ ។

(១៥) កកមា ច កិក្ខុវេ សញ្ញាយនិរោធកាមិ-
 ជិបជិបនា ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ ។
 សេយ្យដំនំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ ។ ចេ។ សម្មា-
 សមាទិ ។ អយំ វុទ្ធិតិ កិក្ខុវេ សញ្ញាយនិរោធកាមិជិ-
 បជិបនាតិ ។

(១៦) សាវត្ថិ ។ ចរិញ្ញេយ្យ ច កិក្ខុវេ ធម្មេ ទេ-
 សំស្សាមិ ចរិញ្ញត្ថ ចរិញ្ញតាវត្ថ បុគ្គលំ តំ សុណាម ។

(១៧) កកមេ ច កិក្ខុវេ ចរិញ្ញេយ្យា ធម្មា ។
 រូបំ កិក្ខុវេ ចរិញ្ញេយ្យា ធម្មា ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។
 សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ ចរិញ្ញេយ្យា ធម្មា ។ ឥមេ វុទ្ធិតិ
 កិក្ខុវេ ចរិញ្ញេយ្យា ធម្មា ។

(១៨) កកមា ច កិក្ខុវេ ចរិញ្ញា ។ ឧកក្ខយោ
 មោសក្ខយោ មោហក្ខយោ ។ អយំ វុទ្ធិតិ កិក្ខុវេ
 ចរិញ្ញា ។

(១៥) ខាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបដិច្ចជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តី
 លេងនៃសក្កាយ តើដូចម្តេច ។ តើយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការ
 នេះឯង ។ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ សេចក្តីគ្រិនរកត្រូវ ១
 ។ ចេ។ ការកម្មលំបិតត្រូវ ១ ។ ខាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 បដិច្ចជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីលេងនៃសក្កាយ ។

(១៦) ក្រុងសាវត្ថិ ។ ខាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេជាគតិដ៏សំដែង
 នូវធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីកំណត់ដឹងផង នូវការកំណត់ដឹងផង នូវបុគ្គល
 អ្នកកំណត់ដឹងផង អ្នកទាំងឡាយចូលរួមនូវសេចក្តីនោះចុះ ។

(១៧) ខាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីកំណត់ដឹង
 តើដូចម្តេច ។ ខាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះជាធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីកំណត់
 ដឹង ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណជាធម៌ដែល
 បុគ្គលគប្បីកំណត់ដឹង ។ ខាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ដែល
 បុគ្គលគប្បីកំណត់ដឹង ។

(១៨) ខាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការកំណត់ដឹង តើដូចម្តេច ។
 ការកសាងទៅនៃឧក្ខៈ ការកសាងទៅនៃមាសៈ ការកសាងទៅនៃមាហៈ ។
 ខាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ការកំណត់ដឹង ។

[១៧] កតតោ ច ភិក្ខុវេ បរិញ្ញាតាវ បុគ្គលោ ។
 អហាតិស្ស វចនីយំ ។ យោ អយំ(១) អាយស្មា
 ឯវិណោ ឯវិណោត្តោ ។ អយំ វុទ្ធិតិ ភិក្ខុវេ បរិញ្ញា-
 តាវ បុគ្គលោតិ ។

[២០] សាវត្ថិ ។ បញ្ចមេ ភិក្ខុវេ ទេវាធានក្ខត្តោ ។
 កតមេ ចញ្ច ។ សេយ្យជីវិ វុទ្ធវាធានក្ខត្តោ ។ បេ ។
 វិញ្ញាណ្យាធានក្ខត្តោ ។ យេ កេជិ(២) ភិក្ខុវេ ស-
 មណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេសំ បញ្ចជិ ទេវាធា-
 នក្ខត្តាជិ អស្សាជញ្ច អាជីវញ្ច ជិស្សាណញ្ច យថា-
 ភ្នំ ធម្មជាធិ ។ ច មេ តេ ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ ចេវ សមណសម្មតា
 ព្រាហ្មណោសុ ច ព្រាហ្មណសម្មតា តេ ច បធាយ-
 ស្មត្តោ(៣) សាមញ្ញត្ថំ វា ព្រាហ្មញ្ញត្ថំ វា ជិវ្កេវ ធម្ម-
 សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ទេសឧប្បជ្ជំ វិហារន្តំ ។

១. ឧ. ស្វាយ ។ ២. ឧ. ឧ. យេ ហិ កេច ។ ៣. ច មេ អាយស្មត្តោតិ បរិយាយ
 កថាយ្យំ ។

[១៧] ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុព្វបទស្រាវកំណត់ដឹង តើដូច
 ម្តេច ។ គប្បីឆ្លើយថា ព្រះអរហន្ត ។ គឺលោកមានកាយណា មាន
 ឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ហៅថា បុគ្គលអ្នកកំណត់ដឹង ។

[២០] ក្រុងសាវត្ថិ ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ បាទានក្ខន្ធនេះមាន
 ៥ យ៉ាង ។ ៥ យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ គឺប្រាបាទានក្ខន្ធទ ។ បេ ។ វិញ្ញាណ-
 បាទានក្ខន្ធទ ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ
 មិនដឹងច្បាស់តាមតិក ខ្ញុំកាន់សិល្ប៍ផង ខ្ញុំចាស់ផង នៃ ។ បាទានក្ខន្ធ
 ទាំង ៥ នេះ ខ្ញុំកាលោសំចេញ ។ បាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះផង ។ ខ្មាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ គឺជាគតិមិនបាទសន្មតថាជា
 សមណៈក្នុងពួកសមណៈផង មិនសន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍
 ផង អ្នកទាំងនោះ វាមិនមែនធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ មិនសម្រេច ដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ទន្តម្តងដោយខ្លួនឯង ក្នុងចក្ខុវិស័យ ខ្ញុំប្រយោជន៍នៃសមណភាព
 ឬប្រយោជន៍នៃព្រាហ្មណភាព ។

សុត្តន្តបិដក សម្មាសម្ពុទ្ធសិកាយស្ស ខុទ្ទកនិកាយ

(២៤) យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេសំ ចត្វាធិ ឧបាទានក្ខត្តានំ អស្សុ-
 ទត្ថ អាទិទេវត្ថ ចិស្សុណត្ថ យជាភ្នតំ បដាទន្តិ ។
 តេខោមេ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណា-
 សុ ទេវេ សមណសម្មតា ព្រាហ្មណសុ ច ព្រាហ្ម-
 ណសម្មតា តេ ច បទាយស្មន្តោ សាមញ្ញតំ វា ព្រហ្ម-
 ញ្ញតំ វា ធិដ្ឋេវ ធិដ្ឋេ សយំ អភិញ្ញា សន្តិកត្វា ឧប-
 សម្មជ្ជ វិហារន្តិតិ ។

(២៥) ចត្វាមេ ភិក្ខុវេ ឧបាទានក្ខត្តា ។ កាត-
 មេ ចត្វា ។ សេយ្យនីទំ វុប្បាទានក្ខត្តោ ។ មេ ។
 វិញ្ញាណុបាទានក្ខត្តោ ។ យេ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេសំ ចត្វាធិ ឧបាទានក្ខត្តានំ
 សុទ្ធយេត្ត អនុត្តមត្ថ អស្សុទត្ថ អាទិទេវត្ថ ចិស្សុ-
 ណត្ថ យជាភ្នតំ ធម្មជាទន្តិ ។ ឬ បដាទន្តិ ។ មេ ។
 សយំ អភិញ្ញា សន្តិកត្វា ឧបសម្មជ្ជ វិហារន្តិតិ ។

សុត្តន្តបិដក សម្មាសម្ពុទ្ធសិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ

(២៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ
 ដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំរកទិសឱ្យដឹង ខ្ញុំរកទិសឱ្យដឹង ខ្ញុំរកទិសឱ្យដឹង
 ទាំង៤ នេះ ខ្ញុំរករលាស់ចេញទុកទុកទាំង៤ នេះផង ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ទាំងនោះឯង កថាគត
 សន្មតថាសមណៈក្នុងពួកសមណៈផង សន្មតថាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួក
 ព្រាហ្មណ៍ផង អ្នកទាំងនោះ រើម្នាក់ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ សម្រេច ដោយ
 ប្រាជ្ញាជំនុំគ្នាដោយខ្លួនឯង ក្នុងចក្ខុវិស័យ ខ្ញុំប្រយោជន៍នៃសមណភាព
 ឬប្រយោជន៍នៃព្រាហ្មណភាព ។

(២៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកទុកទាំងនេះ មាន៤ យ៉ាង ។
 ៤ យ៉ាងគឺដូចម្តេច ។ គឺប្រាហ្មណុបាទានក្ខត្ត ។ មេ ។ វិញ្ញាណុបាទានក្ខត្ត ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈ ឬ ព្រាហ្មណ៍ណាមួយ មិនដឹងច្បាស់
 តាមពិត ខ្ញុំរកទិសឱ្យដឹង ខ្ញុំរកទិសឱ្យដឹង ខ្ញុំរកទិសឱ្យដឹង ខ្ញុំរកទិសឱ្យដឹង
 ទាំង៤ នេះ ខ្ញុំរករលាស់ចេញ ទុកទុកទាំង៤ នេះផង ។ មេ ។ ដឹងច្បាស់ ។ មេ ។
 រើម្នាក់ធ្វើឱ្យ ដាក់ច្បាស់ សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាជំនុំគ្នាដោយខ្លួនឯង ។

[២៣] បញ្ចមេ កិច្ចវេ ឧបាទានក្ខត្តា ។ កត-
មេ បញ្ច ។ សេយ្យដំនំ វុទ្ធភាទានក្ខត្តា ។ បេ ។
វិញ្ញាណ្យាទានក្ខត្តា ។ យតោ ទោ កិច្ចវេ អរិយ-
ស្សវតោ ឥមេសំ បញ្ចន្តំ ឧបាទានក្ខត្តា ធិ សុទ្ធ-
យញ្ច អត្ថន្តមញ្ច អស្សនញ្ច អាទិទវញ្ច ធិស្សវណញ្ច
យថាភូតំ បថាធាតិ ។ អយំ វុទ្ធតិ កិច្ចវេ អរិយស្ស-
វតោ សោតាបញ្ញា អវិទិចាតទម្មោ ធិយតោ សម្ពោ-
ធិបរាយោតិ ។

[២៤] សាវត្ថិ ។ បញ្ចមេ កិច្ចវេ ឧបាទានក្ខត្តា ។
កតមេ បញ្ច ។ សេយ្យដំនំ វុទ្ធភាទានក្ខត្តា ។ បេ ។
វិញ្ញាណ្យាទានក្ខត្តា ។ យតោ ទោ កិច្ចវេ កិច្ច ឥ-
មេសំ បញ្ចន្តំ ឧបាទានក្ខត្តា ធិ សុទ្ធយញ្ច អត្ថន្តមញ្ច
អស្សនញ្ច អាទិទវញ្ច ធិស្សវណញ្ច យថាភូតំ វិទិចា
អនុចាទា វិធុតោ ហោតិ ។ អយំ វុទ្ធតិ កិច្ចវេ កិច្ច
អហំ ចំណាសវេ វុសិតវា កតកាណិយោ ឧបាត-

[២៥] មាសកិច្ចតាំងឡាយ ។ បាទានក្ខត្តនេះ មាន ៨ យ៉ាង ។
៨ យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ គឺប្រូបាទានក្ខត្ត ១ ។ បេ ។ វិញ្ញាណ្យាទានក្ខត្ត ១ ។
មាសកិច្ចតាំងឡាយ កាលណាបើអរិយសាវក ដឹងច្បាស់តាមភិក្ខុ ឲ្យ
សេចក្តីតើតឡើងផង សេចក្តីអស់ទៅផង ភានិសង្សផង ទោសផង ខែ
។ បាទានក្ខត្តតាំង ៨ នេះ ឲ្យការរលាស់ចេញ។ បាទានក្ខត្តតាំង ៨ នេះ
ផង ។ មាសកិច្ចតាំងឡាយ អរិយសាវកនេះហៅថា សោតាបន្តបុគ្គល
មានសភាពមិនធ្លាក់ទៅក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀត មានភិយាស្រាស់ដឹង
ជាទីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងវាងមុខ ។

[២៦] ក្រងសាវត្ថិ ។ មាសកិច្ចតាំងឡាយ ។ បាទានក្ខត្តនេះមាន
៨ យ៉ាង ។ ៨ យ៉ាងតើដូចម្តេច ។ គឺប្រូបាទានក្ខត្ត ១ ។ បេ ។ វិញ្ញា-
ណ្យាទានក្ខត្ត ១ ។ មាសកិច្ចតាំងឡាយ កាលណាបើភិក្ខុដឹងច្បាស់
តាមភិក្ខុ ឲ្យសេចក្តីតើតឡើងផង សេចក្តីអស់ទៅផង ភានិសង្សផង
ទោសផង ខែ។ បាទានក្ខត្តតាំង ៨ នេះ ឲ្យការរលាស់ចេញ។ បាទានក្ខត្ត
តាំង ៨ នេះផង ហើយរួចស្រឡះដោយមិនបានប្រកាន់ចំ ។ មាសកិច្ច
តាំងឡាយ ភិក្ខុនេះហៅថា អបោន្តវណ្ណស្រព មានមគ្គប្រហូចរិយៈ
ប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ មានសោឡសកិច្ចរត្និហើយ មានការជាតិ

ភាគោ អនុប្បត្តសនាតោ បរិក្ខតិណាភវសញ្ញាជនោ សប្ប-
ធម្មា វិមុត្តាភិ ។

(២៥) សាវត្ថី ។ រូបេ ភិក្ខុវេ យោ នន្ទោ យោ
ភគោ យោ នន្ទំ យោ តណ្ហា ភិ បដហេជ ឯវន្តំ រូបំ
បហំនំ ភវិស្សតិ ឧច្ឆិទ្ធម្មលី តាលាវត្ថុកតិ អនភាវន្ត-
តំ អាយតិ អនុប្បនធម្មំ ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។
សង្ខារេសូ ។ វិញ្ញាណោ យោ នន្ទោ យោ ភគោ យោ
នន្ទំ យោ តណ្ហា ភិ បដហេជ ឯវន្តំ វិញ្ញាណំ បហំនំ
ភវិស្សតិ ឧច្ឆិទ្ធម្មលី តាលាវត្ថុកតិ អនភាវន្តតិ អាយតិ
អនុប្បនធម្មត្ថំ ។

នុះហឹយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនបានសម្រេចហើយ មានសញ្ញាជនៈ
ក្នុងភពនិកណ្តាអស់ហើយ ជាអក្ខរច្រឡោះហើយ ព្រោះដឹងច្បាស់
ដោយប្រវែង ។

(២៥) ក្រសិសាវត្ថី ។ មាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីពេញ
ចិត្តណា សេចក្តីត្រេកអរណា សេចក្តីរីករាយណា សេចក្តីប្រាថ្នា
ណា ក្នុងរូប អ្នកទាំងឡាយ ចូលរួមចំណូលសេចក្តីពេញចិត្តជាដើមនោះ
ចេញ កាលបើយ៉ាងនេះ រូបនោះ មុនជាអ្នកទាំងឡាយនឹងលះចំ
គាស់កែលំអ្វីសគល់ ធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើមឆ្នោត ធ្វើ
ឲ្យលែងមានចែបកាត មានសភាពមិនកើតឡើងទៅបាន ជាពុំបាន
សេចក្តីពេញចិត្តណា សេចក្តីត្រេកអរណា សេចក្តីរីករាយណា សេចក្តី
ប្រាថ្នាណា ក្នុងវេទនា ។ ក្នុងសញ្ញា ។ ក្នុងសង្ខារ ។ ក្នុង
វិញ្ញាណ អ្នកទាំងឡាយចូលរួមចំណូល ឲ្យសេចក្តីពេញចិត្តជាដើមនោះចេញ
កាលបើយ៉ាងនេះ វិញ្ញាណនោះ មុនជាអ្នកទាំងឡាយនឹងលះចំ គាស់
កែលំអ្វីសគល់ ធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើមឆ្នោត ធ្វើ
ឲ្យលែងមានចែបកាត មានសភាពមិនកើតឡើងទៅបាន ជាពុំបាន ។

វត្ថុសំយោគ ឬល្មមណ្ឌលកៈ អន្តរភ្នំ ចរមោ

(២៦) សាវត្ថី ។ រូបេ កិត្តុវេ យោ ធន្នោ យោ
 ភកោ យា ធន្នំ យា តណ្ហា យេ ឧហយុថាធានា
 ចេតសោ អធិដ្ឋានាភិធិវេសាទុសយា តេ បដមាជ ឯវន្តំ
 រូបំ បរិវិដំ កវិស្សតិ ឧច្ឆិទ្ធម្មលំ តាលាវត្ថុតាតិ អនកា-
 វត្ថុតំ អាយតី អនុប្បាទធម្មំ ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។
 សង្ខារេសុ យោ ធន្នោ ។ ចេ ។ ឯវន្តេ សង្ខារា ប-
 រិយា កវិស្សតិ ឧច្ឆិទ្ធម្មលា តាលាវត្ថុតាតា អនកា-
 វត្ថុតា អាយតី អនុប្បាទធម្មា ។ វិញ្ញាណោ យោ ធន្នោ

វត្ថុសំយោគ ឬល្មមណ្ឌលកៈ អន្តរភ្នំ ទី ១

(២៦) ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់កិត្តុវេច្ចយ សេចក្តីពេញចិត្ត
 ណា សេចក្តីត្រេកអរណា សេចក្តីក្រៃយណា សេចក្តីប្រាថ្នាណា
 ។ បាយ(១) និង ។ បាទាទ ដែលជាចំណេះ ជាចិត្តក្នុង ជាចិត្តដកនៅ
 ខែចិត្តណា ក្នុងរូប អ្នកចាំខ្សោយចូលរូបន៍ ខ្សែសេចក្តីពេញចិត្ត
 ជាដើមនោះចេញ កាលបើយ៉ាងនេះ រូបនោះ មុនជាអ្នកចាំខ្សោយនឹង
 លេបន៍ ភាសៈលើនិព្វលក្ខណ៍ ធ្វើឱ្យនៅសល់តែចិត្តដូចជាចិត្តខែ
 ដើមភោគ ធ្វើឱ្យលែងមានបែបភាព មានសភាពមិនកើតទៀតគេទៅ
 បាន ជាពុំបាន ។ ក្នុងវេទនា ។ ក្នុងសញ្ញា ។ សេចក្តីពេញ
 ចិត្តណា ក្នុងសង្ខារ ។ ចេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ សង្ខារចាំនោះ
 មុនជាអ្នកចាំខ្សោយនឹងលេបន៍ ភាសៈលើនិព្វលក្ខណ៍ ធ្វើឱ្យនៅសល់
 តែចិត្ត ដូចជាចិត្តខែដើមភោគ ធ្វើឱ្យលែងមានបែបភាព មាន
 សភាពមិនកើតទៀតគេទៅបាន ជាពុំបាន ។ សេចក្តីពេញចិត្តណា
 ។ ជាឈ្មោះនៃកណ្តាលនិងចិត្ត ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ

យោ ភវេន យា នង្គិ យា តត្ថា យេ ឧបាយុទាមា-
នា មេតសោ អនិជ្ជានាភិវេសាទុសយា តេ មជ្ឈមាជ
ឯវន្តំ វិញ្ញាណំ មហិមំ កវិស្សតិ ឧច្ឆិទ្ធម្មលី តាលា-
វត្ថុកតំ អនាវត្តតំ អយតំ អនុច្ឆននម្មន្តំ ។

អន្តរោ ឃបេ ។

តល្យទានំ

អន្តោ ទុក្ខត្វ(១) សក្កាយោ

មវិញ្ញយ្យា សមណា ទុវេ(២)

សោតាមន្តោ អរហា(៣) ច

ទុវេ ច នន្ទច្យាបិទាតិ(៤) ។

១ ខ. អន្តេ ទុក្ខត្វ ។ ២ ខ. សមណា ថេ ។ ៣ ខ. អរហត្វ ។ ៤ ខ. ម. ធម្មាភិទោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ

សេចក្តីត្រកអណា សេចក្តីកាយណា សេចក្តីប្រាជ្ញាណា ។ ហោយ
និងទុក្ខាន ដែលជាច័យៈ ជាទីអង្គុយ ជាទីដកនៅ នៃចិត្តណា
ក្នុងវិញ្ញាណ អ្នកទាំងឡាយចូលរួមចំ ខ្លះសេចក្តីពេញចិត្តជាដើមនោះ
ចេញ កាលបើយ៉ាងនេះ វិញ្ញាណនោះ មុនជាអ្នកទាំងឡាយនឹងលះ
ចង់ ភាសារលើសគល់ ធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើម
ភ្លោក ធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាព មានសភាពមិនកើតទៀតទៅបាន
ជាពុទ្ធាន ។

ចប់ អន្តរោ រិ ។

ទុទាននៃអន្តរោនោះ គឺ

និយាយអំពីអន្តៈនិងវិណាក ១ ទុក្ខ ១ សក្កាយ ១ ធម៌ដែល
បុគ្គលតប្បវិក្កណតំនឹង ១ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍មាន ២ លើក
សោភាចន្តបុគ្គល ១ ព្រះអរហន្ត ១ បុគ្គលលះចង់ខ្លះសេចក្តី
ពេញចិត្ត ២ លើក ។

ធម្មកប្បវត្ត

(២៧) សាវត្ថី ។ អដថោ អញ្ញាតោ ភិក្ខុ យេន
 កកវា តេធម្មសង្កមំ ។ បេ ។ ធិសិន្នា ថោ សោ ភិក្ខុ
 កកវន្តំ ឯតទរោច អវិជ្ជា អវិជ្ជាតំ កន្តេ វុត្ថតំ កាតមា
 ទុ ថោ កន្តេ អវិជ្ជា កត្តាវតា ច អវិជ្ជាកតោ ហោតីតិ ។
 ឧច ភិក្ខុ អស្សុតវា បុទ្ធីជ្ជោ វុបំ ធម្មជាតាតំ វុប-
 សមុធយំ ធម្មជាតាតំ វុបនិរោធំ ធម្មជាតាតំ វុបនិរោ-
 ចកាមិនិបដិបដំ ធម្មជាតាតំ ។ វេទនំ ធម្មជាតាតំ ។
 សញ្ញំ ធម្មជាតាតំ ។ សង្ខារេ ធម្មជាតាតំ ។ វិញ្ញាណំ
 ធម្មជាតាតំ ។ បេ ។ វិញ្ញាណនិរោចកាមិនិបដិបដំ
 ធម្មជាតាតំ ។ អយំ វុត្ថតំ ភិក្ខុ អវិជ្ជា ឯតាវតា ច
 អវិជ្ជាកតោ ហោតីតិ ។

ធម្មកប្បវត្ត

(២៧) ក្រុនសាវត្ថី ។ គ្រាបោះឯង ភិក្ខុមួយច្រកទៅ
 គាល់ព្រះបាទព្រះរាគ ។ បេ ។ លុះភិក្ខុនោះអន្តរាយហើយ បានក្រាប
 ខួលសូត្រព្រះបាទព្រះរាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យ
 ដែលហៅថា អវិជ្ជា អវិជ្ជា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អវិជ្ជាគឺដូចម្តេច
 ចក្កលច្រកដោយអវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងណា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ចុបដួង
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង មិនដឹងច្បាស់នូវច្រ មិនដឹងច្បាស់
 នូវហេតុនាំឱ្យកើតច្រ មិនដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលក់ច្រ មិនដឹងច្បាស់នូវ
 ចម្លងទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលក់ច្រ ។ មិនដឹងច្បាស់នូវវេទនា ។
 មិនដឹងច្បាស់នូវសញ្ញា ។ មិនដឹងច្បាស់នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ មិន
 ដឹងច្បាស់នូវវិញ្ញាណ ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់នូវបដិច្ចទាជាដំណើរទៅកាន់
 សេចក្តីរលក់វិញ្ញាណ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះហៅថា អវិជ្ជា ចក្កលច្រក
 ដោយអវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងនេះ ។

[២៨] សាវត្ថី ។ ឯកមន្តំ ឯសំប្លោ ទោ សោ
 ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទរោច វិជ្ជា វិជ្ជាតិ កន្ត វុត្តតិ
 កតមា នុ ទោ កន្ត វិជ្ជា កត្តាវតា ច វិជ្ជាកតោ
 ហោតីតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុ សុតវា អរិយស្សាវតោ រូបំ
 បដាធាតុ រូបសមុទយំ ។ ថេ ។ រូបនិរោធកាមិនិបដិ-
 បនិ បដាធាតុ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សម្មារ បដា-
 ធាតុ ។ ថេ ។ វិញ្ញាណនិរោធកាមិនិបដិបនិ បដាធាតុ ។
 អយំ វុត្តតិ ភិក្ខុ វិជ្ជា ឯក្កាវតា ច វិជ្ជាកតោ ហោ-
 តីតិ ។

[២៩] សាវត្ថី ។ ឯកមន្តំ ឯសំប្លោ ទោ សោ
 ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទរោច ធម្មកថិតោ ធម្មកថិតោតិ
 កន្ត វុត្តតិ កត្តាវតា នុ ទោ កន្ត ធម្មកថិតោ
 ហោតិ កត្តាវតា ធម្មាធម្មប្បដិច្ចោ ហោតិ កត្តា-
 វតា និដ្ឋធម្មបិដ្ឋានប្បត្តោ ហោតីតិ ។ រូបស្ស ច ភិក្ខុ

[២៨] ក្រសិសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុនោះអន្តរាយក្នុងវិជ្ជាសមម្ភារហើយ
 បានក្រាបទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ពាក្យដែលហៅថា វិជ្ជា វិជ្ជា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វិជ្ជាតិដូចម្តេច
 ចុះគួលប្រកបដោយវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងណា ។ ខ្មាលភិក្ខុ អរិយសាវក
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកចេះដឹង វេទនដឹងច្បាស់ខ្លះៗ ខ្លះហេតុនាំឲ្យកើត
 ច្រ ។ ថេ ។ ដឹងច្បាស់ខ្លះៗដូចជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់ច្រ ។
 ខ្លះវេទនា ។ ខ្លះសញ្ញា ។ ដឹងច្បាស់ខ្លះសម្មារតាំងច្បាយ ។ ថេ ។ ដឹង
 ច្បាស់ខ្លះដូចជា ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់វិញ្ញាណ ។ ខ្មាលភិក្ខុ
 នេះហៅថា វិជ្ជា ចុះគួលប្រកបដោយវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងនេះ ។

[២៩] ក្រសិសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុនោះ អន្តរាយក្នុងវិជ្ជាសមម្ភារ
 ហើយ បានក្រាបទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលហៅថា ធម្មកថិត ធម្មកថិត បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម្មកថិត តើដោយហេតុយ៉ាងណា ភិក្ខុអ្នក
 ប្រតិបត្តិធម៌សមម្ភារតាមធម៌ ដោយហេតុយ៉ាងណា ភិក្ខុអ្នកដល់ខ្លះ
 ព្រះនិព្វាន ក្នុងចក្ខុវិស័យ ដោយហេតុយ៉ាងណា ។ ខ្មាលភិក្ខុ

និព្វិនាយ វិភក្តាយ និរោធាយ ធម្មំ នេសេតិ ធម្ម-
 កថិតោ ភិក្ខុតិ អលំ វេទនាយ ។ រូបស្ស ទេ
 ភិក្ខុ និព្វិនាយ វិភក្តាយ និរោធាយ ចដិបន្នោ ហោតិ
 ធម្មាទុធម្មប្បដិបន្នោ ភិក្ខុតិ អលំ វេទនាយ ។ រូបស្ស
 ទេ ភិក្ខុ និព្វិនា វិភក្តា និរោធា អនុបាធា វិធុតោ
 ហោតិ និដ្ឋធម្មនិព្វានប្បត្តោ ភិក្ខុតិ អលំ វេទនាយ ។
 វេទនាយ ទេ ភិក្ខុ ។ វេ ។ សញ្ញាយ ទេ ភិក្ខុ ។
 សង្ខារនំ ទេ ភិក្ខុ ។ វិញ្ញាណស្ស ទេ ភិក្ខុ និព្វិ-
 នាយ វិភក្តាយ និរោធាយ ធម្មំ នេសេតិ ធម្មកថិ-
 កោ ភិក្ខុតិ អលំ វេទនាយ ។ វិញ្ញាណស្ស ទេ ភិក្ខុ
 និព្វិនាយ វិភក្តាយ និរោធាយ ចដិបន្នោ ហោតិ ធម្មា-
 ទុធម្មប្បដិបន្នោ ភិក្ខុតិ អលំ វេទនាយ ។ វិញ្ញាណស្ស
 ទេ ភិក្ខុ និព្វិនា វិភក្តា និរោធា អនុបាធា វិធុតោ
 ហោតិ និដ្ឋធម្មនិព្វានប្បត្តោ ភិក្ខុតិ អលំ វេទនា-
 យាតិ ។

បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីសេចក្តីឡើយណា ដើម្បីប្រាសចាកគម្រក
 ដើម្បីសេចក្តីលែងរូប ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុជាធម្មកថិក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 បើភិក្ខុច្រត់ចត្តិ ដើម្បីសេចក្តីឡើយណា ដើម្បីប្រាសចាកគម្រក
 ដើម្បីសេចក្តីលែងរូប ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកច្រត់ចត្តិធម៌ សមគួរតាម
 ធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ បើភិក្ខុចម្រុះស្រឡះ ព្រោះឡើយណា ព្រោះ
 ប្រាសចាកគម្រក ព្រោះសេចក្តីលែង ព្រោះមិនបាច់ប្រកាន់ ឡើយ
 ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកដល់វិញ្ញាណក្នុងបុព្វបទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ បើ
 អនា ។ មេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ បើសញ្ញា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ បើសង្ខារទាំង-
 ឡាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីសេចក្តីឡើយណា
 ដើម្បីប្រាសចាកគម្រក ដើម្បីសេចក្តីលែងវិញ្ញាណ ទើបគួរហៅថា
 ភិក្ខុជាធម្មកថិក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ បើភិក្ខុច្រត់ចត្តិ ដើម្បីសេចក្តីឡើយណា
 ដើម្បីប្រាសចាកគម្រក ដើម្បីសេចក្តីលែងវិញ្ញាណ ទើបគួរហៅថា
 ភិក្ខុអ្នកច្រត់ចត្តិធម៌សមគួរតាមធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ បើភិក្ខុចម្រុះព្រោះ
 ឡើយណា ព្រោះប្រាសចាកគម្រក ព្រោះសេចក្តីលែង ព្រោះ
 មិនបាច់ប្រកាន់វិញ្ញាណ ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកដល់វិញ្ញាណ
 ក្នុងបុព្វបទ ។

ធម្មត្ថបទធម្មបទធម្មបទ កិច្ចត្ថ អស់ វេទនាយ ។ វិញ្ញា-
ណស្ស ចេ កិច្ចត្ថ ធម្មត្ថ វិភាគ ធម្មត្ថ អនុបាត
វិញ្ញាណ ហោតិ ធម្មត្ថធម្មត្ថធម្មត្ថ កិច្ចត្ថ អស់ វេ-
ទនាយាតិ ។

(៣០) សាវត្ថី ។ ឥន ភិក្ខុវេ អស្សុតក បុដ្ឋដ្ឋោ
អរិយានំ អនស្សវី ។ បេ ។ សម្មុទ្ធសនម្មេ អវិចិត្តោ
រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ រូបវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ
វា រូបំ រូបស្មី វា អត្តានំ ។ អយំ វុដ្ឋតិ ភិក្ខុវេ
អស្សុតក បុដ្ឋដ្ឋោ រូបកន្ធនតោ សាខ្ហតាហិរតន្ធន
តោ អតីរនស្សី អហារនស្សី តោ និយ្យតិ(១) តោ
មិយ្យតិ តោ អស្ម លោកា បរិ លោកំ តព្ពតិ ។
វេននំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។ បេ ។ វេននាយ វា
អត្តានំ ។ អយំ វុដ្ឋតិ ភិក្ខុវេ អស្សុតក បុដ្ឋដ្ឋ
ោ វេននាតន្ធនតោ សាខ្ហតាហិរតន្ធនតោ អតីរ
នស្សី អហារនស្សី តោ និយ្យតិ តោ មិយ្យតិ

• ពិយន្តិបំ បាលី ។

● ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဝယ်ယူမှု

ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុកេស្រក្ខិតធិសមគួរនាមធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ បើ
 ភិក្ខុចូលស្រឡះ ព្រោះឡើយណាយ ព្រោះប្រាសពាក្យកម្រេក ព្រោះ
 សេចក្តីរំលត់ ព្រោះមិនបានប្រកាន់នូវវិញ្ញាណ ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុ
 អ្នកផល់នូវព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(៣១) ក្រសីសាគី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបាំងឡាយ បុព្វជនក្នុងលោក
នេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង មិនបោះឃើញពួកព្រះអធិបៈ ។ បេ ។ មិន
បានសិក្សាក្នុងធម៌របស់សប្បុរស រមែងពិចារណាឃើញនូវរូបជាវដ្តនូវ
នូវខន្ធជាមានរូបន្ទះ នូវរូបជាមានក្នុងខន្ធទ្វារ នូវខន្ធជាមានក្នុងរូបន្ទះ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុបាំងឡាយ នេះហៅថា បុព្វជនអ្នកមិនចេះដឹង ជាប់ដោយ
ចំណងគឺរូប ជាប់ដោយចំណងទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ជាអ្នកមិន
ឃើញនូវឆ្នេរគឺវត្ថុៈ មិនឃើញនូវត្រើយគឺព្រះនិព្វាន រមែងចាស់ទាំង
ជាប់ចំណង ស្លាប់ទាំងជាប់ចំណង ចេញចាកលោកនេះទៅកាន់
លោកខាងមុខ ទាំងជាប់ចំណង ។ ពិចារណាឃើញ នូវវេទនាជា
វដ្តនូវ ។ បេ ។ នូវខន្ធជាមានក្នុងវេទនាខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបាំងឡាយ
នេះហៅថា បុព្វជនអ្នកមិនចេះដឹង ជាប់ដោយចំណងគឺវេទនា ជាប់
ដោយចំណងទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ មិនឃើញនូវឆ្នេរ មិន
ឃើញនូវត្រើយ រមែងចាស់ទាំងជាប់ចំណង ស្លាប់ទាំងជាប់ចំណង

តទ្វា អស្មា លោកា បរិលោកំ កច្ចតិ ។ សត្វំ ។
 សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមុបស្សតិ ។ បេ ។
 អយំ វុច្ចតិ កិត្តវេ អស្សុតវា បុព្វជ្ជោ វិញ្ញាណាតទ្ធន-
 តទ្វា សាទ្គរាហិរតទ្ធនតទ្វា អតីរទស្សី អហិរទស្សី
 តទ្វា ជ័យ្យតិ តទ្វា មិយ្យតិ តទ្វា អស្មា លោកា
 បរិលោកំ កច្ចតិ ។

[៣២] សុត្តវា ច ទោ កិត្តវេ អរិយស្សវតោ
 អរិយានំ ទស្សវី ។ បេ ។ សច្ចុវិសទឌេ សុវិនីតោ ទ
 វុច្ចំ អត្តតោ សមុបស្សតិ ទវុច្ចំ វា អត្តានំ ទ
 អត្តនំ វា វុច្ចំ ទវុច្ចស្មំ វា អត្តានំ ។ អយំ វុច្ចតិ កិត្តវេ
 សុត្តវា អរិយស្សវតោ ទវុច្ចតទ្ធនតទ្វា ទសាទ្គរាហិ-
 រតទ្ធនតទ្វា តីរទស្សី ហិរទស្សី បរិមុត្តោ សោ ទុត្តា-
 ស្មាតិ វធាមិ ។ បេ ។ ទ សត្វំ ។ ទ សង្ខារេ ។ ទ វិញ្ញា-
 ណំ អត្តតោ សមុបស្សតិ ។ បេ ។ អយំ វុច្ចតិ កិត្តវេ

ចេញចាកលោកនេះ ទៅកាន់លោកទាំងមុខ ទាំងដប់ចំណង ។
 ពិចារណាយើងឲ្យសញ្ញា ។ ឲ្យសង្ខារទាំងឡាយ ។ ឲ្យវិញ្ញាណថា
 ជាខ្លួន ។ បេ ។ ម្ចាស់កិត្តទាំងឡាយ នេះហៅថា បុព្វជ្ជនអ្នកមិនចេះ
 ដឹង ជាប់ដោយចំណងវិញ្ញាណ ជាប់ដោយចំណងទាំងទាំងក្នុង ទាំង
 ទាំងក្រៅ មិនឃើញឲ្យឆ្កេរ មិនឃើញឲ្យត្រើយ រឹមតាស់ទាំងដប់
 ចំណង ស្លាប់ទាំងដប់ចំណង ចេញចាកលោកនេះទៅកាន់លោកទាំង
 មុខទាំងដប់ចំណង ។

[៣២] ម្ចាស់កិត្តទាំងឡាយ ចំណែកទាំងអាយសាវ័កជាអ្នកចេះ
 ដឹង បានឃើញគុកព្រះអរិយៈ ។ បេ ។ បានសិក្សាក្នុងមិច្ឆាសម្បវស-
 មិនពិចារណាយើងឲ្យប្រថាប់ខ្លួនខ្លះ ឲ្យខ្លួនថាមានប្រះ ឲ្យរួចថាមាន
 ក្នុងខ្លួនខ្លះ ឲ្យខ្លួនថាមានក្នុងប្រះឡើយ ។ ម្ចាស់កិត្តទាំងឡាយ នេះហៅ
 ថា អរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង មិនជាប់ដោយចំណងតិរច្ឆ មិនជាប់ដោយ
 ចំណងទាំងទាំងក្នុងទាំងទាំងក្រៅ ឃើញឲ្យឆ្កេរ ឃើញឲ្យត្រើយ គថា-
 គតរោលថា អរិយសាវ័កនោះផុតស្រឡះចាកទុក្ខ ។ បេ ។ មិនពិចារណា
 ឃើញឲ្យសញ្ញា ។ មិនពិចារណាយើងឲ្យសង្ខារទាំងឡាយ ។ មិនពិចា-
 រណាយើងឲ្យវិញ្ញាណថាជាខ្លួន ។ បេ ។ ម្ចាស់កិត្តទាំងឡាយ នេះហៅថា

(៣២) សាវត្ថី ។ តត្រ ទោ ។ តំ ភិ មញ្ញេ
 ភិក្ខុវេ រូបំ នេតំ មម នេសោហមស្មំ ន មេសោ អត្តា-
 តំ សមទុបស្សជាតិ ។ ឯវំ កន្ថេ ។ សាទុ ភិក្ខុវេ
 រូបំ ភិក្ខុវេ នេតំ មម នេសោហមស្មំ ន មេសោ
 អត្តាតំ ឯវមេតំ យថាភូតំ សធម្មញ្ញាយ នដ្ឋង្គំ ។
 វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ នេតំ មម
 នេសោហមស្មំ ន មេសោ អត្តាតំ សមទុបស្សជាតិ ។
 ឯវំ កន្ថេ ។ សាទុ ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ ភិក្ខុវេ នេតំ មម
 នេសោហមស្មំ ន មេសោ អត្តាតំ ឯវមេតំ យថាភូតំ
 សធម្មញ្ញាយ នដ្ឋង្គំ ។ ឯវំ មស្សំ ។ មេ ។ ឆាបរិ
 ឯត្ថត្ថាយាតិ មជាធាតីតិ ។

(៣២) ក្រុងសាវត្ថី ។ ភូតំ ខានេន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច អ្នកទាំងឡាយពិចារណាឃើញ
 នូវរូបថា ខ្ចុះមិនមែនរបស់អញ ខ្ចុះមិនមែនជាអញ ខ្ចុះមិនមែនជាខ្លួន
 របស់អញដែរ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវ
 ហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយឆ្លុះឃើញតាមពិត នូវរូប
 ខ្ចុះដោយបញ្ញាដ៏ប្រវៃយ៉ាងនេះថា ខ្ចុះមិនមែនរបស់អញ ខ្ចុះមិនមែន
 ជាអញ ខ្ចុះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ អ្នកទាំងឡាយពិចារណា
 ឃើញនូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ នូវវិញ្ញាណ
 ថា ខ្ចុះមិនមែនរបស់អញ ខ្ចុះមិនមែនជាអញ ខ្ចុះមិនមែនជាខ្លួនរបស់
 អញដែរ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវ
 ហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយឆ្លុះឃើញតាមពិត នូវវិញ្ញាណ
 ខ្ចុះដោយបញ្ញាដ៏ប្រវៃយ៉ាងនេះថា ខ្ចុះមិនមែនរបស់អញ ខ្ចុះមិនមែន
 ជាអញ ខ្ចុះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ
 ។ មេ ។ កំដីឡាស់ថា មគ្គភាវនាពុទ្ធដ៏ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសាឡសកិច្ច
 នេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[៣៥] សាវត្ថី ។ សញ្ញាជនិយេ ច ភិក្ខុវេ ធម្មេ
 ទេសិស្សាមិ សញ្ញាជនេត្វ តិ សុណាម ។ កតមេ
 ច ភិក្ខុវេ សញ្ញាជនិយា ធម្មា កតមំ សញ្ញាជនំ ។
 វ្រមំ ភិក្ខុវេ សញ្ញាជនិយោ ធម្មោ យោ កត្ត ធន្ត-
 រកោ តិ កត្ត សញ្ញាជនំ ។ វេទនា ។ វេ ។ សញ្ញា ។
 សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ សញ្ញាជនិយោ ធម្មោ យោ កត្ត
 ធន្តរកោ តិ កត្ត សញ្ញាជនំ ។ វេ ។ វេ វត្ថុនំ ភិក្ខុវេ
 សញ្ញាជនិយោ ធម្មា វត្ថុនំ សញ្ញាជននំ ។

[៣៦] សាវត្ថី ។ ឧបាទានិយេ ច ភិក្ខុវេ ធម្មេ
 ទេសិស្សាមិ ឧបាទានេត្វ តិ សុណាម ។ កតមេ
 ច ភិក្ខុវេ ឧបាទានិយោ ធម្មា កតមំ ឧបាទានំ ។
 វ្រមំ ភិក្ខុវេ ឧបាទានិយោ ធម្មោ យោ កត្ត ធន្តរកោ

[៣៧] ព្រងសាវត្ថី ។ មាសភិក្ខុចំរង់ឡាយ កថាធម្មនិសំដែន
 ឲ្យពួកធម៌ជាចម្លើយរបស់សញ្ញាជនៈផង ឲ្យគូសញ្ញាជនៈផង អ្នកចំរង់-
 ឡាយ ចូរស្តាប់ធម៌នោះចុះ ។ មាសភិក្ខុចំរង់ឡាយ ចុះពួកធម៌ជា
 ចម្លើយរបស់សញ្ញាជនៈ ដូចម្តេច គូសញ្ញាជនៈ ដូចម្តេច ។ មាសភិក្ខុ
 ចំរង់ឡាយ ប្រ ជាធម៌ដែលជាចម្លើយរបស់សញ្ញាជនៈ សេចក្តីត្រេកត្រ-
 កាលណាក្នុងប្រទេស សេចក្តីត្រេកត្រកាលនោះ ក្នុងប្រទេស នោះ
 ជាគូសញ្ញាជនៈ ។ វេទនា ។ វេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារចំរង់ឡាយ ។
 វិញ្ញាណ ជាធម៌ដែលជាចម្លើយរបស់សញ្ញាជនៈ សេចក្តីត្រេកត្រកាល
 ណា ក្នុងវិញ្ញាណនោះ សេចក្តីត្រេកត្រកាលនោះ ក្នុងវិញ្ញាណនោះ
 នោះជាគូសញ្ញាជនៈ ។ មាសភិក្ខុចំរង់ឡាយ នេះហៅថា ពួកធម៌
 ជាចម្លើយរបស់សញ្ញាជនៈ នេះ ជាគូសញ្ញាជនៈ ។

[៣៨] ព្រងសាវត្ថី ។ មាសភិក្ខុចំរង់ឡាយ កថាធម្មនិសំដែន
 ឲ្យពួកធម៌ជាចម្លើយរបស់ឧបាទានផង ឲ្យគូឧបាទានផង អ្នកចំរង់ឡាយ
 ចូរស្តាប់ធម៌នោះចុះ ។ មាសភិក្ខុចំរង់ឡាយ ចុះពួកធម៌ជាចម្លើយរបស់
 ឧបាទាន ដូចម្តេច គូឧបាទាន ដូចម្តេច ។ មាសភិក្ខុចំរង់ឡាយ ប្រ
 ជាធម៌ដែលជាចម្លើយរបស់ឧបាទាន សេចក្តីត្រេកត្រកាលណាក្នុងប្រទេស

តិកត្ត ឧបាសានិ ។ វេទនា ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។
 វិញ្ញាណំ ឧបាសានិយោ ធម្មោ យោ ភត្ត ចន្ទរកោ តិ
 ភត្ត ឧបាសានិ ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ តិកត្តវេ ឧបាសានិយោ
 ធម្មា ឥទំ ឧបាសានន្តិ ។

[៣៧] ឯកំ សមយំ អយស្មា ច សាវ័ច្ចត្តោ អា-
 យស្មា ច មហាកោដ្ឋិតោ^(១) ពារាណសិយំ វិហារន្តិ
 ឥសំបតនេ មិគទាយេ ។ អដទោ អាយស្មា មហា-
 កោដ្ឋិតោ សាយស្មាសមយំ បដិសល្លាហា វុច្ចិតោ
 យេនាយស្មា សាវ័ច្ចត្តោ ភេទុបសន្តមិ ។ បេ ។ ឯតន-
 រោច សីលវត្ថុសោ សាវ័ច្ចត្ត ភិក្ខុនា កកមេ ធម្មា
 យោនិសោ មនសិកាភត្តាតិ ។ សីលវត្ថុសោ កោដ្ឋិ-
 ត ភិក្ខុនា បញ្ចបាសានក្ខត្តា អនិច្ចតោ ឱក្ខតោ រោ-
 កតោ កណ្តតោ សល្លតោ អយតោ អាពាធាតោ បរ-
 តោ បលោកតោ សុញ្ញតោ អនត្តតោ យោនិសោ
 មនសិកាភត្តា ។ កកមេ បញ្ច ។ សេយ្យបិដំ វុច្ចបា-

១ មហាកោដ្ឋិតោ វិហារា ។

សេចក្តីត្រេកត្រកាលនោះ ក្នុងរូបនោះ ឈ្មោះថាភូមិបាទ ។ វេទនា
 ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណ ជាធម៌ដែលជាបច្ច័យ
 របស់វេទនា សេចក្តីត្រេកត្រកាលណា ក្នុងវិញ្ញាណនោះ សេចក្តី
 ត្រេកត្រកាលនោះ ក្នុងវិញ្ញាណនោះ ឈ្មោះថាភូមិបាទ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ពួកធម៌ជាបច្ច័យរបស់វេទនា នេះជាភូ-
 មិបាទ ។

[៣៨] សម័យមួយ ព្រះសាវ័ច្ចត្តមានកាយ ទំនៀងព្រះមហា-
 កោដ្ឋិតៈមានកាយ នៅក្នុងឥសំបតនេនាយវៃ ទៀបត្រង់ពារាណា-
 សិ ។ ព្រះនោះ ព្រះមហាកោដ្ឋិតៈមានកាយ ចេញចាកទីសម្តែង
 សាយស្មាសម័យ ហើយចូលទៅក្រុងសាវ័ច្ចត្តមានកាយ ។ បេ ។
 បានគោលពាក្យនេះថា ម្ចាស់ភវុសោសាវ័ច្ចត្ត ភិក្ខុអ្នកមានសីល គួរ
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយវេទនាប្រាជ្ញា ចំពោះធម៌ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភវុសោ
 កោដ្ឋិតៈ ភិក្ខុអ្នកមានសីល គួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយវេទនាប្រាជ្ញា
 ចំពោះវេទនាភូមិទាំង៤ ជាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជារោគ ជាចូស ជា
 សរ ជាធម្មិ ជាអាកាស ជាបេសិវាស ជាបេសិវាស ជាបេសិវាស
 ជាបេសិវាសមិនខ្លួន ។ វេទនាភូមិទាំង៤ ដូចម្តេច ។ ភិក្ខុប្រា-

ឧទ្ទិសធម៌ បុណ្យបណ្ណាសកៈ ធម្មកថិកា ទី ២

នាងក្មេង វេទនាបាណក្ខន្ធា សញ្ញាបាណក្ខន្ធា
សង្ខារបាណក្ខន្ធា វិញ្ញាណបាណក្ខន្ធា ។ សីល-
វត្ថុសា កោដ្ឋិត ភិក្ខុនា ឥសេ បញ្ចបាណក្ខន្ធា
អនិច្ចតោ ធុត្តតោ រោគតោ ក្លណ្ឌតោ សល្លតោ អ-
យតោ អាតាធិតោ បរតោ បរលោកតោ សុត្រតោ
អនត្តតោ យោធិសោ មនសិកាតត្វា ។ ម៉ាជំ ទោ
បរេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ សីលវា ភិក្ខុ ឥសេ បញ្ច-
បាណក្ខន្ធទេ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ អនត្តតោ យោធិសោ
មនសិការោ ឆោតាបត្តិដលំ សន្និកាយ្យតិ ។

(៣៨) សោតាបន្ថេន បដាវុសោ សាវីរុត្ត ភិក្ខុ-
នា កតមេ ធម្មា យោធិសោ មនសិកាតត្វាតិ ។
សោតាបន្ថេនមិ ទោ អាវុសោ កោដ្ឋិត ភិក្ខុនា
ឥសេ បញ្ចបាណក្ខន្ធា អនិច្ចតោ ។ បេ ។ អនត្តតោ
យោធិសោ មនសិកាតត្វា ។ ម៉ាជំ ទោ បរេតំ អា-
វុសោ វិជ្ជតិ យំ សោតាបន្ថោ ភិក្ខុ ឥសេ បញ្ចបាណ-
ក្ខន្ធទេ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ អនត្តតោ យោធិសោ មន-
សិការោ ឆោតាបត្តិដលំ សន្និកាយ្យតិ ។

ឧទ្ទិសធម៌ បុណ្យបណ្ណាសកៈ ធម្មកថិកា ទី ២

ពានក្ខន្ធ ១ វេទនាពានក្ខន្ធ ១ សញ្ញាពានក្ខន្ធ ១ សង្ខារពានក្ខន្ធ ១
វិញ្ញាណពានក្ខន្ធ ១ ។ មាសភាវុសោភាជិតៈ ភិក្ខុអ្នកមានសីល គួរ
ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តដោយធម៌ប្រាជ្ញា ចំពោះពានក្ខន្ធចំណែង ៥ នេះ ជា
មិនទៀង ជាទុក្ខ ជារោគ ជាបូស ជាសា ជាជម្ងឺ ជាគំរោធិ ជា
របស់ដទៃ ជារបស់វិចារ ជារបស់ស្លាប់ ជារបស់មិនមែនខ្លួន ។ មាស
ភាវុសោ ហេតុនេះតែងមានប្រាកដ គឺគ្រង់ដែលភិក្ខុមានសីល កាលធ្វើ
ទុក្ខក្នុងចិត្តដោយធម៌ប្រាជ្ញា ចំពោះពានក្ខន្ធចំណែង ៥ នេះជា មិន
ទៀង ។ បេ ។ ជារបស់មិនមែនខ្លួន មិនធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ឱ្យសោតា-
បត្តិដល់បាន ។

។ ព្យជំ មាសភាវុសោវិចិត្ត ចុះភិក្ខុជាសោតាបន្ថ គួរធ្វើទុក្ខក្នុង
ចិត្តដោយធម៌ប្រាជ្ញា ចំពោះធម៌ដូចអ្នក ។ មាសភាវុសោភាជិតៈ
ហេតុនេះភិក្ខុជាសោតាបន្ថ គួរធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តដោយធម៌ប្រាជ្ញា ចំពោះ
ពានក្ខន្ធចំណែង ៥ នេះជា មិនទៀង ។ បេ ។ ជារបស់មិនមែនខ្លួន ។
មាសភាវុសោ ហេតុនេះតែងមានប្រាកដ គឺគ្រង់ដែលភិក្ខុជាសោតាបន្ថ
កាលធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តដោយធម៌ប្រាជ្ញា ចំពោះពានក្ខន្ធចំណែង ៥ នេះ
ជា មិនទៀង ។ បេ ។ ជារបស់មិនមែនខ្លួន មិនធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ឱ្យ
សោតាបត្តិដល់បាន ។

(៣៩) អនាគតមិនជា បរាគុសោ សារីបុត្ត កិត្តុ-
 ជា កតមេ ធម្មា យោធិសោ មនសិកាតញ្ចតិ ។
 អនាគតមិនជា ទោ អាគុសោ កោដ្ឋិត កិត្តុជា
 ឥមេ បញ្ចបាធនត្ថុទ្ធា អនិច្ចតោ ។ បេ ។ អនត្ថតោ
 យោធិសោ មនសិកាតញ្ចតិ ។ ហំ ចំ ទោ បនេតិ អាគុ-
 សោ វិជ្ជតិ យំ អនាគតមី កិត្តុ ឥមេ បញ្ចបាធន-
 ត្ថុទ្ធ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ អនត្ថតោ យោធិសោ មន-
 សិកាតោ អនាគតមិ យំ សុត្តន្តយោគី ។

(៤០) អនាគតមិនជា បរាគុសោ សារីបុត្ត កិត្តុជា
 កតមេ ធម្មា យោធិសោ មនសិកាតញ្ចតិ ។ អនា-
 គតមិនជា ទោ អាគុសោ កោដ្ឋិត កិត្តុជា ឥមេ
 បញ្ចបាធនត្ថុទ្ធា អនិច្ចតោ ។ បេ ។ អនត្ថតោ យោ-
 ធិសោ មនសិកាតញ្ចតិ ។ ហំ ចំ ទោ បនេតិ អាគុសោ
 វិជ្ជតិ យំ អនាគតមី កិត្តុ ឥមេ បញ្ចបាធនត្ថុទ្ធ
 អនិច្ចតោ ។ បេ ។ អនត្ថតោ យោធិសោ មនសិកាតោ
 អនាគតំ សុត្តន្តយោគី ។

(៣៩) ម្ចាស់អាគុសោសារីបុត្ត ចុះកិត្តុជាសកតាមី គួរធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្តដោយឧបាយប្រាជ្ញា ចំពោះធម៌ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាគុសោកោ-
 ដ្ឋិតៈ ទោបើកិត្តុជាសកតាមី ក៏គួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយឧបាយប្រាជ្ញា
 ចំពោះឧបាធានក្នុងចំណោម មិនទៀង ។ បេ ។ ជាលសមិទ្ធិ
 មនទ្ធាន ។ ម្ចាស់អាគុសោ ហេតុនេះតែងមានប្រាកដ គឺត្រង់ដែល
 កិត្តុជាសកតាមី កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយឧបាយប្រាជ្ញា ចំពោះ
 ឧបាធានក្នុងចំណោម មិនទៀង ។ បេ ។ ជាលសមិទ្ធិមនទ្ធាន
 នឹងធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវអនាគតមិ វេលាបាន ។

(៤០) ម្ចាស់អាគុសោសារីបុត្ត ចុះកិត្តុជាអនាគតមី គួរធ្វើទុកក្នុង
 ចិត្តដោយឧបាយប្រាជ្ញា ចំពោះធម៌ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាគុសោកោដ្ឋិតៈ
 ទោបើកិត្តុជាអនាគតមី ក៏គួរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយប្រាជ្ញា ចំពោះ
 ឧបាធានក្នុងចំណោម មិនទៀង ។ បេ ។ ជាលសមិទ្ធិមនទ្ធាន ។
 ម្ចាស់អាគុសោ ហេតុនេះតែងមានប្រាកដ គឺត្រង់ដែលកិត្តុជាអនាគតមី
 កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយប្រាជ្ញា ចំពោះឧបាធានក្នុងចំណោម
 មិនទៀង ។ បេ ។ ជាលសមិទ្ធិមនទ្ធាន នឹងធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវ
 អនាគតមិ វេលាបាន ។

[២០] អរហត្ថា បរាជ័តោ សាវ័បុត្ត កតមេ ធម្មា
 យោធិសោ មនសីកាតត្វាទិ ។ អរហតាបិ ទា រាជ្យសោ
 កោដ្ឋិត ឥមេវ បញ្ចាណានត្វត្វា អនិច្ចតោ ធុត្វតោ
 រោគតោ កល្យាណោ សល្យតោ អយតោ អាកាណតោ
 បរាតោ បរលោកតោ សុញ្ញតោ អនត្តតោ យោធិសោ
 មនសីកាតត្វា ។ ធីត្ថិ ទា រាជ្យសោ អរហតោ ឧត្តរិ-
 កាណីយំ កតស្ស វា បដិច្ចយោ អបិ ចិមេ ធម្មា
 ការិកា ពហុសីកតា ធិដ្ឋធម្មសុទ្ធិហារាយ ទេវ សិ-
 វត្តន្តិ សតិសម្បជញ្ញាយ ចាតិ ។

[២២] ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច សាវ័បុត្តោ
 អាយស្មា ច មហាកោដ្ឋិតោ ពាកណាសិយំ វិហារន្តិ
 ឥសិបតនេ មិតតាយេ ។ អថទា អាយស្មា មហា-
 កោដ្ឋិតោ សាយណ្ណសមយំ បដិសល្លាតា វុដ្ឋិតោ
 យេនាយស្មា សាវ័បុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្ក-

[២១] ម្ចាស់រាជ្យសោសាវ័បុត្ត ចុះកិច្ចជាព្រះអរហន្ត គួរធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្តដោយឆ្ងាយប្រាជ្ញា ចំពោះធម៌ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់រាជ្យសោ
 កោដ្ឋិតៈ ទោះបីកិច្ចជាព្រះអរហន្ត ក៏គួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយឆ្ងាយ
 ប្រាជ្ញា ចំពោះធម៌ពុទ្ធចំណាចនេះថា មិនខៀវ ជាទុក្ខ ជាវេទនា
 ជាចូស ជាសា ជាជីវ្ជ ជាភាព ជាបរិសុទ្ធ ជាបរិសុទ្ធិ ជា
 បរិសុទ្ធិ ជាបរិសុទ្ធិមិនមែនខ្លួន ។ ម្ចាស់រាជ្យសោ សេចក្តីសម្បូរបស់
 កិច្ចជាព្រះអរហន្ត ដែលធ្វើករណីយកិច្ចតទៅទៀតដកខាងទេ ប៉ុន្តែធម៌
 ចំណេះ ដែលព្រះអរហន្តបានឆ្លើង បានធ្វើរឿយ ។ ហើយ វេទនា
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីនៅជាសុខក្នុងបទុប្បន្នផង ដើម្បីសតិសម្បជញ្ញៈផង ។

[២២] សម័យមួយ ព្រះសាវ័បុត្តមានកាយ ឯកព្រះមហា-
 កោដ្ឋិតៈមានកាយ នៅក្នុងអំឡុងមិតតាយវិទ ទៀបក្រុងពាកណា-
 សី ។ គ្រានោះឯង ព្រះកោដ្ឋិតៈមានកាយ ទេញចាកទីសម្បូរ
 សាយណ្ណសម័យ ហើយចូលទៅក្រុងសាវ័បុត្តមានកាយ លុះចូលទៅ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វត្ថុវគ្គោ

មិន្វា ។ បេ ។ ឯតនិកោត សុត្តន្តវគ្គោ សាវ័យុត្ត ភិក្ខុ-
 ជា កកមេ ធម្មា យោធិសោ មនសិកាតក្ខា ។
 សុត្តន្តវគ្គោ កោដ្ឋិត ភិក្ខុជា បញ្ចបាធនត្ថោ អ-
 និច្ចតោ ។ បេ ។ អនត្ថតោ យោធិសោ មនសិកាតក្ខា ។
 កកមេ បញ្ច ។ សេយ្យដំនី រដ្ឋបាធនត្ថោ ។ បេ ។
 វិញ្ញាណបាធនត្ថោ ។ សុត្តន្តវគ្គោ កោដ្ឋិត
 ភិក្ខុជា កមេ បញ្ចបាធនត្ថោ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ អ-
 នត្ថតោ យោ ធិសោ មនសិកាតក្ខា ។ ហំ ជំ ចោ បនេតិ
 ភាវុសោ វិជ្ជិតិ យំ សុត្តន្ត ភិក្ខុ កមេ បញ្ចបាធនត្ថោ-
 ទ្ធ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ អនត្ថតោ យោធិសោ មនសិ-
 កាតក្ខោ សោតាបត្តិដលំ សច្ចិកាយ្យាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វត្ថុវគ្គោ

ផលំហើយ ។ បេ ។ បានភោគភាគ្យនេះថា ម្ចាស់ភាវុសោសាវ័យុត្ត
 ភិក្ខុមានសេចក្តីចេះដឹង គួរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយធម្មាប្រាជ្ញា ចំពោះធម៌
 ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភាវុសោកោដ្ឋិតៈ ភិក្ខុមានសេចក្តីចេះដឹង គួរធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្តដោយធម្មាប្រាជ្ញា ចំពោះធម៌បានក្នុងចំណង់ ៥ ថា មិន
 ទៀង ។ បេ ។ ជាបេសមិនមែនខ្លួន ។ ធម៌បានក្នុងចំណង់ ៥ ដូចម្តេច ។
 គឺប្រធានក្នុង ១ ។ បេ ។ វិញ្ញាណបាធនក្នុង ១ ។ ម្ចាស់ភាវុសោ
 កោដ្ឋិតៈ ភិក្ខុមានសេចក្តីចេះដឹង គួរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយធម្មាប្រាជ្ញា
 ចំពោះធម៌បានក្នុងចំណង់ ៥ នេះ ថា មិនទៀង ។ បេ ។ ជាបេសមិន
 មែនខ្លួន ។ ម្ចាស់ភាវុសោ ហេតុនេះគេហ៍បានប្រាជ្ញា គឺគ្រងិវេស
 ភិក្ខុមានសេចក្តីចេះដឹង កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយធម្មាប្រាជ្ញា ចំពោះ
 ធម៌បានក្នុងចំណង់ ៥ នេះ ថា មិនទៀង ។ បេ ។ ជាបេសមិនមែន
 ខ្លួន ដឹងធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ម្ចាស់ភាវុសោកោដ្ឋិតផលបាន ។

[២៣] សោភាមន្ទោ បដាវសោ សាវីរុត្ត ភិក្ខុនា
 តតមេ ធម្មា យោធិសោ មនសិកាតតាតិ ។ សោ-
 ភាមន្ទោមិ ទោ អាវុសោ តោដ្ឋិត ភិក្ខុនា ឥមេវ
 បញ្ចបាធានត្ថុតា អនិច្ចតោ ។ បេ ។ អនត្ថតោ យោធិ-
 សោ មនសិកាតតា ។ ហំ ធិ ទោ បទេតំ អាវុសោ
 វិជ្ជតិ យំ សោភាមន្ទោ ភិក្ខុ ឥមេវ បញ្ចបាធានត្ថុតោ
 អនិច្ចតោ ។ បេ ។ អនត្ថតោ យោធិសោ មនសិកា-
 រោត្តោ សត្តនាតាមិដលំ ។ បេ ។ អនាតាមិដលំ ។ បេ ។
 អរហត្តដលំ សង្ខារេយ្យតិ ។

[២៤] អរហតា បដាវសោ សាវីរុត្ត តតមេ
 ធម្មា យោធិសោ មនសិកាតតាតិ ។ អរហតាមិ ទោ
 អាវុសោ តោដ្ឋិត ឥមេវ បញ្ចបាធានត្ថុតា អនិច្ចតោ
 ទុត្តតោ រោតតោ តណ្ហតោ សល្លតោ អយតោ អា-
 តាធនោ បរតោ បលោកតោ សុញ្ញតោ អនត្ថតោ
 យោធិសោ មនសិកាតតា ។ ធីតិ ទោ អាវុសោ អរ-
 ហតោ ទុត្តវិការណីយំ តតស្ស វា បដិច្ចយោ អមិ

[២៥] ម្ចាស់អាវុសោសាវីរុត្ត ចុះភិក្ខុជាសោភាមន្ទ គួរធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្តដោយទុយប្រាជ្ញា ចំពោះធម៌ដូចម្តេចទៀត ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 កោដ្ឋិតៈ ទោះបីភិក្ខុជាសោភាមន្ទ ក៏គួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយទុយ
 ប្រាជ្ញា ចំពោះទុក្ខទានក្នុងចំណោម មិនទៀង ។ បេ ។ ជាបស្ថ
 មិនមែនខ្លួន ។ ម្ចាស់អាវុសោ ហេតុនេះតែងទានប្រាជ្ញា គឺគ្រងដែល
 ភិក្ខុជាសោភាមន្ទ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយទុយប្រាជ្ញា ចំពោះទុ-
 ក្ខានក្នុងចំណោម មិនទៀង ។ បេ ។ ជាបស្ថមិនមែនខ្លួន គឺធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់ឲ្យសក្ខីភាពមិនផលបាន ។ បេ ។ ឲ្យអនាគាមិផលបាន
 ។ បេ ។ ឲ្យអរហត្តផលបាន ។

[២៦] ម្ចាស់អាវុសោសាវីរុត្ត ចុះភិក្ខុជាព្រះអរហន្ត គួរធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្តដោយទុយប្រាជ្ញា ចំពោះធម៌ដូចម្តេចទៀត ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 កោដ្ឋិតៈ ទោះបីភិក្ខុជាព្រះអរហន្ត ក៏គួរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយទុយ
 ប្រាជ្ញា ចំពោះទុក្ខទានក្នុងចំណោម មិនទៀង ជាទុក្ខ ជា
 រោគ ជាច្រូស ជាសរ ជាជម្ងឺ ជាភាពធាត ជាបស្ថដទៃ ជាបស្ថវិចារស
 ជាបស្ថសូឡ ជាបស្ថមិនមែនខ្លួន ។ ម្ចាស់អាវុសោ សេចក្តីសន្សំ
 របស់ភិក្ខុជាព្រះអរហន្ត ដែលធ្វើឲ្យករណីយកិច្ចក៏ទៅទៀត ដកទានទ

ចំពេល ឧបាសិកា កហុលីតាតា ធិដ្ឋជន្មសុខវិហារាយ
នេវ សិវត្ថន្តិ សតិសម្បជញ្ញាយ ហតិ ។

[២៥] សាវត្ថី ។ អថទោ អាយស្មា កម្សោ
យេន ភគវា តេនុបសង្កមំ ។ ថេ ។ ឯតេមន្តំ មិសិដ្ឋោ
ទោ អាយស្មា កម្សោ ភគវត្ថំ ឯតនោវេច កម្សំ
នុ ទោ ភន្តេ ជាធម្មតា កម្សំ បស្សតោ ឥមស្មិត្យ ស-
វិញ្ញាណេតេ កាយេ ពហិទ្ធា ច សព្វធម៌ត្ថេសុ អ-
ហត្ថាមមត្តារមាបាទុសយា ន ហោន្តិភំ ។ យំ តិព្វំ
តាម្ប រូបំ អតីតាធាតុប្បន្នប្បន្នំ អជ្ឈត្ថំ វា ពហិទ្ធា
វា ឱន្នាវតំ វា សុខុមំ វា ហិមំ វា បណីតំ វា យំ
ទ្វេវ សង្កេតេ វា សព្វំ រូបំ ធម៌ មម នេសោហមស្មិ
ន ថេសោ អត្តាតិ ឯវបេតិ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ
បស្សតិ ។ យា កាចំ វេទនា ។ ថេ ។ យា កាចំ
សញ្ញា ។ យេ កេចំ សង្ខារ ។ យំ តិព្វំ
វិញ្ញាណំ អតីតាធាតុប្បន្នប្បន្នំ អជ្ឈត្ថំ វា ពហិទ្ធា
វា ឱន្នាវតំ វា សុខុមំ វា ហិមំ វា បណីតំ វា

បុរិទ្ធគមិទាំងនេះ ដែលព្រះអរហន្តបានជម្រើសហើយ បានធ្វើរឿយ ។
ហើយ វេចន៍ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនៅជាសុខក្នុងចូល្យាធន ដើម្បីសតិ-
សម្បជញ្ញៈផង ។

[២៥] ក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះកថ្មៈមានកាយ
ចូលទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ ។ ថេ ។ លុះព្រះកថ្មៈមានកាយក្នុង
ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលដ៏ដ្ឋង្គម្តេច ឃើញដ្ឋង្គម្តេច បានជាមិនបាន
អហត្ថាមមត្តារនិងមាតានុស័យ ក្នុងកាយប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង
ក្នុងនិមិត្តទាំងអស់ជាខាងក្រៅផង ។ ម្ចាស់កថ្មៈ ប្រណវនិមួយ ជា
អតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី
ដោតដោតក្តី ទុក្ខមក្តី ឬប្រណវដែលមានក្នុងទីជួយក្តី ជិតក្តី បុគ្គល
ឃើញរូបទាំងអស់នោះ ដោយប្រាថ្នាដ៏ប្រពៃតាមពិតយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំរមិន
មែនបេសកញ្ច ខ្ញុំរមិនមែនជាអញ ខ្ញុំរមិនមែនជាទូនរបេសកញ្ច ។
វេទនាណវនិមួយ ។ ថេ ។ សញ្ញាណវនិមួយ ។ សង្ខារទាំងឡាយ
ណវនិមួយ ។ វិញ្ញាណវនិមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន
ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ដោតដោតក្តី ទុក្ខមក្តី

ឧទ្ទិសយុទ្ធសាស្ត្រ បុរេបណ្ណាល័យ ធម្មបទដ្ឋកថា ទុតិយោ

យំ ទូរ សន្តិកេ វា សង្ខំ វិញ្ញាណំ ធនំ មម ធន-
សោយមស្មំ ឧ មេសោ អន្តាតំ ឯវមេតំ យេថាភូតំ
សធម្មត្ថោយ បស្សតិ ។ ឯវំ ចោ កុរិយ ជាធនា
ឯវំ បស្សតោ ឥមស្មំត្ថា សវិញ្ញាណកេ កាយេ ត-
ហិទ្ធា ឧ សទ្ធិមិទ្ធតេសុ អហត្ថិរមមត្ថិរមាធានុសយា
ឧ ហោត្ថិតិ ។

(២៦) សាវត្ថំ ។ តត្រ ចោ ។ ឯតមន្តំ ឯសិទ្ធា
ចោ អាយស្មា កុរិយ កតវន្តំ ឯតនិវេទ កាចំ ទុ
ចោ កន្តេ ជាធនា កាចំ បស្សតោ ឥមស្មំត្ថា សវិញ្ញា-
ណកេ កាយេ តហិទ្ធា ឧ សទ្ធិមិទ្ធតេសុ អហត្ថិរ-
មមត្ថិរមាធាបកតំ មាធនំ ហោតិ វិហា សមតិក្កន្តំ
សន្តំ សុវិទុត្ថន្តំ ។ យំ កតិក្ខំ កុរិយ រូបំ អតីតាធាត-

ឧទ្ទិសយុទ្ធសាស្ត្រ បុរេបណ្ណាល័យ ធម្មបទដ្ឋកថា ទុតិយោ

បុរិញ្ញាណាណា ដែលមានក្នុងវិជ្ជាយុក្កំ វិជិតក្កំ បុគ្គលឃើញវិញ្ញាណ
តាំងអស់ខ្លះ ដោយប្រាជ្ញាជ្រៅជ្រះតាមពិភយ៉ាងនេះថា ខ្លះមិនមែនរបស់
អញ ខ្លះមិនមែនជាអញ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ។ ម្ចាស់កញ្ចៈ
កាលបើបុគ្គលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ទើបមិនមានអហត្ថិរ
មមត្ថិរនិងមាធានុស្សយ ក្នុងកាយច្រកចរវាយិញ្ញាណនេះផង ក្នុងនិមិត្ត
តាំងអស់ជាទាំងក្រៅផង ។

(២៦) ក្រុងសាវត្ថំ ។ ក្នុងវិទ្យានិង ។ លុះច្រកចរៈមាន
កាយ អន្លើយក្នុងវិជិតសម្បូរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ
យ៉ាងនេះថា ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ជ្រះថ្លា បុគ្គលដឹងដូចម្តេច ឃើញដូច
ម្តេច ទើបមានចិត្តប្រាសចាកអហត្ថិរមមត្ថិរនិងមាធានុស្សយ ក្នុងកាយ
ច្រកចរវាយិញ្ញាណនេះផង ក្នុងនិមិត្តតាំងអស់ជាទាំងក្រៅផង ជាចិត្ត
កន្លងដោយច្រកចរវាយិញ្ញាណនេះ រហូតដល់កាលស ឥតស្រឡា
ចាកកាលស ។ ម្ចាស់កញ្ចៈ ច្រណែនមួយ ជាអតីត អនាគត

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខុទ្ទកវគ្គោ

តប្បប្បដ្ឋន្តំ ។ បេ ។ សត្វំ ព្រំ ធនំ មម ធម្មោបា-
 មស្មិ ឧ មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតិ យថាភូតំ សធម្ម-
 ញាយ ធិស្វា អនុបាទា វិមុត្តោ ហោតិ ។ យា កាចិ
 វេទនា ។ យា កាចិ សញ្ញា ។ យេ តេចិ សង្ខារ ។
 យំ តត្ថ វិញ្ញាណំ អតីតាទាតតប្បប្បដ្ឋន្តំ អជ្ឈតិ
 តហិត្វា វា ធិន្ធវិគំ វា សុទ្ធមិ វា ហិជំ វា ចណីតំ
 វា យំ ទ្វារ សង្កេតេ វា សត្វំ វិញ្ញាណំ ធនំ មម
 ធម្មោបាមស្មិ ឧ មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតិ យថា-
 ភូតំ សធម្មញ្ញាយ ធិស្វា អនុបាទា វិមុត្តោ ហោតិ ។
 ឯវំ ចោ កប្ប ជាធម្មា ឯវំ បស្សតោ ឥមស្មិត្ត
 សវិញ្ញាណោ កាយេ តហិត្វា ច សត្វធិន្ធិត្តេសុ
 អហត្ថរមមត្តរាមាបាមតតំ មាទសំ ហោតិ វិទា សម-
 តិក្កន្តំ សន្តំ សុវិមុត្តន្តំ ។

ឧទ្ទកវគ្គោ ទុតិយោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខុទ្ទកវគ្គោ

បទ្បប្ប ។ បេ ។ បុគ្គលឃើញរូបទាំងអស់នោះ ដោយប្រាជ្ញាប្រែវិភាគ
 វិភាយនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែន
 ជាខ្លួនរបស់អញដូច្នេះហើយ ឈ្មោះថាជាអក្ខរាស្រ្សៈ ព្រោះមិនមាន
 សេចក្តីច្រកាន់ ។ វេទនាណាមួយ ។ សញ្ញាណាមួយ ។ សង្ខារ
 ទាំងឡាយណាមួយ ។ វិញ្ញាណាណាមួយ ជាអតីត អនាគត
 បទ្បប្ប ជាទានក្នុងក្តី ទានៈក្រៅក្តី ក្រោកក្រោកក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី
 ទុក្ខក្តី ឬវិញ្ញាណាណា ដែលមានក្នុងច្បាយក្តី ក្នុងវិជិតក្តី ឬគ្រួស
 ឃើញវិញ្ញាណទាំងអស់នោះ ដោយប្រាជ្ញាប្រែវិភាគវិភាយនេះថា នុ៎ះ
 មិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញដូច្នេះ
 ហើយ ទើបឈ្មោះថាជាអក្ខរាស្រ្សៈ ព្រោះមិនមានសេចក្តីច្រកាន់ ។
 ម្ចាស់កថ្វៈ ឬគ្រួសដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ទើបមានចិត្តប្រាស
 ចាកអហត្ថរមមត្តរនិងមាទុស័យ ក្នុងកាយច្រកចេញវិញ្ញាណនេះ
 ផង ក្នុងចិត្តទាំងអស់ជាទានៈក្រៅផង ជាចិត្តកន្លងដោយប្រវត្តចាក
 ចំណែកវេទនា ម្លប់ម្លប់កិលេស អុក្ខស្រឡះចាកកិលេស ។

ចប់ ឧទ្ទកវគ្គ ទី ២ ។

៣១

រដ្ឋស័យ្យ បុរេបណ្ណសកៈ ធម្មកថិកា ទុតិយោ

ធម្មកថា

អរិយ្យោ ទេ កាសិកា

តទ្ធា បរិមុត្តិកា ទេ

សញ្ញាជនំ ទុតិយោ

សិលំ សុត្តន្ត ទេ ត កាសិកា ។

រដ្ឋស័យ្យ បុរេបណ្ណសកៈ ធម្មកថិកា ទុតិយោ

ធម្មកថាធម្មកថិកា ធម្មកថា

គោលអំពីកថា ១ វិញ្ញា ១ ធម្មកថា ២ លើក ចំណង ១

បុគ្គល្យោកកថា ២ លើក សញ្ញាជនៈ ១ ទុតិយោ ១

សិល ១ ធម្មកថា ១ ធម្មកថា ២ លើក ។

អវិជ្ជាវគ្គ

(៤៧) ឧបាសិក ។ អដថោ អញ្ញាតោ ភិក្ខុ យេន
កកវា កេតុមសង្កម្ពិ ឧបសង្កម្ពិតា ។ បេ ។ ឯកមន្តិ
និសិន្នោ ទោ សោ ភិក្ខុ កកវន្តិ ឯតនេវេន អវិជ្ជា អ-
វិជ្ជាតិ កន្តេ វុត្តតិ ភាគមា នុ ទោ កន្តេ អវិជ្ជា តតិកា-
តា ន អវិជ្ជាគតោ យោគីតិ ។ នីន ភិក្ខុ អស្សុត-
វា ធម្មុជ្ជនោ សមុទយនម្មំ រូបំ សមុទយនម្មំ រូបន្តិ
យថាភូតំ ឈ្សជាតាតិ វយនម្មំ រូបំ វយនម្មំ រូបន្តិ
យថាភូតំ ឈ្សជាតាតិ សមុទយវយនម្មំ រូបំ សមុទ-
យវយនម្មំ រូបន្តិ យថាភូតំ ឈ្សជាតាតិ សមុទយនម្មំ
វេននំ សមុទយនម្មា វេននាតិ យថាភូតំ ឈ្សជាតាតិ
វយនម្មំ វេននំ វយនម្មា វេននាតិ យថាភូតំ ឈ្សជា-
តាតិ ។ បេ ។ ឈ្សជាតាតិ សមុទយនម្មំ សញ្ញំ ។ បេ ។

អវិជ្ជាវគ្គ

(៤៧) ក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុមួយច្រើនទៅ
គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះរាល់ទៅដល់ហើយ ។ បេ ។ លុះភិក្ខុនោះ
អង្គុយក្នុងសមគួរហើយ ឃើញប្រាមបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលហៅថា អវិជ្ជា អវិជ្ជា បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចម្រើន អវិជ្ជា តើដូចម្តេច ចក្ខុវេទនាច្រកចេញដោយអវិជ្ជា ដោយ
ហេតុយ៉ាងណា ។ ច្បាលភិក្ខុ ច្រើនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះ
ដឹង មិនដឹងច្បាស់ភាមិត ខ្ញុំច្រើនដែលកើតឡើងជាធម្មភាព ច្រើន
ឡើងជាធម្មភាព មិនដឹងច្បាស់ភាមិត ខ្ញុំច្រើនដែលសូត្រទៅជាធម្មភាព
ច្រើនសូត្រទៅជាធម្មភាព មិនដឹងច្បាស់ភាមិត ខ្ញុំច្រើនដែលកើតឡើងហើយ
សូត្រទៅជាធម្មភាព ច្រើនកើតឡើងហើយសូត្រទៅជាធម្មភាព មិនដឹង
ច្បាស់ភាមិត ខ្ញុំវេទនាដែលកើតឡើងជាធម្មភាព វេទនាកើតឡើងជា
ធម្មភាព មិនដឹងច្បាស់ភាមិត ខ្ញុំវេទនាដែលសូត្រទៅជាធម្មភាព វេទនា
សូត្រទៅជាធម្មភាព ។ បេ ។ ខ្ញុំសញ្ញាដែលកើតឡើងជាធម្មភាព ។ បេ ។

រតន្ត្រីយុទ្ធសាស្ត្រ ពុលបណ្ណាល័យ: អវិជ្ជា ឥតយោ

ឧប្បជាតិ សុគុណយេន្យ សង្ខារ សុគុណយេន្យ
 សង្ខារតិ យថាភូតំ ឧប្បជាតិ វយេន្យ សង្ខារ
 វយេន្យ សង្ខារតិ យថាភូតំ ឧប្បជាតិ សុគុណ-
 យេន្យ សង្ខារ សុគុណវយេន្យ សង្ខារតិ យថាភូតំ
 ឧប្បជាតិ សុគុណយេន្យ វិញ្ញាណំ សុគុណយេន្យ
 វិញ្ញាណន្តំ យថាភូតំ ឧប្បជាតិ វយេន្យ វិញ្ញាណំ
 វយេន្យ វិញ្ញាណន្តំ យថាភូតំ ឧប្បជាតិ សុគុណវ-
 យេន្យ វិញ្ញាណំ សុគុណវយេន្យ វិញ្ញាណន្តំ យថាភូតំ
 ឧប្បជាតិ ។ អយំ វត្ថុតិ តិក្កា អវិជ្ជា ឯកាវតា
 ៦ អវិជ្ជាគតោ ហោតីតិ ។

រតន្ត្រីយុទ្ធសាស្ត្រ ពុលបណ្ណាល័យ: អវិជ្ជា ទំ ៣

មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ឲ្យសង្ខារចាំឯង ដែលកើតឡើងជាធម្មភាព
 សង្ខារចាំឯងកើតឡើងជាធម្មភាព មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ឲ្យសង្ខារ
 ចាំឯងកើតឡើងជាធម្មភាព សង្ខារចាំឯងកើតឡើងជាធម្មភាព
 មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ឲ្យសង្ខារចាំឯង ដែលកើតឡើងហើយសូន្យ
 ទៅជាធម្មភាព សង្ខារចាំឯងកើតឡើងហើយសូន្យទៅជាធម្មភាព មិន
 ដឹងច្បាស់តាមពិត ឲ្យវិញ្ញាណដែលកើតឡើងជាធម្មភាព វិញ្ញាណកើត
 ឡើងដូច្នេះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ឲ្យវិញ្ញាណដែលសូន្យទៅជាធម្ម-
 ភាព វិញ្ញាណសូន្យទៅជាធម្មភាព មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ឲ្យវិញ្ញាណ
 ដែលកើតឡើង ហើយសូន្យទៅជាធម្មភាព វិញ្ញាណកើតឡើងហើយ
 សូន្យទៅជាធម្មភាព ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះហៅថា អវិជ្ជា ឯបុគ្គលអ្នក
 ប្រកថាដោយអវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង ។

[២៨] ឯវិ វុត្តោ សោ ភិក្ខុ កកវន្តំ ឯតទភោច វិជ្ជា
 វិជ្ជាតិ កន្ត្ត វុត្តាតិ កកតមា ទុ ខោ កន្ត្ត វិជ្ជា កកត្តាវតា
 ច វិជ្ជាកតោ ហោតិ ។ ឥម ភិក្ខុ សុត្តវា អរិយស្សា-
 វតោ សមុទយនម្មំ រូបំ សមុទយនម្មំ រូបន្តំ យថាភូតំ
 បដាបាតិ វយនម្មំ រូបំ វយនម្មំ រូបន្តំ យថាភូតំ បដា-
 បាតិ សមុទយវយនម្មំ រូបំ សមុទយវយនម្មំ រូបន្តំ
 យថាភូតំ បដាបាតិ សមុទយនម្មំ វេទនំ សមុទយនម្មំ
 វេទនាតិ យថាភូតំ បដាបាតិ វយនម្មំ វេទនំ វយ-
 នម្មំ វេទនាតិ យថាភូតំ បដាបាតិ សមុទយវយនម្មំ
 វេទនំ សមុទយវយនម្មំ វេទនាតិ យថាភូតំ បដាបាតិ
 សមុទយនម្មំ សញ្ញំ ។ បេ។ បដាបាតិ សមុទយនម្មំ
 សង្ខារេ សមុទយនម្មំ សង្ខារាតិ យថាភូតំ បដាបាតិ

[២៨] កាលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុខោ
 ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគង្គដ៏ចម្រើន
 ពាក្យដែលហៅថា វិជ្ជា វិជ្ជា បពិត្រព្រះគង្គដ៏ចម្រើន វិជ្ជា តើដូចម្តេច
 ចុះគួរច្រកបដោយវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងណា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ អោយសាវ័ក
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករៀនដឹង ដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំច្រើនដែលកើតឡើង
 ជាធម្មតាថា ច្រើនឡើងជាធម្មតា ដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំច្រើនដែល
 សូន្យទៅជាធម្មតា ច្រើនសូន្យទៅជាធម្មតា ដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំច្រើន
 ដែលកើតឡើងហើយសូន្យទៅជាធម្មតាថា ច្រើនឡើងហើយសូន្យទៅ
 ជាធម្មតា ដឹងច្បាស់តាមពិតខ្ញុំវេទនាដែលកើតឡើងជាធម្មតាថា វេទនា
 កើតឡើងជាធម្មតា ដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំវេទនាដែលសូន្យទៅជាធម្មតា
 ថាវេទនាសូន្យទៅជាធម្មតា ដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំវេទនាដែលកើតឡើង
 ហើយសូន្យទៅជាធម្មតាថា វេទនាកើតឡើងហើយសូន្យទៅជាធម្មតា ខ្ញុំ
 សញ្ញាដែលកើតឡើងជាធម្មតា ។ បេ។ ដឹងច្បាស់តាមពិតខ្ញុំសង្ខារចាំង-
 ឡាយដែលកើតឡើងជាធម្មតាថា សង្ខារចាំងឡាយកើតឡើងជាធម្មតា

វយេន្តេ សង្ខារេ វយេន្តេ សង្ខារតិ យថាភូតិ បដា-
 នាតិ សមុទយវយេន្តេ សង្ខារេ សមុទយវយេន្តេ
 សង្ខារតិ យថាភូតិ បដានាតិ សមុទយេន្នំ វិញ្ញាណំ
 សមុទយេន្នំ វិញ្ញាណន្តិ យថាភូតិ បដានាតិ វយេន្នំ
 វិញ្ញាណំ វយេន្នំ វិញ្ញាណន្តិ យថាភូតិ បដានាតិ ស-
 មុទយវយេន្នំ វិញ្ញាណំ សមុទយវយេន្នំ វិញ្ញាណន្តិ
 យថាភូតិ បដានាតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុ វិជ្ជា ឯត្តា-
 តា ច វិជ្ជាគតោ ហោតីតិ ។

[៤៨] ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច សាវីបុត្តា
 អាយស្មា ច មហាកោដ្ឋិតោ តាកណសិយំ វិហាន្តិ
 ឥសិបតទេ មិត្តនាយេ ។ អដិទា អាយស្មា មហា-
 កោដ្ឋិតោ សាយល្លាសមយំ បដិសល្លាថា វុដ្ឋិតោ
 ។ បេ ។ ឯកមន្តំ ចិសិដ្ឋោ ទោ អាយស្មា មហា-
 កោដ្ឋិតោ អាយស្មន្តំ សាវីបុត្តំ ឯតទរេច អវិជ្ជា
 អវិជ្ជាតិ អារុសោ សាវីបុត្ត វុច្ចតិ កតមា ទុ ទោ
 អារុសោ អវិជ្ជា កត្តាវតា ច អវិជ្ជាគតោ ហោតីតិ ។

ជីវច្ចាសំភាមពិត ឲ្យសង្ខារទាំងឡាយដែលសូត្រទៅជាធម្មភាព សង្ខារ
 ទាំងឡាយសូត្រទៅជាធម្មភាព ជីវច្ចាសំភាមពិត ឲ្យសង្ខារទាំងឡាយ
 ដែលកើតឡើងហើយសូត្រទៅជាធម្មភាព សង្ខារទាំងឡាយកើតឡើង
 ហើយសូត្រទៅជាធម្មភាព ជីវច្ចាសំភាមពិត ឲ្យវិញ្ញាណដែលកើតឡើង
 ជាធម្មភាព វិញ្ញាណកើតឡើងជាធម្មភាព ជីវច្ចាសំភាមពិត ឲ្យ
 វិញ្ញាណដែលសូត្រទៅជាធម្មភាព វិញ្ញាណសូត្រទៅជាធម្មភាព ជីវ
 ច្ចាសំភាមពិត ឲ្យវិញ្ញាណដែលកើតឡើងហើយសូត្រទៅជាធម្មភាព
 វិញ្ញាណកើតឡើងហើយសូត្រទៅជាធម្មភាព ។ ម្នាលភិក្ខុ នេះហៅថា
 វិជ្ជា ចុក្កលអ្នកប្រកបដោយវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង ។

[៤៩] សម័យមួយ ព្រះសាវីបុត្តមានកាយុនិងព្រះមហាកោដ្ឋិគៈ
 មានកាយុ នៅក្នុងឥសិបតនមិត្តនាយេនៃ ទៀបក្រុងតាកណសិ ។
 គ្រាមានឯង ព្រះមហាកោដ្ឋិគៈមានកាយុ ចេញចាកទីសម្ងំ ក្នុង
 សាយល្លាសម័យ ។ បេ ។ លុះព្រះមហាកោដ្ឋិគៈមានកាយុ អង្គុយ
 ក្នុងទីដ៏សម្បូរហើយ បានគោរពនឹងព្រះសាវីបុត្តមានកាយុ ដូចជា
 ម្នាលភិក្ខុសាវីបុត្ត ដែលហៅថា អវិជ្ជា អវិជ្ជា ម្នាលភិក្ខុសាវីបុត្ត
 អវិជ្ជា កើតដូចម្តេច ចុក្កលអ្នកប្រកបដោយវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងណា ។

ឯដ៏ត្រូវសា អស្សុតា បុគ្គលិកា សមុទយនម្មំ រុំ
 សមុទយនម្មំ រុំ យថាភូតំ ធម្មជាតិនំ វយនម្មំ
 រុំ វយនម្មំ រុំ យថាភូតំ ធម្មជាតិនំ សមុទ-
 យវយនម្មំ សមុទយវយនម្មំ រុំ យថាភូតំ ធម្ម-
 ជាតិនំ សមុទយនម្មំ វេទនំ ។ បេ ។ វយនម្មំ វេទនំ
 ។ បេ ។ សមុទយវយនម្មំ វេទនំ ។ បេ ។ សមុទយនម្មំ
 សញ្ញំ ។ បេ ។ សមុទយនម្មំ សង្ខារ ។ បេ ។ វយនម្មំ
 សង្ខារ ។ សមុទយវយនម្មំ សង្ខារ សមុទយវយនម្មំ
 សង្ខារតំ យថាភូតំ ធម្មជាតិនំ សមុទយនម្មំ វិញ្ញា-
 ណំ ។ បេ ។ វយនម្មំ វិញ្ញាណំ ។ សមុទយវយនម្មំ
 វិញ្ញាណំ សមុទយវយនម្មំ វិញ្ញាណម្មំ យថាភូតំ ធម្ម-
 ជាតិនំ ។ អយំ វុទ្ធភាវសោ អវិជ្ជា ឯត្តារតន ធម៌វិជ្ជា-
 កតោ ហោតីតិ ។

មាណវសោ បុគ្គលិកា ឯត្តារតន ឯត្តារតន មិនដឹងច្បាស់
 កម្មិត ខ្ញុំប្រវេណីកើតឡើងជាធម្មតា ប្រកើតឡើងជាធម្មតា មិន
 ដឹងច្បាស់កម្មិត ខ្ញុំប្រវេណីសូត្រជាធម្មតា ប្រសូត្រជាធម្មតា
 មិនដឹងច្បាស់កម្មិត ខ្ញុំប្រវេណីកើតឡើងហើយសូត្រជាធម្មតា
 ប្រកើតឡើងហើយសូត្រជាធម្មតា មិនដឹងច្បាស់កម្មិត ខ្ញុំវេទនា
 ដែលកើតឡើងជាធម្មតា ។ បេ ។ ខ្ញុំវេទនាដែលសូត្រជាធម្មតា
 ។ បេ ។ ខ្ញុំវេទនាដែលកើតឡើងហើយសូត្រជាធម្មតា ។ បេ ។ ខ្ញុំ
 សញ្ញាដែលកើតឡើងជាធម្មតា ។ បេ ។ ខ្ញុំសញ្ញាចំណង់ឡាយដែលកើត
 ឡើងជាធម្មតា ។ បេ ។ ខ្ញុំសញ្ញាចំណង់ឡាយដែលសូត្រជាធម្មតា ។
 ខ្ញុំសញ្ញាចំណង់ឡាយ ដែលកើតឡើងហើយសូត្រជាធម្មតា សញ្ញា
 ចំណង់ឡាយកើតឡើងហើយសូត្រជាធម្មតា មិនដឹងច្បាស់កម្មិត ខ្ញុំ
 វិញ្ញាណដែលកើតឡើងជាធម្មតា ។ បេ ។ ខ្ញុំវិញ្ញាណដែលសូត្រជា
 ធម្មតា ។ ខ្ញុំវិញ្ញាណដែលកើតឡើងហើយសូត្រជាធម្មតា
 វិញ្ញាណកើតឡើងហើយសូត្រជាធម្មតា ។ មាណវសោ នេះហៅ
 ថា អវិជ្ជា បុគ្គលក្របខណ្ឌអវិជ្ជា ដោយហេតុយំ ឯត្តារតន ។

(៤០) ឯតំ សមយំ អាយស្មា ច សាវីចុត្តា
 អាយស្មា ច មហាកោដ្ឋិតោ ពារាណសីយំ វិហារន្តិ
 ឥសិបតទេ មិកតាយ ។ ឯកមន្តំ និសំប្លោ ទោ
 អាយស្មា មហាកោដ្ឋិតោ អាយស្មន្តំ សាវីចុត្តំ ឯត-
 ទេវេ វិជ្ជា វិជ្ជាតិ អានុសោ សាវីចុត្តំ វុទ្ធិតិ កតតោ ទុ
 ទោ អានុសោ វិជ្ជា កតតោ ច វិជ្ជាតតោ ហោតិ ។
 តទានុសោ សុតតា អរិយស្សារកោ សមុទយធម្មំ រូបំ
 សមុទយធម្មំ រូបន្តំ យថាភូតំ បដាចាតិ វយធម្មំ រូបំ
 ។ ចេ ។ សមុទយវយធម្មំ រូបំ សមុទយវយធម្មំ រូបន្តំ
 យថាភូតំ បដាចាតិ សមុទយធម្មំ វេទនំ ។ ចេ ។
 សមុទយធម្មំ សញ្ញំ ។ ចេ ។ សមុទយធម្មេ សង្ខា-
 រេ ។ វយធម្មេ សង្ខារេ ។ សមុទយវយធម្មេ សង្ខា-
 រេ សមុទយវយធម្មា សង្ខារតិ យថាភូតំ បដាចាតិ

(៤០) សម័យមួយ ព្រះសាវ័ចុត្តមានកាយនិងព្រះមហាកោដ្ឋិតៈ
 មានកាយ នៅក្នុងឥសិបតទេមិកតាយនៃ វៀច្រៀតពារាណសី ។ លុះ
 ព្រះមហាកោដ្ឋិតៈមានកាយ គង្គីយក្នុងទីដ៏សមន្តរបើយ បានពារ
 នឹងព្រះសាវ័ចុត្តមានកាយដូច្នេះថា ម្ចាស់ការសាវ័ចុត្ត ពាក្យដែល
 ហៅថា វិជ្ជា វិជ្ជា ម្ចាស់ការសា វិជ្ជា តើដូចម្តេច បុគ្គលអ្នកប្រកប
 ដោយវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងណា ។ ម្ចាស់ការសា អរិយសាវ័កក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកចេះដឹង វិមជ្ជដឹងច្បាស់តាមវិធី ខ្លួនប្រើដែលកើតឡើង
 ជាធម្មតាថា ប្រើកើតឡើងជាធម្មតា ដឹងច្បាស់តាមវិធី ខ្លួនប្រើដែលសូន្យ
 ទៅជាធម្មតា ។ ចេ ។ ខ្លួនប្រើដែលកើតឡើងហើយសូន្យទៅជាធម្មតាថា
 ប្រើកើតឡើងហើយសូន្យទៅជាធម្មតា ដឹងច្បាស់តាមវិធី ខ្លួនប្រើដែល
 កើតឡើងជាធម្មតា ។ ចេ ។ ខ្លួនសញ្ញាដែលកើតឡើងជាធម្មតា ។ ចេ ។
 ខ្លួនសង្ខារទាំងឡាយដែលកើតឡើងជាធម្មតា ។ ខ្លួនសង្ខារទាំងឡាយ
 ដែលសូន្យទៅជាធម្មតា ។ ខ្លួនសង្ខារទាំងឡាយដែលកើតឡើងហើយ
 សូន្យទៅជាធម្មតាថា សង្ខារទាំងឡាយកើតឡើងហើយសូន្យទៅជាធម្មតា

សមុទយនម្មំ វិញ្ញាណំ ។ វយនម្មំ វិញ្ញាណំ ។ សមុ-
 នយវយនម្មំ វិញ្ញាណំ សមុទយវយនម្មំ វិញ្ញាណន្តំ យ-
 ជាត្វតំ បដាបាតំ ។ អយំ វុទ្ធភាវសោ វិជ្ជា ឯត្តាវតា
 ច វិជ្ជាគតោ ហោតីតិ ។

[៤០] តញ្ជាវ ធិនាធិ ។ ឯត្តមន្តំ ធិសិដ្ឋោ ទោ
 អាយស្មា មហាតោដ្ឋិតោ អាយស្មន្តំ សាវីច្ឆន្តំ ឯត្តន-
 រោច អវិជ្ជា អវិជ្ជាតិ អាវុសោ សាវីច្ឆន្ត វុទ្ធិតិ កតតា
 នុ ទោ អាវុសោ អវិជ្ជា តត្តាវតា ច អវិជ្ជាគតោ
 ហោតីតិ ។ ឥនាវុសោ អស្សុតវា បុព្វជ្ជនោ រូបស្ស
 អស្សនញ្ច អាធិនវញ្ច ធិស្សនណញ្ច យជាត្វតំ ធម្ម-
 ជាបាតំ វេទនាយ ។ បេ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារនំ ។
 វិញ្ញាណស្ស អស្សនញ្ច អាធិនវញ្ច ធិស្សនណញ្ច យ-
 ជាត្វតំ ធម្មជាបាតំ ។ អយំ វុទ្ធភាវសោ អវិជ្ជា ឯត្តា-
 វតា ច អវិជ្ជាគតោ ហោតីតិ ។

ជីវិត្យាសំភាមិត ទូរិញ្ញាណវេសេក៏ត្រឡប់ជាធម្មតា ។ ទូរិញ្ញាណ
 វេសេស្សទៅជាធម្មតា ។ ទូរិញ្ញាណវេសេក៏ត្រឡប់ហើយស្សទៅ
 ជាធម្មតា វិញ្ញាណក៏ត្រឡប់ហើយស្សទៅជាធម្មតា ។ ម្ចាស់
 អាវុសោ នេះហៅថា វិជ្ជា បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយវិជ្ជា ដោយហេតុ
 យ៉ាងនេះឯង ។

[៤១] ធិនាវនាមវេសេ ។ លុះព្រះមហាកេដ្ឋិនៈមានកាយ
 គន្ថិយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានកោលវិនិច្ឆ័យសាវីច្ឆន្តមានកាយ ដូច្នេះ
 ថា ម្ចាស់អាវុសោសាវីច្ឆន្ត ពាក្យដែលហៅថា អវិជ្ជា អវិជ្ជា ម្ចាស់
 អាវុសោ អវិជ្ជា កើតឡើង បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយអវិជ្ជា ដោយហេតុ
 យ៉ាងណា ។ ម្ចាស់អាវុសោ បុព្វជ្ជនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង
 វេសេមិនជីវិត្យាសំភាមិត ទូរិញ្ញាណវេសេក៏ត្រឡប់ជាធម្មតា ទូរិញ្ញាណ
 វេសេស្សទៅជាធម្មតា ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។
 មិនជីវិត្យាសំភាមិត ទូរិញ្ញាណវេសេក៏ត្រឡប់ជាធម្មតា ទូរិញ្ញាណ
 វេសេស្សទៅជាធម្មតា ។ ម្ចាស់អាវុសោ នេះហៅថា អវិជ្ជា
 បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយអវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង ។

(៥២) តត្រាវ វិជានំ ។ ឯកមន្តំ វិសិដ្ឋោ ទោ
 អាយស្មា មហាកោដ្ឋិតោ អាយស្មន្តំ សាវ័ច្ឆន្តំ ឯក-
 រោច វិជ្ជា វិជ្ជាតិ អារុសោ សាវ័ច្ឆន្ត វុច្ឆតិ កកតមា ទុ
 ទោ អារុសោ វិជ្ជា កត្តាវតា ច វិជ្ជាកតោ ហោតីតិ ។
 ឥធាវុសោ សុតតា អវិយស្សាវតោ វុច្ឆស្ស អស្សាទត្ថ
 អាទីនវត្ថុ វិស្សាណត្ថ យថាភូតំ ចជាតាតិ វេទនាយ
 ។ មេ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារំ ។ វិញ្ញាណស្ស អស្សា-
 ទត្ថ អាទីនវត្ថុ វិស្សាណត្ថ យថាភូតំ ចជាតាតិ ។
 អយំ វុច្ឆតាវុសោ វិជ្ជា ឯកាវតា ច វិជ្ជាកតោ ហោតីតិ ។

(៥៣) តត្រាវ វិជានំ ។ ឯកមន្តំ វិសិដ្ឋោ
 ទោ អាយស្មា មហាកោដ្ឋិតោ អាយស្មន្តំ សាវ័ច្ឆន្តំ
 ឯករោច អវិជ្ជា អវិជ្ជាតិ អារុសោ សាវ័ច្ឆន្ត វុច្ឆតិ
 កកតមា ទុ ទោ អារុសោ អវិជ្ជា កត្តាវតា ច អ-
 វិជ្ជាកតោ ហោតីតិ ។ ឥធាវុសោ អស្សតតា បុព្វដ្ឋោ

(៥២) វិចារនាវដិវេល ។ លុះព្រះមហាក្សត្រៈមានកាយ
 អង្គុយក្នុងវិសមគ្គហើយ បានពោលនឹងព្រះសាវ័ច្ឆន្ត មានកាយ ដូច្នេះ
 ថា ម្ចាស់អារុសោសាវ័ច្ឆន្ត ពាក្យដែលហៅថា វិជ្ជា វិជ្ជា ម្ចាស់អារុសោ
 វិជ្ជា តើដូចម្តេច បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងណា ។
 ម្ចាស់អារុសោ អវិយសាវ័ច្ឆន្តលោកនេះ ជាអ្នកចេះដឹង វេទនដឹង
 ច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំអាទិសត្វនិងវេទនាសម្រេចដឹង ខ្ញុំការលាស់ចេញ
 ខ្ញុំច្រឡំ ខ្ញុំវេទនា ។ មេ ។ ខ្ញុំសញ្ញា ។ ខ្ញុំសង្ខារទាំងឡាយ ។
 ដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំអាទិសត្វនិងវេទនាសម្រេចដឹង ខ្ញុំការ
 លាស់ចេញខ្ញុំវិញ្ញាណដឹង ។ ម្ចាស់អារុសោ នេះហៅថា វិជ្ជា
 បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង ។

(៥៣) វិចារនាវដិវេល ។ លុះព្រះមហាក្សត្រៈមានកាយ
 អង្គុយក្នុងវិសមគ្គហើយ បានពោលនឹងព្រះសាវ័ច្ឆន្ត មានកាយដូច្នេះ
 ថា ម្ចាស់អារុសោសាវ័ច្ឆន្ត ពាក្យដែលហៅថា អវិជ្ជា អវិជ្ជា ម្ចាស់
 អារុសោ អវិជ្ជា តើដូចម្តេច បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយអវិជ្ជា ដោយហេតុ
 យ៉ាងណា ។ ម្ចាស់អារុសោ បុព្វដ្ឋនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកចេះដឹង

រូបស្ស សមុទយេត្ត អត្តន្តមេត្ត អស្សនេត្ត អាជីវេត្ត
 វិស្សណេត្ត យថាភូតំ ធម្មជាតិនិ វេទនាយ ។ បេ ។
 សញ្ញាយ ។ សង្ខារំ ។ វិញ្ញាណស្ស សមុទយេត្ត
 អត្តន្តមេត្ត អស្សនេត្ត អាជីវេត្ត វិស្សណេត្ត យ-
 ថាភូតំ ធម្មជាតិនិ ។ អយំ វុទ្ធភាវសោ អវិជ្ជា ឯត្តា-
 វតា ច អវិជ្ជាតតោ ហោតីតិ ។

[៥៤] តញ្ជាវ វិជានំ ។ ឯកមន្តំ វិសិដ្ឋោ ទោ
 អាយស្មា មហាកោដ្ឋតោ អាយស្មន្តំ សាវិច្ឆន្តំ ឯក-
 រោច វិជ្ជា វិជ្ជាតិ អាវុសោ សាវិច្ឆន្ត វុទ្ធតិ កកមា ទុ
 ទោ អាវុសោ វិជ្ជា កត្តាវតា ច វិជ្ជាតតោ ហោតីតិ ។
 ឥន្ទាវុសោ សុតវា អរិយស្សវតោ រូបស្ស សមុទយេត្ត
 អត្តន្តមេត្ត អស្សនេត្ត អាជីវេត្ត វិស្សណេត្ត យថា-
 ភូតំ ធម្មជាតិនិ វេទនាយ ។ បេ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខា-
 រំ ។ វិញ្ញាណស្ស សមុទយេត្ត អត្តន្តមេត្ត អស្សនេត្ត
 អាជីវេត្ត វិស្សណេត្ត យថាភូតំ ធម្មជាតិនិ ។ អយំ
 វុទ្ធភាវសោ វិជ្ជា ឯត្តាវតា ច វិជ្ជាតតោ ហោតីតិ ។

វេទនមិច្ឆិកាច្បាសំភាមតិក ខ្ញុំការកើតឡើងនិងការលក់ ខ្ញុំភាគិសង្ស័យ
 និងចោសរបស់ច្រវង់ ខ្ញុំការរលាស់ចេញខ្ញុំច្រវង់ ខ្ញុំវេទនា ។ បេ ។
 ខ្ញុំសញ្ញា ។ ខ្ញុំសង្ខារទាំងឡាយ ។ មិច្ឆិកាច្បាសំ ខ្ញុំការកើតឡើង
 និងការលក់ ខ្ញុំភាគិសង្ស័យនិងចោសរបស់វិញ្ញាណផង ខ្ញុំការរលាស់
 ចេញខ្ញុំវិញ្ញាណផង ។ ម្ចាស់ភាវុសោ នេះហៅថា វិជ្ជា ច្បុលអ្នក
 ច្រកចង្កោយវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង ។

[៥៥] និទាននោះដែរ ។ លុះព្រះមហាកេដ្ឋកៈបានកាយ
 អង្គុយក្នុងវិសមន្តរូបិយ បានរោលនិងព្រះសាវិច្ឆន្តបានកាយ ដូច្នេះ
 ថា ម្ចាស់ភាវុសោសាវិច្ឆន្ត ពាក្យដែលហៅថា វិជ្ជា វិជ្ជា ម្ចាស់ភាវុសោ
 វិជ្ជា តើដូចម្តេច ច្បុលអ្នកច្រកចង្កោយវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងណា ។
 ម្ចាស់ភាវុសោ អរិយសាវកក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកចេះដឹង វេទនមិច្ឆិកាច្បាសំ
 ភាមតិក ខ្ញុំការកើតឡើងនិងការលក់ ខ្ញុំភាគិសង្ស័យនិងចោសរបស់
 ច្រវង់ ខ្ញុំការរលាស់ចេញខ្ញុំច្រវង់ ខ្ញុំវេទនា ។ បេ ។ ខ្ញុំសញ្ញា ។
 ខ្ញុំសង្ខារទាំងឡាយ ។ ដឹងច្បាសំភាមតិក ខ្ញុំការកើតឡើងនិងការ
 លក់ ខ្ញុំភាគិសង្ស័យនិងចោសរបស់វិញ្ញាណផង ខ្ញុំការរលាស់ចេញខ្ញុំ
 វិញ្ញាណផង ។ ម្ចាស់ភាវុសោ នេះហៅថា វិជ្ជា ច្បុលអ្នកច្រកច
 ង្កោយវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង ។

[៥៥] ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច សារីបុត្តា
 អាយស្មា ច មហាកោដ្ឋិនោ ពារណសិយំ វិហារន្តំ
 ឥសិបតនេ មិគទាយេ ។ អដោ អាយស្មា សារីបុត្តា
 ។ បេ ។ ឯកមន្តំ ឯសិដ្ឋោ ទោ អាយស្មា សារីបុត្តា
 អាយស្មន្តំ មហាកោដ្ឋិនំ ឯតនេវេច អវិជ្ជា អវិជ្ជាតិ
 អារុសោ កោដ្ឋិត វុត្តតិ កតមា ទុ ទោ អារុសោ
 អវិជ្ជា កត្តាវតា ច អវិជ្ជាគតោ ហោតីតិ ។ ឥនាវុ-
 សោ អស្សតវា ចុដ្ឋដ្ឋោ រូបស្ស អស្សនញ្ច អា-
 និទេវញ្ច ឯស្សរណញ្ច យថាភូតំ ឧច្ចជាធាតិ វេទ-
 នាយ ។ បេ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារនំ ។ វិញ្ញាណស្ស
 អស្សនញ្ច អនិទេវញ្ច ឯស្សរណញ្ច យថាភូតំ ឧច្ច-
 ជាធាតិ ។ អយំ វុត្តនាវុសោ អវិជ្ជា ឯត្តាវតា ច
 អវិជ្ជាគតោ ហោតីតិ ។

[៥៥] សម័យមួយ ព្រះសាវ្យស្ថានកាយ្យនិងព្រះមហាកោដ្ឋិនៈ
 មានកាយ្យ នៅក្នុងឥសិបតនេមិគទាយន៍ ទៅក្នុងពារណសី ។
 ព្រះនារេង ព្រះសាវ្យស្ថានកាយ្យ ។ បេ ។ លុះព្រះសាវ្យស្ថាន
 កាយ្យ អន្តរក្នុងទីសមគួរហើយ បានពាលនិងព្រះមហាកោដ្ឋិនៈមាន
 កាយ្យដូច្នេះថា ម្ចាស់អារុសោកោដ្ឋិនៈ ពាក្យដែលហៅថា អវិជ្ជា អវិជ្ជា
 ម្ចាស់អារុសោ អវិជ្ជាតិដូចម្តេច ចុក្កលប្រកបដោយអវិជ្ជា ដោយហេតុ
 យ៉ាងណា ។ ម្ចាស់អារុសោ បុព្វជនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង
 វេទន៍មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំកាន់សង្ស័យនឹងទោសចេស្សន៍ ខ្ញុំការ
 លាស់ចេញខ្ញុំច្រវេន ខ្ញុំវេទនា ។ បេ ។ ខ្ញុំសញ្ញា ។ ខ្ញុំសង្ខារទាំង-
 ឡាយ ។ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំកាន់សង្ស័យនឹងទោសចេសវិញ្ញាណ
 ផង ខ្ញុំការលាស់ចេញខ្ញុំវិញ្ញាណផង ។ ម្ចាស់អារុសោ នេះហៅថា
 អវិជ្ជា ចុក្កលប្រកបដោយអវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង ។

(៨៦) ឯវិ វុត្តោ អាយស្មា សាវីបុត្តោ អាយស្មន្តំ
 មហាកោដ្ឋិតំ ឯតនេវេច វិជ្ជា វិជ្ជាតិ អនុសោ កោដ្ឋិ-
 ត វុត្តតិ កកមា ទុ ទោ អនុសោ វិជ្ជា កិត្តាវតា ច
 វិជ្ជាកតោ ហោតីតិ ។ ឥនាវុសោ សុតវា អរិយស្សាវ-
 កោ រូបស្ស អស្សនេត្វ អាទិទេវត្វ ធិស្សនាត្វ
 យជាត្វតំ បជាធាតិ វេទនាយ ។ បេ ។ សញ្ញាយ ។
 សង្ខារំ ។ វិញ្ញាណស្ស អស្សនេត្វ អាទិទេវត្វ
 ធិស្សនាត្វ យជាត្វតំ បជាធាតិ ។ អយំ វុត្តតា-
 វុសោ វិជ្ជា ឯត្តាវតា ច វិជ្ជាកតោ ហោតីតិ ។

(៨៧) តញ្ញាវ ធិនាទំ ។ ឯកមន្តំ ធិសំប្លោ ទោ
 អាយស្មា សាវីបុត្តោ អាយស្មន្តំ មហាកោដ្ឋិតំ ឯ-
 តនេវេច អវិជ្ជា អវិជ្ជាតិ អនុសោ កោដ្ឋិត វុត្តតិ

(៨៦) កាលព្រះមហាកោដ្ឋិតៈមានកាយ ពោលយ៉ាងនេះ
 ហើយ ព្រះសាវីបុត្តមានកាយ ក៏បានពោលនឹងព្រះមហាកោដ្ឋិតៈមាន
 កាយដូច្នេះថា ម្ចាស់ភាវុសាកោដ្ឋិតៈ ពាក្យដែលហៅថា វិជ្ជា វិជ្ជា
 ម្ចាស់ភាវុសា វិជ្ជា តើដូចម្តេច ចុក្កលច្រកបដោយវិជ្ជា ដោយហេតុ
 យ៉ាងណា ។ ម្ចាស់ភាវុសា អរិយសាវ័កក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកចេះដឹង
 វេទនីដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំកាន់សិទ្ធិនឹងទោសរបស់ប្រជន ខ្ញុំការណាស់
 ចេញខ្ញុំប្រជន ខ្ញុំវេទនា ។ បេ ។ ខ្ញុំសញ្ញា ។ ខ្ញុំសង្ខារទាំងឡាយ ។
 ដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំកាន់សិទ្ធិនឹងទោសរបស់វិញ្ញាណជន ខ្ញុំការ
 ណាស់ចេញខ្ញុំវិញ្ញាណជន ។ ម្ចាស់ភាវុសា នេះហៅថា វិជ្ជា ចុក្កល
 ច្រកបដោយវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង ។

(៨៧) និទាននារវេសេ ។ លុះព្រះសាវីបុត្តមានកាយ
 អង្គុយ ក្នុងទីដ៏សមស្របហើយ បានពោលនឹងព្រះមហាកោដ្ឋិតៈមានកាយ
 ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភាវុសាកោដ្ឋិតៈ ពាក្យដែលហៅថា អវិជ្ជា អវិជ្ជា

កតមា ទុ ទោ អាវុសោ អវិជ្ជា តត្ថាវតា ច អវិជ្ជាគតោ
 ហោតីតិ ។ ឥធាវុសោ អស្សុតវា ចុដ្ឋជ្ជោ រូបស្ស
 សមុទយញ្ច អនុដ្ឋមញ្ច អស្សនញ្ច អនិច្ចញ្ច និស្ស-
 រណញ្ច យថាភូតំ ធម្មជាតិនិ វេទនាយ ។ បេ ។
 សញ្ញាយ ។ សង្ខារំ ។ វិញ្ញាណស្ស សមុទយញ្ច
 អនុដ្ឋមញ្ច អស្សនញ្ច អនិច្ចញ្ច និស្សរណញ្ច យ-
 ថាភូតំ ធម្មជាតិនិ ។ អយំ វុទ្ធកាវុសោ អវិជ្ជា ឯត្ថាវ-
 តា ច អវិជ្ជាគតោ ហោតីតិ ។

[៥៨] ឯវំ វុត្តោ អាយស្មា សាវីរុត្តោ អាយ-
 ស្មន្តំ មហាកោដ្ឋិតំ ឯតទរោច វិជ្ជា វិជ្ជាតិ អាវុ-
 សោ កោដ្ឋិត វុត្តំ កតមា ទុ ទោ អាវុសោ
 វិជ្ជា តត្ថាវតា ច វិជ្ជាគតោ ហោតីតិ ។ ឥធាវុសោ
 ស្សុតវា អរិយស្សវកោ រូបស្ស សមុទយញ្ច អនុដ្ឋមញ្ច

ម្នាលអាវុសោ អវិជ្ជា តើដូចម្តេច បុគ្គលប្រកបដោយអវិជ្ជា ដោយ
 ហេតុយ៉ាងណា ។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិន
 ចេះដឹង វេទន៍មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំការកើតឡើងនិងការលត់ ខ្ញុំ
 កាន់សង្ខារនិងទោសរបស់ប្រផង ខ្ញុំការរលាស់ចេញនូវប្រផង ខ្ញុំវេទនា
 ។ បេ ។ ខ្ញុំសញ្ញា ។ ខ្ញុំសង្ខារទាំងឡាយ ។ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត
 ខ្ញុំការកើតឡើងនិងការលត់ ខ្ញុំកាន់សង្ខារនិងទោសរបស់វិញ្ញាណផង
 ខ្ញុំការរលាស់ចេញនូវវិញ្ញាណផង ។ ម្នាលអាវុសោ នេះហៅថា
 អវិជ្ជា បុគ្គលប្រកបដោយអវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង ។

[៥៩] កាលដែលព្រះមហាកោដ្ឋិតៈមានអាយុ កាលយ៉ាង
 នេះហើយ ព្រះសាវីរុត្តមានអាយុ ក៏បានកាលនឹងព្រះមហាកោដ្ឋិតៈ
 មានអាយុដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោកោដ្ឋិតៈ ពាក្យដែលហៅថា វិជ្ជា
 វិជ្ជា ម្នាលអាវុសោ វិជ្ជា តើដូចម្តេច បុគ្គលប្រកបដោយវិជ្ជា ដោយ
 ហេតុយ៉ាងណា ។ ម្នាលអាវុសោ អរិយសាវ័កក្នុងលោកនេះ ជា
 អ្នកចេះដឹង វេទន៍ដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំការកើតឡើងនិងការលត់

អស្សនញ្ច អាធិជញ្ច វិញ្ញាណញ្ច យថាភូតំ បដា-
នាតិ វេទនាយ ។ ចេ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារំ ។
វិញ្ញាណសមុទយញ្ច អត្តន្តមញ្ច អស្សនញ្ច អាធិ-
ជញ្ច វិញ្ញាណញ្ច យថាភូតំ បដានាតិ ។ អយំ វុទ្ធ-
តាវុសោ អវិជ្ជា ឯត្ថាវតា ច អវិជ្ជាគតោ ហោតីតិ ។

[៥៩] តត្រាវ ឯនាទំ ។ ឯកមន្តំ ឯសិន្នោ ទោ
អាយស្មា សាវិច្ឆតោ អាយស្មន្តំ មហាកោដ្ឋិតំ ឯតន-
រោច អវិជ្ជា អវិជ្ជាតិ អាវុសោ កោដ្ឋិត វុទ្ធាតិ កតមា
នុ ទោ អាវុសោ អវិជ្ជា តត្ថាវតា ច អវិជ្ជាគតោ
ហោតីតិ ។ ឥនាវុសោ អស្សតវា បុគ្គលោ រូបំ ឧប្ប-
ជានាតិ រូបសមុទយំ ឧប្បជានាតិ រូបនិរោធំ ឧប្ប-
ជានាតិ រូបនិរោធកាមិនិបដិបទំ ឧប្បជានាតិ វេទនំ
។ ចេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ ឧប្បជានាតិ
វិញ្ញាណសមុទយំ ឧប្បជានាតិ វិញ្ញាណនិរោធំ ឧប្ប-
ជានាតិ វិញ្ញាណនិរោធកាមិនិបដិបទំ ឧប្បជានាតិ ។
អយំ វុទ្ធតាវុសោ អវិជ្ជា ឯត្ថាវតា ច អវិជ្ជាគតោ
ហោតីតិ ។

ខ្ញុំកាន់សង្ឃនិមិត្តោសរបស់ប្រជន ខ្ញុំការណសំចេញខ្ញុំប្រជន ខ្ញុំវេ-
ទនា ។ ចេ ។ ខ្ញុំសញ្ញា ។ ខ្ញុំសង្ខារចាំងឡាយ ។ ដឹងច្បាស់តាមតិក
ខ្ញុំការកើតឡើងនៃការលក់ ខ្ញុំកាន់សង្ឃនិមិត្តោសរបស់វិញ្ញាណជន
ខ្ញុំការណសំចេញខ្ញុំវិញ្ញាណជន ។ ម្ចាស់អាវុសោ នេះ ហៅថា
វិជ្ជា បុគ្គលច្រកចេញវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង ។

[៥៩] និទាននោះដដែល ។ លុះគ្រោះសាវ័ច្ឆតមានកាយ អង្គុយ
ក្នុងទីសមគួរហើយ បានកោលនឹងព្រះមហាកោដ្ឋិតៈមានកាយ ផ្ទះចុះ
ថា ម្ចាស់អាវុសោកោដ្ឋិតៈ ពាក្យដែលហៅថា អវិជ្ជា អវិជ្ជា ម្ចាស់
អាវុសោ អវិជ្ជា តើដូចម្តេច បុគ្គលច្រកចេញវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាង
ណា ។ ម្ចាស់អាវុសោ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង វេទន
មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំរូប មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំវេទនាចាំឱ្យកើតរូប មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំ
ការលក់រូប មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំរូបដ៏បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការលក់រូប មិន
ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវេទនា ។ ចេ ។ ខ្ញុំសញ្ញា ។ ខ្ញុំសង្ខារចាំងឡាយ ។ មិន
ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវិញ្ញាណ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំហេតុចាំឱ្យកើតវិញ្ញាណ មិន
ដឹងច្បាស់ខ្ញុំការលក់វិញ្ញាណ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំរូបដ៏បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់
ការលក់វិញ្ញាណ ។ ម្ចាស់អាវុសោ នេះហៅថា អវិជ្ជា បុគ្គលច្រកចេញ
ដោយអវិជ្ជា ដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង ។

ឧបសម្ព័ន្ធស្នូ ចូលបណ្តាលនេះ អវិជ្ជាវិញ្ញាណ គឺឈោ

(២០) ឯវិ វុត្តេ អាយស្មា សាវីបុត្តោ អាយស្មន្តំ

មហាកោដ្ឋិតំ ឯតនកេច វិជ្ជា វិជ្ជាតិ អារុសោ កោ-
ដ្ឋិត វុត្តតិ កកមា ទុ ចោ អារុសោ វិជ្ជា កកត្តាវតា ច
វិជ្ជាគតោ ហោតីតិ ។ ឥតារុសោ សុតវា អរិយស្សាវកោ
រូបំ បដាទាតិ រូបសមុទយំ បដាទាតិ រូបនិរោធិំ រដា-
ទាតិ រូបនិរោធកាមិជ្ជិមជ្ជិមនំ បដាទាតិ វេទនំ ។
សញ្ញំ ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ បដាទាតិ វិញ្ញាណស-
មុទយំ បដាទាតិ វិញ្ញាណនិរោធិំ បដាទាតិ វិញ្ញាណ-
និរោធកាមិជ្ជិមជ្ជិមនំ បដាទាតិ ។ អយំ វុត្តតារុសោ
វិជ្ជា ឯត្តាវតា ច វិជ្ជាគតោ ហោតីតិ ។

អវិជ្ជាវិញ្ញាណ គឺឈោ ។

ឧបសម្ព័ន្ធស្នូ ចូលបណ្តាលនេះ អវិជ្ជាវិញ្ញាណ ទី ៣

(២០) កាលព្រះមហាកោដ្ឋិតៈមានកាយ កាលយ៉ាងនេះ

ហើយ ទើបព្រះសាវីបុត្តមានកាយ បានកាលនឹងព្រះមហាកោដ្ឋិតៈ
មានកាយដូច្នេះថា ខ្មាសភាវុសាកោដ្ឋិតៈ ពាក្យដែលហៅថា វិជ្ជា
វិជ្ជា ខ្មាសភាវុសា វិជ្ជា កើតឡើង ចុក្កលប្រកបដោយវិជ្ជា ដោយ
ហេតុយ៉ាងណា ។ ខ្មាសភាវុសា អរិយសាវ័កក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកចេះ
ដឹង វេទនដឹងច្បាស់ទូទ្រ ដឹងច្បាស់ទូទៅហេតុឲ្យកើតច្រ ដឹងច្បាស់
ទូទៅការលក់ច្រ ដឹងច្បាស់ទូទៅជីវិតជាដំណើរទៅកាន់ការលក់ច្រ ដឹង
ច្បាស់ទូទៅវេទនា ។ ទូសញ្ញា ។ ទូសង្ខារចាំងឡាយ ។ ដឹងច្បាស់ទូ
វិញ្ញាណ ដឹងច្បាស់ទូទៅហេតុឲ្យកើតវិញ្ញាណ ដឹងច្បាស់ទូទៅការលក់
វិញ្ញាណ ដឹងច្បាស់ទូទៅជីវិត ជាដំណើរទៅកាន់ការលក់វិញ្ញាណ ។
ខ្មាសភាវុសា នេះហៅថា វិជ្ជា ចុក្កលប្រកបដោយវិជ្ជា ដោយហេតុ
យ៉ាងនេះឯង ។

ចប់ អវិជ្ជាវិញ្ញាណ ទី ៣ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ទទួលវិញ្ញា

តត្រ្យាទ្ធំ

សមុទយនម្ពេន តីណិ

អស្សនេ ច អមរេ ទុវេ

សមុទយេ ច ទ្វេ វុត្តា

កោដ្ឋិតេ អមរេ គយោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ទទួលវិញ្ញា

ទទួលក្នុងអំប៊ុំប្រែប្រួលនោះ គឺ

ពោលអំពីការកើតឡើងជាធម្មតា ព្យ លើក អំពីការខិតខំសង្ស័យ

ដទៃទៀត ២ លើក អំពីការកើតឡើង ២ លើក អំពី

ព្រមការផ្ដុំគ្នាដទៃទៀត ព្យ លើក ។

កុណ្ឌល្យោ

[៦៤] សាវត្ថិ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ កុត្តន្ទំ វេទនា

កុត្តន្ទា សញ្ញា កុត្តន្ទា សង្ខារ កុត្តន្ទា វិញ្ញាណំ

កុត្តន្ទំ ។ ឯវំ ចស្សំ ភិក្ខុវេ សុតពំ អវិយស្សវតោ

រូបស្មីមិ ឯត្វំនុតិ វេទនាយមិ ឯត្វំនុតិ សញ្ញាយមិ

ឯត្វំនុតិ សង្ខារេសុមិ ឯត្វំនុតិ វិញ្ញាណស្មីមិ ឯត្វំនុតិ

ឯត្វំនុតិ វិរដ្ឋតិ វិរាតា វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ

ញាណំ ហោតិ ។ ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ

កាតំ កាណិយំ ធាបរិ ឥត្តក្កាយាតិ បដាបាតិកិ ។

កុណ្ឌល្យោ

[៦៥] ត្រង់សាវត្ថិ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រក្កេត វេទនាភិ

ក្កេត សញ្ញាភិក្កេត សង្ខារទាំងឡាយភិក្កេត វិញ្ញាណភិក្កេត ។ ខ្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអវិយសាវក អ្នកចេះផង បានឃើញច្បាស់

យ៉ាងនេះ ក៏ឡើយណាយនឹងច្រើនផង ឡើយណាយនឹងវេទនាផង ឡើយ

ណាយនឹងសញ្ញាផង ឡើយណាយនឹងសង្ខារទាំងឡាយផង ឡើយ

ណាយនឹងវិញ្ញាណផង កាលបើឡើយណាយ វេសន៍ប្រាកដចាកកម្រក

ព្រោះប្រាសចាកកម្រក ទើបរួចស្រឡះ ។ កាលបើចិត្តផុតស្រឡះ

ហើយ ញាណក៏កើតឡើងថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ ។ អវិយសាវក

នោះ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌តាមអញ្ញបាទ

ប្រព្រឹត្តច្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសតិក្ខុតាមអញ្ញបាទឡើយហើយ មគ្គ

កាតាភិក្ខុវេទប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសតិក្ខុនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[៦២] សាវត្ថី ។ យំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ តត្រ វេ ធម្មោ
 បហាតត្វោ ។ តំព្វ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ រូបំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ
 តត្រ វេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ វេទនា អនិច្ចា
 ។ វេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ តត្រ
 វេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ យំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ តត្រ វេ
 ធម្មោ បហាតត្វោតិ ។

[៦៣] សាវត្ថី ។ យំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ តត្រ វេ ភកោ
 បហាតត្វោ ។ តំព្វ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ រូបំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ
 តត្រ វេ ភកោ បហាតត្វោ ។ វេទនា អនិច្ចា ។ វេ ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ តត្រ វេ ភកោ
 បហាតត្វោ ។ យំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ តត្រ វេ ភកោ
 បហាតត្វោតិ ។

[៦២] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណាមិនទៀង
 អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់នូវឥសោត្តិពញចិត្ត ក្នុងរបស់នោះចេញ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះរបស់អ្វីដែលមិនទៀង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ប្រមិនទៀង អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់នូវក្នុងប្រធានចេញ ។ វេទនា
 មិនទៀង ។ វេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណមិនទៀង
 អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់នូវ ក្នុងវិញ្ញាណនោះចេញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ របស់ណាមិនទៀង អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់នូវ ក្នុង
 របស់នោះចេញ ។

[៦៣] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណាមិន
 ទៀង អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់នូវឥតម្រេក ក្នុងរបស់នោះចេញ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះរបស់អ្វីដែលមិនទៀង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រ
 មិនទៀង អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់នូវ ក្នុងប្រធានចេញ ។ វេទនា
 មិនទៀង ។ វេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណមិនទៀង
 អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់នូវ ក្នុងវិញ្ញាណនោះចេញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ របស់ណាមិនទៀង អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់នូវ ក្នុង
 របស់នោះចេញ ។

[២៤] សាវត្ថី ។ យំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ តត្រ វេ
 ធន្តរកោ បហាតត្វោ ។ ភេត្វា ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ ខ្ពំ
 ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ តត្រ វេ ធន្តរកោ បហាតត្វោ ។ វេទនា
 អនិច្ចា ។ មេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ
 តត្រ វេ ធន្តរកោ បហាតត្វោ ។ យំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ
 តត្រ វេ ធន្តរកោ បហាតត្វោតិ ។

[២៥] សាវត្ថី ។ យំ ភិក្ខុវេ ធុត្ថំ តត្រ វេ ធន្តោ
 បហាតត្វោ ។ មេ ។ រកោ បហាតត្វោ ។ ធន្តរកោ
 បហាតត្វោតិ ។

[២៦] សាវត្ថី ។ តត្រ ទោ ។ យោ ភិក្ខុវេ អនត្តា
 តត្រ វេ ធន្តោ បហាតត្វោ ។ កោ ធន្តរកោ អនត្តា

[២៧] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណាមិនទៀង
 អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវលះបង់ទទួលបានសេចក្តីក្រេក្រតាល ក្នុងរបស់នោះ
 ចេញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះរបស់អ្វី ដែលមិនទៀង ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ប្រមិនទៀង អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ទទួលបាន ក្នុងរបស់នោះ
 ចេញ ។ វេទនាមិនទៀង ។ មេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។
 វិញ្ញាណមិនទៀង អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ទទួលបាន ក្នុងវិញ្ញាណនោះ
 ចេញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណាមិនទៀង អ្នកទាំងឡាយ
 ត្រូវលះបង់ទទួលបាន ក្នុងរបស់នោះចេញ ។

[២៨] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណាជាទុក្ខ
 អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ទទួលបាន ក្នុងរបស់នោះចេញ ។ មេ ។ ត្រូវលះ
 បង់នេះចេញ ។ ត្រូវលះបង់ទទួលបានចេញ ។

[២៩] ក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 សភាវណាមិនមែនខ្លួន អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ទទួលបានក្នុងសភាវនោះ
 ចេញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសភាវៈផ្សេងៗ ដែលមិនមែនខ្លួន

រូបំ កិត្តវេ អនត្តា តត្រ វេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ វេ-
 ធម្មា អនត្តា ។ យេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ
 អនត្តា តត្រ វេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ យោ កិត្តវេ
 អនត្តា តត្រ វេ ធម្មោ បហាតត្វោតិ ។

[៦៧] សាវត្ថី ។ យោ កិត្តវេ អនត្តា តត្រ វេ
 រាគោ បហាតត្វោ ។ តោ ធម៌ កិត្តវេ អនត្តា រូបំ
 កិត្តវេ អនត្តា តត្រ វេ រាគោ បហាតត្វោ ។ វេធម្មា
 អនត្តា ។ យេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ អនត្តា
 តត្រ វេ រាគោ បហាតត្វោ ។ យោ កិត្តវេ អនត្តា
 តត្រ វេ រាគោ បហាតត្វោតិ ។

មាសភិក្ខុតាំងឡាយ ប្រមិនមែនខ្លួន អ្នកតាំងឡាយ ត្រូវលះបង់នេះ
 ក្នុងរូបនោះចេញ ។ វេទនាមិនមែនខ្លួន ។ យេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ
 តាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណមិនមែនខ្លួន អ្នកតាំងឡាយត្រូវលះបង់នេះ
 ក្នុងវិញ្ញាណនោះចេញ ។ មាសភិក្ខុតាំងឡាយ សភាវណាមិនមែន
 ខ្លួន អ្នកតាំងឡាយត្រូវលះបង់នេះ ក្នុងសភាវណានោះចេញ ។

[៦៨] ក្រុងសាវត្ថី ។ មាសភិក្ខុតាំងឡាយ សភាវណាមិនមែន
 ខ្លួន អ្នកតាំងឡាយត្រូវលះបង់នេះ ក្នុងសភាវណានោះចេញ ។ មាស
 ភិក្ខុតាំងឡាយ ចុះសភាវៈដូចម្តេចដែលមិនមែនខ្លួន មាសភិក្ខុតាំងឡាយ
 ប្រមិនមែនខ្លួន អ្នកតាំងឡាយត្រូវលះបង់នេះ ក្នុងរូបនោះចេញ ។
 វេទនាមិនមែនខ្លួន ។ យេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារតាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណ
 មិនមែនខ្លួន អ្នកតាំងឡាយត្រូវលះបង់នេះ ក្នុងវិញ្ញាណនោះចេញ ។
 មាសភិក្ខុតាំងឡាយ សភាវណាមិនមែនខ្លួន អ្នកតាំងឡាយត្រូវលះ
 បង់នេះ ក្នុងសភាវណានោះចេញ ។

[៦៨] សាវត្ថី ។ យោ ភិក្ខុវេ អនត្តា តត្រ វេ ធន្តរតោ បហាតត្វោ ។ តោ ធន ភិក្ខុវេ អនត្តា រូបំ ភិក្ខុវេ អនត្តា តត្រ វេ ធន្តរតោ បហាតត្វោ ។ វេ ធនា អនត្តា ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ អនត្តា តត្រ វេ ធន្តរតោ បហាតត្វោ ។ យោ ភិក្ខុវេ អនត្តា តត្រ វេ ធន្តរតោ បហាតត្វោ ។

[៦៩] សាវត្ថី ។ តត្រ ទោ ។ សត្វាបទ្ធពិគស្ស ភិក្ខុវេ កុលបុត្តស្ស អយមទុដ្ឋោ ហោតិ យំ រូបេ ធម្មិណាតហុលំ^(១) វិហរេយ្យ ។ វេធនាយ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារេសុ ។ វិញ្ញាណេ ធម្មិណាតហុលំ វិហរេយ្យ ។ យោ រូបេ ធម្មិណាតហុលំ វិហរេយ្យ ។ វេធនាយ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារេសុ ។

១ ធម្មិណាតហុលំ វិស្សនិ ។ ធម្មិកាថា ។

[៦៨] ក្រុងសាវត្ថី ។ ខ្ញាលភិក្ខុចាំឡាយ សភាវៈណាមិនមែន ខ្លួន អ្នកចាំឡាយត្រូវលះបង់ធន្តរតោ ក្នុងសភាវៈនោះចេញ ។ ខ្ញាលភិក្ខុចាំឡាយ ពុះសភាវៈដូចម្តេចដែលមិនមែនខ្លួន ខ្ញាលភិក្ខុចាំឡាយ រូបមិនមែនខ្លួន អ្នកចាំឡាយត្រូវលះបង់ធន្តរតោ ក្នុងរូបនោះចេញ ។ វេធនាមិនមែនខ្លួន ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារចាំឡាយ ។ វិញ្ញាណមិនមែនខ្លួន អ្នកចាំឡាយត្រូវលះបង់ធន្តរតោ ក្នុងវិញ្ញាណនោះចេញ ។ ខ្ញាលភិក្ខុចាំឡាយ សភាវៈណាមិនមែនខ្លួន អ្នកចាំឡាយ ត្រូវលះបង់ធន្តរតោ ក្នុងសភាវៈនោះចេញ ។

[៦៩] ក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ខ្ញាលភិក្ខុចាំឡាយ កុលបុត្តដែលបួសដោយសទ្ធា តែងមានអនុធម៌^(១)នេះ គឺតែងនៅច្រើនដោយសេចក្តីឡើយណាស់ ឆឹងរូប ។ ឆឹងវេទនា ។ ឆឹងសញ្ញា ។ ឆឹងសង្ខារចាំឡាយ ។ តែងនៅច្រើនដោយសេចក្តីឡើយណាស់ ឆឹងវិញ្ញាណ ។ កុលបុត្តណា កាលនៅច្រើនដោយសេចក្តីឡើយណាស់ ឆឹងរូប ។ ឆឹងវេទនា ។ ឆឹងសញ្ញា ។ ឆឹងសង្ខារចាំឡាយ ។

១ អនុធម៌ ព្រៃថា ធម៌ស្របនាម, ធម៌សមតាម គឺស្រប, សមតាមយេន តាមតាម តាម ធម៌កាលបស់ខ្លួន ផ្ទុយនឹងសេចក្តីសង្ខេប តែងឡើយណាស់ឆឹងរូប វេទនាជាដើម ។ អនុធម៌ ជាទូលំទូលាយ (ធម៌អនុធម៌ = ធម៌ឆឹងអនុធម៌), ឯធម៌ មនុស្សច្រើនប្រហែលច្រើនគ្នាបានផ្តល់ការមិនសម្រាប់សព្វជាដើម ។

វិញ្ញាណោ និព្វិន្ទនាតហុសំ វិហារន្តោ រូបំ បរិជាធាតុំ ។
 វេទនំ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ បរិជាធាតុំ សោ
 រូបំ បរិជាតំ វេទនំ ។ វេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញា-
 ណំ បរិជាតំ បរិមុត្តតំ រូបត្ថា បរិមុត្តតំ វេទនាយ
 បរិមុត្តតំ សញ្ញាយ បរិមុត្តតំ សង្ខារេហិ បរិមុត្តតំ
 វិញ្ញាណត្ថា បរិមុត្តតំ ជាតិយា ជរាយ មរណោ ន សោ-
 កេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ជាមនស្សេហិ ឧបាយា-
 សេហិ បរិមុត្តតំ ទុក្ខាស្មាតំ វធាមីតំ ។

[៧០] សាវត្ថី ។ សទ្ធាបទ្ធវជិតស្ស កិក្ខុវេ កុល-
 បុត្តស្ស អយមទុទេន្ទោ ហោតិ យំ រូបេ អនិច្ចាទុបស្សី
 វិហរេយ្យ ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារេសុ ។
 វិញ្ញាណោ អនិច្ចាទុបស្សី វិហរេយ្យ ។ វេ ។ បរិមុត្តតំ
 ទុក្ខាស្មាតំ វធាមីតំ ។

[៧១] សាវត្ថី ។ សទ្ធាបទ្ធវជិតស្ស កិក្ខុវេ កុល-
 បុត្តស្ស អយមទុទេន្ទោ ហោតិ យំ រូបេ ទុក្ខាទុបស្សី
 វិហរេយ្យ ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារេសុ ។
 វិញ្ញាណោ ទុក្ខាទុបស្សី វិហរេយ្យ ។ វេ ។ បរិមុត្តតំ
 ទុក្ខាស្មាតំ វធាមីតំ ។

កាលោទ្រេនេដោយសេចក្តីឡើយណាយ នីវិញ្ញាណ តែងកំណត់
 ដឹងខ្លួន ។ ខ្លួនវេទនា ។ ខ្លួនសញ្ញា ។ ខ្លួនសង្ខារទាំងឡាយ ។
 តែងកំណត់ដឹងខ្លួនវិញ្ញាណ កាលកុលបុត្តនោះ កំណត់ដឹង ខ្លួន ខ្លួន
 វេទនា ។ វេ ។ ខ្លួនសញ្ញា ។ ខ្លួនសង្ខារទាំងឡាយ ។ កាលចើងកំណត់
 ដឹង ខ្លួនវិញ្ញាណ គាត់គន្ធពោលថា កុលបុត្តនោះ រូបស្រឡះចាករូប
 រូបស្រឡះចាកវេទនា រូបស្រឡះចាកសញ្ញា រូបស្រឡះចាកសង្ខារទាំង-
 ឡាយ រូបស្រឡះចាកវិញ្ញាណ រូបស្រឡះចាកជាតិ ជរា មរណៈ សោកៈ
 ចរិតៈ ទុក្ខៈ ខោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត រូបស្រឡះចាកទុក្ខ ។

[៧០] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តដែលចូល
 ដោយសទ្ធា តែងមានអទុច្ចរិតនេះ គឺតែងឃើញខ្លួនសេចក្តីមិនទៀង ក្នុង
 រូប ។ ក្នុងវេទនា ។ ក្នុងសញ្ញា ។ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ ។ តែង
 គិតរលាយឃើញខ្លួនសេចក្តីមិនទៀង ក្នុងវិញ្ញាណ ។ វេ ។ គាត់គន្ធពោលថា
 កុលបុត្តនោះ រូបស្រឡះចាករូប ។

[៧១] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តដែលចូល
 ដោយសទ្ធា តែងមានអទុច្ចរិតនេះ គឺតែងគិតរលាយឃើញខ្លួនសេចក្តីទុក្ខ
 ក្នុងរូប ។ ក្នុងវេទនា ។ ក្នុងសញ្ញា ។ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ ។ តែង
 គិតរលាយឃើញខ្លួនសេចក្តីទុក្ខ ក្នុងវិញ្ញាណ ។ វេ ។ គាត់គន្ធពោលថា
 កុលបុត្តនោះ រូបស្រឡះចាកទុក្ខ ។

វន្តសំឡេង បុណ្យបណ្ណាល័យ ក្រុងភ្នំពេញ ចក្រភាព

(៧៦) សាវត្ថី ។ សង្ខារបទដ្ឋកថា ក៏ត្រូវ ត្រូវ
 បុគ្គល អយមនុគ្គា ហោតិ យំ រូបេ អនុត្តារនុបស្សី
 វិហារេយ្យ ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារេសុ ។
 វិញ្ញាណោ អនុត្តារនុបស្សី វិហារេយ្យ ។ យោ រូបេ អ-
 នុត្តារនុបស្សី វិហារេត្តា ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។
 សង្ខារេសុ ។ វិញ្ញាណោ អនុត្តារនុបស្សី វិហារេត្តា រូបំ
 បរិជាតាតិ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ
 បរិជាតាតិ ។ សោ រូបំ បរិជាតំ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។
 សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ បរិជាតំ បរិមុត្តតិ រូបេនា បរិមុត្តតិ
 វេទនាយ បរិមុត្តតិ សញ្ញាយ បរិមុត្តតិ សង្ខារេហិ
 បរិមុត្តតិ វិញ្ញាណេនា បរិមុត្តតិ ជាតិយា ជរាយ មរ-
 ណោន សោកេហិ បរិនេមេហិ នុត្តេហិ ឆោមនស្ស-
 ហិ ឧបាយាសេហិ បរិមុត្តតិ នុត្តស្មាតិ វិនាសិតិ ។

ក្រុងភ្នំពេញ ចក្រភាព ។

វន្តសំឡេង បុណ្យបណ្ណាល័យ ក្រុងភ្នំពេញ ចក្រភាព

(៧៦) ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់កិច្ចចាំឡាយ កុលបុគ្គលដែល
 បួសដោយសង្ខារ តែងមានអនុធម៌នេះ គឺតែងពិចារណាយើងថាមិនមែន
 ខ្លួន ក្នុងរូប ។ ក្នុងវេទនា ។ ក្នុងសញ្ញា ។ ក្នុងសង្ខារចាំឡាយ ។
 តែងពិចារណាយើងថាមិនមែនខ្លួន ក្នុងវិញ្ញាណ ។ កុលបុគ្គលា
 កាលពិចារណាយើងថាមិនមែនខ្លួន ក្នុងរូប ។ ក្នុងវេទនា ។ ក្នុង
 សញ្ញា ។ ក្នុងសង្ខារចាំឡាយ ។ កាលពិចារណាយើងថាមិនមែនខ្លួន
 ក្នុងវិញ្ញាណ តែងកំណត់ដឹងនូវរូប ។ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវ
 សង្ខារចាំឡាយ ។ តែងកំណត់ដឹងនូវវិញ្ញាណ កាលកុលបុគ្គលនោះ
 កំណត់ដឹងនូវរូប ។ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារចាំឡាយ ។
 កាលកំណត់ដឹងនូវវិញ្ញាណ គេថាគតាធានថា កុលបុគ្គលនោះ ប្រស្រឡះ
 ចាករូប ប្រស្រឡះចាកវេទនា ប្រស្រឡះចាកសញ្ញា ប្រស្រឡះចាក
 សង្ខារចាំឡាយ ប្រស្រឡះចាកវិញ្ញាណ ប្រស្រឡះចាកជាតិ ជរា
 មរណៈ សោកៈ បរិនេមៈ ទុក្ខៈ ចោមនស្ស ឆិរសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
 ចិត្ត ប្រស្រឡះចាកទុក្ខ ។

ចប់ ក្រុងភ្នំពេញ ចក្រភាព ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស ទទ្ធាវគ្គោ

តស្សប្បទានំ

កុក្កឡា ភយោ អនិទ្ទេន

នុក្ខេន អបេ ភយោ

អនក្ខេន ភយោ វុត្តា

គុលបុត្តេន ទ្វេ នុក្ខាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ទទ្ធាវគ្គ

ទទ្ធានិកាយក្នុងវគ្គនោះគឺ

គោលអំពីបញ្ចក្ខន្ធក្នុង ១ អំពីបញ្ចក្ខន្ធមិនទៀង ៣ លើក

បញ្ចក្ខន្ធច្រកថដោយទុក្ខដទៃទៀត ៣ លើក បញ្ចក្ខន្ធច្រកថ

ដោយអនត្តា ៣ លើក កុលបុត្តច្រកថទុក្ខ ២, លើក ។

ទិដ្ឋិវគ្គោ

(៧៣) សាវត្ថី ។ កេសី ទុ ។ ចោ កិក្ខុវេ សតិ
កី ឧបាធាយ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈត្តំ សុទទុក្ខន្តិ ។ កកវិ-
ម្ពលកា ខោ កន្តេ ធម្មា ។ បេ ។ រូបេ ។ ចោ កិក្ខុវេ
សតិ រូបំ ឧបាធាយ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈត្តំ សុទទុក្ខំ
វេទនាយ សតិ ។ បេ ។ សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ខា-
វេសុ សតិ ។ វិញ្ញាណេ សតិ វិញ្ញាណំ ឧបាធាយ
ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈត្តំ សុទទុក្ខំ ។

(៧៤) តំ កី មញ្ញជ កិក្ខុវេ រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ
វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្តេ ។ យំ បធានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ
សុទំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តេ ។ យំ បធានិច្ចំ ទុក្ខំ
វិចារណមធម្មំ អបិ ទុ តំ អនុបាធាយ ឧប្បជ្ជេយ្យ
អជ្ឈត្តំ សុទទុក្ខន្តិ ។ ខោ ហេតំ កន្តេ ។ វេទ-
នា ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ និច្ចំ
វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្តេ ។ យំ បធានិច្ចំ

ទិដ្ឋិវគ្គ

(៧៥) ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើចេស
អ្វីមាន រើចសុខនិងទុក្ខក្នុងសត្វានកើតឡើងបាន ព្រោះកាស្រ័យអ្វី ។
ចកិព្រះអង្គដឹងច្រើន ធម៌ទាំងឡាយ ចេសយើងទាំងឡាយ មាន
ព្រះមានព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើចូលមាន
រើចសុខនិងទុក្ខក្នុងសត្វានកើតឡើងបាន ព្រោះកាស្រ័យរូប កាលបើ
វេទនាមាន ។ បេ ។ កាលបើសញ្ញាមាន ។ កាលបើសង្ខារទាំងឡាយ
មាន ។ កាលបើវិញ្ញាណមាន រើចសុខនិងទុក្ខក្នុងសត្វានកើតឡើងបាន
ព្រោះកាស្រ័យវិញ្ញាណ ។

(៧៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំខាល់សេចក្តីនោះ
ដូចម្តេច រូបទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះចេសណាមិន
ទៀង ចេសនោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះចេសណា
មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា កើសុខនិងទុក្ខក្នុងសត្វាន
នឹងកើតឡើង ព្រោះមិនបានកាស្រ័យចេសនោះបានដែរឬ ។ មិនដូច្នោះ
ទេ ព្រះអង្គ ។ វេទនា ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណ
ទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះចេសណាមិនទៀង

ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វា តិ ។ ទុក្ខំ កន្ថេ ។ យំ បដាធិទ្ធី
 ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ អយំ ទុ តំ អនុបាធាយ ឧប្ប-
 ដ្ឋេយ្យ អដ្ឋត្ថំ សុខទុក្ខទ្គំ ។ ឆោ ហេតុ កន្ថេ ។ ឯវិ
 បស្សំ ។ បេ ។ ឆាថវី ឥត្តត្ថាយាតិ បដាធាតីតិ ។

(៧៩) សាវត្ថី ។ កេស្មី ទុ ទោ ពិក្ខុវេ សតិ កី
 ឧបាធាយ កី អភិធិវិស្ស ឯតំ មម ឯសោហមស្មំ
 ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។ ភកវិម្ហលកា
 ឆោ កន្ថេ ធម្មា ។ បេ ។ រូបេ ទោ ពិក្ខុវេ សតិ រូបំ
 ឧបាធាយ រូបំ អភិធិវិស្ស ឯតំ មម ឯសោហមស្មំ
 ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។ វេទនាយ សតិ ។
 សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ការេសុ សតិ ។ វិញ្ញាណោ សតិ
 វិញ្ញាណំ ឧបាធាយ វិញ្ញាណំ អភិធិវិស្ស ឯតំ មម
 ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។

បេសំនោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះបេសំណាមិនទៀង
 ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើសុខនឹងទុក្ខក្នុងសក្តានុ គឺឯក៏គ
 ទៀង ព្រោះមិនបាទកាស្រ័យបេសំនោះបាទ ដៃថេ ។ មិនដូច្នោះទេ
 ព្រះអង្គ ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ វេទន៍ជីវិតច្បាស់ថា មគ្គ-
 ការភាគច្រើនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសក្ខីចូលទៅ មិនមានទៀត ។

(៨០) ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់កិត្យុតាំងឡាយ កាលបើបេសំ
 ភូមាន ចុក្ខលកាស្រ័យអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបពិចារណាឃើញថា គុះ
 បេសំអញ គុះជាអញ គុះជាខ្លួនបេសំអញ ។ បរិព្រាហ្មណ៍ដ៏
 ចម្រើន ធម៌តាំងឡាយបេសំយើងតាំងឡាយ មានព្រះមាតាព្រះភាគជា
 មូល ។ បេ ។ ម្ចាស់កិត្យុតាំងឡាយ កាលបើរួចមាន ចុក្ខលកាស្រ័យអ្វី
 រួច ប្រកាន់អ្វីរួច វេទន៍ពិចារណាឃើញថា គុះបេសំអញ គុះជា
 អញ គុះជាខ្លួនបេសំអញ ។ កាលបើវេទនាមាន ។ កាលបើសញ្ញា
 មាន ។ កាលបើសង្ការតាំងឡាយមាន ។ កាលបើវិញ្ញាណមាន
 ចុក្ខលកាស្រ័យអ្វីវិញ្ញាណ ប្រកាន់អ្វីវិញ្ញាណ វេទន៍ពិចារណាឃើញ
 ថា គុះបេសំអញ គុះជាអញ គុះជាខ្លួនបេសំអញ ។

[៧៦] តិ កី មញ្ញា កិក្ខុវេ រូបំ ធិដ្ឋំ វា អធិដ្ឋំ
 វាតិ ។ អធិដ្ឋំ កន្តោ ។ មេ ។ វិបវិណាមនម្មំ អមិ
 ទុ តំ អនុបាធាយ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ
 មេ អត្តាតិ សមនុបស្សយ្យាតិ ។ ឆោ ហេតំ កន្តោ ។
 វេននា ។ មេ ។ សញ្ញា ។ សង្ការ ។ វិញ្ញាណំ ធិដ្ឋំ
 វា អធិដ្ឋំ វាតិ ។ អធិដ្ឋំ កន្តោ ។ មេ ។ អមិ ទុ តំ
 អនុបាធាយ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តា-
 តិ សមនុបស្សយ្យាតិ ។ ឆោ ហេតំ កន្តោ ។ ឯវិ
 បស្សំ ។ មេ ។ ឆាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ បជាតាតិ ។

[៧៧] សាវត្ថិ ។ តត្រ ទោ ។ កស្មិ ទុ ទោ
 កិក្ខុវេ សតិ កី ឧបាធាយ កី អភិធិវិស្ស ឯវិ ធិដ្ឋំ
 ឧប្បជ្ជតិ សោ អត្តា សោ លោកោ សោ មេទ្ធ ក-
 វិស្សាមិ ធិដ្ឋោ ទុវេ សស្សតោ អវិបវិណាមនម្មោតិ ។
 កកវិម្ពលកា ឆោ កន្តោ ធម្មា ។ មេ ។ រូប ទោ
 កិក្ខុវេ សតិ រូបំ ឧបាធាយ រូបំ អភិធិវិស្ស ឯវិ ធិដ្ឋំ

[៧៦] ម្នាលភិក្ខុចំណង់ឡាយ អ្នកចំណង់ឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច ប្រឡង្គមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ មេ ។ មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលជាចម្បង តើបុគ្គល មិនបានប្រកាន់នូវប្រភេទនោះ ហើយ
 គួរពិចារណាយើងថា នុ៎ះចេសំអញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនចេសំអញ
 ដែរឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ វេននា ។ មេ ។ សុញ្ញា ។ សង្ការ
 ចំណង់ឡាយ ។ វិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ មេ ។
 តើបុគ្គល មិនបានប្រកាន់នូវវិញ្ញាណនោះ ហើយគួរពិចារណាយើងថា
 នុ៎ះចេសំអញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនចេសំអញដែរឬ ។ មិនដូច្នោះទេ
 ព្រះអង្គ ។ កាលយើងយ៉ាងនេះ ។ មេ ។ វេននាដឹងច្បាស់ថា មគ្គភា-
 វនាកំណត់ដ៏ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោត្រសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[៧៧] ក្រុងសាវត្ថិ ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុចំណង់ឡាយ
 កាលបើចេសំអ្វីមាន បុគ្គលកាស្រ័យចេសំអ្វី ប្រកាន់ចេសំអ្វី ទើបទិដ្ឋិ
 កើតឡើង យ៉ាងនេះថា នោះជាខ្លួន នោះជាលោក កាតាអញនោះ
 ដឹងទៅកើតក្នុងលោកខាងមុខ ជាអ្នកទៀងទាត់ បិតាមេ មានសភាព
 មិនបានប្រែប្រួល ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ចំណង់ឡាយចេសំ
 យើងចំណង់ឡាយ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល ។ មេ ។ ម្នាលភិក្ខុចំណង់-
 ឡាយ កាលបើចេសំមាន បុគ្គលកាស្រ័យនូវចេសំ ប្រកាន់នូវចេសំ ទើបទិដ្ឋិ

ឧប្បជ្ឈតិ សោ អត្តា សោ លោកោ សោ មេត្ត
 កវិស្សមិ ធិប្បា ធុរោ សស្សតោ អវិចារណមធម្មោ ។
 វេទនាយ សតិ ។ សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ខារេសុ សតិ ។
 វិញ្ញាណំ សតិ វិញ្ញាណំ ឧបាទាយ វិញ្ញាណំ អតិ-
 ធិវិស្ស ឯវិ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ឈតិ សោ អត្តា សោ លោកោ
 សោ មេត្ត កវិស្សមិ ធិប្បា ធុរោ សស្សតោ អវិ-
 ចារណមធម្មោ ។

[៧៨] តំ កី មញ្ញថ កិត្តាវេ រូបំ ធិដ្ឋំ វា អធិដ្ឋំ
 វាតិ ។ អធិដ្ឋំ កន្តោ ។ យំ បចាធិដ្ឋំ ធុត្តំ វា តំ សុខំ
 វាតិ ។ ធុត្តំ កន្តោ ។ យំ បចាធិដ្ឋំ ធុត្តំ វិចារណមធម្មំ
 អចំ ធុ តំ អធុបាទាយ ឯវិ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ឈេយ្យ សោ
 អត្តា សោ លោកោ សោ មេត្ត កវិស្សមិ ធិប្បា ធុរោ
 សស្សតោ អវិចារណមធម្មោតិ ។ ឆោ ចោតំ កន្តោ ។
 វេទនា ។ មេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ ធិដ្ឋំ

កើតឡើង យ៉ាងនេះថា នោះជាខ្លួន នោះជាលោក ភាគអញ្ច្រោះនោះ
 នឹងទៅកើតក្នុងលោកនាងមុខ ជាអ្នកទៀងទាត់ បិតថេរ មានសភាព
 មិនបាត់ប្រែប្រួល ។ កាលបើវេទនាមាន ។ កាលបើសញ្ញាមាន ។
 កាលបើសង្ខារចាំងឡាយមាន ។ កាលបើវិញ្ញាណមាន ចុក្កលកាស្រ័យ
 នូវវិញ្ញាណ ប្រកាន់នូវវិញ្ញាណ ទើបទិដ្ឋកើតឡើងយ៉ាងនេះថា នោះ
 ជាខ្លួន នោះជាលោក ភាគអញ្ច្រោះនោះ នឹងទៅកើតក្នុងលោកនាងមុខ
 ជាអ្នកទៀងទាត់ បិតថេរ មានសភាពមិនបាត់ប្រែប្រួល ។

[៧៩] ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ អ្នកចាំងឡាយសំខាល់ហេតុនោះ
 ដូចម្តេច ប្រឡើងឬមិនឡើង ។ មិនឡើងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា
 មិនឡើង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់
 ណា មិនឡើង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ចុក្កលមិនបាត់
 កាស្រ័យនូវរបស់នោះទេ កើតទិដ្ឋកើតឡើង យ៉ាងនេះថា នោះជាខ្លួន
 នោះជាលោក ភាគអញ្ច្រោះនោះ នឹងទៅកើតក្នុងលោកនាងមុខ ជាអ្នកទៀង
 ទាត់ បិតថេរ មានសភាពមិនប្រែប្រួលដែរ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះ
 អង្គ ។ វេទនា ។ មេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារចាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណឡើង

ក អង្គិក កតិ ។ អង្គិក កន្លែង ។ យំ បដាមិក្ខំ ទុក្ខំ
 ក តំ សុទ្ធិ កតិ ។ ទុក្ខំ កន្លែង ។ យំ បដាមិក្ខំ ទុក្ខំ
 វិបរិណាមធម៌ អបិ ទុ តំ អនុបាទាយ ឃី ធម៌ ឧប្ប-
 ជ្ឈយ្យ សោ អត្តា សោ លោកោ សោ បេត្ត កវិស្សា-
 មិ ធិត្ថោ ទុក្ខំ សស្សតោ អវិបរិណាមធម៌ ។ ចោ
 ហេតិ កន្លែង ។ ឃី បស្សី ។ បេ ។ ធាបរិ ភត្តត្តាយាតិ
 បដាទាតិ ។

[៧៧] សាវត្ថី ។ តិស្សី ទុ ចោ កិក្ខុវេ សតិ តិ
 ទុបាទាយ តិ អភិវេស្ស ឃី ធម៌ ឧប្បជ្ឈតិ ចោ
 ចស្សី ចោ ច មេ សិយា ធម៌ កវិស្សតិ(*) ធម៌
 កវិស្សតិ ។ កកវិមូលតោ ចោ កន្លែង ធម៌ ។ ចេ ។
 រូបេ ចោ កិក្ខុវេ សតិ រូបិ ទុបាទាយ រូបិ អភិវេ-
 ស្ស ឃី ធម៌ ឧប្បជ្ឈតិ ចោ ចស្សី ចោ ច មេ សិយា

១ កវិស្សតិ ធម៌ ធម៌ វិស្សតិ ។

ប្រមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ បុរេបដិណា មិនទៀង
 បដិណា ជាទុក្ខបដិណា ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ បុរេបដិណាមិន
 ទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា បុគ្គលមិនកាស្រ័យនូវ
 វិញ្ញាណនោះទេ តើចម្លើយកើតឡើងយ៉ាងនេះថា នោះជាទុក្ខ នោះជា
 លោក ភាគាអញ្ចនោះ នឹងទៅកើតក្នុងលោកខាងមុខ ជាអ្នកទៀងទាត់
 ប៉ុន្តែ មានសភាពមិនប្រែប្រួលដែរ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។
 កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ កំដីនិច្ចាសំថា មគ្គភាវនាភិក្ខុវេ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសាឡសក្ខីនេះទៀត មិនបានឡើយ ។

[៧៨] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបដិណា
 អ្វីមាន បុគ្គលកាស្រ័យបដិណា ប្រកាន់បដិណា ទើបចម្លើយកើតឡើង
 យ៉ាងនេះថា បើភាគាអញនឹងមិនមានទេ (បរិក្ខារ) បេសភាគាអញ
 ក៏នឹងមិនមាន (បើកម្មសម្ពាទៅជាទីញាំងខ្លួនឱ្យកើតក្នុងអនាគត) នឹងមិន
 មានទេ (បដិសន្ធិក្នុងអនាគត) បេសភាគាអញ ក៏នឹងមិនមានដែរ ។
 បើព្រះអង្គដឹងបែបនេះ ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងទាំងឡាយ មានព្រះ
 បាទព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុគ្គល
 បុគ្គលកាស្រ័យនូវបេ ប្រកាន់នូវបេ ទើបចម្លើយកើតឡើង យ៉ាងនេះថា
 បើភាគាអញនឹងមិនមានទេ (បរិក្ខារ) បេសភាគាអញ ក៏នឹងមិនមាន

ន កវិស្សតិ ន មេ កវិស្សតិ ។ វេទនាយ សតិ ។
 សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ខារេសុ សតិ ។ វិញ្ញាណោ សតិ
 វិញ្ញាណំ វេទនាយ វិញ្ញាណំ អភិវេស្ស ឯវិ ធិដ្ឋ
 ឧច្ឆ័ត្តិ តោ ចស្សំ តោ ច មេ សិយា ន កវិស្សតិ
 ន មេ កវិស្សតិ ។

[៨០] តំ កំ មញ្ញជ កិក្ខុវេ រូបំ ធិដ្ឋំ វា
 អធិដ្ឋំ វាតិ ។ អធិដ្ឋំ កន្ថេ ។ យំ បដាធិដ្ឋំ ទុក្ខំ វា
 តំ សុទ្ធំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្ថេ ។ យំ បដាធិដ្ឋំ ទុក្ខំ
 វិចារណមចម្មំ អថ ទុ តំ អនុចាធាយ ឯវិ ធិដ្ឋំ ឧច្ឆ័-
 រោយ្យ តោ ចស្សំ តោ ច មេ សិយា ន កវិស្សតិ
 ន មេ កវិស្សតិ ។ តោ ហេតិ កន្ថេ ។ វេទនា ។ ចេវ
 សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ ធិដ្ឋំ វា អធិដ្ឋំ វាតិ ។

(បើកម្មសង្ខារជាទីញ៉ាំងខន្ធឱ្យកើតក្នុងអនាគត) នឹងមិនមានទេ (បដិសន្ធិ
 ក្នុងអនាគត) របស់ភាគអញក៏នឹងមិនមានដែរ ។ កាលបើវេទនាមាន ។
 កាលបើសញ្ញាមាន ។ កាលបើសង្ខារទាំងឡាយមាន ។ កាលបើ
 វិញ្ញាណមាន បុគ្គលកាស្រ័យវិញ្ញាណ ប្រការវិញ្ញាណ ទើបទីដ្ឋកើត
 ឡើងយ៉ាងនេះថា បើភាគអញនឹងមិនមានទេ (ចរិត្យ) របស់ភាគ
 អញក៏នឹងមិនមាន (បើកម្មសង្ខារជាទីញ៉ាំងខន្ធឱ្យកើតក្នុងអនាគត) នឹង
 មិនមានទេ (បដិសន្ធិក្នុងអនាគត) របស់ភាគអញក៏នឹងមិនមានដែរ ។

[៨០] ម្ចាស់កុំទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំខាល់សេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច ច្រឡំច្រឡំទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា
 មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់
 ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា បុគ្គលមិនកា-
 ស្រ័យនូវរបស់នោះទេ កើតទីដ្ឋកើតឡើងយ៉ាងនេះថា បើភាគអញនឹង
 មិនមានទេ (ចរិត្យ) របស់ភាគអញក៏នឹងមិនមានដែរ (បើកម្មសង្ខារ
 ជាទីញ៉ាំងខន្ធឱ្យកើតក្នុងអនាគត) នឹងមិនមានទេ (បដិសន្ធិក្នុងអនាគត)
 របស់ភាគអញនឹងមិនមានដែរ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ វេទនា
 ។ ចេវ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណទៀងច្រឡំទៀង ។

ឧទ្ទស្សន្ទ បុព្វបទសព្វ ទិដ្ឋិវត្ថុ ចក្ខុវេទនា

អធិដ្ឋិ កន្លែង ។ យំ បដាធិដ្ឋិ ធុត្ថំ វា នំ សុវំ វា នំ ។
ធុត្ថំ កន្លែង ។ យំ បដាធិដ្ឋិ ធុត្ថំ វិចារិកាមធម្មំ អបិ ធុ
តំ អនុបាធាយ ឯវំ ធិដ្ឋិ ឧប្បន្នេយ្យ ទោ ចស្សំ ទោ
ច មេ សិយា ច កវិស្សតិ ច មេ កវិស្សតិ ។ ទោ
ហតិ កន្លែង ។ ឯវំ ចស្សំ ។ បេ ។ ធាបរិ ឥត្ថត្តាយាតិ
បដាធាតិ ។

[៨០] សាវត្ថិ ។ តិស្សំ ធុ ទោ កិក្ខុវេ សតិ តិ
ឧបាធាយ តិ អភិធិវិស្ស មិដ្ឋាធិដ្ឋិ ឧប្បន្នតិ ។ កក-
វិម្ពលកា ទោ កន្លែង ធម្មា ។ បេ ។ រូបេ ទោ កិក្ខុវេ
សតិ រូបំ ឧបាធាយ រូបំ អភិធិវិស្ស មិដ្ឋាធិដ្ឋិ ឧប្ប-
ន្នតិ ។ វេទនាយ សតិ ។ សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ខា-
រេស្ស សតិ ។ វិញ្ញាណេ សតិ វិញ្ញាណំ ឧបាធាយ
វិញ្ញាណំ អភិធិវិស្ស មិដ្ឋាធិដ្ឋិ ឧប្បន្នតិ ។

ឧទ្ទស្សន្ទ បុព្វបទសព្វ ទិដ្ឋិវត្ថុ ទី ២

មិនទៀតទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀត របស់នោះជាទុក្ខឬ
ជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀត ជាទុក្ខ មាន
សេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ព្រោះមិនអាស្រ័យនូវរបស់នោះទេ តើទិដ្ឋិនូវ
កើតឡើងយ៉ាងនេះថា បើភាគកញ្ញតិមិនមានទេ (បរិក្ខារ) របស់
ភាគកញ្ញតិមិនមែនមាន (បើកម្មសង្ខារជាទីញ្ញតិទទួលក្រើកក្នុងអនាគត)
មិនមែនមានទេ (បើសង្ខតក្នុងអនាគត) របស់ភាគកញ្ញ ក៏មិនមែនមាន
ដែរឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ កាលបើអរិយសាវកឃើញយ៉ាងនេះ
។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវិភាគចុងខែប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោត្រស-
កិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[៨១] ក្រុងសាវត្ថិ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើរបស់អ្វី
មាន ព្រោះអាស្រ័យរបស់អ្វី ប្រកាន់របស់អ្វី ទើបមិច្ឆាទិដ្ឋិកើតឡើង ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងទាំងឡាយ មានព្រះ
មានព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើរូបមាន
ព្រោះអាស្រ័យនូវរូប ប្រកាន់នូវរូប ទើបមិច្ឆាទិដ្ឋិកើតឡើង ។ កាល
បើវេទនាមាន ។ កាលបើសញ្ញាមាន ។ កាលបើសង្ខារទាំងឡាយ
មាន ។ កាលបើវិញ្ញាណមាន ព្រោះអាស្រ័យនូវវិញ្ញាណ ប្រកាន់
នូវវិញ្ញាណ ទើបមិច្ឆាទិដ្ឋិកើតឡើង ។

(៨២) តិ ភិ មញ្ញា ធម៌ កិច្ចា វេ រូបំ វិ អនិច្ចំ
 វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្តោ ។ យំ បដាទិកំ ។ មេ ។ អមិ
 ទុ តំ អនុបាទាយ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈេយ្យាតិ ។ នោ
 ហេតិ កន្តោ ។ វេទនា ។ មេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។
 វិញ្ញាណំ វិ អនិច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្តោ ។
 យំ បដាទិកំ ទុក្ខំ វា តិ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តោ ។
 យំ បដាទិកំ ទុក្ខំ វិបរិណាមទម្មំ អមិ ទុ តំ អនុបា-
 ទាយ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈេយ្យាតិ ។ នោ ហេតិ កន្តោ ។
 ឯវិ បស្សំ ។ មេ ។ ឆាបរិ វត្ថុក្កាយាតិ បដាទាតិ ។

(៨២) មាតិកាទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច ប្រឡងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់
 ណាមិនទៀង ។ មេ ។ ព្រោះមិនអាស្រ័យទូររបស់នោះទេ កើតច្បាប់ដ្ឋ
 ក្នុងកើតឡើងវិញ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ វេទនា ។ មេ ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀង
 ទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។
 ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រ-
 ប្បសព្វឬមេតា ព្រោះមិនអាស្រ័យរបស់នោះទេ កើតច្បាប់ដ្ឋកើតឡើង
 វិញ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ កាលបើអិយសាវកឃើញយ៉ាងនេះ
 ។ មេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវិនិច្ឆ័យព្រមព្រៀងទៅដើម្បីសេចក្តីស-
 ក្ខានោះទៀត មិនមានឡើយ ។

[៨៣] សាវត្ថី ។ ក៏ស្មើ ទុ ទោ កិច្ចាវ សតិ
 ក៏ ទោធាយ ក៏ អភិវិស្ស សញ្ញាយនិដ្ឋ ឧច្ចជ្ជ-
 តិ ។ កក្កដា កា ទោ កន្ត ធម្ម ។ បេ ។ រូប
 ទោ កិច្ចាវ សតិ រូប ទោធាយ រូប អភិវិស្ស
 សញ្ញាយនិដ្ឋ ឧច្ចជ្ជតិ ។ វេទនា យ សតិ ។ សញ្ញា-
 យ សតិ ។ សង្ខារេសុ សតិ ។ វិញ្ញាណ សតិ
 វិញ្ញាណ ទោធាយ វិញ្ញាណ អភិវិស្ស សញ្ញាយ-
 និដ្ឋ ឧច្ចជ្ជតិ ។

[៨៤] តំ ក៏ មញ្ញជ កិច្ចាវ រូប និដ្ឋ ក អនិដ្ឋ
 ភតិ ។ អនិដ្ឋ កន្ត ។ បេ ។ អច ទុ តំ អទុទោធាយ
 សញ្ញាយនិដ្ឋ ឧច្ចជ្ជយ្យតិ ។ ទោ ហេតុ កន្ត ។
 វេទនា ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណ និដ្ឋ
 ក អនិដ្ឋ ភតិ ។ អនិដ្ឋ កន្ត ។ យំ បទានិដ្ឋ ។ បេ ។
 អច ទុ តំ អទុទោធាយ សញ្ញាយនិដ្ឋ ឧច្ចជ្ជយ្យតិ ។
 ទោ ហេតុ កន្ត ។ ឯវិ ចស្សី ។ បេ ។ ធាបរំ ឥត្តត្ថា-
 យាតិ បទានាតិ ។

[៨៥] ត្រង់សាវត្ថី ។ ម្ចាស់កិច្ចាវចន្ត កាលបើរបស់
 ក្តីមាន ព្រោះគាត់យល់ស្មើ ប្រកាន់របស់ក្តី ទើបសក្កាយនិដ្ឋកើត
 ឡើង ។ បទព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងទាំងឡាយ
 មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។ ម្ចាស់កិច្ចាវចន្ត កាលបើប្រ
 មាន ព្រោះគាត់យល់ស្មើ ប្រកាន់របស់ក្តី ទើបសក្កាយនិដ្ឋកើតឡើង ។
 កាលបើវេទនាមាន ។ កាលបើសញ្ញាមាន ។ កាលបើសង្ខារទាំង-
 ឡាយមាន ។ កាលបើវិញ្ញាណមាន ព្រោះគាត់យល់ស្មើវិញ្ញាណ
 ប្រកាន់របស់វិញ្ញាណ ទើបសក្កាយនិដ្ឋកើតឡើង ។

[៨៦] ម្ចាស់កិច្ចាវចន្ត អ្នកទាំងឡាយសំគាល់ចាតុត្ថាន
 ដូចម្តេច ប្រឡងឬមិនឡើង ។ មិនឡើងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ ព្រោះ
 មិនគាត់យល់ស្មើនោះទេ តើសក្កាយនិដ្ឋកើតឡើងដែរឬ ។ មិន
 ដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ វេទនា ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។
 វិញ្ញាណឡើងឬមិនឡើង ។ មិនឡើងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា
 មិនឡើង ។ បេ ។ ព្រោះមិនគាត់យល់ស្មើនោះទេ តើសក្កាយនិដ្ឋ
 កើតឡើងដែរឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ កាលបើអរិយសាស្ត្រ
 ឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា អត្តកាតាកិច្ចដ៏ច្របូកច្របល់
 ដើម្បីសោត្តសកិច្ចនេះឡើយ ។

[៨៥] សាវត្ថី ។ ភិក្ខុ ទុ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ
 តី ទុច្ចាធាយ ភិ អភិវិស្ស អត្តាទុដ្ឋិ ឧប្បជ្ជ-
 តីតិ ។ កកវម្ពលកា នោ កន្តេ ធម្មា ។ បេ ។ រូបេ
 ទោ ភិក្ខុវេ សតិ រូបំ ទុច្ចាធាយ រូបំ អភិវិស្ស
 អត្តាទុដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ វេទនាយ សតិ ។ សញ្ញាយ
 សតិ ។ សង្ខារេសុ សតិ ។ វិញ្ញាណេ សតិ វិញ្ញាណំ
 ទុច្ចាធាយ វិញ្ញាណំ អភិវិស្ស អត្តាទុដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

[៨៦] តំ ភិ មញ្ញេ ភិក្ខុវេ រូបំ វិច្ឆិ វា អវិច្ឆិ
 វាតិ ។ អវិច្ឆិ កន្តេ ។ បេ ។ យំ បដាវិច្ឆិ ។ បេ ។
 អបិ ទុ តំ អនុចាធាយ អត្តាទុដ្ឋិ ឧប្បជ្ជេយ្យតិ ។
 នោ ហេតំ កន្តេ ។ វេទនា ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខា-
 រា ។ វិញ្ញាណំ វិច្ឆិ វា អវិច្ឆិ វាតិ ។ អវិច្ឆិ កន្តេ ។ យំ
 បដាវិច្ឆិ ។ បេ ។ អបិ ទុ តំ អនុចាធាយ អត្តាទុដ្ឋិ
 ឧប្បជ្ជេយ្យតិ ។ នោ ហេតំ កន្តេ ។ វិវិ បស្សំ ។ បេ ។
 ធាបរំ ឥត្តកាយាតិ បដាវាតីតិ ។

[៨៧] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើរបស់អ្វី
 មាន ព្រោះកាស្រ័យរបស់អ្វី ប្រកាន់របស់អ្វី ទើបអត្តាទុដ្ឋិកើត
 ឡើង ។ បតិគ្រោះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងទាំងឡាយ
 មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើប្រ
 មាន ព្រោះកាស្រ័យឡើយ ប្រកាន់ឡើយ ទើបអត្តាទុដ្ឋិកើតឡើង ។
 កាលបើវេទនាមាន ។ កាលបើសញ្ញាមាន ។ កាលបើសង្ខារទាំង
 ឡាយមាន ។ កាលបើវិញ្ញាណមាន ព្រោះកាស្រ័យ ឡើយវិញ្ញាណ
 ប្រកាន់ឡើយវិញ្ញាណ ទើបអត្តាទុដ្ឋិកើតឡើង ។

[៨៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំខាល់សេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច ប្រទេស្យន៍ច្បងទៀត ។ មិនទៀតទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ ចុះរបស់
 ណាមិនទៀត ។ បេ ។ ព្រោះមិនកាស្រ័យឡើយរបស់នោះទេ តើអត្តាទុ-
 ដ្ឋិកើតឡើងដែរឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ វេទនា ។ បេ ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណទៀតច្បងទៀត ។ មិនទៀត
 ទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀត ។ បេ ។ ព្រោះមិនកាស្រ័យឡើ
 យរបស់នោះទេ តើអត្តាទុដ្ឋិកើតឡើងដែរឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះ
 អង្គ ។ កាលបើឥរិយាសាវកាយិញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា អត្ត-
 កាភាគដ៏ដ៏ចម្រើនកើតឡើងដើម្បីសាឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស ធម្មបទដ្ឋកថា ទិដ្ឋិវគ្គ បញ្ចមោ

[៥៧] សាវត្ថី ។ តិស្មី ទុ ទោ កិក្ខុវេ សតិ
 តី ឧបាទាយ តី អភិធិវេស្ស ឧប្បជ្ឈន្តិ សញ្ញាជ-
 តាភិធិវេសវិធិតទ្វាតិ ។ កកវម្ពលតា ហោ កន្ត ធម្មា
 ។ បេ ។ រូប ទោ កិក្ខុវេ សតិ រូបំ ឧបាទាយ រូបំ
 អភិធិវេស្ស ឧប្បជ្ឈន្តិ សញ្ញាជតាភិធិវេសវិធិតទ្វា ។
 វេទនាយ សតិ ។ សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ការេសុ
 សតិ ។ វិញ្ញាណេ សតិ វិញ្ញាណំ ឧបាទាយ វិញ្ញាណំ
 អភិធិវេស្ស ឧប្បជ្ឈន្តិ សញ្ញាជតាភិធិវេសវិធិតទ្វា ។

[៥៨] តំ តី មញ្ញេ កិក្ខុវេ រូបំ ធិត្ថំ ក
 អធិត្ថំ ភតិ ។ អធិត្ថំ កន្ត ។ យំ បដាធិត្ថំ ។ បេ ។
 អចំ ទុ តំ អធិតទាយ ឧប្បជ្ឈយ្យំ សញ្ញាជតា-
 ភិធិវេសវិធិតទ្វាតិ ។ ហោ ហេតិ កន្ត ។ វេទនា
 ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ការ ។ វិញ្ញាណំ ធិត្ថំ

ខន្ធសំយុត្តស្ស ធម្មបទដ្ឋកថា ទិដ្ឋិវគ្គ ទី ៥

[៥៧] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើរបស់អ្វី
 មាន ព្រោះគាត់យរបស់អ្វី ប្រកាន់របស់អ្វី ទើបសញ្ញាជនៈ អភិ-
 ធិវេសៈ^(១) វិនិច្ឆ័យៈ^(២) កើតឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌
 ទាំងឡាយរបស់យើងទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើប្រធាន ព្រោះគាត់យទ្បបេ ប្រកាន់
 ទ្បបេ ទើបសញ្ញាជនៈ អភិធិវេសៈ វិនិច្ឆ័យៈ កើតឡើង ។ កាលបើ
 វេទនាមាន ។ កាលបើសញ្ញាមាន ។ កាលបើសង្ការទាំងឡាយ
 មាន ។ កាលបើវិញ្ញាណមាន ព្រោះគាត់យទ្បវិញ្ញាណ ប្រកាន់
 ទ្បវិញ្ញាណ ទើបសញ្ញាជនៈ អភិធិវេសៈ វិនិច្ឆ័យៈ កើតឡើង ។

[៥៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច ប្រទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា
 មិនទៀង ។ បេ ។ សញ្ញាជនៈ អភិធិវេសៈ វិនិច្ឆ័យៈ គប្បីកើតឡើង
 ព្រោះមិនបានគាត់យវិញ្ញាណនោះទេ ឬអ្វី ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះ
 អង្គ ។ វេទនា ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ការទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណទៀង

• ការប្រកាន់មាំមួននេះមានជាដើម ។ ២ ធម៌ជាចំណងនៃចិត្តមាន ៥ គឺ សេចក្តីស្រឡាញ់
 ពេញចិត្តក្នុងកាម ។ កាយ ។ រូប ។ ធម៌ណាគឺកាយវិញ្ញាណដែលប្រកបនៃសេចក្តីស្មោះត្រង់
 ដោយ ការផ្អែក ការលក់ ។ ច្រើនត្រូវប្រយោជន៍ ព្រោះទៅកើតជាទេវតាណាមិយៈ ។

វា អធិដ្ឋំ វាតិ ។ អធិដ្ឋំ កន្តោ ។ យំ បដាធិដ្ឋំ ធុត្ថំ
 វា តំ សុទ្ធិ វាតិ ។ ធុត្ថំ កន្តោ ។ យំ បដាធិដ្ឋំ ធុត្ថំ
 វិបវណាមធម្មំ អបំ ធុ តំ អនុបាទាយ ឧប្បជ្ឈេយ្យំ
 សញ្ញាជនាភិធិវេសវិនិច្ឆ័យាតិ ។ នោ ហេតុ កន្តោ ។
 ឯវិ បស្សំ ។ បេ ។ ឆាបវិ ឥត្តកាយាតិ បដាទាតិ ។

(៨៨) សាវត្ថិ ។ តិស្សី ធុ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ តី
 ឧបាទាយ តី អភិធិវិស្ស ឧប្បជ្ឈន្តិ សញ្ញាជនាភិធិវេ-
 សវិនិច្ឆ័យាតិ ។ កកវិម្ពលកា នោ កន្តោ
 ធម្មា ។ បេ ។ រូបេ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ រូបំ ឧបាទា-
 យ រូបំ អភិធិវិស្ស ឧប្បជ្ឈន្តិ សញ្ញាជនាភិធិវេសវិនិ-
 ច្ឆ័យាតិ ។ វេទនាយ សតិ ។ សញ្ញាយ
 សតិ ។ សង្ខារេសុ សតិ ។ វិញ្ញាណេ សតិ វិញ្ញាណំ
 ឧបាទាយ វិញ្ញាណំ អភិធិវិស្ស ឧប្បជ្ឈន្តិ សញ្ញាជ-
 នាភិធិវេសវិនិច្ឆ័យាតិ ។

ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង
 របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិន
 ទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ព្រោះមិនកាស្រ័យទៅ
 របស់នោះទេ តើសញ្ញាជនៈ អភិធិវេសៈ វិនិច្ឆ័យៈ គួរកើតឡើងបាន
 ដែរឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ កាលបើអរិយសាវ័កឃើញយ៉ាង
 នេះ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មន្តការនាភិក្ខុជ័វិទុច្ច្រិត្តត្រូវដើម្បីសោត្ត-
 សក្តិច្ឆន្ទនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

(៨៩) គ្រូសាវត្ថិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំរើងឡាយ កាលបើរបស់អ្វី
 មាន ព្រោះកាស្រ័យរបស់អ្វី ប្រកាន់របស់អ្វី ទើបសញ្ញាជនៈ អភិធិ-
 វេសៈ វិនិច្ឆ័យៈ អរដ្ឋសានៈ^(១) កើតឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ធម៌ចំរើងឡាយ របស់យើងចំរើងឡាយ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល
 ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំរើងឡាយ កាលបើបែបនោះ ព្រោះកាស្រ័យទៅ
 ប្រកាន់ទៅប្រ ទើបសញ្ញាជនៈ អភិធិវេសៈ វិនិច្ឆ័យៈ អរដ្ឋសានៈ
 កើតឡើង ។ កាលបើវេទនាមាន ។ កាលបើសញ្ញាមាន ។ កាលបើ
 សង្ខារចំរើងឡាយមាន ។ កាលបើវិញ្ញាណមាន ព្រោះកាស្រ័យទៅ
 វិញ្ញាណ ប្រកាន់ទៅវិញ្ញាណ ទើបសញ្ញាជនៈ អភិធិវេសៈ វិនិច្ឆ័យៈ
 អរដ្ឋសានៈ កើតឡើង ។

១ សេចក្តីប្រកាន់មាំ គឺភស្តុ ។

[៨០] តំ កី មញ្ញាជ ភិក្ខុវេ រូបំ ឯកំ វា អធិដ្ឋំ
 វាតិ ។ អធិដ្ឋំ កន្តោ ។ យំ បធាធិដ្ឋំ ។ បេ ។ អធិ
 ទុ តំ អនុចាធាយ ឧប្បជ្ឈេយ្យំ សញ្ញាជនាភិធិវេស-
 វិនិត្យាជ្ឈោសាធាតំ ។ ធា ហេតិ កន្តោ ។ ឯវំ បស្សំ
 ។ បេ ។ ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតំ បដាធាតីតិ ។

[៨១] សាវត្ថី ។ អជេតា អាយស្មា អាទត្ថោ
 យេន កកវា តេទុបសង្កមិ ទុបសង្កមិត្វា ។ បេ ។ ក-
 កវន្តំ ឯតនកេច សាទុ មេ កន្តោ កកវា សង្កត្តេន
 ធម្មំ ធនេសតុ យមហំ កកវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯតោ
 រូបករដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរេយ្យន្តិ ។
 តំ កី មញ្ញាជ អាទន្ធ រូបំ ឯកំ វា អធិដ្ឋំ វាតិ ។
 អធិដ្ឋំ កន្តោ ។ យំ បធាធិដ្ឋំ ទុក្ខំ វា តំ សុទំ វាតិ ។

[៨០] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ អ្នកចាំនិទ្យាយសំគាល់សេចក្តីនោះ
 ដូចអ្នក ប្រទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់
 ណាមិនទៀង ។ បេ ។ ព្រោះមិនបានកាស្រ័យនូវរបស់នោះទេ តើ
 សញ្ញាជនៈ អភិវេសៈ វិនិត្យៈ អជ្ឈោសាទៈ អ្នកកត់ត្រាបាន
 ដែរឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ កាលបើអរិយសាវកឃើញយ៉ាងនេះ
 ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គភាវនាភិក្ខុដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោច្យសក្ខិ
 នេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[៨១] ត្រង់សាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះអានន្តមានភាយចូល
 ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ។ បេ ។ បានក្រាប
 ចូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់សំដែងធម៌ ដោយសារន្ត ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ លុះខ្ញុំព្រះអង្គ
 បានស្តាប់ធម៌ព្រះមានព្រះភាគហើយ ក៏នឹងចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង
 មិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានតែសេចក្តីព្យាយាម មានចិត្តបញ្ចូលទៅកាន់
 ព្រះនិព្វាន សម្រាប់នោះដោយអរិយាចរណ៍ ។ ម្ចាស់អានន្ត អ្នក
 សំគាល់សេចក្តីនោះដូចអ្នក ប្រទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះ
 អង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខឬជាសុខ ។

ទុក្ខំ កន្តោ ។ យំ បដាធិទ្ធិំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ
 កល្យំ ទុ តំ សមទុបស្សីតិ ឯតំ មម ឯសោហា-
 មស្មំ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ឆោ ហេតំ កន្តោ ។
 វេទនា ។ មេ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ ធិទ្ធិ
 វា អធិទ្ធិ វាតិ ។ អធិទ្ធិ កន្តោ ។ យំ បដាធិទ្ធិ ទុក្ខំ
 វា តំ សុទ្ធំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តោ ។ យំ បដាធិទ្ធិ ទុក្ខំ
 វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមទុបស្សីតិ ឯតំ
 មម ឯសោហាមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ឆោ ហេតំ
 កន្តោ ។

(៤២) ភស្មាតិហានន្ត យំ កតំ រូបំ អតីតានាគ-
 តច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ឱន្យាវិកំ វា សុទ្ធមិ
 វា ហិទំ វា ចណីតិ វា យំ នូរេ សន្តតេ វា សត្វំ រូបំ
 ធនំ មម ធនោហាមស្មំ ធនោ មេ អត្តាតិ ឯវាមតិ
 យជាត្វតំ សធម្មញ្ញាយ ធនត្វំ ។ យា កាចិ វេទនា ។
 យា កាចិ សញ្ញា ។ យេ កាចិ សង្ខារ ។ យំ
 កតំ វិញ្ញាណំ អតីតានាគតច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា
 ពហិទ្ធា វា ឱន្យាវិកំ វា សុទ្ធមិ វា ហិទំ វា ចណីតិ វា

ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តី
 ប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរយល់ឃើញរបស់នោះថា ខ្ចុះរបស់អញ ខ្ចុះជា
 អញ ខ្ចុះជាខ្លួនរបស់អញដែរឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ វេទនា
 ។ មេ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។
 មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជា
 សុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរយល់ឃើញរបស់នោះថា ខ្ចុះរបស់អញ
 ខ្ចុះជាអញ ខ្ចុះជាខ្លួនរបស់អញដែរឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

(៤២) មាសភានន្ត ហេតុដូច្នោះ ប្រណនីមួយ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោកគ្រោកក្តី
 ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី ប្រណ មានក្នុងច្បាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី
 ច្បុលគួរឃើញនូវរូបទាំងអស់នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រវៃតាមវិនិយោគនេះ
 ថា ខ្ចុះមិនមែនរបស់អញ ខ្ចុះមិនមែនជាអញ ខ្ចុះមិនមែនជាខ្លួនរបស់
 អញ ។ វេទនាណនីមួយ ។ សញ្ញាណនីមួយ ។ សង្ខារទាំងឡាយ
 ណនីមួយ ។ វិញ្ញាណណនីមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន
 ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោកគ្រោកក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី

យំ នូវ សន្តិកោ វា សត្វំ វិញ្ញាណំ នេតិ មម នេសោ-
 ហមស្មំ ន មេសោ អត្តាតំ ឯវមេតំ យថាភូតំ សឬប្ប-
 ញ្ញាយ នធម្មតំ ។ ឯវំ បស្សំ អាទន្ទ សុតតា អរិយស្ស-
 វកោ រូបស្មំ មិ ឯត្វំ ផលំ វេទនាយមិ ឯត្វំ ផលំ សញ្ញា-
 យមិ ឯត្វំ ផលំ សង្ខារេសុមិ ឯត្វំ ផលំ វិញ្ញាណស្មំ មិ
 ឯត្វំ ផលំ ឯត្វំ ផលំ វិជ្ជតិ វិភកា វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្មំ វិមុត្ត-
 មិតិ ញ្ញាណំ ហោតិ ។ ទិណា ជាតិ វសិតិ ព្រហ្ម-
 ចរិយំ កាតំ កាវណីយំ ចាចរំ វត្តត្តាយាតិ បដាបាតិតិ ។

វិញ្ញាណាណាវេលោកនក្កន្តិយក្កិ ក្កន្តិយក្កិ បុគ្គលន្ទុយេញនូវ
 វិញ្ញាណាតំ អស់នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រកាសពិតយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិន
 មែនរបស់អញ ខ្ញុំមិនមែនជាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ។
 ម្ចាស់កាន់ខ្លួន អរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ វេទនា
 ឡើយណាយនឹងចូល ឡើយណាយនឹងវេទនា ឡើយណាយនឹងសញ្ញា
 ឡើយណាយនឹងសង្ខារទាំងឡាយ ឡើយណាយនឹងវិញ្ញាណ កាលបើ
 ឡើយណាយ វេទនាប្រាសចាកកម្រិត ព្រោះប្រាសចាកកម្រិត ចិត្ត
 ក៏ផុតស្រឡះ ។ កាលបើចិត្តផុតស្រឡះ ញាណក៏កើតឡើងថា ចិត្ត
 របស់ភាគអញផុតស្រឡះហើយ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ
 ព្រហ្មចរិយធម៌ភាគអញបានរលាយហើយ សោត្តសកិច្ចភាគអញបាន
 ធ្វើស្រឡះហើយ មគ្គការវិនិច្ឆ័យ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោត្តសកិច្ចនេះ
 ទៀត មិនមានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ

ធម្មបទ្ធានំ ភវិតិ

អដ្ឋង្គិកំ ឯតំ មម

ឯសោ អត្តា ចោ ច មេ សិយា

មិច្ឆាសក្កាយអត្តាទុ ទេ

ភិក្ខុវេសា(១) អបរេ ឧវេ

អាណន្តេន បុរិសោ វុត្តោតិ ។

ពុល្លបណ្ណសកោ សមញ្ញោ ។

ធម្មបទ្ធានំ

អន្តោ(២) ធម្មតាដិកាវិជ្ជា

កុក្កុឡិ ទិដ្ឋិបញ្ចមំ

ភតិយោ ចញ្ញាសកោ វុត្តោ

និចារោ តេន បុព្វតិ ។

ខុទ្ទកនិកាយ និបាតកោ តិបញ្ញាសកំ សមញ្ញំ ។

ខុទ្ទកនិកាយ និបាតំ ។

១. ម. ភិក្ខុវេសាអានន្តោតិ ។ ២. បរិបណ្ណសកុទ្ធានំ អន្តំ វិជ្ជាសមុទយញ្ច កុក្កុឡិ ទិដ្ឋិ ចញ្ញមំ ភតិយោ ចញ្ញាសកោ វុត្តោ និបាតោតិ បុព្វតិ ។ ខុទ្ទកនិកាយ និបាតំ ។ ២. ម. អន្តំ វិជ្ជាសមុទយញ្ច កុក្កុឡិ ទិដ្ឋិចញ្ញមំ ភតិយោ ចញ្ញាសកោ វុត្តោ និបាតោតិ បុព្វតិ ។

សុត្តន្តបិដក សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ

ខុទ្ទកនិកាយនិបាតោ គី

គោលអំពីសុខនិងទុក្ខប្រព្រឹត្តិទៅខាងក្នុង ១ អំពីសេចក្តីប្រកាន់ថា ខ្ចីរបស់អញ ១ ខ្ចីជាខ្លួនអញ ១ អំពីសេចក្តីប្រកាន់ថា (ចិត្ត) មិនធម្មតាដល់អញ ១ អំពីមិច្ឆាទិដ្ឋិ ១ សក្កាយទិដ្ឋិ ១ អត្តាទិដ្ឋិ ១ អំពីសេចក្តីប្រកាន់ថា ២ លើក វត្ថុ (នេះ) ចង្រ្កប់ដោយភ្លើងព្រះកាន់ទុក ១ ។

ចប់ ពុល្លបណ្ណសកោ ។

ខុទ្ទកនិកាយនិបាតោ គី

អន្តវត្ថុ ធម្មតាដិកាវត្ថុ អវិជ្ជាវត្ថុ កុក្កុឡវត្ថុ ទិដ្ឋិវត្ថុ ជាគម្រប ៥ ចញ្ញាសកៈ ៥ ព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ហើយ ព្រោះហេតុនោះ ទើបហៅថា និបាត ។

ចប់ តិបញ្ញាសកោ ក្នុងនិបាតនៃខុទ្ទកនិកាយ ។

ចប់ ខុទ្ទកនិកាយ ។

រាជសំយុត្តំ

មារីគ្គោ

[៩៣] សាវត្ថី ។ អដទោ អាយស្មា រាជោ យេន
 កកវា កេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិទ្ធា កកវន្តំ អភិវាទេន្ទា
 ឯកមន្តំ ឯសិទិ ។ ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធា ទោ អាយស្មា
 រាជោ កកវន្តំ ឯកទេវោច មារោ មារោតិ កន្តេ វុទ្ធាតិ
 កត្តាវតា ទុ ទោ កន្តេ មារោតិ វុទ្ធាតិ ។ រូប
 ទោ រាជ សតិ មារោ វា អស្ស មារេតា វា យោ
 វា បទ មិយ្យតិ កស្មាតិចា ភ្នំ រាជ រូបំ មារោតិ
 បស្ស មារេតាតិ បស្ស មិយ្យតិ បស្ស រោតោតិ
 បស្ស កណ្តោតិ បស្ស សស្សន្តិ បស្ស អយន្តិ បស្ស
 អយភ្នតន្តិ បស្ស យេ ឯ ឯវិ បស្សន្តិ កេ សម្មា
 បស្សន្តិ ។ វេទនាយ សតិ ។ សញ្ញាយ សតិ ។
 សង្ការេស្ស សតិ ។ វិញ្ញាណោ សតិ មារោ វា

រាជសំយុត្ត

មារីគ្គ

[៩៣] ក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះរាជមានអាយុ
 ចូលទៅដល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមាន
 ព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះរាជមានអាយុអង្គុយ
 ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបចូលសួរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលហៅថា មារ មារ ដូច្នេះ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែលហៅថា មារ តើដោយហេតុយ៉ាងណា ។
 ម្ចាស់រាជៈ កាលបើប្រទាន សេចក្តីស្លាប់ក្តី សត្វដែលត្រូវគេសម្លាប់ក្តី
 ក៏មានដែរ ឬ សត្វណាដែលស្លាប់ (សត្វនោះក៏មានដែរ) ម្ចាស់រាជៈ
 ហេតុដូច្នេះ អ្នកចូរឃើញខ្ញុំច្រង់ជាមារ ឃើញថាជាសត្វដែលត្រូវ
 គេសម្លាប់ ឃើញថា វេទនស្លាប់ ឃើញថាជារោគ ឃើញថាជា
 ចូស ឃើញថាជាសា ឃើញថាជាទុក្ខ ឃើញថាជាចរាចរខុស
 ពួកផនណា ឃើញខ្ញុំច្រង់នោះយ៉ាងនេះ ពួកផននោះ ឈ្មោះថាឃើញ
 ច្រង់ ។ កាលបើវេទនាមាន ។ កាលបើសញ្ញាមាន ។ កាល
 បើសង្ការចំណាយមាន ។ កាលបើវិញ្ញាណមាន សេចក្តីស្លាប់ក្តី

សុត្តន្តបិដក សំយដ្ឋនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ

អស្ស ហេតោ វា យោ វា ចន មិយ្យតិ តស្មាតិហ ភំ
 រាជ វិញ្ញាណំ មាហេតិ បស្ស មាហេតិ បស្ស មិយ្យ-
 តិ បស្ស រោគោតិ បស្ស កណ្តោតិ បស្ស សល្យន្តិ
 បស្ស អយន្តិ បស្ស អយក្ខតន្តិ បស្ស យេ ជំ ឯវិ
 បស្សន្តិ តេ សម្មា បស្សន្តិ ។ សម្មាទស្សនំ បទ
 កន្ត កិមត្ថយន្តិ ។ សម្មាទស្សនំ ទោ រាជ ជិវ្ហ-
 នត្ថំ ។ ជិវ្ហនា បទ កន្ត កិមត្ថយាតិ ។ ជិវ្ហនា
 ទោ រាជ វិរាគត្តា ។ វិរាគោ បទ កន្ត កិមត្ថយោ-
 តិ ។ វិរាគោ ទោ រាជ វិមុត្តត្តា ។ វិមុត្តិ បទ
 កន្ត កិមត្ថយាតិ ។ វិមុត្តិ ទោ រាជ ជិវ្ហានត្តា ។

សុត្តន្តបិដក សំយដ្ឋនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ

សត្វដែលត្រូវគេសម្លាប់ ក៏មានដែរ ឬ សត្វណាដែលស្លាប់ (សត្វ
 ទោះក៏មានដែរ) ម្ចាស់រាងៈ ហេតុដូច្នេះ អ្នកខ្លះឃើញឲ្យវិញ្ញាណថាជា
 មាហេតិ ឃើញថា ជាសត្វដែលត្រូវគេសម្លាប់ ឃើញថាវាមិនស្លាប់ ឃើញ
 ថាវាជារាជ ឃើញថាជាមូស ឃើញថាជាសា ឃើញថាជាទុក្ខ ឃើញ
 ថាជាបេស្តានទុក្ខ ពួកជនណា ឃើញឲ្យវិញ្ញាណនោះយ៉ាងនេះ ពួក
 ជននោះ ឈ្មោះថាឃើញច្រក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះការ
 ឃើញច្រក តើមានប្រយោជន៍អ្វី ។ ម្ចាស់រាងៈ ការឃើញច្រក
 មានប្រយោជន៍ឲ្យកើតសេចក្តីឡើយណាស់ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ចុះសេចក្តីឡើយណាស់ មានប្រយោជន៍អ្វី ។ ម្ចាស់រាងៈ សេចក្តី
 ឡើយណាស់ មានប្រយោជន៍ឲ្យកើតការប្រាសចាកកម្រិត ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះការប្រាសចាកកម្រិត មានប្រយោជន៍អ្វី ។
 ម្ចាស់រាងៈ ការប្រាសចាកកម្រិត មានប្រយោជន៍ ឲ្យកើតការផុត
 ស្រឡះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះការផុតស្រឡះ មានប្រយោជន៍
 អ្វី ។ ម្ចាស់រាងៈ ការផុតស្រឡះ មានប្រយោជន៍ឲ្យបានព្រះនិព្វាន ។

ដំបូង បទ កន្លែង ត្រូវបានដាក់ ។ អនុសាសន៍(*) រាជ
 បញ្ជា ជាសក្ខី បញ្ជាស្រី បរិយាយ ក្រោយ ។ ដំបូង
 គោតដំ ហ៊ី រាជ ព្រហ្មជរិយ វុស្សតិ ដំបូងបរិ-
 យោសាទន្តិ(២) ។

[៧៤] ឯកំ សម័យ កក្កា សាវត្ថុយំ វិហារិ
 ជេតវនេ អនាថមិណ្ឌិតាស្ស អាណមេ ។ អថទោ អា-
 យស្មា រាជា យេន កក្កា គេតុបសង្កម្ភិ ឧបសង្ក-
 មិត្តា កក្កា អកិរាទេត្តា ឯកមន្តិ វិសិដិ ។ ឯកមន្តិ
 វិសិដោ ទោ អាយស្មា រាជា កក្កា ឯកនិរោធ
 សត្តោ សត្តាតិ កន្លែ វុត្តិ តិក្កាវតា ទុ ទោ កន្លែ
 សត្តាតិ វុត្តិ វិ ។ រូបេ ទោ រាជ យោ ឆន្ទោ យោ
 រាគោ យា នន្តិ យា តណ្ហា តត្រសត្តោ តត្រ វិសត្តោ
 តស្មា សត្តាតិ វុត្តិ ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។
 សង្ខារេសុ ។ វិញ្ញាណោ យោ ឆន្ទោ យោ រាគោ យា នន្តិ

• ១. អស្ស រាជ ។ ២. អនុយា រាជ ។ ៣. ដំបូងបរិយាយ ។

បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះព្រះឱកាស មានអ្វីជាប្រយោជន៍ ។ ម្ចាស់
 រាជៈ អ្នកប្រព្រឹត្តកន្លង គឺសូរោសបញ្ញា មិនអាចកាន់យកខ្លួនទីបំផុត
 នៃចក្រាបានឡើយ ។ ម្ចាស់រាជៈ ព្រោះថា ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ
 មានព្រះឱកាសជាទីពឹង មានព្រះឱកាសជាទីបំផុត ។

[៧៥] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រងំនីក្នុងវត្តជេតពន
 របស់អនាថមិណ្ឌិតសេដ្ឋី ទៀចក្រុងសាវត្ថី ។ ត្រាខាងនេះ ព្រះរាជៈ
 មានកាយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ គឺថ្វាយបង្គំ
 ព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះរាជៈមានកាយ
 អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបចូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា
 បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នាក្សវ័រលាហៅថា សត្វ សត្វ ដូច្នេះ បតិក្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ដែលហៅថា សត្វ តើដោយហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់រាជៈ
 សេចក្តីពេញចិត្តណា សេចក្តីត្រេកអរណា សេចក្តីរីករាយណា សេចក្តី
 ប្រាថ្នាណា ក្នុងរូប ឬក្នុងវេទនាជាប់នៅក្នុងសេចក្តីពេញចិត្តជាដើម
 នោះ ចំពាក់នៅក្នុងសេចក្តីពេញចិត្តជាដើមនោះ លោកហៅថា សត្វ ។
 សេចក្តីពេញចិត្តណា សេចក្តីត្រេកអរណា សេចក្តីរីករាយណា សេចក្តី
 ប្រាថ្នាណា ក្នុងវេទនា ។ ក្នុងសញ្ញា ។ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ ។

យោ ភទ្គោ គត្រ សន្តោ គត្រ វិសន្តោ ភស្មា សន្តោ-
 តិ វុត្ថុតិ ។ សេយ្យជាមិ វា ធម្មា កុមារកា វា កុមារិ-
 កាយោ វា មិស្វាការកេហិ កីឡាន្តា(១) យាវតីវត្ថុ
 តេសុ មិស្វាការកេសុ អវិភពកា ហោន្តិ អវិភព្ពន្តា អ-
 វិភព្យោមា អវិភពិមាសា អវិភពវិឡាហា អវិភព្ពន្តា តា-
 វតានិ មិស្វាការកានិ អាលយន្តិ កេឡាយន្តិ ធនា-
 យន្តិ មមាយន្តិ យតោ ច ទោ វា ធម្មា កុមារកា វា
 កុមារិកាយោ វា តេសុ មិស្វាការកេសុ អវិភពកា ហោន្តិ
 អវិភព្ពន្តា អវិភព្យោមា អវិភពិមាសា អវិភពវិឡាហា អវិភព្ពន្តា

១. ឧ. ឧ. ពិស្សន្តិ ។

កុដិវិញ្ញាណ បុគ្គលវេលាវចនាវត្ថុសេចក្តីពេញចិត្តជាដើមនោះ ចំ-
 ពាក់នៅក្នុងសេចក្តីពេញចិត្តជាដើមនោះ លោកហៅថា សត្វ ។
 មាណសៈ ដូចពួកកុមារក្តី ពួកកុមារីក្តី ដំណាលនឹងកូនផ្ទះធ្វើពី
 អាចម៍ដី មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីត្រេកអរ មិនទាន់ប្រាសចាក
 សេចក្តីពេញចិត្ត មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ មិនទាន់ប្រាស
 ចាកសេចក្តីស្រឡាត់ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីទូត្វា មិនទាន់
 ប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងកូនផ្ទះធ្វើពីអាចម៍ដីនោះ កំណត់
 ត្រឹមណា តែងកាលយ តែងប្រកាន់លេង តែងប្រកាន់ថាជាទ្រព្យ
 ប្រកាន់ថាជាបស់ខ្លួន ចំពោះកូនផ្ទះធ្វើពីអាចម៍ដី កំណត់ត្រឹមនោះ
 មាណសៈ កាលណាបើពួកកុមារក្តី ពួកកុមារីក្តី លេងត្រេកអរ លេង
 ពេញចិត្ត លេងស្រឡាញ់ លេងស្រឡាត់ លេងទូត្វា លេងប្រាថ្នា

អដទោ តាចិ បិស្សាកាតាចិ ហានុហិ ច ហានេហិ
 ច វិកិរន្តិ វិធមន្តិ វិទ្ធិសេន្តិ វិកិឡនិកំ កាភេន្តិ ។
 ឯវមេវ ទោ រាជ តុម្ពេចិ រូបំ វិកិរេវ វិធមេវ វិទ្ធិសេវ
 វិកិឡនិកំ កាភេវ តណ្ហាត្ថយាយ មជិមជ្ជេវ វេទនំ
 វិកិរេវ វិធមេវ វិទ្ធិសេវ វិកិឡនិកំ កាភេវ តណ្ហាត្ថា-
 យាយ មជិមជ្ជេវ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារេ វិកិរេវ វិធមេវ
 វិទ្ធិសេវ វិកិឡនិកំ កាភេវ តណ្ហាត្ថយាយ មជិមជ្ជេវ
 វិញ្ញាណំ វិកិរេវ វិធមេវ វិទ្ធិសេវ វិកិឡនិកំ កាភេវ
 តណ្ហាត្ថយាយ មជិមជ្ជេវ ។ តណ្ហាត្ថយោ ហិ រាជ
 និព្វានន្តិ ។

ក្នុងក្នុងផ្ទះធ្វើពីភាគម៍ដីទាំងនោះហើយ យកដំណើរដើរទៅកំបាយបោល
 ឈូសបោល កំបាត់បោល ខ្ញុំក្នុងផ្ទះធ្វើពីភាគម៍ដីទាំងនោះ ធ្វើឱ្យជា
 របស់លេងមិនកើតក្នុងកាលនោះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្ចាស់រាជៈ អ្នក
 ទាំងឡាយ ចូរកំបាយបោល ឈូសបោល កំបាត់បោល ខ្ញុំរួច ចូរធ្វើ
 ឱ្យជារបស់លេងមិនកើត ចូរប្រតិបត្តិដើម្បីអស់ទៅនៃកល្យាណ ចូរកំបាយ
 បោល ឈូសបោល កំបាត់បោល ខ្ញុំដទៃទា ចូរធ្វើឱ្យជារបស់លេង
 មិនកើត ចូរប្រតិបត្តិដើម្បីអស់ទៅនៃកល្យាណ ។ ចូរកំបាយបោល
 ឈូសបោល កំបាត់បោលខ្ញុំសញ្ញា ។ ខ្ញុំសង្ខារទាំងឡាយ ចូរធ្វើឱ្យ
 ជារបស់លេងមិនកើត ចូរប្រតិបត្តិដើម្បីអស់ទៅនៃកល្យាណ ចូរកំបាយ
 បោល ឈូសបោល កំបាត់បោល ខ្ញុំវិញ្ញាណ ចូរធ្វើឱ្យជារបស់
 លេងមិនកើត ចូរប្រតិបត្តិដើម្បីអស់ទៅនៃកល្យាណ យ៉ាងនោះឯង ។
 ម្ចាស់រាជៈ ព្រោះថា ការអស់ទៅនៃកល្យាណ ឈ្មោះថាព្រះនិព្វាន ។

[៩៨] សាវត្ថី ។ ឯកាមន្តំ ឯសិទ្ធា ទោ អាយស្មា
 រាជា កកវន្តំ ឯកនិកោ កវនេត្តិ កវនេត្តិភិ^(១) កន្ត
 វុទ្ធកិ កាតមោ ទុ ទោ កន្ត កវនេត្តិ កាតមោ កវនេត្តិ-
 ឯរោជានិ ។ រុដ ទោ រាជ យោ ធម្មោ យោ រាគា
 យា ទន្តិ យា តណ្ហា យេ ទោយុថាធាតា ធម្មសោ
 អធិដ្ឋាធាភិធិវេសាទុសយា ។ អយំ វុទ្ធកិ កវនេត្តិ តេ-
 សី ឯរោជា កវនេត្តិឯរោជា ។ វេជនាយ យោ ធម្មោ
 ។ មេ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារេសុ យោ ធម្មោ ។ វិញ្ញា-
 ណោ យោ ធម្មោ យោ រាគា យា ទន្តិ យា តណ្ហា
 យេ ទោយុថាធាតា ធម្មសោ អធិដ្ឋាធាភិធិវេសាទុ-
 សយា ។ អយំ វុទ្ធកិ កវនេត្តិ តេសី ឯរោជា កវនេត្តិ-
 ឯរោជានិ ។

១ ឧ. កវនេត្តិ កវនេត្តិឯរោជានិ ។ ឃ. កវនេត្តិឯរោជា កវនេត្តិឯរោជានិ កន្តេតិ ។

[៩៩] ក្រសាវត្ថី ។ លុះព្រះពរះបានអាយុអង្គុយក្នុងជីវិតសម
 គួរហើយ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា ចតិគ្រព្រះកង្ខដ៏ចម្រើន
 ពាក្យដែលហៅថា កវនេត្តិ កវនេត្តិ^(១) ដូច្នេះ ចតិគ្រព្រះកង្ខដ៏ចម្រើន
 កវនេត្តិ តើដូចម្តេច សេចក្តីរលត់នៃកវនេត្តិ តើដូចម្តេច ។ ឆ្ងល
 គនៈ សេចក្តីចេញចិត្តណា សេចក្តីគ្រឿងអារាមណា សេចក្តីកេរកយណា
 សេចក្តីប្រាថ្នាណា ទុយ^(២) និងទុបាទាដែលជាទីឈរ អង្គុយ ដេក
 នៃចិត្តណា ក្នុងរូប ។ នេះហៅថា កវនេត្តិ ហៅថា សេចក្តី
 រលត់នៃកវនេត្តិ ព្រោះការរលត់នៃសេចក្តីចេញចិត្តជាដើមនោះ ។
 សេចក្តីចេញចិត្តណា ក្នុងវេទនា ។ មេ ។ ក្នុងសញ្ញា ។ សេចក្តី
 ចេញចិត្តណា ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ ។ សេចក្តីចេញចិត្តណា សេចក្តី
 គ្រឿងអារាមណា សេចក្តីកេរកយណា សេចក្តីប្រាថ្នាណា ទុយនិង
 ទុបាទា ដែលជាទីឈរ អង្គុយ ដេក នៃចិត្តណា ក្នុងវិញ្ញាណ ។
 នេះហៅថា កវនេត្តិ ហៅថា សេចក្តីរលត់នៃកវនេត្តិ ព្រោះការ
 រលត់នៃសេចក្តីចេញចិត្តជាដើមនោះ ។

១ ឧទ្ធជានិធិវិទ្យាសម្រាប់ចង់ដឹងកសត្វនៅក្នុងកតត្ថុច-និ បាននិស្សន្ទ ។ ២ ព្រែង ឬល
 ទៅកាន់ត្រកូងកាចម៍ បាននិស្ស ឆ្លង ទិដ្ឋិ ។

(៤៦) សាវត្ថី ។ អដិទោ អាយស្មា រាជា យេន
 ភគវា កេតុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា
 ឯកមន្តំ វិសិទ្ធំ ។ ឯកមន្តំ វិសិទ្ធិ ទោ អាយស្មន្តំ
 រាជំ ភគវា ឯកទេវាទ បរិញ្ញាយ្យ ច រាជ ធម្ម
 ទេសេស្សាមិ បរិញ្ញាត្វ បរិញ្ញាតាវិត្វ បុគ្គលំ កំ សុ-
 ណាហិ សាទុកំ មនសិករេហិ កាសិស្សាមិទិ ។ ឯវិ
 កន្តេតិ ទោ អាយស្មា រាជា ភគវតោ មន្តស្សា-
 សិ ។ ភគវា ឯកទេវាទ កាកមេ ច រាជ បរិញ្ញាយ្យ
 ធម្មា ។ រូមំ ទោ រាជ បរិញ្ញាយ្យ ធម្មា វេន-
 ចា បរិញ្ញាយ្យ ធម្មា សញ្ញា បរិញ្ញាយ្យ ធម្មា
 សម្ពា បរិញ្ញាយ្យ ធម្មា វិញ្ញាណំ បរិញ្ញាយ្យ
 ធម្មា ។ វិទេ វុទ្ធី រាជ បរិញ្ញាយ្យ ធម្មា ។ កាក-
 មា ច រាជ បរិញ្ញា ។ យោ ទោ (១)កកក្កាយោ
 ធាសក្កាយោ មោហក្កាយោ ។ អយំ វុទ្ធី រាជ

១ ឧ. យោ កេ រាជ វុទ្ធមោ ។

(៤៧) ក្រុងសាវត្ថី ។ ត្រាតោ ព្រះរាជៈមានកាយុទ្ធុលាទៅ
 គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ទើបថ្វាយចង្ហែព្រះមានព្រះ
 ភាគ ហើយក្នុងយក្សទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះរាជៈមានកាយុក្នុងយក្ស
 ទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់រាជៈ
 គេជាគតិសិទ្ធិស្រីក្នុងទ្វីបទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគួរកំណត់ដឹងផង ឲ្យ
 ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងកំណត់ដឹងផង ឲ្យបុគ្គលជាអ្នកកំណត់ដឹងផង អ្នកចូរ
 ស្តាប់ឲ្យចម្លើយនោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អ ។ គេជាគតិសិទ្ធិស្រី ។
 ព្រះរាជៈមានកាយុ ក៏ទទួលព្រះតុល្លាពីព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុ-
 ណា ព្រះភន្តិ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់
 រាជៈ ចុះធម៌ដែលបុគ្គលគួរកំណត់ដឹង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់រាជៈ
 ច្របាច់ដែលបុគ្គលគួរកំណត់ដឹង ៧១ នាជាធម៌ដែលបុគ្គលគួរកំណត់ដឹង
 សញ្ញាជាធម៌ដែលបុគ្គលគួរកំណត់ដឹង សង្ខារទាំងឡាយជាធម៌ដែលបុគ្គល
 គួរកំណត់ដឹង វិញ្ញាណជាធម៌ដែលបុគ្គលគួរកំណត់ដឹង ។ ម្ចាស់រាជៈ
 បញ្ចក្ខន្ធទាំងនេះ ហៅថា ធម៌ដែលបុគ្គលគួរកំណត់ដឹង ។ ម្ចាស់រាជៈ
 ចុះប្រាជ្ញាជាគ្រឿងកំណត់ដឹង តើដូចម្តេច ។ ការកសិវន្តរាជៈ ការ
 កសិវន្តរាជៈ ការកសិវន្តរាជៈ ។ ម្ចាស់រាជៈ នេះហៅថា

ចរិតញា ។ កកខោ ច រាជ ចរិតញាតវី បុគ្គលោ ។
 អរហន្តិស្ស វេទិយំ ស្វាយំ(*) អាយស្ស ឋិតិខោ
 ឋិតិកោត្តោ ។ អយំ វុត្ថុតិ រាជ ចរិតញាតវី បុគ្គលោតិ។

(៧៧) សាវត្ថុ ។ ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធិំ ចោ អាយស្សន្តំ
 រាជំ កកក ឯកនេរេច ចក្កេន រាជ ឧបាធានក្កោន។
 កកខេ ចក្ក ។ សេយ្យមិទំ វុត្ថុបាធានក្កោន វេទ-
 ទុបាធានក្កោន សញ្ញបាធានក្កោន សង្កាបាធា-
 នក្កោន វិញ្ញាណបាធានក្កោន ។ យេ ហំ កេតិ រាជ
 សមណា វា ព្រាហ្មណៈ វា ឥនេសំ ចក្កន្តំ ឧបា-
 ធានក្កោនំ អស្សនេន អាជីវេន ឯស្សវណេន
 យថាភូតំ ឧច្ចុដានន្តំ ឧទេតេ រាជ សមណា វា
 ព្រាហ្មណៈ វា សមណោសុ វា សមណសម្មតា ព្រាហ្ម-
 ណោសុ វា ព្រាហ្មណសម្មតា ឧ ច ច ច តេ អាយ-
 ស្សនោ សាមញ្ញត្ថំ វា ព្រហ្មញ្ញត្ថំ វា ឯដ្ឋេវ ឧច្ចេ-
 សយំ អភិញ្ញា សន្តិកោនា ឧចសម្មន្តំ វិហារន្តំ ។

• យាយាយស្វា ។

ព្រាហ្មជាត្រៀងកំណត់ដឹង ។ ម្ចាស់រាជៈ ចុះបុគ្គលអ្នកកំណត់ដឹង គឺ
 ដូចម្តេច ។ គប្បីត្រូវថា ព្រះអរហន្ត លោកមានកាយុនោះឯង មាន
 នាមយ៉ាងនេះ មាននាគយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់រាជៈ នេះហៅថាបុគ្គល
 អ្នកកំណត់ដឹង ។

(៧៨) ព្រងសាវត្ថុ ។ លុះព្រះរាជៈមានកាយុអង្គុយ ក្នុងទីសម-
 គួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់រាជៈ ឧបា-
 នក្កន្តតាំងឡាយនេះ មាន៥ប្រការ ។ ៥ប្រការ គឺដូចម្តេច ។
 គឺវុត្ថុបាធានក្កន្ត វេទបាធានក្កន្ត សញ្ញបាធានក្កន្ត សង្កាបា-
 ធានក្កន្ត វិញ្ញាណបាធានក្កន្ត ។ ម្ចាស់រាជៈ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍
 ណាមួយ មិនដឹងច្បាស់នាមពិត ឡើយក៏សង្ស័យ ឡើយថាសង្កេត ខែ
 ឧបាធានក្កន្តតាំង៥នេះ ឡើយក៏សង្ស័យឡើយថាឧបាធានក្កន្តតាំង៥នេះ
 ឯង ម្ចាស់រាជៈ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ គេយកមិនបានសន្មតថា
 ជាសមណៈក្នុងពួកសមណៈ ឬ មិនបានសន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួក
 ព្រាហ្មណ៍ទេ អ្នកតាំងនោះ មិនបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ មិនបានសម្រេច
 ដោយព្រាហ្មជីវត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងចក្ខុវិស័យ ឡើយដោយសមណ-
 ភាព ឬ ប្រយោជន៍ព្រាហ្មណភាពឡើយ ។

[១០០] សាវត្ថី ។ ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធិ ទោ អាយស្មន្តំ
 រាជំ ភក្កា ឯតនាភិច បញ្ចមេ រាជ ទោនាទក្ខត្វា ។
 កាតមេ បញ្ច ។ សេយ្យបិដំ រុច្ឆាទានក្ខត្វា ។ បេ ។
 វិញ្ញាណុទានក្ខត្វា ។ យតោ ទោ រាជ អរិយស្សាវ-
 កោ ឥមេសំ បញ្ចន្តំ ទោនាទក្ខត្វា ចំ សុធម្មក្ខ
 អត្តន្តមក្ខ អស្សនក្ខ អាទិទក្ខ ឯស្សរណក្ខ យថា-
 ភូតំ បដាបាតិ ។ អយំ វុច្ឆតិ រាជ អរិយស្សាវកោ
 សោកាបន្នោ អវិចិត្រាគន្ធម្មោ ឯយតោ សម្ពោជបរាយ-
 នោតិ ។

[១០១] សាវត្ថី ។ តត្រ ទោ ។ ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធិ
 ទោ អាយស្មន្តំ រាជំ ភក្កា ឯតនាភិច បញ្ចមេ
 រាជ ទោនាទក្ខត្វា ។ កាតមេ បញ្ច ។ សេយ្យបិដំ
 រុច្ឆាទានក្ខត្វា ។ បេ ។ វិញ្ញាណុទានក្ខត្វា ។
 យតោ ទោ រាជ ភិក្ខុ ឥមេសំ បញ្ចន្តំ ទោនាទក្ខត្វា-
 ចំ សុធម្មក្ខ អត្តន្តមក្ខ អស្សនក្ខ អាទិទក្ខ

[១០០] ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះព្រះរាជៈមានកាយ អន្តរាយក្នុងទី
 ដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់រាជៈ
 ។ បាទានក្នុងទាំងឡាយនេះ មាន ៥ ប្រការ ។ ៥ ប្រការ គឺដូចម្តេច ។
 គឺប្រាថ្នាទានក្នុង ១ ។ បេ ។ វិញ្ញាណុទានក្នុង ១ ។ ម្ចាស់រាជៈ កាល
 ណាបើកិយសាវ័កដឹងឮសំភាមនិក ខ្ញុំការកើតឡើងនិងការអស់ទៅ
 ខ្ញុំការនិស្សន្ទនិងទោសនៃបាទានក្នុងទាំង ៥ នេះផង ខ្ញុំការរលាស់
 ចេញខ្ញុំបាទានក្នុងទាំង ៥ នេះផង ។ ម្ចាស់រាជៈ អរិយសាវ័កនេះ
 ហៅថា សោកាបន្នបុគ្គល មានកាតមិនប្រាកដក្នុងអាយុ ជាបុគ្គល
 ទៀង មានកិរិយាត្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅទាំងមុន ។

[១០១] ក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះផង ។ លុះព្រះរាជៈមាន
 កាយអន្តរាយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា
 ម្ចាស់រាជៈ ។ បាទានក្នុងទាំងឡាយនេះ មាន ៥ ប្រការ ។ ៥ ប្រការ
 គឺដូចម្តេច ។ គឺប្រាថ្នាទានក្នុង ១ ។ បេ ។ វិញ្ញាណុទានក្នុង ១ ។
 ម្ចាស់រាជៈ កាលណាបើកិក្ខុ ដឹងឮសំភាមនិក ខ្ញុំការកើតឡើងនិង
 ការអស់ទៅ ខ្ញុំការនិស្សន្ទនិងទោស នៃបាទានក្នុងទាំង ៥ នេះផង

និស្សរណាញ យេងក្នុង វិជិត្យា អនុប្បត្តសន្តោ ហោ-
 តិ ។ អយំ វុត្ថុនិ រាជ ភិក្ខុ អរហំ ចំណាសរេ
 វុសិតា កាតករណីយោ ឱហិតកា អនុប្បត្តសន្តោ
 ចរិត្តិណាភវសញ្ញាជនោ សធម្មញ្ញា វិមុត្តាភិ ។

[១០២] សាវត្ថី ។ ឯកមន្ត្រី ឯសិទ្ធិ ទោ អាយ-
 ស្មន្តិ រាជ កកា ឯកនរោច រូប ទោ រាជ យោ
 នន្តោ យោ កកោ យោ នន្តិ យោ កក្កា កំ ច-
 ជនាជ ឯវន្តិ រូបំ ចហិជំ កវិស្សតិ ឧច្ឆិទ្ធម្មលំ កា-
 លាវត្ថុកកំ អនកាវត្ថុកំ អាយតិ អនុប្បត្តនម្មំ ។
 វេននាយ យោ នន្តោ យោ កកោ យោ នន្តិ យោ
 កក្កា កំ ចជនាជ ឯវិ សា វេននា ចហិជា កវិស្សតិ

ខ្ញុំការណ៍សំចេញ ខ្ញុំទុកខាងក្នុងទាំង ៥ នេះផង ហើយមានចិត្តផុត
 ស្រឡះ ដោយមិនបាច់ប្រកាន់មាំ ។ ម្ចាស់រាជៈ ភិក្ខុនេះហៅថា អរ-
 ហន្តន៍ណាស្រីត មានប្រហុចវ័យចម្រើនហើយ មានសាច់ស្រពិច
 ធ្វើហើយ មានការងារកំចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនសម្រេច
 ហើយ មានសញ្ញាជនៈក្នុងកាយកណ្តាស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះ
 ហើយ ព្រោះដឹងដោយច្រៀត ។

[១០២] ត្រង់សាវត្ថី ។ លុះព្រះរាជៈបានកាយអង្គុយក្នុងទីដ៏
 សមគួរហើយ ព្រះមាត្រេតភោគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់រាជៈ សេចក្តី
 ពេញចិត្តណា សេចក្តីត្រេកអរណា សេចក្តីរីករាយណា សេចក្តី
 ប្រាថ្នាណា ក្នុងរូប អ្នកទាំងឡាយចូលរួមនឹងសេចក្តីពេញចិត្តជាដើម
 នោះចេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ចូរនោះ មុនជាអ្នកទាំងឡាយ ទាំង
 លះចង់ គាស់រលើងចូលគល់ ធ្វើឲ្យនៅសល់គេទៅដូចជាទីនៅនេះដើម
 ក្លោង ធ្វើឲ្យលែងមានចែបកាត មានសកាតមិនកើតទៅ កុំខាន ។
 សេចក្តីពេញចិត្តណា សេចក្តីត្រេកអរណា សេចក្តីរីករាយណា សេចក្តី
 ប្រាថ្នាណា ក្នុងវេទនា អ្នកទាំងឡាយចូលរួមនឹងសេចក្តីពេញចិត្តជា
 ដើមនោះចេញ កាលបើយ៉ាងនេះ វេទនានោះ មុនជាអ្នកទាំងឡាយ

ឧច្ឆិទ្ធម្ភលា តាលាវត្ថុកតា អនការវត្ថុតា អាយតី អ-
 នុប្បននធម្មា ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារេសុ យោ នន្ទោ
 យោ កតោ យោ នន្ទំ យោ តណ្ហា តំ បដហដ
 ឯវន្តេ សង្ខារា បហិនា កវិស្សន្តិ ឧច្ឆិទ្ធម្ភលា តា-
 លាវត្ថុកតា អនការវត្ថុតា អាយតី អនុប្បននធម្មា ។
 វិញ្ញាណោ យោ នន្ទោ យោ កតោ យោ នន្ទំ យោ តណ្ហា
 តំ បដហដ ឯវន្តិ វិញ្ញាណំ បហិនំ កវិស្សតិ ឧច្ឆិទ្ធម្ភ-
 លំ តាលាវត្ថុកតិ អនការវត្ថុតិ អាយតិ អនុប្បន-
 នធម្មន្តំ ។

នីវលះបង់ គាស់រំលើងឫសគល់ ធ្វើឱ្យនៅសល់តែទីនៅ ដូចជាទីនៅ
 នៃដើមភ្លេក ធ្វើឱ្យលែងមានបែបភាព មានសភាពមិនកើតទៅ ពុំ
 មាន ។ សេចក្តីពេញចិត្តណា សេចក្តីត្រេកអរណា សេចក្តីរីករាយ
 ណា សេចក្តីប្រាថ្នាណា ក្នុងសញ្ញា ។ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយចូលរួមនូវសេចក្តីពេញចិត្តជាដើមនោះចេញ កាលបើយ៉ាងនេះ
 សង្ខារទាំងនោះ មុនជាអ្នកទាំងឡាយ នីវលះបង់ គាស់រំលើងឫស
 គល់ ធ្វើឱ្យនៅសល់តែទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើមភ្លេក ធ្វើឱ្យលែងមាន
 បែបភាព មានសភាពមិនកើតទៅ ពុំមាន ។ សេចក្តីពេញចិត្តណា
 សេចក្តីត្រេកអរណា សេចក្តីរីករាយណា សេចក្តីប្រាថ្នាណា ក្នុង
 វិញ្ញាណ អ្នកទាំងឡាយ ចូលរួមនូវសេចក្តីពេញចិត្តជាដើមនោះចេញ
 កាលបើយ៉ាងនេះ វិញ្ញាណនោះ មុនជាអ្នកទាំងឡាយនីវលះបង់ គាស់
 រំលើងឫសគល់ ធ្វើឱ្យនៅសល់តែទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើមភ្លេក ធ្វើឱ្យ
 លែងមានបែបភាព មានសភាពមិនកើតទៅ ពុំមាន ។

(១១៣) សាវត្ថី ។ ឯកមន្ត្រី ចេសិដ្ឋិ ទោ អាយស្មន្តិ
 រាជំ ភគវា ឯកនកេច រូបេ ទោ រាជ យោ ធម្មោ យោ
 រាតោ យោ នន្ទំ យោ តណ្ហា យេ ឧបាយុបាធានា ធម្ម-
 សោ អនិដ្ឋានភិច្ចេវសាទុសយា តេ បជហថ ឯវន្តិ
 រូបំ បហិចំ ភវិស្សតិ ឧច្ឆិទ្ធម្វលំ តាសាវត្ថុកតំ អន-
 ភាវន្តតំ អាយតី អនុប្បានធម្មំ ។ វេទនាយ យោ
 ធម្មោ យោ រាតោ យោ នន្ទំ យោ តណ្ហា យេ
 ឧបាយុបាធានា ធម្មសោ អនិដ្ឋានភិច្ចេវសាទុសយា
 តេ បជហថ ឯវំ សា វេទនា បហិតា ភវិស្សតិ

(១១៣) ត្រង់សាវត្ថី ។ លុះព្រះរាជៈមានកាយុគុណ្ឌក្នុងជីវិត
 សម្បូរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់រាជៈ
 សេចក្តីពេញចិត្តណា សេចក្តីត្រេកអរណា សេចក្តីរីករាយណា សេចក្តី
 ប្រាថ្នាណា ទុបាយនឹងទុបាទាន ជាទីលះ គន្ធិយំ ដេក ខែចិត្ត
 ណា ក្នុងរូប អ្នកទាំងឡាយចូលរមែង ខួរសេចក្តីពេញចិត្តជាដើមនោះ
 ចេញ កាលបើយំនេះ រូបនោះ មុខជាអ្នកទាំងឡាយ ទិសលះ
 បង់ តាស់លើនិព្វលកលំ ធ្វើឱ្យនៅសល់តែទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើម
 ភោគ ធ្វើឱ្យស្រងំមានបែបភាព មានសភាពមិនកើតទៅ ពុំទាន ។
 សេចក្តីពេញចិត្តណា សេចក្តីត្រេកអរណា សេចក្តីរីករាយណា សេចក្តី
 ប្រាថ្នាណា ទុបាយនឹងទុបាទាន ជាទីលះ គន្ធិយំ ដេក ខែចិត្តណា
 ក្នុងវេទនា អ្នកទាំងឡាយចូលរមែង ខួរសេចក្តីពេញចិត្តជាដើមនោះ
 ចេញ កាលបើយំនេះ វេទនានោះ មុខជាអ្នកទាំងឡាយទិសលះបង់

ឧច្ឆិទ្ធម្មណ កាលាវត្ថុកតា អនកាវត្ថុកតា អាយតី អ-
 ទុច្ឆានទម្លា ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារេស្ម យោ នន្ទោ
 យោ រកោ យោ នន្ទំ យោ តណ្ហា យេ ទុច្ចាយុចាធានា
 ចេតសោ អនិដ្ឋានាភិធម៌វេសាទុសយា ភេ បដបាដ
 ឯវុទ្ធិ សង្ខារ ចហំនា កវិស្សន្តិ ឧច្ឆិទ្ធម្មណ កាលា-
 វត្ថុកតា អនកាវត្ថុកតា អាយតី អទុច្ឆានទម្លា ។ វិញ្ញា-
 ណោ យោ នន្ទោ យោ រកោ យោ នន្ទំ យោ តណ្ហា
 យេ ទុច្ចាយុចាធានា ចេតសោ អនិដ្ឋានាភិធម៌វេសាទុ-
 សយា ភេ បដបាដ ឯវុទ្ធិ វិញ្ញាណំ ចហំនំ កវិស្សតិ

គាសវិលីនិទ្ធសគលំ ធ្វើឱ្យនៅសល់តែទីនៅ ដូចជាទីនៅនៃដើមភ្លាត
 ធ្វើឱ្យលែងមានបែបភាព មានសភាពមិនកើតទៅ ពុំមាន ។ សេចក្តី
 ពេញចិត្តណា សេចក្តីត្រេកអរណា សេចក្តីរីករាយណា សេចក្តី
 ប្រាថ្នាណា ទុយនិងទុបាទាន ដែលជាទីលះ អង្គុយ ដេក
 នៃចិត្តណា ក្នុងសញ្ញា ។ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរ
 លះបង់ខ្សែសេចក្តីពេញចិត្តជាដើមនោះចេញ កាលបើយ៉ាងនេះ សង្ខារ
 ទាំងនោះ មុនជាអ្នកទាំងឡាយ នឹងលះបង់ គាសវិលីនិទ្ធស
 គលំ ធ្វើឱ្យនៅសល់តែទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើមភ្លាត ធ្វើឱ្យលែងមាន
 បែបភាព មានសភាពមិនកើតទៅ ពុំមាន ។ សេចក្តីពេញចិត្ត
 ណា សេចក្តីត្រេកអរណា សេចក្តីរីករាយណា សេចក្តីប្រាថ្នាណា
 ទុយនិងទុបាទាន ដែលជាទីលះ អង្គុយ ដេក នៃចិត្តណា ក្នុង
 វិញ្ញាណ អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់ ខ្សែសេចក្តីពេញចិត្តជាដើមនោះចេញ
 កាលបើយ៉ាងនេះ វិញ្ញាណនោះ មុនជាអ្នកទាំងឡាយ នឹងលះបង់

រាជសំយុង្គ ហវៈន្តា ចប់ដោ

ទុច្ឆិទ្ធម្មលំ កាលាវត្ថុកាតំ អនកាវត្ថុតំ អាយតី អ-
នុប្បននធម្មន្តំ ។

ហវៈន្តា ចប់ដោ ។

តត្រក្កានំ

ខាភេ សត្តោ ភវនេត្តិ
ចរិត្តោយ្យា សមណា ទុវេ
សោតាបន្នោ អរហា ទ
នន្ទរតា អបវេ ទុវេតិ ។

រាជសំយុង្គ ហវៈន្តា ទំ ១

កាលំរំលើន្តបូសគលំ ធ្វើឱ្យនៅសល់តែទីនៅដូចជាទីនៅដែរ ពួក
ធ្វើឱ្យលែងមានវិចចភាព មានសភាពមិនរើកកនៅ កុំខាន ។

ចប់ ហវៈន្តា ទំ ១ ។

ទុទ្ធានុក្កដំហវៈន្តានោះ គឺ

និយាយអំពីសេចក្តីស្លាប់ ១ សត្វ ១ ភវនេត្តិ ១ ចម្លែង
បុគ្គលត្រូវកំណត់ដឹង ១ ពួកសមណៈ ២ លើក សោតាបន្ត-
បុគ្គល ១ ព្រះអរហន្ត ១ សេចក្តីពេញចិត្តនឹងសេចក្តីក្រេក
អរ ២ លើក ។

មាតិកា

(១០២) សាវត្ថី ៗ អដទោ អាយស្សា រាជា យេន

កកក កេតុបស្កម៌ ឧបស្កម៌ត្វា កកវន្តិ អកេវានេត្វា

ឯកមន្តិ ឯសិធិ ។ ឯកមន្តិ ឯសិដ្ឋោ ទោ អាយស្សា

រាជា កកវន្តិ ឯកនេវេច មារោ មារោតិ កន្ត វុទ្ធិតិ

កកមោ ទុ ទោ កន្ត មារោតិ ។ រូបំ ទោ រាជ មារោ

វេទនា មារោ សញ្ញា មារោ សង្ខារ មារោ វិញ្ញាណំ

មារោ ។ ឯវិ ចស្សំ រាជ សុតក អរិយស្សវតោ រូ-

ចស្សិច ឯត្ថន្តតិ វេទនាយច ឯត្ថន្តតិ សញ្ញាយច

ឯត្ថន្តតិ សង្ខារេសុច ឯត្ថន្តតិ វិញ្ញាណស្មិច ឯត្ថន្តតិ

មាតិកា

(១០២) ក្រុងសាវត្ថី ៗ ត្រាតោឯង ព្រះរាជៈធានកាយ

ចូលទៅគាល់ព្រះរាជៈព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយចង្ហែព្រះរាជៈព្រះ

ភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមរម្យ ៗ លុះព្រះរាជៈធានកាយ អង្គុយ

ក្នុងទីដ៏សមរម្យហើយ ក្រាបចូលសួរព្រះរាជៈព្រះភាគដូច្នេះថា ចតិគ្រូព្រះ

អង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលហៅថា មារ មារ(១) ដូច្នេះ ចតិគ្រូព្រះ

អង្គដ៏ចម្រើន ភ្ជាប់ ជាមារ ៗ ម្ចាស់រាជៈ ច្រដាមារ វេទនាជាមារ

សញ្ញាជាមារ សង្ខារទាំងឡាយជាមារ វិញ្ញាណជាមារ ៗ ម្ចាស់រាជៈ

អំរើយសាវកជាអ្នកនេះដឹង កាលបើយើងយំរំនេះ វេទនៈឡើយណា

នឹងច្របង ឡើយណា យនឹងវេទនាផង ឡើយណា យនឹងសញ្ញាផង

ឡើយណា យនឹងសង្ខារទាំងឡាយផង ឡើយណា យនឹងវិញ្ញាណផង

• សំដៅយកសេចក្តីស្តាប់ ។

ឯព្រំព័ទ្ធ វិជ្ជាតិ វិភាគ វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិត្ត
ញាណំ ហោតិ ។ ទីណា ជាតិ ស្រីតំ ព្រហ្មចរិយំ
កតំ ករណីយំ ជាចរំ ឥត្តក្ខាយាតិ មហាបាតិតិ ។

(១០៥) សាវត្ថុ ។ ឯកមន្ត្រី ជិតស្នេហា ទៅ អាយុស្នា

ក្រោយ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៧៥ មាន ២០ ឆ្នាំ មាន ២០ ឆ្នាំ ក្រោយ

វិជ្ជា កតមោ ធុ ទោ កន្ត្រ មាវធម្មតិ ។ វិជ្ជា ទោ

កង មាតិកា វេទនា មាតិកា សញ្ញា មាតិកា

សង្ហាត មានធម្មា វិញ្ញាណំ មានធម្មា ។ ឯវំ ចស្សី

។ ថេ ។ ឆាប់ ឥតគ្រោះថ្នាក់ ចង់បានឆាប់ ។

កាលបើរឿយហាយ ក៏តែងចុញច្រាន់ ចិត្តតែងរួចស្រឡះ ព្រោះ
សេចក្តីចុញច្រាន់ ។ កាលបើចិត្តរួចស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹងថា តា-
ក្ខានុញ្ញរួចស្រឡះហើយ ។ អរិយសាស្ត្រនោះតែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិ
អស់ហើយ ព្រមៗនឹងធម៌តាតាអញបាននៅរួចហើយ សោត្រូវសក្ខិ-
តាតាអញបានផ្ទៀងរួចហើយ មន្តការនាសក្ខិក្ខន្ធប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោត្រូវស-
ក្ខិក្ខនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

(១០៥) ត្រង់សាវត្ថី ៗ លុះព្រះរាជៈមានកាយ អង្គុយក្នុងទី
ដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា ចតិគ្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ភាពរុងរឿងជា មានធម៌ មានធម៌(*) ដូច្នេះ ចតិគ្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ ជាមានធម៌ ៗ ម្ចាស់រាជៈ ប្រជាមានធម៌ វេទនាជាមានធម៌
សញ្ញាជាមានធម៌ សន្តិវត្ថុជាមានធម៌ វិញ្ញាណជាមានធម៌ ៗ
កាលឥរិយសាវត្ថីនោះឃើញយ៉ាងនេះ ៗ ចេ ៗ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការ-
នាក៏ចូលទៅប្រព្រឹត្តៈទៅដើម្បីសាទ្យសក្ខីនេះទៅ មិនមានឡើយ ៗ

● ព័ត៌មានសង្គមស្នាម ។

[១០៦] សាវត្ថី ។ ឯកមន្ត្តិ ឯសិដ្ឋោ ទោ អាយស្មា
 ធនោ កកវន្តិ ឯតនភោត អនិច្ចំ អនិច្ចន្តិ កន្ត វិច្ឆិ
 កតមំ ទុ ទោ កន្ត អនិច្ចន្តិ ។ រូបំ ទោ វាច អនិច្ចំ
 វេទនា អនិច្ចា សញ្ញា ។ បេ វ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ ។ ឯវិ
 ចសន្តិ ។ បេ ។ ឆាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាឆាតីតិ ។

[១០៧] សាវត្ថី ។ ឯកមន្ត្តិ ឯសិដ្ឋោ ទោ អាយស្មា
 វាចា កកវន្តិ ឯតនភោត អនិច្ចន្តោ
 អនិច្ចន្តោតិ កន្ត វិច្ឆិ កតមោ ទុ ទោ កន្ត
 អនិច្ចន្តោតិ ។ រូបំ ទោ វាច អនិច្ចន្តោ វេទនា
 អនិច្ចន្តោ សញ្ញាអនិច្ចន្តោ សង្ខារ អនិច្ចន្តោ
 វិញ្ញាណំ អនិច្ចន្តោ ។ ឯវិ ចសន្តិ ។ បេ ។ ឆាបរំ
 ឥត្តត្តាយាតិ បដាឆាតីតិ ។

[១០៦] ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះព្រះរាជៈ មានកាយុ អន្ទិយក្នុង
 ដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា ចតិក្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលហៅថា អនិច្ចៈ អនិច្ចៈ^(*) ដូច្នេះ ចតិក្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ ជាអនិច្ចៈ ។ ម្ចាស់រាជៈ រួចជាអនិច្ចៈ វេទនាជាអនិច្ចា
 សញ្ញា ។ បេ ។ វិញ្ញាណជាអនិច្ចៈ ។ កាលអរិយសាវកឃើញយ៉ាងនេះ
 ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មន្តការនាភិច្ចដ៏ទ្រព្យត្រូវទៅដើម្បីសោឡសកិច្ច
 នេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[១០៧] ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះព្រះរាជៈមានកាយុ អន្ទិយក្នុងដ៏
 សមគួរហើយ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ពាក្យដែលហៅថា អនិច្ចធម៌ អនិច្ចធម៌ ដូច្នេះ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អ្វីហ្ន៎ ជាអនិច្ចធម៌ ។ ម្ចាស់រាជៈ រួចជាអនិច្ចធម៌ វេទនាជាអនិច្ចធម៌
 សញ្ញាជាអនិច្ចធម៌ សង្ខារទាំងឡាយជាអនិច្ចធម៌ វិញ្ញាណជាអនិច្ចធម៌ ។
 កាលអរិយសាវកឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មន្តការនាភិច្ច
 ដ៏ទ្រព្យត្រូវទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

* សេចក្តីចំនឿង ។

(១០៥) សាវត្ថី ។ ឯកមន្ត្រី ចំណែក ទោ អា-
 យស្មា រាជោ ភក្កវន្ត្រី ឯកមន្ត្រី ទុក្ខនិ ទុក្ខនិ កន្ត្រី វន្ត្រី
 កតម៌ ទុក្ខ ទោ កន្ត្រី ទុក្ខនិ ។ រូប ទោ រាជ ទុក្ខ
 វេទនា ទុក្ខា សញ្ញា ទុក្ខា សង្ខារ ទុក្ខា វិញ្ញា-
 ណំ ទុក្ខំ ។ ឯវិ បស្សំ ។ បេ ។ ជាបរិ សត្តន្តាយាតិ
 បដាបាតីតិ ។

(១០៥) សាវត្ថី ។ ឯកមន្ត្រី ចំណែក ទោ អា-
 យស្មា រាជោ ភក្កវន្ត្រី ឯកមន្ត្រី ទុក្ខនិ ទុក្ខនិ កន្ត្រី
 កន្ត្រី វន្ត្រី កតម៌ ទុក្ខ ទោ កន្ត្រី ទុក្ខនិ ។ រូប
 ទោ រាជ ទុក្ខនិ វេទនា ទុក្ខនិ សញ្ញា ទុក្ខ-
 និ សង្ខារ ទុក្ខនិ វិញ្ញាណំ ទុក្ខនិ ។ ឯវិ
 បស្សំ ។ បេ ។ ជាបរិ សត្តន្តាយាតិ បដាបាតីតិ ។

(១០៥) ត្រង់សាវត្ថី ។ លុះព្រះរាជៈមានកាយ អង្គុយក្នុង
 ដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលហៅថា ទុក្ខ ទុក្ខ ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អ្វីហ្ន៎ ជាទុក្ខ ។ ម្ចាស់រាជៈ ប្រជាទុក្ខ វេទនាជាទុក្ខ សញ្ញាជាទុក្ខ
 សង្ខារទាំងឡាយជាទុក្ខ វិញ្ញាណជាទុក្ខ ។ កាលអរិយសាវកឃើញ
 យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការនាគិច្ចដ៏ទ្រព្យត្រឹមត្រូវដើម្បី
 សោយសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

(១០៥) ត្រង់សាវត្ថី ។ លុះព្រះរាជៈមានកាយ អង្គុយក្នុង
 ដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលហៅថា ទុក្ខធម៌ ទុក្ខធម៌(១) ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ ជាទុក្ខធម៌ ។ ម្ចាស់រាជៈ ប្រជាទុក្ខធម៌ វេទនាជាទុក្ខ-
 ធម៌ សញ្ញាជាទុក្ខធម៌ សង្ខារទាំងឡាយជាទុក្ខធម៌ វិញ្ញាណជាទុក្ខធម៌ ។
 កាលអរិយសាវកឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការនាគិច្ច
 ដ៏ទ្រព្យត្រឹមត្រូវដើម្បីសោយសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

១ ធម៌នាគិច្ចសេដ្ឋីឡ ។

[១១០] សាវត្ថី ។ ឯកមន្តំ ឯសិខោ ទោ អា-
 យស្មា រាជា ភកវន្តំ ឯតទភោច អនត្តា អនត្តាតិ កន្ត្ត-
 វុទ្ធតិ កាតមោ ទុ ទោ កន្ត្ត អនត្តាតិ ។ រូបំ ទោ
 រាជ អនត្តា វេទនា អនត្តា សញ្ញា អនត្តា សង្ខារ
 អនត្តា វិញ្ញាណំ អនត្តា ។ ឯវិ បស្សី ។ បេ ។ ឆាបរិ
 ឥត្តត្ថាយាតិ បដាបាតីតិ ។

[១១១] សាវត្ថី ។ ឯកមន្តំ ឯសិខោ ទោ អា-
 យស្មា រាជា ភកវន្តំ ឯតទភោច អនត្តនិខោ អនត្ត-
 និខោតិ កន្ត្ត វុទ្ធតិ កាតមោ ទុ ទោ កន្ត្ត អនត្ត-
 និខោតិ ។ រូបំ ទោ រាជ អនត្តនិខោ វេទនា អនត្ត-
 និខោ សញ្ញា អនត្តនិខោ សង្ខារ អនត្តនិខោ វិញ្ញាណំ
 អនត្តនិខោ ។ ឯវិ បស្សី ។ បេ ។ ឆាបរិ ឥត្តត្ថា-
 យាតិ បដាបាតីតិ ។

[១១០] ត្រង់សាវត្ថី ។ លុះព្រះរាជៈមានកាយុ អង្គុយក្នុងវិជ្ជា
 ដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា ចតិគ្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលហៅថា អនត្តា អនត្តា(១) ដូច្នេះ ចតិគ្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ ជាអនត្តា ។ ម្ចាស់រាជៈ ប្រជាអនត្តា វេទនាជាអនត្តា
 សញ្ញាជាអនត្តា សង្ខារទាំងឡាយជាអនត្តា វិញ្ញាណជាអនត្តា ។ កាល
 អរិយសាវកឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ឧត្តភាវនាភិច្ចដវៃ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[១១១] ត្រង់សាវត្ថី ។ លុះព្រះរាជៈមានកាយុ អង្គុយក្នុងវិជ្ជា
 សមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា ចតិគ្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលហៅថា អនត្តនិមិ អនត្តនិមិ ដូច្នេះ ចតិគ្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ ជាអនត្តនិមិ ។ ម្ចាស់រាជៈ ប្រជាអនត្តនិមិ វេទនាជា
 អនត្តនិមិ សញ្ញាជាអនត្តនិមិ សង្ខារទាំងឡាយជាអនត្តនិមិ វិញ្ញាណជា
 អនត្តនិមិ ។ កាលអរិយសាវកឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់
 ថា ឧត្តភាវនាភិច្ចដវៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមាន
 ឡើយ ។

១ ចំនែកនៃព្រាហ្ម មិនមែនជាឈ្មោះនៃ ឥត្តវិជ្ជាសាវក ។

[១១២] សាវត្ថី ។ ឯកមន្តំ ធិសិដ្ឋោ ទោ អ-
 យស្មា វាហា កកវន្តំ ឯតនកេច ទយទេម្មា ទយទេម្មានិ
 កន្ត វុទ្ធានិ កកមោ ទុ ទោ កន្ត ទយទេម្មានិ ។
 វុមិ ទោ វាហ ទយទេម្មា វេទនា ទយទេម្មា សញ្ញា
 ទយទេម្មា សង្ការ ទយទេម្មា វិញ្ញាណំ ទយទេម្មា ។
 ឯវំ បស្សំ ។ ឯវ ជាបរិ ឥត្តត្តាយានិ បជាបាតីតិ ។

[១១៣] សាវត្ថី ។ ឯកមន្តំ ធិសិដ្ឋោ ទោ អ-
 យស្មា វាហា កកវន្តំ ឯតនកេច វយទេម្មា វយទេម្មានិ
 កន្ត វុទ្ធានិ កកមោ ទុ ទោ កន្ត វយទេម្មានិ ។ វុមិ
 ទោ វាហ វយទេម្មា វេទនា វយទេម្មា សញ្ញា វយទេម្មា
 សង្ការ វយទេម្មា វិញ្ញាណំ វយទេម្មា ។ ឯវំ បស្សំ
 ។ ឯវ ជាបរិ ឥត្តត្តាយានិ បជាបាតីតិ ។

[១១២] ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះព្រះរាជៈមានកាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សម
 គួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ពាក្យដែលហៅថា ទយធម៌ ទយធម៌^(១) ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អ្វីហ្ន៎ ជាទយធម៌ ។ ម្ចាស់រាជៈ រូបជាទយធម៌ វេទនាជាទយធម៌
 សញ្ញាជាទយធម៌ សង្ការទាំងឡាយជាទយធម៌ វិញ្ញាណជាទយធម៌ ។
 កាលអរិយសាវ័កឃើញយ៉ាងនេះ ។ ថេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវិនិច្ឆ័យ
 ដ៏ទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោធបុសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[១១៣] ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះព្រះរាជៈមានកាយុ អង្គុយក្នុងទី
 ដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលហៅថា វយធម៌ វយធម៌^(២) ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ ជាវយធម៌ ។ ម្ចាស់រាជៈ រូបជាវយធម៌ វេទនាជាវយធម៌
 សញ្ញាជាវយធម៌ សង្ការទាំងឡាយជាវយធម៌ វិញ្ញាណជាវយធម៌ ។
 កាលអរិយសាវ័កឃើញយ៉ាងនេះ ។ ថេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវិនិច្ឆ័យ
 កិច្ចដ៏ទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោធបុសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

១ ធម៌ដែលគេសំហៅ ។ ២ ធម៌ដែលវិចារសៅ សូម្បីទៅ ។

[១១៤] សាវត្ថី ។ ឯសិដ្ឋោ ទោ អាយស្មា
 រោ ភកវន្តំ ឯកទេវេន សមុទយទេវោ សមុទយ-
 ទេវោតិ កន្តេ វុទ្ធកិ កាតមោ ធុ ទោ កន្តេ សមុទយ-
 ទេវោតិ ។ រូចំ ទោ រាជ សមុទយទេវោ វេទនា
 សមុទយទេវោ សញ្ញា សមុទយទេវោ សង្ខារ សមុ-
 ទយទេវោ វិញ្ញាណំ សមុទយទេវោ ។ ឯវិ បស្សិ
 ។ បេ ។ ធាបរិ ឥត្តក្កាយាតិ បជាធាតីតិ ។

[១១៥] សាវត្ថី ។ អថទោ អាយស្មា រោ ធា
 យេន ភកវ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិទ្ធា ភក-
 វន្តំ អកេវនេត្វា ឯកមន្តំ ឯសិទិ ។ ឯកមន្តំ ឯ-
 សិដ្ឋោ ទោ អាយស្មា រោ ភកវន្តំ ឯកទេវេន ឯ-
 រោទទេវោ ឯរោទទេវោតិ កន្តេ វុទ្ធកិ កាតមោ ធុ
 ទោ កន្តេ ឯរោទទេវោតិ ។ រូចំ ទោ រាជ ឯរោទ-
 ទេវោ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ឯរោទទេវោ

[១១៦] ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះព្រះរាជៈមានកាយ អង្គុយក្នុងទី
 ដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា ចតិក្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលហៅថា សមុទយធម៌ សមុទយធម៌^(១) ដូច្នេះ
 ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ ជាសមុទយធម៌ ។ ម្ចាស់រាជៈ រូបជាសមុ-
 ទយធម៌ វេទនាជាសមុទយធម៌ សញ្ញាជាសមុទយធម៌ សង្ខារទាំង-
 ឡាយជាសមុទយធម៌ វិញ្ញាណជាសមុទយធម៌ ។ កាលអរិយសាវ័ក
 ឃើញយ៉ាងនេះ ។ ថេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវិនិច្ឆ័យនៃច្រព្រឹត្តិទៅ
 ដើម្បីសោច្យសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[១១៧] ក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រាមានឯង ព្រះរាជៈមានកាយ
 បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយចង្គ្គព្រះមាន
 ព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះរាជៈមានកាយអង្គុយ
 ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា ចតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលហៅថា និរោធម៌ និរោធម៌^(២) ដូច្នេះ
 ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ ជានិរោធម៌ ។ ម្ចាស់រាជៈ រូបជានិរោធម៌
 ធម៌ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ជានិរោធម៌

១ ធម៌ដែលនាំឱ្យកើតឡើង ។ ២ ធម៌ដែលលុបបំបាត់ ។

រាជស័យុត្ត ហរធម្មវគ្គ ទុតិយោ

វិញ្ញាណំ និរោធនម្នា ។ ឯវំ ចស្សី ។ បេ ។ ជាបរិ
សុត្តន្តាយាតិ បជាចាតីតិ ។

ហរធម្មវគ្គ ទុតិយោ ។

ធម្មប្បទានំ

មារោ ច មារធនម្នា ច

អនិច្ចេហិ អចរេ ទុក្ខេ^(*)

ទុក្ខេហិ ច ទ្វេ វុត្តា

អនត្ថេហិ តថេវ ច

ទយវយសមុធយំ

និរោធនម្នា ទ្វាធសាតិ ។

១ ឧ.ឧ. បរា ទុតិ ។

រាជស័យុត្ត ហរធម្មវគ្គ ទី ២

វិញ្ញាណំ និរោធនមិ ។ កាលអរិយសាវកោយេញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ កំ

ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការតាតិច្ចដទៃច្រើនៗព្រោះព្រះដ៏ឱ្យសោច្យសក្តិច្ចនេះទៀត

មិនមានឡើយ ។

ចប់ ហរធម្មវគ្គ ទី ២ ។

ទុក្ខានៃហរធម្មវគ្គនោះ គឺ

សំដែងកំហាវ ១ មារធមិ ១ អនិច្ចេ ២ លោក ទុក្ខៈ ២ លោក

អនត្តា ២ លោក មយធមិ ១ វយធមិ ១ សមុទយធមិ ១

និរោធមិ ១ ក្រុងជា ១២ ។

អាយាបនវិគ្គ

[១១៦] សាវត្ថី ។ អថទោ អាយស្មា រាជោ យេន
 កកវា តេធិបសង្កម៌ ឧបសង្កម៌ក្វា កកវង្គំ អភិវាធិត្វា
 ឯកមង្គំ ឯសីធិ ។ ឯកមង្គំ ឯសិដ្ឋោ ទោ អាយស្មា
 រាជោ កកវង្គំ ឯតនរោធិ សាធុ មេ កង្គោ កកវា សង្ខត្តេ-
 ន ធិដ្ឋំ ធនេសតុ យមហំ កកវតោ ធិដ្ឋំ សុក្វា ឯកោ
 វុបកដ្ឋោ អច្យុមត្តោ អាតាបិ បហិតត្តោ វិហរេយ្យន្តិ ។
 យោ ទោ រាជ មារោ តត្រ តេ ធនោ បហិតត្តោ ។
 តោ ច រាជ មារោ ។ វុបិ ទោ រាជ មារោ តត្រ តេ
 ធនោ បហិតត្តោ វេធនា មារោ តត្រ តេ ធនោ បហា-
 តត្តោ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ មារោ តត្រ តេ ធនោ បហា-
 តត្តោ ។ វិញ្ញាណំ មារោ តត្រ តេ ធនោ បហិតត្តោ ។

អាយាបនវិគ្គ

[១១៦] ក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះនាងនី ព្រះរាជៈ មាន
 ភាយុ ចូលទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយចង្គំ
 ព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងវិជ័យមន្ទ្រ ។ លុះព្រះរាជៈមាន
 ភាយុ អង្គុយក្នុងវិជ័យមន្ទ្រ ហើយក្រាបចូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងទៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង ជា
 អ្នកមិនប្រទាន មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ចូលទៅកាន់
 ព្រះនិព្វាន ព្រោះបានស្តាប់ធម៌ណា ចេសព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះ
 មានព្រះភាគសំដែងធម៌នោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គដោយសេចក្តី ។ ម្ចាស់
 រាជៈ មានរាងដែលកើតមាន សេចក្តីពេញចិត្តក្នុងមារនោះ អ្នកគួរ
 លះបង់ចេញ ។ ម្ចាស់រាជៈ ចុះធ្វើជាមារ ។ ម្ចាស់រាជៈ ប្រជាមារ
 សេចក្តីពេញចិត្តក្នុងមារនោះ អ្នកគួរលះបង់ចេញ វេទនាជាមារ សេចក្តី
 ពេញចិត្តក្នុងមារនោះ អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ
 ជាមារ សេចក្តីពេញចិត្តក្នុងមារនោះ អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។
 វិញ្ញាណជាមារ សេចក្តីពេញចិត្តក្នុងមារនោះ អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។

យោ ទោ រាជ មាហេ តត្រ តេ ឆឆោ បហាតត្វោ ។
រាតោ បហាតត្វោ ។ ឆន្ទរាតោ បហាតត្វោតិ ។

[១១៧] យោ ទោ រាជ មាហេត្រា តត្រ តេ ឆឆោ
បហាតត្វោ ។ រាតោ បហាតត្វោ ។ ឆន្ទរាតោ បហា-
តត្វោ ។

[១១៨] យំ ទោ រាជ អធិទ្ធី ។

[១១៩] យោ ទោ រាជ អធិទ្ធជន្មោ ។

[១២០] យំ ទោ រាជ ទុក្ខំ ។

[១២១] យោ ទោ រាជ ទុក្ខឆន្មោ ។

[១២២] យោ ទោ រាជ អនត្តា ។

[១២៣] យោ ទោ រាជ អនត្តឆន្មោ ។

[១២៤] យោ ទោ រាជ ឧយឆន្មោ ។

[១២៥] យោ ទោ រាជ វយឆន្មោ ។

[១២៦] យោ ទោ រាជ សមុទយឆន្មោ តត្រ
តេ ឆឆោ បហាតត្វោ ។ រាតោ បហាតត្វោ ។ ឆន្ទ-
រាតោ បហាតត្វោតិ ។

ម្ចាស់រាជៈ មាហេត្រាដែលកើតមាន សេចក្តីពេញចិត្តក្នុងមាហេត្រា អ្នក
គួរលះបង់ចេញ ។ សេចក្តីត្រេកអរ អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។ សេចក្តី
ត្រេកត្រកាល អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។

[១១៧] ម្ចាស់រាជៈ មាហេត្រាដែលកើតមាន សេចក្តីពេញ
ចិត្តក្នុងមាហេត្រា អ្នកគួរលះបង់ចេញ សេចក្តីត្រេកអរ អ្នកគួរលះ
បង់ចេញ ។ សេចក្តីត្រេកត្រកាល អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។

[១១៨] ម្ចាស់រាជៈ អធិទ្ធជន្មោដែលកើតមាន ។

[១១៩] ម្ចាស់រាជៈ អធិទ្ធជន្មោ ។

[១២០] ម្ចាស់រាជៈ ទុក្ខំ ។

[១២១] ម្ចាស់រាជៈ ទុក្ខឆន្មោ ។

[១២២] ម្ចាស់រាជៈ អនត្តា ។

[១២៣] ម្ចាស់រាជៈ អនត្តឆន្មោ ។

[១២៤] ម្ចាស់រាជៈ ឧយឆន្មោ ។

[១២៥] ម្ចាស់រាជៈ វយឆន្មោ ។

[១២៦] ម្ចាស់រាជៈ សមុទយឆន្មោដែលកើតមាន សេចក្តី
ពេញចិត្តក្នុងសមុទយឆន្មោ អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។ សេចក្តីត្រេកអរ
អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។ សេចក្តីត្រេកត្រកាល អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។

(១២៧) សាវត្ថី ។ អដថា វាយស្មា វាយោ យេន
 កកវា តេនុបស្ព័ន្ធវិ ធម្មស្ព័ន្ធវិ ។ បេ ។ កកវន្តិ
 ឯតនោច សាទុ មេ វាទេ កកវា សម្ពិទ្ធកេន ធម្មំ ទេ-
 សេតុ យមហំ កកវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ វុបកដ្ឋោ
 អប្បមត្តោ អាតាបិ មហិតត្តោ វិហរេយ្យន្តិ ។ យោ ទោ
 វាច ឯវេទធម្មោ តត្រ តេ ធម្មោ មហាតត្វោ ។ វាតោ
 មហាតត្វោ ។ ធនុវាតោ មហាតត្វោ ។ តោ ច វាច
 ឯវេទធម្មោ ។ វុបំ ទោ វាច ឯវេទធម្មោ តត្រ តេ
 ធម្មោ មហាតត្វោ ។ វាតោ មហាតត្វោ ។ ធនុវាតោ
 មហាតត្វោ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញា-
 ណំ ឯវេទធម្មោ តត្រ តេ ធម្មោ មហាតត្វោ ។

(១២៧) ក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះនោះឯង ព្រះរាជៈមានតាយ
 ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះក្នុងទៅដល់ហើយ ។ បេ ។ គ្រាថ
 ចូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឡើយព្រះអង្គ ខ្ញុំ
 ចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាម
 ដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ចូលទៅកាន់ព្រះវិញ្ញាណ ព្រោះបានស្តាប់ធម៌
 ណា ចេសព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងធម៌នោះ
 ដល់ឡើយព្រះអង្គដោយសេចក្តី ។ ម្ចាស់វាចៈ ឯវេទធម៌ណា ដែលកើត
 មាន សេចក្តីពេញចិត្តក្នុងវិវេកធម៌នោះ អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។ សេចក្តី
 ត្រេកអរ អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។ សេចក្តីត្រេកត្រសាល អ្នកគួរលះបង់
 ចេញ ។ ម្ចាស់វាចៈ ចុះអ្វីជាវិវេកធម៌ ។ ម្ចាស់វាចៈ ច្របាច់វិវេកធម៌
 សេចក្តីពេញចិត្តក្នុងវិវេកធម៌នោះ អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។ សេចក្តី
 ត្រេកអរ អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។ សេចក្តីត្រេកត្រសាល អ្នកគួរលះបង់
 ចេញ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណជា
 វិវេកធម៌ សេចក្តីពេញចិត្តក្នុងវិវេកធម៌នោះ អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។

រាជសំយុត្ត អាណាចក្រ គតិយោ

រាគ បហាតញ្ច ។ ធនុរាគ បហាតញ្ច ។ យោ ទោ
រាជ វិរោធនធម្មោ តប្រត តេ ធន្នោ បហាតញ្ច ។ រាគ
បហាតញ្ច ។ ធនុរាគ បហាតញ្ចតិ ។

អាណាចក្រ គតិយោ ។

ពង្សាវតារ

មារក ច មារធម្មោ ច

អនិក្ខេបា(១) អបរេ ធុរេ

ធុរេហិ ទ្វេ វត្តា

អនិក្ខេបា តថា ច

ទយវយសធុរេ

វិរោធនធម្មោ ឆ្មាធសាតិ ។

រាជសំយុត្ត អាណាចក្រ ទី ៣

សេចក្តីប្រកាស អ្នកគ្រូលេខបង្គោល ។ សេចក្តីប្រកាស អ្នក
គ្រូលេខបង្គោល ។ ខ្នាតរាជៈ ឯករាជៈ ឯករាជៈ ឯករាជៈ សេចក្តី
ពេញចិត្តក្នុងឯករាជៈ អ្នកគ្រូលេខបង្គោល ។ សេចក្តីប្រកាស
អ្នកគ្រូលេខបង្គោល ។ សេចក្តីប្រកាស អ្នកគ្រូលេខបង្គោល ។

ចំ អាណាចក្រ ទី ៣ ។

ទ្វាវតារអាណាចក្រនោះ គឺ

សំដែងអំពីមាត ១ មាត ១ អនិក្ខេប ២ លើក ទុក ២ លើក

អនិក្ខេប ២ លើក ទយវយ ១ វយវយ ១ សមុទយវយ ១

វិរោធនធម្ម ១ ប្រវត្ត ១២ ។

ឧបសម្ព័ន្ធនៃគ្នា

(១២៨) សាវត្ថី ។ ឯកមន្ត្រី ចិសិដ្ឋ ទោ អាយ-
ស្មន្តិ រាជំ កកក ឯតនរោច យោ ទោ រាជ មារោ
តត្រ តេ ឆន្ទោ បហាតត្វោ ។ តោ ច រាជ មារោ ។
រូបំ ទោ រាជ មារោ តត្រ តេ ឆន្ទោ បហាតត្វោ
។ បេ ។ វិញ្ញាណំ មារោ តត្រ តេ ឆន្ទោ បហា-
តត្វោ ។ យោ ទោ រាជ មារោ តត្រ តេ ឆន្ទោ បហា-
តត្វោតិ ។

(១២៩) សាវត្ថី ។ យោ ទោ រាជ មារោ តត្រ
តេ រាតោ បហាតត្វោ ។ បេ ។

(១៣០) យោ ទោ រាជ មារោ តត្រ តេ ឆន្ទ-
រាតោ បហាតត្វោ ។

(១៣១) យោ ទោ រាជ មារោ តត្រ តេ
ឆន្ទោ បហាតត្វោ ។

ឧបសម្ព័ន្ធនៃគ្នា

(១២៨) ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះព្រះរាជៈបានអាយុ អង្គុយក្នុង
ទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគច្រើនគ្រាប់ ដូច្នេះថា ម្ចាស់រាជៈ
មារណា ដែលកើតមាន សេចក្តីពេញចិត្តក្នុងមារនោះ អ្នកគួរលេបនំ
ចេញ ។ ម្ចាស់រាជៈ ចុះអ្វីជាមារ ។ ម្ចាស់រាជៈ ប្រដាប់មារ សេចក្តីពេញ
ចិត្តក្នុងមារនោះ អ្នកគួរលេបនំចេញ ។ បេ ។ វិញ្ញាណជាមារ សេចក្តី
ពេញចិត្តក្នុងមារនោះ អ្នកគួរលេបនំចេញ ។ ម្ចាស់រាជៈ មារណា
ដែលកើតមាន សេចក្តីពេញចិត្តក្នុងមារនោះ អ្នកគួរលេបនំចេញ ។

(១២៩) ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់រាជៈ មារណា ដែលកើត
មាន សេចក្តីព្រៃអាក្នុងមារនោះ អ្នកគួរលេបនំចេញ ។ បេ ។

(១៣០) ម្ចាស់រាជៈ មារណា ដែលកើតមាន សេចក្តី
ព្រៃអាក្នុងមារនោះ អ្នកគួរលេបនំចេញ ។

(១៣១) ម្ចាស់រាជៈ មារណា ដែលកើតមាន សេចក្តី
ពេញចិត្តក្នុងមារនោះ អ្នកគួរលេបនំចេញ ។

រាជសំយុត្ត ឧបសម្ព័ន្ធនៃ ធម្មតោ

(១៣២) យោ ទោ រាជ មារាជម្មោ តត្រ ភេ
រាគោ បហាតញ្ចោ ។

(១៣៣) យោ ទោ រាជ មារាជម្មោ តត្រ ភេ
ធម្មរាគោ បហាតញ្ចោ ។

(១៣៤) យំ ទោ រាជ អនិក្ខំ ។

(១៣៥) យោ ទោ រាជ អនិក្ខុធម្មោ ។

(១៣៦) យំ ទោ រាជ ទុក្ខំ ។

(១៣៧) យោ ទោ រាជ ទុក្ខធម្មោ ។

(១៣៨) យោ ទោ រាជ អនត្តា ។

(១៣៩) យោ ទោ រាជ អនត្តធម្មោ ។

(១៤០) យោ ទោ រាជ ទយធម្មោ ។

(១៤១) យោ ទោ រាជ វយធម្មោ ។

(១៤២) យោ ទោ រាជ សមុទយធម្មោ តត្រ
ភេ ធម្មោ បហាតញ្ចោ ។ រាគោ បហាតញ្ចោ ។ ធម្ម-
រាគោ បហាតញ្ចោតិ ។

រាជសំយុត្ត ឧបសម្ព័ន្ធទី ៤

(១៣២) ម្ចាស់រាជៈ មារាជមិណា ដែលកើតមាន សេចក្តី
ប្រកាសក្នុងមារាជមិណា អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។

(១៣៣) ម្ចាស់រាជៈ មារាជមិណា ដែលកើតមាន សេចក្តី
ប្រកាសក្នុងមារាជមិណា អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។

(១៣៤) ម្ចាស់រាជៈ អនិក្ខុណា ដែលកើតមាន ។

(១៣៥) ម្ចាស់រាជៈ អនិក្ខុធមិណា ។

(១៣៦) ម្ចាស់រាជៈ ទុក្ខណា ។

(១៣៧) ម្ចាស់រាជៈ ទុក្ខធមិណា ។

(១៣៨) ម្ចាស់រាជៈ អនត្តាណា ។

(១៣៩) ម្ចាស់រាជៈ អនត្តធមិណា ។

(១៤០) ម្ចាស់រាជៈ ទយធមិណា ។

(១៤១) ម្ចាស់រាជៈ វយធមិណា ។

(១៤២) ម្ចាស់រាជៈ សមុទយធមិណា ដែលកើតមាន សេចក្តី
ពេញចិត្តក្នុងសមុទយធមិណា អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។ សេចក្តីប្រកាស
អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។ សេចក្តីប្រកាស អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។

[១៤៣] សាវត្ថី ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធិំ ទោ អ-
 យស្មន្តំ វាជំ ភគវា ឯតទេវេច យោ ទោ វាជ និ-
 រោធនម្ពោ តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ វាតោ
 បហាតត្វោ ។ ធម្មវាតោ បហាតត្វោ ។ តោ ច វាជ
 និរោធនម្ពោ ។ វុបំ ទោ វាជ និរោធនម្ពោ តត្រ
 តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ វាតោ បហាតត្វោ ។ ធម្មវា-
 តោ បហាតត្វោ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។
 វិញ្ញាណំ និរោធនម្ពោ តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។
 វាតោ បហាតត្វោ ។ ធម្មវាតោ បហាតត្វោ ។ យោ
 ទោ វាជ និរោធនម្ពោ តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។
 វាតោ បហាតត្វោ ។ ធម្មវាតោ បហាតត្វោតិ ។

[១៤៣] ក្រសីសាវត្ថី ។ លុះព្រះរាជៈមានកាយ អន្លើយក្នុង
 ទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគច្រើនត្រាស់ ដូច្នេះថា ម្ចាស់រាជៈ
 និរោធនមិណ្ឌវដែលកើតមាន សេចក្តីពេញចិត្តក្នុងនិរោធនមិណ្ឌវ អ្នក
 គួរលះបង់ចេញ ។ សេចក្តីត្រេកអរ អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។ សេចក្តី
 ត្រេកត្រកាល អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។ ម្ចាស់រាជៈ ចុះអ្វីជានិរោធនមិ ។
 ម្ចាស់រាជៈ ប្រដានិរោធនមិ សេចក្តីពេញចិត្តក្នុងនិរោធនមិណ្ឌវ អ្នកគួរ
 លះបង់ចេញ ។ សេចក្តីត្រេកអរ អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។ សេចក្តីត្រេក
 ត្រកាល អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំង-
 ឡាយ ។ វិញ្ញាណជានិរោធនមិ សេចក្តីពេញចិត្តក្នុងនិរោធនមិណ្ឌវ
 អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។ សេចក្តីត្រេកអរ អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។ សេចក្តី
 ត្រេកត្រកាល អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។ ម្ចាស់រាជៈ និរោធនមិណ្ឌវដែល
 កើតមាន សេចក្តីពេញចិត្តក្នុងនិរោធនមិណ្ឌវ អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។
 សេចក្តីត្រេកអរ អ្នកគួរលះបង់ចេញ ។ សេចក្តីត្រេកត្រកាល អ្នកគួរ
 លះបង់ចេញ ។

រាជសំយុង្គ របស់ស្ថាប័ន ចតុត្តោ

ពង្រីកទ្វារ

មាត្រ ច មាត្រ ច

អង្គចេញ អង្គ ឧប្បត្តិ

ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តិ

អង្គចេញ អង្គ ឧប្បត្តិ

ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តិ

ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តិ

រាជសំយុង្គ សម្ព័ន្ធ ។

១ ឧ. អង្គចេញ អង្គ ឧប្បត្តិ អង្គ ឧប្បត្តិ ។ ២ ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តិ ។ ៣ ឧប្បត្តិ អង្គចេញ អង្គចេញ ។

រាជសំយុង្គ របស់ស្ថាប័ន ទី ៤

ទ្វារស្ថាប័ន ឧប្បត្តិស្ថានៈ គឺ

ស្ថាប័នអង្គចេញ ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តិ

ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តិ

ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តិ ឧប្បត្តិ

រាជសំយុង្គ ។

ទំនៀមទម្លាប់
សោតាបត្តិវិគ្គ

(១២២) ឯកំ សមយំ កកវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេត-
វាន ។ បេ ។ កកវា ឯតនោវេច តិស្មី ទុ ខោ ភិក្ខុវេ
សតិ កំ ឧបាធាយ កំ អភិវេស្ស ឯវំ ទិដ្ឋិ ឧច្ឆន្ទ-
តិ ទ វាតា វាយន្តំ ទ ទដ្ឋោ សន្តន្តំ ទ កត្តិវិយោ-
វិជាយន្តំ ទ ទន្តិមសុវិយា ឧទេន្តំ វា អបេន្តំ វា ឯសិ-
កដ្ឋាយិដ្ឋិតាតិ ។ កកវំមូលកា ខោ កន្ត ទដ្ឋា
កកវំទត្តកា កកវំបដិសរណា សាទុ វត កន្ត កក-
វន្តញ្ញាវ បដិកាតុ ឯតស្ស កាសិតស្ស អន្តោ កកវតោ
ទន្ធិ សុត្វា ភិក្ខុ ធារេស្សន្តិកិ ។ តេធម៌ ភិក្ខុវេ

ទំនៀមទម្លាប់
សោតាបត្តិវិគ្គ

(១២២) សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្ត
ជេតពន ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ បេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ក្រាស់
ដូចជា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានអ្វីប៉ុន្មាន ព្រោះគាត់ស្រីយអ្វី
ច្រកាន់អ្វី ទើបទិដ្ឋិកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ខ្យល់មិនចក់(១) ស្ទឹងមិនហូរ
ស្រីមានឥរិយាបថសម្រាល ព្រះចន្ទព្រះភាគទ្រង់ចេញមិនលិច កាំងនៅ
នឹងដីដែលដូចជាសសរឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយ
របស់ព្រះអង្គទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល មានព្រះមាន
ព្រះភាគជាអ្នកណែនាំ មានព្រះមានព្រះភាគជាទីពឹង បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងសេចក្តីនៃកាសិតនេះ ពួក
ភិក្ខុបានស្តាប់ធម៌របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងចាំទុក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ

១ សេចក្តីយល់ឃើញឆ្លងថា ខ្យល់ដែលចក់ចំបាក់លើដំបូលគឺជាដើម មិនមែនជា
ខ្យល់មែនទែនទេ ហៅថា វាគលេស គឺគ្រាន់តែជាសំអាងរបស់ខ្យល់ ឯខ្យល់មែនទែននោះ
បិទនៅនឹងទីលំនៅរបស់វាសរុបក្នុងព្រលឹង ។ ស៊ីន ស្រីមានឥរិយាបថ គឺព្រះចន្ទព្រះភាគទ្រង់
មានវិស័យព្រលឹង ។

សុណាម សាទុគំ មនសិករោ ភាសិស្សមីតិ ។ ឯវិ
 កន្តតិ ទោ តេ ភិក្ខុ កកវតោ បទ្ធស្សោសី ។ កកវា
 ឯតនេវេច រូបេ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ រូបំ ឧចាធាយ រូបំ
 អភិវិស្ស ឯវិ ឯដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ ន វាតា វាយន្តំ ន
 នដ្ឋោ សទ្ធន្តំ ន កត្តិវិយោ វិជាយន្តំ ន ចន្ទិមសុរិយា
 ឧទេន្តំ វា អចេន្តំ វា ឯសិកដ្ឋាយិដ្ឋតា ។ វេទនាយ
 សតិ ។ បេ ។ សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ការេសុ សតិ ។
 វិញ្ញាណេ សតិវិញ្ញាណំ ឧចាធាយ វិញ្ញាណំ អភិវិស្ស
 ឯវិ ឯដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ ន វាតា វាយន្តំ ន នដ្ឋោ សទ្ធន្តំ
 ន កត្តិវិយោ វិជាយន្តំ ន ចន្ទិមសុរិយា ឧទេន្តំ វា
 អចេន្តំ វា ឯសិកដ្ឋាយិដ្ឋតា ។

[១៤៥] តំ កី មញ្ញេ ភិក្ខុវេ រូបំ ឯត្ថំ វា
 អឯត្ថំ វាតិ ។ អឯត្ថំ កន្ត ។ យំ បនាឯត្ថំ ធុត្ថំ
 វា តំ សុទ្ធំ វាតិ ។ ធុត្ថំ កន្ត ។ យំ បនាឯត្ថំ
 ធុត្ថំ វិបវិណាមធម្មំ អថ ធុ តំ អធុចាធាយ ឯវិ
 ឯដ្ឋ ឧប្បជ្ជយ ឯ វាតា វាយន្តំ ន នដ្ឋោ សទ្ធន្តំ

តាំងឡាយ បើដូច្នោះ អ្នកតាំងឡាយចូលរាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងវិញ្ញាណ
 កថាគន្លងសំដែង ។ ភិក្ខុតាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីការនៃព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ កាលបើរូបមាន ព្រោះតាស្រ័យនូវរូប
 ប្រកាន់នូវរូប ទើបទិដ្ឋកើតឡើងយ៉ាងនេះថា រូបលំអិតចក់ ស្មឹងមិនហ្ម
 ស្រីមានគំភ័យសម្រាល ព្រះចន្ទព្រះភាគមិនរេបមិនលិច តាំងនៅ
 នឹងដដែលដូចជាសសរឡើង ។ កាលបើវេទនាមាន ។ បេ ។ កាលបើ
 សញ្ញាមាន ។ កាលបើសង្ការតាំងឡាយមាន ។ កាលបើវិញ្ញាណមាន
 ព្រោះតាស្រ័យនូវវិញ្ញាណ ប្រកាន់នូវវិញ្ញាណ ទើបទិដ្ឋកើតឡើងយ៉ាង
 នេះថា រូបលំអិតចក់ ស្មឹងមិនហ្ម ស្រីមានគំភ័យសម្រាល ព្រះចន្ទ
 ព្រះភាគមិនរេបមិនលិច តាំងនៅនឹងដដែលដូចជាសសរឡើង ។

[១៤៥] ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយសំភាល់សេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច ប្រឡើងមុនឡើង ។ មិនឡើងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា
 មិនឡើង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់
 ណាមិនឡើង ជាទុក្ខ មានសភាពប្រែប្រួលទៅ បើមិនតាស្រ័យនូវរបស់
 នោះទេ តើគួរមានទិដ្ឋកើតឡើងយ៉ាងនេះថា រូបលំអិតចក់ ស្មឹងមិនហ្ម

ន កត្តិនិយោ វិជាយន្តំ ន ចន្ទមសុរិយា ឧទេន្តំ វា
អមេន្តំ វា ឯសិកដ្ឋាយិដ្ឋិតាតិ ។ ហោ ហោតំ កន្តេ ។
វេទនា និទ្ធា វា អនិទ្ធា វាតិ ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ការ
និទ្ធា វា អនិទ្ធា វាតិ ។ បេ ។ វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ
វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្តេ ។ យំ បធានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ
វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តេ ។ យំ បធានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិ-
ណាមធម្មំ អបិ ទុ តំ អទុចាធាយ ឯវិ ធិដ្ឋំ ឧប្ប-
ដ្ឋេយ្យ ន វាតា វាយន្តំ ន ធម្មា សន្ធុន្តំ ន កត្តិនិ-
យោ វិជាយន្តំ ន ចន្ទមសុរិយា ឧទេន្តំ វា អមេន្តំ
វា ឯសិកដ្ឋាយិដ្ឋិតាតិ ។ ហោ ហោតំ កន្តេ ។
យម្បំនំ ធិដ្ឋំ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ បត្តំ បរិយេសិតំ
អនុវិចិតំ មនសា តិច្ឆំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។
អនិច្ចំ កន្តេ ។ យំ បធានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ
វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តេ ។ យំ បធានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាម-
ធម្មំ អបិ ទុ តំ អទុចាធាយ ឯវិ ធិដ្ឋំ ឧប្បដ្ឋេយ្យ

ស្រីមានឥតិមិសម្រាល ព្រះឧទ្ទក្រះភាគិក្យមិមនេវមិមនេវ តាំងនៅ
នឹងដដែលដូចជាសសរឡើងវិញ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។
វេទនាទៀង ឬមិនទៀង ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ការចាំងឡាយទៀង ឬ
មិនទៀង ។ បេ ។ វិញ្ញាណទៀង ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះ
អង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ
ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសភាពវិប្រច្ឆលទៅ
ចេញមិនអាស្រ័យឡើយរបស់នោះទេ តើគួរមានទិដ្ឋិកើតឡើង យ៉ាងនេះថា
រូបវិមិទបកំ ស្តីនិមិទហូ ស្រីមានឥតិមិសម្រាល ព្រះឧទ្ទក្រះភាគិក្យ
មិមនេវមិមនេវ តាំងនៅនឹងដដែលដូចជាសសរឡើងវិញ ។ មិនមែន
ដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាដែលបុគ្គល បានឃើញ បានឮ
បានកាលត្រូវ(១) បានដឹងឲ្យស(២) បានដល់ បានស្មន់រក បាន
គិតរកឃើញដោយចិត្ត របស់នោះទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ
ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជា
ទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសភាពវិប្រច្ឆល
ទៅ ចេញមិនអាស្រ័យឡើយរបស់នោះទេ តើគួរមានទិដ្ឋិកើតឡើងយ៉ាងនេះថា

១ ពាក្យថា កាលត្រូវ គឺពុំក្លែងក្លាយច្រឡំ រឿបរក្សាចំពោះអន្តរាគមន៍ ចំពោះកាលដោយ
កាយ ។ ២ ពាក្យថា ដឹងឲ្យស គឺយល់ច្រានដោយចិត្ត ។

ន វាតា វាយន្ត ឧ ឧដ្ឋោ សន្តន្ត ឧ កត្តិវិយោ
 វិជាយន្ត ឧ កត្តិមនុស្សិយោ ឧ ឧដ្ឋោ វា អបេន្ត វា
 ឯសិត្តាជ្ជិកតាតិ ។ យោ ហេតិ កន្ត ។ យោ កា ទោ
 កិត្តវេ អរិយស្សវកាស្ស ឥមេសុ ឧសុ ហេ ឧសុ កាត្តា
 បហីតា ហោតិ ធុក្កមេស្ស កាត្តា បហីតា ហោតិ
 ធុក្កសម្មធមេចេស្ស កាត្តា បហីតា ហោតិ ធុក្កចិ-
 រេធមេចេស្ស កាត្តា បហីតា ហោតិ ធុក្កចិរេធកា-
 មិចិយា បដិបទាយចេស្ស កាត្តា បហីតា ហោតិ ។
 អយំ វុទ្ធតិ កិត្តវេ អរិយស្សវកោ ភោគបង្កើត អវិ-
 ចិតាតន្តោ ធម៌យោ ភោគបង្កើតបរាយោតិ ។

[១២៦] សាវត្ថី ។ តិស្សី ធុ ទោ កិត្តវេ សតិ កិ
 ធុតាធាយ កិ អភិចិវិស្ស ឯវិ ធុច្ឆិ ធុប្បជ្ជតិ ឯតំ មម
 ឯសោហមស្សី ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ កកវិមូលកា យោ
 កន្ត ធុតា ។ ចេ ។ វុមេ ទោ កិត្តវេ សតិ វុមិ ធុតា-
 ធាយ វុមិ អភិចិវិស្ស ឯវិ ធុច្ឆិ ធុប្បជ្ជតិ ឯតំ មម

ឡូលមិមបកំ ស្វីនមិមហ្គ ប្រមាណតិមិមសម្រាល ព្រះបន្ទព្រះកាខិឡ
 មិមបច្ចមិមលិច តាំងនៅមិមជ្ឈិមស្រពសសរាឡិមិមវេ ។ មិមិម
 ដូច្នេះ ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើអរិយសាវក
 លះបង់សេចក្តីសន្សំយ ក្នុងឋានទាំង៦ នេះ បានហើយ សេចក្តី
 សន្សំយក្នុងទុក្ខ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់បាន សេចក្តីសន្សំយក្នុង
 ហេតុផ្គុំកើតទុក្ខ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់បាន សេចក្តីសន្សំយក្នុង
 ការរលត់ទុក្ខ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់បាន សេចក្តីសន្សំយក្នុង
 បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការរលត់ទុក្ខ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់
 បាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកនេះ ហៅថា ភោគបង្កើត-
 បុគ្គល មានសភាពមិមប្លាត់ទៅក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលរៀង មានការ
 ត្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅទាំងមុខ ។

[១២៦] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមាន
 ភ្នំហ្នំ ព្រោះកាស្រយអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបចំផ្ទះក៏ត្រឡើងយ៉ាងនេះថា ភ្នំ
 របស់អញ ភ្នំជាភាគអញ ភ្នំជាខ្លួនរបស់ភាគអញ ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គជីវចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះ
 ភាគជាមូល ។ ចេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើប្រមាណ ព្រោះកា-
 ស្រយអ្វីរួច ប្រកាន់នូវប្រ ទើបចំផ្ទះក៏ត្រឡើងយ៉ាងនេះថា ភ្នំរបស់

ឯសោបាមស្មី ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ វេទនាយ សតិ
 ។ បេ ។ សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ការេស្ម សតិ ។ វិញ្ញាណ
 សតិ វិញ្ញាណំ ឧបាធាយ វិញ្ញាណំ អភិធម៌ស្ស ឯវិ ធិដ្ឋ
 ឧប្បជ្ឈតិ ឯតំ មម ឯសោបាមស្មី ឯសោ មេ អត្តាតិ ។

(១២៧) តំ ភី មញ្ញជ ភិក្ខុវេ វុច្ចំ ធិត្ថំ វា អធិត្ថំ

វាតិ ។ អធិត្ថំ កន្តោ ។ បេ ។ អចិ ទុ តំ អនុបាធាយ
 ឯវិ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ឈេយ្យ ឯតំ មម ឯសោបាមស្មី ឯសោ
 មេ អត្តាតិ ។ ឆោ ហេតំ កន្តោ ។ វេទនា ។ សញ្ញា
 ។ សង្ការ ។ វិញ្ញាណំ ធិត្ថំ វា អធិត្ថំ វាតិ ។ អធិត្ថំ
 ។ បេ ។ អចិ ទុ តំ អនុបាធាយ ឯវិ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ឈេយ្យ
 ឯតំ មម ឯសោបាមស្មី ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ឆោ
 ហេតំ កន្តោ ។ យម្យំធិ ធិដ្ឋ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ

អញ ខ្ញុំជាភាគអញ ខ្ញុំជាខ្លួនរបស់ភាគអញ ។ កាលបើវេទនាមាន
 ។ បេ ។ កាលបើសញ្ញាមាន ។ កាលបើសង្ការទាំងឡាយមាន ។
 កាលបើវិញ្ញាណមាន ព្រោះកាស្រ័យនូវវិញ្ញាណ ប្រកាន់នូវវិញ្ញាណ
 រើចរដ្ឋិតកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំរបស់អញ ខ្ញុំជាភាគអញ ខ្ញុំជា
 ខ្លួនរបស់ភាគអញ ។

(១២៧) ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តី

នោះដូចម្តេច ប្រឡើង ឬមិនឡើង ។ មិនឡើងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ ចុះ
 បើមិនកាស្រ័យនូវរបស់នោះទេ តើគួរមានចំដុំកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំ
 របស់អញ ខ្ញុំជាភាគអញ ខ្ញុំជាខ្លួនរបស់ភាគអញដែរឬ ។ មិនមែន
 ដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ការទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណ
 ឡើង ឬមិនឡើង ។ មិនឡើងទេ ។ បេ ។ ចុះបើមិនកាស្រ័យនូវរបស់
 នោះទេ តើគួរមានចំដុំកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំរបស់អញ ខ្ញុំជាភាគ
 អញ ខ្ញុំជាខ្លួនរបស់ភាគអញដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។
 របស់ណាដែលបុគ្គលបានឃើញ បានឮ បានពាល់ត្រូវ បានដឹងច្បាស់

បត្តិ បរិយេសិតំ អនុវិចារិកំ មនសា តិច្ឆំ ឯច្ចំ វា អធិច្ចំ
 វាតិ ។ អធិច្ចំ កន្ត ។ យំ បដាធិច្ចំ ទុក្ខំ វា តិ សុខំ
 វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្ត ។ យំ បដាធិច្ចំ ទុក្ខំ វិចារិណាមធម្មំ
 អបិ ទុ តិ អនុចាឆាយ ឯវំ ធិច្ចំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ ឯតិ
 មម ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ចោ ហោតិ
 កន្ត ។ យតោ ចោ កិក្ខុវេ អរិយស្សវកោស្ស វេមេស្ស
 ធស្ស ហធស្ស កក្កា បហីនា ហោតិ ទុក្ខាបិស្ស
 កក្កា បហីនា ហោតិ ។ បេ។ ទុក្ខាធិរោធាតាមិធិយា
 បដិបឆាយបិស្ស កក្កា បហីនា ហោតិ ។ អយំ
 វុច្ចតិ កិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ សោតាបន្តោ អវិចិតា-
 តធម្មោ ធិយតោ សម្ពោធិបកយលោតិ ។

បានដល់ បានស្វែងរក បានពិចារណាឡើយ។ ដោយចិត្ត របស់នោះ
 ទៀង ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា ដែល
 មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់
 ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសភាពប្រែប្រួលទៅ បើមិនតាមស្រ្តីរបស់
 នោះទេ តើគួរមានចម្លើយក៏ឡើងយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំរបស់អញ ខ្ញុំជាតាតា
 អញ ខ្ញុំជាខ្លួនរបស់តាតាអញដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើអរិយសាវ័កលះលើសេចក្តីសង្ស័យក្នុង
 រោងទាំង ៦ នេះបានហើយ សេចក្តីសង្ស័យក្នុងទុក្ខ អរិយសាវ័កនោះ
 ក៏លះបង់បាន ។ បេ។ សេចក្តីសង្ស័យក្នុងចម្លើយថាដំណើរទៅកាន់
 ការលះទុក្ខ អរិយសាវ័កនោះ ក៏លះបង់បាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ អរិយសាវ័កនេះ ហៅថា សោតាបន្តបុគ្គល មានសភាព
 មិនធ្លាក់ទៅក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មានការស្រាវជ្រាវព្រឹត្តទៅ
 រាងមុន ។

(១៤៨) សាវត្ថី ។ ភិក្ខុ ធុ ចោ ភិក្ខុវេ សតិ
 ភី ឧបាឆាយ ភី អភិច្ឆេស្ស ឃី ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ
 សោ អត្តា សោ លោកោ សោ មេត្ត កវិស្សមិ
 ធិត្វា ធុរោ សស្សតោ អវិបវណាមធម្មោតិ ។ ភកវិ-
 មូលតោ ឆោ ភន្តេ ធម្មា ។ មេ ។ រូមេ ចោ ភិក្ខុវេ
 សតិ រូមិ ឧបាឆាយ រូមិ អភិច្ឆេស្ស ឃី ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ
 សោ អត្តា ។ មេ ។ អវិបវណាមធម្មោ វេទនាយ សតិ
 ។ មេ ។ សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ខារេសុ សតិ ។ វិញ្ញាណ
 សតិ វិញ្ញាណំ ឧបាឆាយ វិញ្ញាណំ អភិច្ឆេស្ស ឃី
 ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ សោ អត្តា សោ លោកោ សោ
 មេត្ត កវិស្សមិ ធិត្វា ធុរោ សស្សតោ អវិបវណាម-
 ធម្មោ ។

(១៤៨) ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានអ្វី
 ហ្ន៎ ព្រោះគាស្រ័យអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបចម្លើកឡើងយ៉ាងនេះថា ភក្ខា
 អញនោះជាខ្លួន ភក្ខាអញនោះជាលោក ភក្ខាអញនោះ លុះទៅកាន់
 បរលោកហើយ នឹងទៀងទាត់ បិតាថេរ មិនប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា ។
 ចរិតគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គទាំងឡាយ មាន
 ព្រះមានព្រះភាគជាមូល ។ មេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើរូបមាន
 ព្រោះគាស្រ័យខ្លួន ប្រកាន់ខ្លួន ទើបចម្លើកឡើង យ៉ាងនេះថា
 ភក្ខាអញនោះជាខ្លួន ។ មេ ។ មិនប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា កាលបើ
 វេទនាមាន ។ មេ ។ កាលបើសញ្ញាមាន ។ កាលបើសង្ខារទាំងឡាយ
 មាន ។ កាលបើវិញ្ញាណមាន ព្រោះគាស្រ័យខ្លួនវិញ្ញាណ ប្រកាន់
 ខ្លួនវិញ្ញាណ ទើបចម្លើកឡើងយ៉ាងនេះថា ភក្ខាអញនោះជាខ្លួន ភក្ខា
 អញនោះជាលោក ភក្ខាអញនោះ លុះទៅកាន់បរលោកហើយ នឹង
 ទៀងទាត់ បិតាថេរ មិនប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា ។

[១២៧] តំ ភិ មញ្ញាជ ភិក្ខុវេ រូបំ និច្ចំ វា
 អនិច្ចំ វាតំ ។ អនិច្ចំ កន្តោ ។ បេ ។ វិបវណាម-
 ជន្មំ អបិ ទុ តំ អនុបាធាយ ឯវំ និច្ចំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ
 សោ អត្តា ។ បេ ។ អវិបវណាមជន្មោតិ ។ ហេ ហេតំ
 កន្តោ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ
 និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតំ ។ អនិច្ចំ កន្តោ ។ អបិ ទុ តំ
 អនុបាធាយ ឯវំ និច្ចំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ សោ អត្តា ។ បេ ។
 អវិបវណាមជន្មោតិ ។ ហេ ហេតំ កន្តោ ។ យម្យំនិ
 និច្ចំ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ បត្តិ បរិយេសិតំ អនុវិច-
 រិតំ មនសា តំបិ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតំ ។ អនិច្ចំ
 កន្តោ ។ យំ បធានិច្ចំ ។ បេ ។ អបិ ទុ តំ អនុបាធាយ
 ឯវំ និច្ចំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ សោ អត្តា សោ លោកោ សោ
 មេត្ត ភវិស្សាមិ និម្មោ ទុកេ សស្សតោ អវិបវណា-
 មជន្មោតិ ។ ហេ ហេតំ កន្តោ ។ យតោ ទោ ភិក្ខុវេ

[១២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច ប្រឡើង ឬមិនឡើង ។ មិនឡើងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។
 មានសភាពប្រែប្រួលទៅ បើមិនកស្រយទៅរបស់នោះទេ តើគួរមានទិដ្ឋ
 កើតឡើងយ៉ាងនេះថា ភាគអញ្ច្រោះនោះជាខ្លួន ។ បេ ។ មានសភាពមិន
 ប្រែប្រួលទៅដែរ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ វេទនា ។ បេ ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណឡើងឬមិនឡើង ។ មិនឡើងទេ
 ព្រះអង្គ ។ ចុះបើមិនកស្រយទៅរបស់នោះទេ តើគួរមានទិដ្ឋកើតឡើង
 យ៉ាងនេះថា ភាគអញ្ច្រោះនោះជាខ្លួន ។ បេ ។ មានសភាពមិនប្រែប្រួល
 ទៅដែរ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ របស់ណាដែលច្រកល
 បានឃើញ បានឮ បានកាន់ស្រាប់ បានដឹងរូស បានដល់ បានស្វែង
 រក បានពិចារណារឿយ ។ ដោយចិត្ត របស់នោះឡើង ឬមិនឡើង ។
 មិនឡើងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាដែលមិនឡើង ។ បេ ។ បើមិន
 កស្រយទៅរបស់នោះទេ តើគួរមានទិដ្ឋកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ភាគអញ
 នោះជាខ្លួន ភាគអញ្ច្រោះនោះជាលោក ភាគអញ្ច្រោះនោះ លុះទៅកាន់បរ-
 លោកហើយ នឹងឡើងទាត់ បិតដៅ មិនប្រែប្រួលទៅជាធម្មតាដែរ ។
 មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើ

អរិយស្សន្តវគ្គស្ស ឥមេសុ ធនុ មាណសុ កាដ្ឋា ប-
 ហីនា ហោតិ ទុក្ខុបិស្ស កាដ្ឋា បហីនា ហោតិ
 ។ បេ ។ ទុក្ខុនិរោធតាមិនយោ បដិបទាយបិស្ស កាដ្ឋា
 បហីនា ហោតិ ។ អយំ វុត្ថុតិ កិក្ខុវេ អរិយស្សន្តវគ្គ
 សោតាបញ្ញា អវិចិត្តាធម្មោ ធិយតោ សម្ពោធិបក-
 យនោតិ ។

(១៨០) សាវត្ថី ។ កិស្សី ទុ ទោ កិក្ខុវេ សតិ កី
 ឧបាទាយ កី អភិច្ឆិស្ស វិវិ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ នោ
 ចស្សំ នោ ច មេ សំយោ ឧ កវិស្សតិ^(១) ឧ មេ កវិស្ស-
 តីតិ ។ កកវិម្ពលតោ នោ កន្ត ធម្មា ។ បេ ។ រូប
 ទោ កិក្ខុវេ សតិ រូបំ ឧបាទាយ រូបំ អភិច្ឆិស្ស វិវិ
 ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ នោ ចស្សំ នោ ច មេ សំយោ ឧ កវិស្សតិ
 ឧ មេ កវិស្សតីតិ ។ វេទនាយ សតិ ។ សញ្ញាយ សតិ ។

១ ខ. ឧ វិស្សតិ ។ ខ. ឧ វិស្ស ។

អរិយសាវកលះបដិសេចក្តីសន្សំយក្នុងវា ៣ ទាំង ៦ នេះទុ ។ ហើយ សេចក្តី
 សន្សំយក្នុងទុក្ខ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបដិបាន ។ បេ ។ សេចក្តី
 សន្សំយក្នុងបដិបទជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីលក់ទុក្ខ អរិយសាវកនោះ
 ក៏លះបដិបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកនេះ ហៅថាសា-
 ភប្បធម្មត្ថល មានសភាពមិនធ្លាក់ទៅក្នុងឥន្ទាយ ជាបុគ្គលទៀត មាន
 ការគ្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅទាំងមុខ ។

(១៨០) ក្រសិសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមាន
 អ្វី^១ ព្រោះការស្រឡាញ់ ប្រកាន់អ្វី រឿបរឿងកើតឡើងយ៉ាងនេះថា បើ
 ភាគាអញនឹងមិនកើតទេ (បរិក្ខារ) របស់ភាគាអញ ក៏នឹងមិនមាន (បើ
 កម្មសង្ហារជាទីញ៉ាំងទុក្ខឲ្យកើតក្នុងអនាគត) នឹងមិនមានទេ (បដិសន្ធិក្នុង
 អនាគត) របស់ភាគាអញ ក៏នឹងមិនមានដែរ ។ ចរិតគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ធម៌ទាំងឡាយ របស់គ្រព្រះអង្គទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះកាគជាមូល
 ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើប្រធាន ព្រោះការស្រឡាញ់ប្រ
 កាន់ឲ្យប្រ រឿបរឿងកើតឡើងយ៉ាងនេះថា បើភាគាអញនឹងមិនកើត
 ទេ (បរិក្ខារ) របស់ភាគាអញ ក៏នឹងមិនមាន (បើកម្មសង្ហារជាទីញ៉ាំងទុក្ខ
 ឲ្យកើតក្នុងអនាគត) នឹងមិនមានទេ (បដិសន្ធិក្នុងអនាគត) របស់ភាគាអញ
 នឹងមិនមានដែរ ។ កាលបើវេទនាមាន ។ កាលបើសញ្ញាមាន ។

សង្ខារេស្មី សតិ ។ វិញ្ញាណេ សតិ វិញ្ញាណំ ឧបា-

នាយ វិញ្ញាណំ អភិធម្មស្មី ឯវិ ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ នោ

ចស្សីនោ ច មេ សិយា ច កវិស្សតិ ច មេ កវិស្សតីតិ ។

(១៥១) តំ ភី មញ្ញម កិក្ខុវេ រូបំ ធម្មំ វា អធម្មំ

វាតិ ។ អធម្មំ កន្តោ ។ បេ។ អបិ ទុ តំ អនុបាធាយ

ឯវិ ធម្មំ ឧប្បជ្ជេយ្យ នោ ចស្សីនោ ច មេ សិយា ច

កវិស្សតិ ច មេ កវិស្សតីតិ ។ នោ ហេតុ កន្តោ ។

វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ ធម្មំ

កាលេសង្ខារេតំនុទ្ធយោ ។ កាលេវិញ្ញាណោ ព្រោះតាស្រ័យ

នូវវិញ្ញាណ ប្រកាន់នូវវិញ្ញាណ ទើបទំនៀមទម្លាប់ យ៉ាងនេះថា បើ

កត្តាអញ្ចនឹងមិនកើតទេ (បរិក្ខារ) របស់កត្តាអញ្ច នឹងមិនមាន (បើ

កម្មសង្ខារជាទីញ្ញាំងនូវកើតក្នុងអនាគត) នឹងមិនមានទេ (បដិសន្ធិក្នុង

អនាគត) របស់កត្តាអញ្ច នឹងមិនមានដែរ ។

(១៥១) ត្រាស់កិក្ខុតំនុទ្ធយោ អតតំនុទ្ធយោសំគាល់សេចក្តី

នោះដូចម្តេច ច្រឡឹងច្រមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ។ ចុះ

បើមិនតាស្រ័យនូវរបស់នោះទេ តើគួរមានទំនៀមទម្លាប់យ៉ាងនេះថា បើ

កត្តាអញ្ចនឹងមិនកើតទេ (បរិក្ខារ) របស់កត្តាអញ្ច ក៏នឹងមិនមាន (បើ

កម្មសង្ខារជាទីញ្ញាំងនូវកើតក្នុងអនាគត) នឹងមិនមានទេ (បដិសន្ធិក្នុង

អនាគត) របស់កត្តាអញ្ច នឹងមិនមានដែរ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះ

អង្គ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារេតំនុទ្ធយោ ។ វិញ្ញាណ ទៀង

វា អធិដ្ឋំ វាតិ ។ អធិដ្ឋំ កន្តោ ។ យំ បដាធិដ្ឋំ ។ បេ ។
 អបិ ទុ តំ អនុបាធាយ ឯវិ ធិដ្ឋំ ឧប្បន្នេយ្យ ឆោ
 ធសន្តំ ឆោ ធម សំយា ន កវិស្សតិ ន មេ កវិស្ស-
 តិ វ ឆោ ហេតំ កន្តោ ។ យឃ្វិដ្ឋំ ធិដ្ឋំ សុតំ មុតំ
 វិញ្ញាតំ បត្តំ បរិយេសំតំ អនុវចិតំ មនសា តំបិ ធិដ្ឋំ
 វា អធិដ្ឋំ វាតិ ។ អធិដ្ឋំ កន្តោ ។ បេ ។ អបិ ទុ
 តំ អនុបាធាយ ឯវិ ធិដ្ឋំ ឧប្បន្នេយ្យ ឆោ ធសន្តំ ឆោ
 ធម សំយា ន កវិស្សតិ ន មេ កវិស្សតិ វ ឆោ
 ហេតំ កន្តោ ។ យតោ ទោ កិក្ខុវេ អរិយស្សវកស្ស
 វៈមស្ស ធស្ស មាណស្ស កម្មា បហីនា ហោតិ ទុក្ខោ-
 បិស្ស កម្មា បហីនា ហោតិ ។ បេ ។ ទុក្ខចំណេ-
 តាមិធិយា បដិបទាយបិស្ស កម្មា បហីនា ហោតិ ។

ប្តមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង ។ បេ ។
 បើមិនតាស្រ័យទូររបស់នោះទេ តើគួរមានទិដ្ឋិកើតឡើង យ៉ាងនេះថា
 បើភាគាញនឹងមិនកើតទេ (បរិស្ថាន) របស់ភាគាញ ក៏នឹងមិនមាន
 (បើកម្មសង្ខារជាទីញ្ញាតិទទួលកើតក្នុងអនាគត) នឹងមិនមានទេ (បដិសន្ធិ
 ក្នុងអនាគត) របស់ភាគាញ នឹងមិនមានដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ
 ព្រះអង្គ ។ របស់ណាដែលបុគ្គលបានឃើញ បានឮ បាននាំយក
 បានដឹងឮស្តាប់ បានដល់ បានស្វែងរក បានពិចារណាឡើយ ដោយ
 ចិត្ត របស់នោះ ទៀងប្តមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។
 ចុះបើមិនតាស្រ័យទូររបស់នោះទេ តើគួរមានទិដ្ឋិកើតឡើង យ៉ាងនេះថា
 បើភាគាញនឹងមិនកើតទេ (បរិស្ថាន) របស់ភាគាញ ក៏នឹងមិនមាន
 (បើកម្មសង្ខារជាទីញ្ញាតិទទួលកើតក្នុងអនាគត) នឹងមិនមានទេ (បដិសន្ធិ
 ក្នុងអនាគត) របស់ភាគាញ នឹងមិនមានដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ
 ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់កិត្តុចាំងឡាយ កាលណាបើអរិយសាវ័ក លះបង់
 សេចក្តីសន្ស័យ ក្នុងឋានចំណេះ នេះបានហើយ សេចក្តីសន្ស័យក្នុងទុក្ខ
 អរិយសាវ័កនោះ ក៏លះបង់បាន ។ បេ ។ សេចក្តីសន្ស័យក្នុងបដិបទា
 ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីលះបង់ទុក្ខ អរិយសាវ័កនោះ ក៏លះបង់បាន ។

អយំ វុត្ថុតិ ភិក្ខុវេ អរិយសព្វវគ្គោ លោកាបដ្ឋោ
អវិជ្ជាតនដ្ឋោ ជិយតោ សន្តោជិយាយោតិ ។

[១៤២] សាវត្ថី ។ តិស្មី ធុ ខោ ភិក្ខុវេ សតិ
តី ឧបាទាយ តី អតិច្ឆិស្ស ឃី ជិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ
នត្ថិ ជិដ្ឋ នត្ថិ យិដ្ឋ នត្ថិ ហុតិ នត្ថិ សុកតទុក្ខជាតិ
តាម្មាជិ ជលំ វិចារោ នត្ថិ អយំ លោកោ នត្ថិ
បរលោកោ នត្ថិ មាតា នត្ថិ បិតា នត្ថិ សត្តា ឧបទា-
តិកា នត្ថិ លោកេ សមណព្រាហ្មណ៍ សម្មត្តតា
សម្មាសម្ពុទ្ធិយោ ឥមេត្ថ លោកំ បរេត្ថ លោកំ
សយំ អតិក្ខា សត្វិកត្វា បរេនន្តិ ចាតុម្មហាភូតិ-
កោយំ បុរិសោ យនា កាលំ ករោតិ បមី បមី
កាយំ អនុបេតិ អនុបក្ខតិ អាចោ អាចោកាយំ
អនុបេតិ អនុបក្ខតិ តេជោ តេជោកាយំ អនុបេតិ
អនុបក្ខតិ វាយោ វាយោកាយំ អនុបេតិ អនុបក្ខតិ

ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ អរិយសាវកនេះ ហៅថា លោកាបដ្ឋបុគ្គល
មានសភាពមិនផ្ទុកនៅក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មានការស្រាវជ្រាវ
ប្រព្រឹត្តនៅទាំងមុខ ។

[១៤២] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ កាលបើមានអ្វី
ថ្កុំ ព្រោះកាស្រ័យអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបជិដ្ឋៈកើតឡើងយ៉ាងនេះថា បាន
ដែលបុគ្គលឱ្យហើយមិនមានផល ការបូជាជំនុំមិនមានផល ការបូជាតូចមិន
មានផល ផលនិងវិបាកនៃកម្មល្អនិងអាក្រក់មិនមាន លោកនេះមិនមាន
លោកទាំងមុខមិនមាន មាតាមិនមាន(១) បិតាមិនមាន(២) សត្វចាំឱ្យយ
ជាឧបទាតិកៈមិនមាន សមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ណា ដែលបានធ្វើឱ្យដាក់
ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាជំនុំក្នុងដោយខ្លួនឯង ចំពោះលោកនេះនិងលោកទាំង
មុខ ហើយអាចនឹងប្រកាសបាន សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្ត
ល្អ ប្រតិបត្តិល្អ មិនមានក្នុងលោកឡើយ បុរសនេះ មានកាយប្រកប
ដោយមហាក្ខត្រចាំឱ្យ ៤ កាលណាបើធ្វើមរណកាលទៅ បមីធាតុទាំង
ក្នុង ក៏ប្រកាយទៅជាបមីធាតុទាំងក្រៅ ការបាធាតុទាំងក្នុងក៏ប្រកាយ
ទៅជាការបាធាតុទាំងក្រៅ គេជាធាតុទាំងក្នុងក៏ប្រកាយទៅជាគេជា-
ធាតុទាំងក្រៅ កាយធាតុទាំងក្នុងក៏ប្រកាយទៅជាកាយធាតុទាំងក្រៅ

១ សេចក្តីប្រតិបត្តិល្អ ឬ អាក្រក់ចំពោះមាតា មិនមានផលចូល ឬ បាប ។ ២ ចំណែក
បិតា ក៏ដូចគ្នា ។

អាកាសំ ឥន្ទ្រិយានំ សង្កមន្តំ អាសន្តិបញ្ចនា បុរិសា
 មតិំ អាធាយ កង្កន្តំ យាវ អាហន្យនា^(១) បនាចំ
 បញ្ចាយន្តំ កាហោតកានំ អដ្ឋិធំ កវន្តំ កស្សន្តា^(២)
 អាហុតិយោ នកុប្បញ្ញត្តមិធំ នាចំ នាម ភេសំ គុដ្ឋំ
 មុសា វិលាហោ យេ កេចិ អត្ថិកវាធំ វន្តំ ពាលេ
 ច បណ្ឌិតេ ច កាយស្ស កេនា ឧដ្ឋិដ្ឋន្តំ វិទស្សន្តំ
 ច ហោន្តំ បរម្មណាតិ ។ កកវិម្ពលកា ហោ កន្ត
 ជន្មា ។ បេ ។ រូបេ ទោ កិក្ខវេ សតិ រូបំ ឧបាធាយ
 រូបំ អភិធិវិស្ស ឯវិ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ នត្ថំ ធិដ្ឋំ នត្ថំ
 យិដ្ឋំ ។ បេ ។ កាយស្ស កេនា ឧដ្ឋិដ្ឋន្តំ វិទស្សន្តំ
 ច ហោន្តំ បរម្មណា ។ វេទនាយ សតិ ។ បេ ។
 សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ខារេសុ សតិ ។ វិញ្ញាណ
 សតិ វិញ្ញាណំ ឧបាធាយ វិញ្ញាណំ អភិធិវិស្ស

១ ឧ. អាហ្មនា ធានា ។ ឧ. អាហ្មនា ។ ២ កស្សន្តាហ្មនិយោធិ ធានា ។

ឥន្ទ្រិយកំអវិណ្តតទៅឯកកាស បុរស (៤នាក់) បានគ្រងជាគ្រាប់ ៨
 សែនយកបុរសដែលស្លាប់ ហើយទៅត្រាវដល់ទីប៉ាតា ចំណែកគុណ
 ចំណេះចាស់ក៏ប្រាកដឡើង ឯដ្ឋង្គីមានសម្បទាដូចជាកូនប្រាប គ្រឿងចូរ
 បានវែងជាទីចង្អុល បាននេះ មនុស្សទៅបានបញ្ញត្តទុកមកហើយ ដង
 ទាំងឡាយណាខ្លះ ទាំងពាលទាំងបណ្ឌិត តែងតែលោក្យថា បាន
 បានដល់ ពាក្យរបស់ដងទាំងនោះ ជាពាក្យកុហកទេ ដងទាំងនោះ
 លុះមានភក្តីកាយចែកគ្នាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏សួរទេ
 មិនកើតទៀត ។ ចត្តត្រូវអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើង
 ខ្ញុំទាំងឡាយ បានព្រះមានព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។ ម្ចាស់ក៏កុំទាំង-
 ឡាយ កាលបើចូរបាន ព្រោះគាស្រ័យទូរច្រ ប្រកាន់ទូរច្រ ទើបទិដ្ឋិ
 កើតឡើងយ៉ាងនេះថា បានដែលបុគ្គលទ្វារហើយមិនមានដល់ ការបូជា
 ធម៌មិនមានដល់ ។ បេ ។ ដងទាំងនោះ លុះមានភក្តីកាយចែកគ្នាយទៅ
 ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏សួរទេមិនកើតទៀត ។ កាលបើវេទនា
 មាន ។ បេ ។ កាលបើសញ្ញាមាន ។ កាលបើសង្ខារទាំងឡាយមាន ។
 កាលបើវិញ្ញាណមាន ព្រោះគាស្រ័យទូរវិញ្ញាណ ប្រកាន់ទូរវិញ្ញាណ

ឯវិ. ឯដ្ឋ ឧប្បជ្ឈតំ ឯតុ ឯដ្ឋ ឯតុ យំដ្ឋំ ។ បេ ។ កាយស្ស កេតា ឧច្ឆិជ្ឈន្តំ វិទស្សន្តំ ឯ ហោត្តំ បរម្មណា ។

(១៥៧) តំ កំ មញ្ញជំ កំត្វេវ រូបំ ឯតុំ វា អធិតុំ វាតំ ។ អធិតុំ កន្តោ ។ យំ បធាធិតុំ ធុតុំ វិបរិណាម- ធម្មំ អបិ ធុ តំ អនុបាធាយ ឯវិ ឯដ្ឋ ឧប្បជ្ឈយ្យ ឯតុ ឯដ្ឋ ឯតុ យំដ្ឋំ ។ បេ ។ កាយស្ស កេតា ឧច្ឆិជ្ឈន្តំ វិទស្សន្តំ ឯ ហោត្តំ បរម្មណាតិ ។ ខោ ហេតំ កន្តោ ។ វេទនា ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ ឯតុំ វា អធិតុំ វាតំ ។ អធិតុំ កន្តោ ។ បេ ។ អបិ ធុ តំ អនុបាធាយ ឯវិ ឯដ្ឋ ឧប្បជ្ឈយ្យ ឯតុ ឯដ្ឋ ឯតុ យំដ្ឋំ ។ បេ ។ កាយស្ស កេតា ឧច្ឆិជ្ឈន្តំ វិទស្សន្តំ ឯ ហោត្តំ បរម្មណាតិ ។ ខោ ហេតំ កន្តោ ។ យឡិទំ ឯដ្ឋំ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ បត្តំ បរិយេសិតំ អនុវិចរិតំ

ទើបចម្លើយឡើងយ៉ាងនេះថា បានដែលបុគ្គលឱ្យហើយ មិនមានផល ការបូជាធំមិនមានផល ។ បេ ។ ជនទាំងនោះ លុះមានកងកាយបែក ប្រាថ្នាទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏សូន្យទៅ មិនកើតទៀត ។

(១៥៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តី នោះដូចម្តេច ប្រឡើង ឬមិនឡើង ។ មិនឡើងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះ របស់ណា មិនឡើង ជាទុក្ខ មានសភាពប្រែប្រួលទៅ បើមិនកាស្រ័យ ឡើយរបស់នោះទេ កើតមានចម្លើយឡើងយ៉ាងនេះថា បានដែលបុគ្គលឱ្យ ហើយមិនមានផល ការបូជាធំមិនមានផល ។ បេ ។ ជនទាំងនោះ លុះមាន កងកាយបែកប្រាថ្នាទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏សូន្យទៅ មិនកើត ទៀតដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ វេទនា ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណ ឡើងឬមិនឡើង ។ មិនឡើងទេ ព្រះ អង្គ ។ បេ ។ ចុះបើមិនកាស្រ័យឡើយរបស់នោះទេ កើតមានចម្លើយឡើង យ៉ាងនេះថា បានដែលបុគ្គលឱ្យហើយ មិនមានផល ការបូជាធំមិនមាន ផល ។ បេ ។ ជនទាំងនោះ លុះមានកងកាយបែកប្រាថ្នាទៅ ខាងមុខ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏សូន្យទៅ មិនកើតទៀតដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះ ទេ ព្រះអង្គ ។ របស់ណាដែលបុគ្គលបានឃើញ បានឮ បានពាល់ ត្រូវ បានដឹងច្បាស់ បានដល់ បានស្វែងរក បានពិចារណារឿយ ។

បទសា តំបិ ធិត្ថំ វា អធិត្ថំ វាតិ ។ អធិត្ថំ កន្ត្ត
 ។ បេ ។ អបិ ទុ តំ អនុបាធាយ ឋវំ ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈេយ្យ
 ធនុត្ថំ ធិដ្ឋិ ធនុត្ថំ យិដ្ឋិ ។ បេ ។ យេ កោចិ អត្ថិកាវាធិ
 វធនុត្ថំ កាលេ ច បណ្ឌិតេ ច កាយស្ស កេធា ឧត្ថិដ្ឋន្តិ
 វិទស្សន្តិ ច ហោត្តិ ច ឧប្បណាតិ ។ ធា ហេតិ កន្ត្ត ។
 យតោ ទោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកស្ស វិមេសុ ធនុ
 ហិមេសុ កាដ្ឋា បហីនា ហោតិ ឧក្កាបិស្ស កាដ្ឋា
 បហីនា ហោតិ ។ បេ ។ ឧក្កាបិរោធកាមិចិយា បដិប-
 ធាយចិស្ស កាដ្ឋា បហីនា ហោតិ ។ អយំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ
 អរិយស្សវកោ សោតាបន្នោ អវិចិត្តាធនោ ធិយតោ
 សន្នោធិបរាយតោតិ ។

ដោយបិត្ត របស់នោះ ទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។
 ចុះបើមិនតាមស្រយោងរបស់នោះទេ តើគួរមានទិដ្ឋភាពទៀង យ៉ាងនេះជា
 ខានដែលបុគ្គលទិដ្ឋហើយមិនមានផល ការចូជាចម្រើនមានផល ។ បេ ។
 ដទៃទាំងឡាយណាមួយ ទាំងកាលទាំងបណ្ឌិត តែងតែរាលដាលជា
 ខានមានផល ដទៃទាំងនោះ លុះមានកំណើតក្នុងចក្ខុវិស័យទៅ ខាងមុខ
 បន្ទាប់ពីកិច្ចការណៈ ក៏ស្លាប់ទៅ មិនកើតទៀតដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះ
 ទេ ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាចេតិយសាវកលរបង
 សេចក្តីសង្ស័យក្នុងឋានទាំង ៦ នេះបានហើយ សេចក្តីសង្ស័យក្នុងទុក្ខ
 អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់បាន ។ បេ ។ សេចក្តីសង្ស័យក្នុងបដិបទ
 ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីលះបង់ទុក្ខ អរិយសាវកនោះ ក៏លះបង់បាន ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកនេះ ហៅថាសោតាបន្តបុគ្គល មាន
 សភាពមិនធ្លាក់ទៅក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មានការត្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្ត
 ទៅខាងមុខ ។

(១៥៤) សាវត្ថី ៗ ក៏ស្មើ ទុក្ខោ ក៏ត្រូវ សតិ ក៏
 ឧបាធាយ ក៏ អភិធម៌ស្ស ឯ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ក្រោត
 ក្រោយតោ ចិដ្ឋតោ ធនាបយតោ បទតោ បចាបយ-
 តោ^(១) សោចតោ សោចាបយតោ កិលមតោ កិលមា-
 បយតោ ជន្មតោ ជន្មាបយតោ ចាណមតិចាតាបយតោ
 អនិដ្ឋិ អាធិយតោ សទ្ធិ ចិដ្ឋតោ មិល្លាបំ ហរតោ
 ឯកាការីកំ ករោតោ បរិមន្ត តិដ្ឋតោ បរាជារី កត្តតោ
 មុសា កណ្តតោ ករតោ ន ករិយតិ ហមិ ទុរិយន្ត
 ន ចេមិ ចត្តន យោ ឥមិស្សា បរិវិយា ចាលោ ឯកំ
 មិសទលំ ឯកំ មិសបុញ្ញំ ករយ្យ នត្ថំ តតោធិធានំ
 ចាបំ នត្ថំ ចាបស្ស អាគរោ នត្ថំណាញេមិ តត្ថាយ ភិរិ
 កត្តយ្យ ហនន្តោ យាតន្តោ ចិដ្ឋតោ ធនាបតោ បទតោ

១. វិជោ វិជយតោ ។

(១៥៥) ក្រុងសាវត្ថី ៗ ខ្មោចកុំចាំឡាយ កាលបើមានអ្វី
 ឬ ព្រោះការស្រឡាញ់ ប្រកាន់អ្វី ទើបទំនៀមទម្លាប់យ៉ាងនេះ ឬ ក្នុង
 ធ្វើបាបដោយខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នកដទៃធ្វើ កាត់ (ឲ្យអយ្យវៈមានដៃជា
 ដើម) បេសអ្នកដទៃដោយខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នកដទៃកាត់ ហៀកហៀនគេ
 ដោយខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នកដទៃហៀកហៀន សោយសោកដោយខ្លួនឯង
 ឬញ្ញាំងអ្នកដទៃសោយសោក លំបាកដោយខ្លួនឯង ឬញ្ញាំងអ្នកដទៃ
 ឲ្យលំបាក ញាប់ញ័រដោយខ្លួនឯង ឬធ្វើឲ្យញាប់ញ័រ សម្លាប់សត្វ
 កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ កាត់ខ្សែចិត្ត ប្លន់អ្នកស្រុក ប្លន់យក
 ទ្រព្យតែម្តងមួយ ចាំស្តាប់ផ្លូវ លួចប្រឡងអ្នកដទៃ ពោលពាក្យកុហក
 បាបបេសបុគ្គលអ្នកធ្វើនោះមិនមានឡើយ មួយវិញទៀត បើបុគ្គលណា
 ធ្វើឲ្យសត្វចាំឡាយលើដីនេះ ឲ្យមានលាភនៃសាច់តែ ១ ឲ្យមាន
 គំនរនៃសាច់តែ ១ ដោយគ្រឿងព្រៃមានឧទ្ទិសដ៏មុតដូចជាមុខកាំបិតការ
 បាបបេសបុគ្គលនោះមិនមាន ព្រោះអំពើនោះជាហេតុ បាបមិនមានមក
 ឡើយ ពោះបីបុគ្គលនោះ ទ្វងទៅកាន់ត្រើយខាងស្តាំនៃទន្លេគង្គាហើយ
 សម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នកដទៃសម្លាប់ កាត់ (ឲ្យអយ្យវៈមាន
 ដៃជាដើម) ដោយខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នកដទៃកាត់ ហៀកហៀនខ្លួនឯង

ចជាបេត្តោ នន្តិ តតោនិធានំ ចាបំ នន្តិ កាបស្ស
 អាគមោ ឧត្តរក្ខេបំ កង្គាយ ធីរិ កន្ទយ្យ នន្តោ
 តាបេត្តោ យដេត្តោ យជាបេត្តោ នន្តិ តតោនិធានំ
 បុត្តំ នន្តិ បុត្តស្ស អាគមោ ធានេន នមេន សំយ-
 មេន សទ្ធាជ្ជេន នន្តិ បុត្តំ នន្តិ បុត្តស្ស អាគមោតិ ។
 ភក្កិម្ពលតា នោ កន្តេ ធម្មា ។ បេ ។ រូបេ ទោ
 ភិក្ខុវេ សតិ រូបំ ឧបាធាយ រូបំ អភិធម៌ស្ស ឯវិ ធិដ្ឋិ
 ឧប្បជ្ជតិ ករតោ ការយតោ ។ បេ ។ នន្តិ បុត្តំ នន្តិ
 បុត្តស្ស អាគមោ ។ វេនចាយ សតិ ។ បេ ។ សញ្ញា-
 យ សតិ ។ សង្ការសុ សតិ ។ វិញ្ញាណ សតិ វិញ្ញា-
 ណំ ឧបាធាយ វិញ្ញាណំ អភិធម៌ស្ស ឯវិ ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ
 ករតោ ការយតោ ។ បេ ។ នន្តិ បុត្តំ នន្តិ បុត្តស្ស
 អាគមោ ។

ប្រើអ្នកដទៃទៀត។ បុរាណបុរាណនោះមិនមាន ព្រោះគេ
 នោះជាហេតុ បុរាណបុរាណនោះមិនមាន គ្រប់គ្រាន់
 ត្រូវបានដឹងនូវអ្នកដទៃទៀត ឲ្យបានដោយខ្លួនឯង ប្រើអ្នកដទៃទៀត
 បុរាណបុរាណនោះមិនមាន បុរាណបុរាណនោះមិនមាន
 ព្រោះគេជាហេតុ បុរាណបុរាណនោះមិនមាន បុរាណបុរាណនោះ
 បាន ដោយខ្លួនឯង ដោយស្រ្តីមកយ វា ដោយពោល
 ពាក្យសព្ទៈ បុរាណបុរាណនោះមិនមាន ។ បើគ្រប់គ្រាន់ដឹងច្រើន
 ធម៌ចំណេះ បុរាណបុរាណនោះមិនមាន មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល
 ។ បេ ។ ខ្លួនឯងចំណេះ កាលបើចំណេះ ព្រោះគាត់ស្រឡាញ់
 ប្រកាន់ខ្ជាប់ ទើបចំណេះឡើងយ៉ាងនេះ បុរាណបុរាណនោះមិនមាន
 ខ្លួនឯង ប្រើអ្នកដទៃទៀត ។ បេ ។ បុរាណបុរាណនោះមិនមាន
 មកឡើយ ។ កាលបើវេទនាមាន ។ បេ ។ កាលបើសញ្ញាមាន ។
 កាលបើសង្ការចំណេះមាន ។ កាលបើវិញ្ញាណមាន ព្រោះគា-
 ត់ស្រឡាញ់វិញ្ញាណ ប្រកាន់ខ្ជាប់វិញ្ញាណ ទើបចំណេះឡើងយ៉ាងនេះ
 បុរាណបុរាណនោះមិនមាន ប្រើអ្នកដទៃទៀត ។ បេ ។ បុរាណបុរាណនោះមិនមាន
 មកឡើយ ។

នោ ហេតុំ កន្ត្ថំ ។ យេនោ ទោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវ-
 កស្ស ឥនេសុ ធនុ មាណសុ កង្ខា បហិតា ហោតិ
 ទុក្ខេបិស្ស កង្ខា បហិតា ហោតិ ។ ចេ ។ ទុក្ខ-
 និរោធកាមិនិយា មជ្ជិមនាយបិស្ស កង្ខា បហិតា
 ហោតិ ។ អយំ វុត្ថតិ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ សោតា-
 មន្ទោ អវិនិច្ឆយនម្មោ និយតោ សម្មាសម្ពុទ្ធហោតិ ។

[១៥៦] សាវត្ថី ។ តិស្មី ទុ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ
 កំ ឧបាឆាយ កំ អភិនិវស្ស ឯវិ និដ្ឋំ ឧប្បជ្ឈតិ នត្ថិ
 ហេតុ នត្ថិ បច្ចយោ សត្តានំ សន្តិលសាយ អហេតុ
 អប្បច្ចយោ សត្តា សន្តិលស្សន្តិ នត្ថិ ហេតុ នត្ថិ បច្ចយោ
 សត្តានំ វិសុទ្ធិយា អហេតុ អប្បច្ចយោ សត្តា វិសុទ្ធិន្តិ
 នត្ថិ ពលំ នត្ថិ រិយំ នត្ថិ បុរិសត្តាមោ នត្ថិ បុរិសប-
 រត្តាមោ សទ្ធ សត្តា សទ្ធ ចាណា សទ្ធ ភូតា

មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះគង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើ
 អរិយសាវកលះចង់សេចក្តីសង្ស័យក្នុងឋានទាំង ៦ នេះបានហើយ សេចក្តី
 សង្ស័យក្នុងទុក្ខ អរិយសាវកនោះ ក៏លះចង់បាន ។ ចេ ។ សេចក្តី
 សង្ស័យក្នុងជនិច្ចា ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីលះចង់ទុក្ខ អរិយសាវក
 នោះ ក៏លះចង់បាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកនេះ ហៅ
 ថាសោកចន្ទបុគ្គល មានសកាតមិនទាក់ទៅក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង
 មានការគ្រោស៍ដឹងច្រើនទៅកាន់មុខ ។

[១៥៦] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានអ្វី
 ហ្ន៎ ព្រោះការស្រឡាត់ ប្រកាន់អ្វី ទើបទិដ្ឋភាពឡើងយ៉ាងនេះថា ហេតុ
 ច្រើនដែលនាំឱ្យសោហ្មត្ថិនៃសត្វទាំងឡាយ មិនមានឡើយ សត្វទាំង-
 ឡាយវេទន៍សោហ្មត្ថិ ដោយឥតហេតុឥតច្រើន ហេតុច្រើនដែលនាំឱ្យ
 ចរិសុទ្ធនៃសត្វទាំងឡាយ មិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយវេទន៍ចរិសុទ្ធ
 ដោយឥតហេតុឥតច្រើន កម្លាំងក៏មិនមាន ព្យាយាមក៏មិនមាន កម្លាំង
 របស់បុរសក៏មិនមាន សេចក្តីសង្ឃឹករបស់បុរស ក៏មិនមាន សត្វទាំង
 អស់ (មានឧដ្ឋ គោ លា ជាដើម) បាណៈទាំងអស់(*) ក្នុងទាំងអស់

* សត្វដែលមានន្ទ្រិយៈ ឥន្ទ្រិយៈ ឥន្ទ្រិយៈ បានដល់អស្ចារ្យសត្វ សត្វដែលមានន្ទ្រិយៈ ២
 ដំណើរន្ទ្រិយៈ ១ សោត្រិយៈ ១ បានដល់រូបព្រហ្ម ១៦ ជាង ដ្បិតលក្ខណៈអស្ចារ្យព្រហ្មចេញ ។

សព្វេ ជីវ អវសា អគលា អរិយោ និយតិសន្តិភា-

វបរិណតា ធម្មស្វភវិជាតិសុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ-

តិ ។ ភកវិម្ពលកា បោ កន្ត ធម្មា ។ បេ ។ រូបេ ទោ

ភិក្ខុវេ សតិ រូបំ ឧបាធាយ រូបំ អភិច័វិស្ស ឯវំ ធិដ្ឋ

ឧប្បជ្ឈតិ នត្ថំ ហេតុ នត្ថំ បទូយោ ។ បេ ។ សុខទុក្ខំ

បដិសំវេទន្តិ ។ វេទនាយ សតិ ។ បេ ។ សញ្ញាយ

សតិ ។ សង្ខារេសុ សតិ ។ វិញ្ញាណោ សតិ វិញ្ញាណំ

ឧបាធាយ វិញ្ញាណំ អភិច័វិស្ស ឯវំ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ឈតិ នត្ថំ

ហេតុ នត្ថំ បទូយោ ។ បេ ។ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ។

(មានសក្ខីភាពក្នុងស្រាវជ្រាវស្រាវជ្រាវ) ជីវៈតាំងអស់ គឺចក្ខុជាតិ ឥត
មានអំណាច ឥតមានកម្លាំង ឥតមានសេចក្តីព្យាយាម (ក្នុងការធ្វើ
ឲ្យសៅហ្មង ឬ បរិសុទ្ធ) មានសេចក្តីប្រែប្រួលដោយនិយតិ និងសន្តិ
និងសភាវៈ(*) តាំងនៅក្នុងអតីតកាល ៦ ហើយនៅក្នុងសេចក្តីសុខនិង
ទុក្ខយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌តាំងឲ្យយោបល់យើងឲ្យ
តាំងឡើយ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡើយ
កាលបើប្រធាន ព្រះអាស្រ័យឲ្យប្រែ ប្រកាន់ឲ្យប្រែ ទើបចម្លើយឡើង
យ៉ាងនេះថា ហេតុបច្ច័យមិនមានឡើយ ។ បេ ។ តែងតែឲ្យសេចក្តី
សុខនិងទុក្ខ ។ កាលបើវេទនាមាន ។ បេ ។ កាលបើសញ្ញាមាន ។
កាលបើសង្ខារតាំងឡើយមាន ។ កាលបើវិញ្ញាណមាន ព្រះអាស្រ័យ
ឲ្យវិញ្ញាណ ប្រកាន់ឲ្យវិញ្ញាណ ទើបចម្លើយឡើងយ៉ាងនេះថា ហេតុ
បច្ច័យមិនមានឡើយ ។ បេ ។ តែងតែឲ្យសេចក្តីសុខនិងទុក្ខ ។

* សេចក្តីនិងស្ម័គ្រចិត្តចម្រើន ឆ្លងក្រៅចំណងនៃចម្រើនច្រើន ឈ្មោះថាចម្រើន ។ ការ
គ្រប់គ្រងក្នុងអតីតកាល ៦ ឈ្មោះថាសន្តិភា ។ ធម្មតាដែលបានកើតឡើងនូវចក្ខុ ឈ្មោះ
ថាសភាវៈ ។ ឆ្លងក្រៅដែលស្រួចរលីក ឆ្លងក្រៅមានលក្ខណៈចូលដោយខ្លួនឯង សក្ខីភាពច្រើនតាំង
ក្នុង មានព្រះវិចិត្រឡើង ដោយធម្មតាឯង យ៉ាងណាមិញ លោកតាំងអស់មានសេចក្តីប្រែ
ប្រួលក្រៅពីនេះ ។ មិនចាំបាច់អាស្រ័យហេតុបច្ច័យឡើយ នូវចក្ខុជាដើម យ៉ាងនោះឯង ឈ្មោះ
ថាសភាវៈ ។

[១៥៧] តំ ភិក្ខុ មច្ឆា ភិក្ខុវេ រូបំ ធិត្ថំ វា អធិត្ថំ
 ភតិ ។ អធិត្ថំ កន្តោ ។ បេ ។ វិបរិណាមធម្មំ អបិ ទុតំ
 អនុបាធាយ ឯវិ ធិត្ថំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ ធីត្ថំ ហេតុ ធីត្ថំ បទូ-
 យោ ។ បេ ។ សុទទុក្ខំ បដិសំវេនន្តិតំ ។ នោ ហេតុ
 កន្តោ ។ វេននា ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ
 ធិត្ថំ វា អធិត្ថំ ភតិ ។ អធិត្ថំ កន្តោ ។ បេ ។ អបិ ទុតំ
 អនុបាធាយ ឯវិ ធិត្ថំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ ធីត្ថំ ហេតុ ធីត្ថំ បទូ-
 យោ ។ បេ ។ សុទទុក្ខំ បដិសំវេនន្តិតំ ។ នោ ហេតុ
 កន្តោ ។ យម្បិទំ ធិត្ថំ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ បត្តំ បរិយេ-
 សិតំ អនុវចិតំ មនសា តំបិ ធិត្ថំ វា អធិត្ថំ ភតិ ។
 អធិត្ថំ កន្តោ ។ បេ ។ អបិ ទុតំ អនុបាធាយ ឯវិ
 ធិត្ថំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ ធីត្ថំ ហេតុ ធីត្ថំ បទូយោ ។ បេ ។
 សុទទុក្ខំ បដិសំវេនន្តិតំ ។ នោ ហេតុ កន្តោ ។
 យតោ ទោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវត្តស្ស ឥមេសុ ធនុ
 ហិទេសុ កក្កា បហិទា ហោតិ ទុក្ខបិស្ស កក្កា

[១៥៧] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ អ្នកចាំឡាយសំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច ច្រឡំ ឬមិនច្រឡំ ។ មិនច្រឡំទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។
 មានសភាពប្រែប្រួលទៅ ចុះបើមិនតាមស្រ្តីរបស់នោះ តើគួរមាន
 ទិដ្ឋភាពឡើយយ៉ាងនេះទេ ហេតុបច្ច័យមិនមាន ។ បេ ។ តែងតែឡើយ
 សេចក្តីសុខនិងទុក្ខដែរ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ វេននា
 ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារចាំឡាយ ។ វិញ្ញាណ ច្រឡំឬមិនច្រឡំ ។
 មិនច្រឡំទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ ចុះបើមិនតាមស្រ្តីរបស់នោះ តើគួរ
 មានទិដ្ឋភាពឡើយយ៉ាងនេះទេ ហេតុបច្ច័យមិនមាន ។ បេ ។ តែងតែ
 ឡើយសេចក្តីសុខនិងទុក្ខ ដែរ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ របស់
 ណា ដែលបុគ្គលបានឃើញ បានឮ បានកាលស្រ្តី បានដឹងច្បាស់
 បានផល បានស្វែងរក បានពិចារណារឿយៗ ដោយចិត្ត របស់នោះ
 ច្រឡំឬមិនច្រឡំ ។ មិនច្រឡំទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ ចុះបើមិនតាមស្រ្តី
 របស់នោះ តើគួរមានទិដ្ឋភាពឡើយយ៉ាងនេះទេ ហេតុបច្ច័យមិនមាន
 ។ បេ ។ តែងតែឡើយសេចក្តីសុខនិងទុក្ខ ដែរ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ
 ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ កាលណាបើអរិយសាវ័កលះបង់សេចក្តី
 សង្ស័យក្នុងហេតុចាំ ៦ នេះបានហើយ សេចក្តីសង្ស័យក្នុងទុក្ខ អរិយ-

បញ្ជីនា ហោត៍ ។ បេ ។ ទុក្ខនិរោធកាមិយោ បដិប-
នាយបិស្ស កត្តា បញ្ជីនា ហោត៍ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
អរិយស្សវកោ សោតាបត្តា អវិចិត្រាធម្មា និយតោ
សម្ពោធិបកយោតិ ។

[១៨៨] សាវត្ថី ។ កត្ថស្មី ទុ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ
កំ ទុច្ចាទាយ កំ អភិច្ឆិក្ខុ ឯវិ ឯដ្ឋំ ទុច្ចន្ទ-
តំ សត្តមេ កាយា អកាដា អកាដវិទា អនិម្មតា
អនិម្មតវិទា^(១) វញ្ញា ក្សដដ្ឋា ឯសិកាដ្ឋាយិដ្ឋតា តេ
ន ឥញ្ញន្តំ ឯ វិបវិណមន្តំ^(២) ឯ អញ្ញមញ្ញំ ព្យាដន្តំ^(៣)
ចាលី អញ្ញមញ្ញស្ស សុខាយ វា ទុក្ខាយ វា កត-
មេ សត្ត ។ បថវិកាយោ អាចារិកាយោ តេជោកា-
យោ វាយោកាយោ សុទេ ទុក្ខេ ជីវេ ។ សត្តមេ
កាយា អកាដា អកាដវិទា អនិម្មតា អនិម្មតវិទា

១ ឧ. អនិម្មតា ។ ២ ឧ. ឧ. វិចិត្រាធម្មា ។ ៣ ឧ. ព្យាដន្តំ ។ ឧ. ព្យាដន្តំ ។

សាវកនោះ ក៏លះបង់បាន ។ បេ ។ សេចក្តីសន្សំយក្នុងបដិបទាជាដំណើរ
ទៅកាន់សេចក្តីរលត់ទុក្ខ អោយសាវកនោះ ក៏លះបង់បាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អោយសាវកនោះ ហៅថា សោតាបត្តបុគ្គល មានសភាព
មិនធ្លាក់ទៅក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀត មានការគ្រាស់ជំងឺប្រព្រឹត្តទៅ
វាធម៌ ។

[១៨៨] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមាន
អ្វីចាំ ព្រោះគាត់ស្រីយអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបចម្លើយឡើងយ៉ាងនេះថា កាយ
ទាំងនេះ មាន ៧ ប្រការ គ្មានអ្នកធ្វើបាន គ្មានអ្នកបង្កាច់ឲ្យធ្វើបាន
គ្មានអ្នកកាត់កែធានា^(១) មិនឲ្យកាត់កែធានា ជាសភាវៈភាវៈ^(២) កំរើ
នៅដូចជាតំលូលក្នុង បិតនៅទីនឹងថ្កល់ដូចជាសសរគោល កាយទាំងនោះ
មិនញាប់ញ័រ មិនប្រែប្រួល មិនបៀតបៀនគ្នាទៅវិញទៅមក មិនភាច
ឲ្យសេចក្តីសុខឬទុក្ខដល់គ្នាទៅវិញទៅមកទេ ។ កាយទាំង ៧ គឺដូច
ម្តេច ។ កាយគីដី ១ កាយគីទឹក ១ កាយគីភ្លើង ១ កាយគីខ្យល់ ១
សុទ្ធ ១ ទុក្ខ ១ ជីវិត ១ ។ កាយទាំង ៧ នេះឯង គ្មានអ្នកធ្វើបាន
គ្មានអ្នកបង្កាច់ឲ្យធ្វើបាន គ្មានអ្នកកាត់កែធានា មិនឲ្យកាត់កែធានា

១ ភាគកែតម្រូវច្រើនបាន ។ ២ គ្មានដល់ជាពូជគេ ដូចសត្វបីក្តីមដែលគ្មានពូជដឹង
ដើមព្រោះឈ្មោលជាដើម

វញ្ញា កូដដ្ឋា ឯសិកាដ្ឋាយិដ្ឋិតា តេ ធន ភក្ខន្តិ ធន
 វិបវិណមន្តិ ធន អញ្ញមញ្ញំ ព្យាធន្តិ ឆាលី អញ្ញមញ្ញស្ស
 សុទាយ វា ទុក្ខាយ វា ។ យោចិ តិស្តោ ធន សក្កេន
 សីសំ ធន្តតិ ធន កោចិ កាតំ^(១) ជីវិតា វេហេថេតិ ។
 សត្តន្តំ ត្រូវ កាយាធន្តរេន សត្តំ វិវេធនុបវិសតិ ។
 ទុក្ខស ទោ បដិមាធនិ យោចិប្បមុខសតសហស្សានិ
 សដ្ឋិ ធន សតានិ ធន ធន សតានិ បញ្ច ធន កម្មុនោ
 សតានិ ធន បញ្ច ធន កម្មានិ តិណិ ធន កម្មានិ
 កាមេ ធន អន្តរកាមេ ធន ទ្ធិដ្ឋប្បជិបតា ទ្ធិដ្ឋន្តរកាម្យា

១ ន កោចិ កាតំ ។

ជាសភាវៈការ កាំងនៅដូចជាកំពូលភ្នំ បើនៅខាងមុខដូចជាសសរគោល
 កាយទាំងនោះ មិនញាប់ញ័រ មិនប្រែប្រួល មិនបៀតបៀនគ្នាទៅវិញ
 ទៅមក មិនកាច់ឱ្យសុទ្ធទុកដល់គ្នាទៅវិញទៅមកបានឡើយ ។ ទុក
 ជាអ្នកលាភកន្ត្រៃក្បាល ដោយគ្រឿងសស្រ្តាដ៏មុត ក៏គ្មានបុគ្គលណា
 មួយ សម្លាប់បុគ្គលនោះវិញបានឡើយ ។ គ្រឿងសស្រ្តាដែលចូលទៅ
 កាន់ចង្កេះ ក្នុងចង្កេះនៃកាយទាំង ៧ ។ ឯកំណើតជាប្រធាន^(២) ទាំងនេះ
 មានចំនួន ១ លាន ៤ សែន ៦ ពាន់ ៦ រយ កម្មមានចំនួន ៥០០ កម្ម
 មានចំនួន ៥ កម្មមានចំនួន ៣ មិនកម្មគឺកាយកម្មវិចកម្ម កម្មពាក់កណ្តាល
 គឺមាតកម្ម សេចក្តីប្រែ ១ ២២ អន្តរកម្ម^(៣) មានចំនួន ៦២

១ មានកំណើត ធម្មស្ស ក្សត្រ... ប្រាហ្មណ៍ជាដើម ។ ២ ក្នុងមហាកថាប្បដ្ឋានមានអន្តរ-
 កម្ម ២២ នៃបុគ្គលជាមិត្តភក្តិមិនដឹងទ្វេប្រភេទ បានដោយលំដាប់ ២២ វិញ ។

ឧទ្ធច្យាវិជានិយោ អដ្ឋ បុរិសក្ខមិយោ ឯក្ខន្ធបញ្ញាស

អាជីវកាសតេ ឯក្ខន្ធបញ្ញាស បរិព្វាជកាសតេ ឯក្ខន្ធ-

បញ្ញាស ឆាតវាសសតេ វិសេ ឥន្ទ្រិយសតេ តិសេ

និរយសតេ ឆត្ថិស រដោតាតុយោ សត្ត សញ្ញិតត្តា

អភិជាតិ (១) មានចំនួន ៦ បុរិសក្ខមិ (២) មានចំនួន ៨ ពួកកាជីវកមាន
ចំនួន ៤ ពាន់ ៧ រយ ពួកបរិព្វាជកមានចំនួន ៤ ពាន់ ៧ រយ សំរៅ
នាគមានចំនួន ៤ ពាន់ ៧ រយ ឥន្ទ្រិយមានចំនួន ៤ ពាន់ ៨ រយ មកមាន
ចំនួន ៣ ពាន់ ៧ រយ ឆាតវាសសតេ (៣) មានចំនួន ៧
ដើម) មានចំនួន ៣៦ ពួកកាជីវកសត្វដែលមានសញ្ញា (៣) មានចំនួន ៧

• ឯអភិជាតិទាំង ៦ នោះគឺ កណ្តាលជាតិ (ជាតិទៅ) បានដល់ព្រះម្រឹម ព្រះចៅជា
ដើម • ឯអភិជាតិ (ជាតិទៅ) បានដល់ក្នុងវិស្វក្ខន្ធម្បាយសត្វ • លោហិកាជាតិ
(ជាតិក្រហម) បានដល់ពួកឧត្តរ • ហល្លាជាតិ (ជាតិលឿងឆ្មារ) បានដល់ពួក
អធិបស្សី • សុញ្ញាជាតិ (ជាតិស) បានដល់ពួកអាជីវក • បរមសុញ្ញាជាតិ (ជាតិស
លាស់) បានដល់ពួកនិរន្តរៈឆាតវាសសត្វដើម • ១ ២ ឯបុរិសក្ខមិទាំង ៨ នោះ
គឺ ចន្ទ្រិយ (កាលដែលនៅលើដី) បានដល់កាលដែលទើបប្រសូតមកបាន ៧ ថ្ងៃនៅលើ
ដី • ទិស្វក្ខមិ (កាលដែលមានល្បែង) បានដល់កាលដែលមកដល់ក្នុង យំស្រែកប្រើ ឬ
កាលដែលមកដល់ក្នុង រាត្រីយំស្រែកប្រើ ឬកាលដែលមកដល់ក្នុង យំស្រែកប្រើ ឬ
(កាលដែលទើបឡើងដើរ) បានដល់កាលដែលទើបយកដៃមកចាប់ក្បាលដើរ • ឧត្តរក្ខមិ
(កាលដែលនៅក្នុងឆ្នាំ) បានដល់កាលដែលនៅក្នុងឆ្នាំ ឬកាលដែលនៅក្នុងឆ្នាំ ឬ
សិរាសិយ្យ • សម្ភារៈ (កាលដែលចេញចូល) • ឆិក្ខុក្ខមិ (កាលដែលរៀនសូត្រ) •
សំណាត់អាចារ្យយេនីស្រី (កាលដែលចេញចូល) • ចន្ទ្រិយ (កាលដែលចេញចូល) ឬក្នុង
ចន្ទ្រិយ ឬកាលដែលនៅក្នុង ១ ២ ៣ សត្វដែលមានសញ្ញា ៧ នោះគឺ ឧត្តរ • តោ • លា •
កណ្ត • សត្វចិញ្ចឹម • ម្រឹម • ក្របី • (អន្តរាគមន៍) ។

សត្វ អសញ្ញតក្កា សត្វ វិច្ឆល្លិកក្កា សត្វ ជិត្វា សត្វ
 មាតុសា សត្វ ជិសាទា សត្វ សក សត្វ បុរុដា^(១) សត្វ
 ច បុរុដសកាជិ សត្វ បថាតា សត្វ ច បថាតសកាជិ
 សត្វ សុចិទា សត្វ ច សុចិទសកាជិ តុល្លាសីតិ^(២) ម-
 ហាកប្បិទោ សតសហស្សនិ យានិ កាលេ ច បណ្ឌិតេ
 ច សទ្ធាវិទ្យា សំសរិទ្ធា ធុក្ខុស្សន្តំ ករិស្សន្តំ តត្ថ ធុត្ថិ
 ឥមិទាហំ សីលេន វា វតេន វា តបេន វា ព្រហ្មចរិ-
 យេន វា អចរិបក្កំ វា កង្កំ ចរិទាទេស្សនិ ចរិបក្កំ
 វា កង្កំ ធុស្ស ធុស្ស ឲ្យន្តិករិស្សនិ ហេរិ ធុត្ថិ
 ឆោណមិទេ សុទទុក្ខេ ចរិយន្តកតេ សំសារេ ធុត្ថិ
 ហាយនវន្ត្រេន ធុត្ថិ ឧត្តំសាវកំសេ ។ សេយ្យជាមិ
 ចាម ស្មត្តកុរុ ទិក្ខេ វិទ្យេមិយមាទមេវ បលេតិ ។

• ၁. ဤစာ ၊ ဗ. သုတ္တံ ၊ ၁ ဝေဒနာသိင်္ခိ မဇ္ဈိကဿိ ခိယျာဓိ ၊

ពួកគេក៏នៅក្នុងដែលអស់សញ្ញា (១) មាន ៧ ពួកគេក៏នៅជាតិដែលដុះកំពុង
(មានអំពៅជាដើម) មានចំនួន ៧ ពួកនៅតាមមានចំនួន ៧ ពួកមនុស្ស
មានចំនួន ៧ ពួកបីសាចមានចំនួន ៧ ស្រះមានចំនួន ៧ កោងក្នុងមាន
ចំនួន ៧ កោងក្នុងមានចំនួន ៧០០ ជ្រោះដំមានចំនួន ៧ ជ្រោះតូចមាន
ចំនួន ៧០០ ស្តុបដំមានចំនួន ៧ ស្តុបតូចមានចំនួន ៧០០ ជនពាល
ក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី អនុលោមទៅ ត្រាប់តាមទៅ (ក្នុងវិស្វសិទ្ធិ) អស់
កាលចំនួន ៨ លាន ២ សែនមហាកប្បវេណីយ មិនធ្វើឲ្យទប់ផុតនៃទុក្ខបាន
បុគ្គលកំណត់ទុកថា កាក្ខតញ្ញ មិនធ្វើកម្មដែលមិនទាន់ចាស់ឲ្យចាស់ផង
កាក្ខតញ្ញបានពាល់ត្រូវរឿយៗ ឲ្យកម្មចាស់ស្រាប់ចេះហើយៗ ធ្វើឲ្យអស់ទៅ
ដោយសីលនេត្តិ ដោយវត្តនេត្តិ ដោយអប្បនេត្តិ ដោយត្រឡប់ចិញ្ចៈ
នេត្តិ ដូច្នេះ មិនមានក្នុងមហាកប្បវេណីនោះឡើយ សេចក្តីសុខទុក្ខដែល
ធ្វើឲ្យមានទប់ផុត ដូចអកលំរបស់ ដោយនោលៈ មិនមានក្នុងសិទ្ធិវិ-
វុទ្ធយោងនេះឡើយ សិទ្ធិវិ មិនមានសេចក្តីសាចស្តាយសេចក្តីចម្រើន មិន
មានខ្ពស់ខាង ៗ ដូចម្លូតនិមន្តន៍ដែលអនុបាទនោះទៅ ម្លូតអនុបាទ
នោះក៏លាអស់ (តើវិភក្តិកំណត់អនុបាទចំណេះ) យ៉ាងណាមិញ ។

• ឧត្តរាធិពិធី ស្រូវសាលី • ស្រូវខ្លោយ • ស្រូវដំណើច • ស្រូវធំ • កង្កែបដំរី •
ស្រូវ • ឆែលសក • ។

ឯកោ ពាល ៥ បណ្ឌិត ៥ បិទ្យេយ្យោនា សុទ្ធ-
 ទុក្ខំ បលេន្តិតំ ។ កតវគ្គលកា នោ កន្ត ធម្មា ។
 រូបេ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ រូបំ ឧបាធាយ រូបំ អភិ-
 ធិវិស្ស ឯវំ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ សត្តិមេ កាយា អកាដា
 អកាដវិចា ។ បេ ។ សុទ្ធទុក្ខំ បលេន្តិតំ ។ វេទនាយ
 សតិ ។ បេ ។ សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ខារេសុ សតិ ។
 វិញ្ញាណ សតិ វិញ្ញាណំ ឧបាធាយ វិញ្ញាណំ អភិ-
 ធិវិស្ស ឯវំ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ សត្តិមេ កាយា អកាដា
 អកាដវិចា ។ បេ ។ សុទ្ធទុក្ខំ បលេន្តិតំ ។

[១៨៨] តំ កំ ឧត្តាដ ភិក្ខុវេ រូបំ ធិដ្ឋំ វា អធិដ្ឋំ
 វាតិ ។ អធិដ្ឋំ កន្ត ។ យំ បធាធិដ្ឋំ ទុក្ខំ វិបរិណាម-
 ធម្មំ អថ ទុ តំ អនុបាធាយ ឯវំ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ជេយ្យ
 សត្តិមេ កាយា អកាដា អកាដវិចា ។ បេ ។ សុទ្ធ-
 ទុក្ខំ បលេន្តិតំ ។ នោ ហេតុ កន្ត ។ វេទនា

ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី មានសង្ខារលោកៅ គឺស្រីស្រីហើរទៅ
 កាន់សេចក្តីសុខទុក្ខបាន យ៉ាងដូច្នេះឯង ។ បតិគ្រោះអង្គដ៏ចម្រើន
 ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងទាំងឡាយ មានព្រះធានព្រះកោដិមូល ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើប្រធាន ព្រោះគាស្រីយន្តវេទ ប្រកាន់
 នូវប្រ ទើបទិដ្ឋភាពឡើងយ៉ាងនេះថា កាយទាំង ៧ នេះ គ្មានអ្នកធ្វើទេ
 គ្មានអ្នកបង្កប់ឱ្យធ្វើទេ ។ បេ ។ វេទនស្រីស្រីហើរទៅកាន់សេចក្តីសុខ
 ទុក្ខ ។ កាលបើវេទនាមាន ។ បេ ។ កាលបើសញ្ញាមាន ។ កាល
 បើសង្ខារទាំងឡាយមាន ។ កាលបើវិញ្ញាណមាន ព្រោះគាស្រីយន្តវេទ
 វិញ្ញាណ ប្រកាន់នូវវិញ្ញាណ ទើបទិដ្ឋភាពឡើងយ៉ាងនេះថា កាយទាំង
 ៧ នេះ គ្មានអ្នកធ្វើទេ គ្មានអ្នកបង្កប់ឱ្យធ្វើទេ ។ បេ ។ វេទនស្រីស្រីហើរទៅ
 កាន់សេចក្តីសុខទុក្ខ ។

[១៨៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច ប្រឡើង ឬមិនឡើង ។ មិនឡើងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះ
 របស់ណាមិនឡើង ជាទុក្ខ មានសភាពប្រែប្រួលទៅ បើមិនគាស្រីយន្តវេទ
 របស់នោះទេ គេគួរមានទិដ្ឋភាពឡើងយ៉ាងនេះថា កាយទាំង ៧ នេះ
 គ្មានអ្នកធ្វើទេ គ្មានអ្នកបង្កប់ឱ្យធ្វើទេ ។ បេ ។ វេទនស្រីស្រីហើរទៅ
 កាន់សេចក្តីសុខទុក្ខដែរ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ វេទន

។ បេ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ ធិតុំ វា អធិតុំ
 វាតិ ។ អធិតុំ កន្ត ។ អបិ ទុ តំ អនុបាទាយ ឯវិ ធិដ្ឋិ
 ទុច្ចរដ្ឋយ្យ សត្តិមេ កាយា អកាដា អកាដវីដា ។ បេ។
 សុទទុក្ខំ បលេដ្ឋិតិ ។ ឆោ ហេតំ កន្ត ។ យឡិដ្ឋិ
 ធិដ្ឋិ សុតំ មុតំ វិញ្ញាណំ បត្តំ បរិយេសិតំ អនុវចិតំ
 មនសា តំបិ ធិតុំ វា អធិតុំ វាតិ ។ អធិតុំ កន្ត
 ។ បេ។ អបិ ទុ តំ អនុបាទាយ ឯវិ ធិដ្ឋិ ទុច្ចរដ្ឋយ្យ
 សត្តិមេ កាយា អកាដា អកាដវីដា ។ បេ។ ធិត្របិយ-
 មាថា សុទទុក្ខំ បលេដ្ឋិតិ ។ ឆោ ហេតំ កន្ត ។
 យតោ ទោ វិក្កុវេ អរិយស្សាវកស្ស ឥមេសុ ធម្ម
 វាទេសុ កក្កា បហីដា ហោតិ ទុក្ខបិស្ស កក្កា

។ បេ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។
 មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះបើមិនតាមស្រ្តីយន្តរបស់នោះទេ តើគួរមាន
 ទង្គិក៍តឡើងយ៉ាងនេះថា កាយទាំង ៧ នេះ គ្មានអ្នកធ្វើទេ គ្មានអ្នក
 ចង្អាច់ឱ្យធ្វើទេ ។ បេ។ វេទនិកវណ្ណភហិរោវកានំសេចក្តីសុទទុក្ខដែរ
 ឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ របស់ណាដែលបុគ្គលបានឃើញ
 បានឮ បានកាល់ត្រូវ បានដឹងច្បាស់ បានដល់ បានស្វិនរក បាន
 ពិចារណារឿយៗដោយចិត្ត របស់នោះ ទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ
 ព្រះអង្គ ។ បេ។ ចុះបើមិនតាមស្រ្តីយន្តរបស់នោះទេ តើគួរមានទង្គិក៍ត
 ឡើងយ៉ាងនេះថា កាយទាំង ៧ នេះ គ្មានអ្នកធ្វើទេ គ្មានអ្នកចង្អាច់ឱ្យធ្វើ
 ទេ ។ បេ។ ជនកាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី មានសង្សារលាចេញ អវលោក
 ហិរោវកានំសេចក្តីសុទទុក្ខ ដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។
 ម្ចាស់កិត្យុទាំងឡាយ កាលណាបើអរិយសាវ័ក លះបង់សេចក្តីសង្ស័យ
 ក្នុងឋានទាំង ៦ នេះបានហើយ សេចក្តីសង្ស័យក្នុងទុក្ខ អរិយសាវ័កនោះ

បរិភោគ ហោតិ ។ បេ ។ ឧត្តរិក្ខេតាមិធិយា បដិបទា-
យមិស្ស កត្តា បរិភោគ ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ កិក្ខុវេ
អរិយស្សវកោ សោតាបត្តោ អវិចិត្តាតទន្ធា ធិយតោ
សម្ពោធិបកយនោតិ ។

(១២០) សាវត្ថុ ។ តិស្មី ឧ ទោ កិក្ខុវេ សតិ តី
ឧចាឆាយ តី អភិច្ចិស្ស ឯវំ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ សស្ស-
តោ លោកោតិ ។ កកវម្ភលកា ឆោ កន្ត្ត ធម្មា
។ បេ ។ រូបេ ទោ កិក្ខុវេ សតិ រូបំ ឧចាឆាយ រូបំ
អភិច្ចិស្ស ឯវំ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ សស្សតោ លោកោតិ ។
វេទឆាយ សតិ ។ បេ ។ សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ខា-
វេស្ស សតិ ។ វិញ្ញាណ សតិ វិញ្ញាណំ ឧចាឆាយ
វិញ្ញាណំ អភិច្ចិស្ស ឯវំ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ សស្សតោ
លោកោតិ ។

តិលេបនំបាន ។ បេ ។ សេចក្តីសង្ស័យក្នុងបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់
សេចក្តីលក់ខ្ពុក្ខ អរិយសាវកានោះ តិលេបនំបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ អរិយសាវកនេះ ហៅថា សេកាចន្ទបុគ្គល មានសភាពមិន
ធ្លាក់ទៅក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មានការគ្រោសជីវីប្រព្រឹត្តទៅបាន
មុន ។

(១២០) គ្រងសាវត្ថុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមាន
ភ្នំប៉ី ព្រោះភាស្រ័យអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបទិដ្ឋិតេត្តឡើងយ៉ាងនេះថា
លោកទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងទ្បំ
ទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
កាលបើច្រមាន ព្រោះភាស្រ័យនូវរូប ប្រកាន់នូវរូប ទើបទិដ្ឋិតេត្តឡើង
យ៉ាងនេះថា លោកទៀង ។ កាលបើវេទមាន ។ បេ ។ កាលបើ
សញ្ញាមាន ។ កាលបើសង្ខារទាំងឡាយមាន ។ កាលបើវិញ្ញាណមាន
ព្រោះភាស្រ័យនូវវិញ្ញាណ ប្រកាន់នូវវិញ្ញាណ ទើបទិដ្ឋិតេត្តឡើងយ៉ាង
នេះថា លោកទៀង ។

[១២០] តំ ភី មញ្ញាជ ភិក្ខុវេ រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ
 វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្ត្ថ ។ បេវ វិបវណាមធម្មំ អបិ ទុ តំ
 អនុបាធាយ ឯវំ និច្ចំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ សស្សតោ លោកោ-
 តិ ។ ឆោ ហេតិ កន្ត្ថ ។ វេទនា ។ បេវ សញ្ញា ។
 សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្ត្ថ
 ។ បេវ អបិ ទុ តំ អនុបាធាយ ឯវំ និច្ចំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ
 សស្សតោ លោកោតិ ។ ឆោ ហេតិ កន្ត្ថ ។ យម្បំនិ
 និច្ចំ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ បត្តិ បរិយេសិតំ អនុវិចិតំ
 មនសា តំបិ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្ត្ថ ។
 យំ បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុទ្ធំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្ត្ថ ។
 យំ បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបវណាមធម្មំ អបិ ទុ តំ អនុបា-
 ធាយ ឯវំ និច្ចំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ សស្សតោ លោកោតិ ។
 ឆោ ហេតិ កន្ត្ថ ។ យតោ ទោ ភិក្ខុវេ អរិយ-
 ស្សាវកស្ស ឥមេសុ ធនុ ហិណេសុ កង្ខា បហីថា
 ហោតិ ទុក្ខេស្ស កង្ខា បហីថា ហោតិ ។ បេវ

[១២១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច ច្រឡើង ឬមិនច្រឡើង ។ មិនច្រឡើងទេ ព្រះអង្គ ។ បេវ មាន
 សភាពប្រែប្រួលទៅ បើមិនកាស្រ័យខ្លួនរបស់នោះទេ តើគួរមានចំងើកើត
 ឡើងយ៉ាងនេះថា លោកច្រឡើងដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។
 វេទនា ។ បេវ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណ ច្រឡើងឬ
 មិនច្រឡើង ។ មិនច្រឡើងទេ ព្រះអង្គ ។ បេវ ចុះបើមិនកាស្រ័យខ្លួនរបស់
 នោះទេ តើគួរមានចំងើកើតឡើងយ៉ាងនេះថា លោកច្រឡើងដែរឬ ។ មិន
 មែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ របស់ណាដែលចូលបានឃើញ បានឮ
 បានកាល់ត្រូវ បានដឹងច្បាស់ បានដល់ បានស្វែងរក បានពិចារ-
 ណារឿយ ។ ដោយចិត្ត របស់នោះ ច្រឡើងឬមិនច្រឡើង ។ មិនច្រឡើងទេ
 ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនច្រឡើង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជា
 ទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនច្រឡើង ជាទុក្ខ មានសភាពប្រែប្រួល
 ទៅ បើមិនកាស្រ័យខ្លួនរបស់នោះទេ តើគួរមានចំងើកើតឡើងយ៉ាងនេះថា
 លោកច្រឡើងដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលណាបើអរិយសាវ័ក លះបង់សេចក្តីសង្ស័យក្នុងខាងទាំង ៦ នេះបាន
 ហើយ សេចក្តីសង្ស័យក្នុងទុក្ខ អរិយសាវ័កនោះ ក៏លះបង់បាន ។ បេវ

ធុត្តនិរោធានិយម បដិបទាយមិស្ស កម្មា បរិយា
លោភី ។ អយំ វុត្ថុតិ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវតោ សោតា-
បញ្ញា អវិចិត្តាធម្មោ និយតោ សម្មាសម្ពុទ្ធបរិយោគី ។

(១៦៦) សាវត្ថី ។ កិស្មី ធុ ។ ចា ភិក្ខុវេ សតិ
កី ឧបាទាយ កី អភិវិស្ស ឯវិ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ
អសស្សតោ លោកោតិ ។ កកវិមូលតោ នោ កន្ត្ត ធម្មា
។ បេ ។ រូបេ ចា ភិក្ខុវេ សតិ ។ បេ ។ វេទនាយ សតិ ។
សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ខារេសុ សតិ ។ វិញ្ញាណោ សតិ^(១)
វិញ្ញាណំ ធិដ្ឋ វា អធិដ្ឋ វាតិ ។ អធិដ្ឋ កន្ត្ត ។ បេ ។
អថ ធុ តំ អនុបាទាយ ឯវិ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជេយ្យ អ-
សស្សតោ លោកោតិ ។ នោ មោតំ កន្ត្ត ។ យឡង្គិ
ធិដ្ឋ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ បត្តំ បរិយេសតំ អនុវិចិត្តំ
មនសា តំថ ធិដ្ឋ វា អធិដ្ឋ វាតិ ។ អធិដ្ឋ កន្ត្ត
។ បេ ។ អថ ធុ តំ អនុបាទាយ ឯវិ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជេយ្យ

១ ធិដ្ឋ បេ ធិដ្ឋ បេ យុត្តតំ ។

សេចក្តីសង្ស័យក្នុងបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់ទុក្ខ អរិយ-
សាវកនោះ គឺលះបង់បាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកនេះ ហៅ
ថា សេនាបតីបុគ្គល មានសភាពមិនបាក់ទៅក្នុងអបាយ ជាបុគ្គល
ទៀង មានការគ្រាន់ជឿជាក់ប្រព្រឹត្តទៅបានមុន ។

(១៦៦) ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានអ្វី
ហ្ន៎ ព្រោះការស្រ័យអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបចង្អុលកើតឡើងយ៉ាងនេះថា លោក
មិនទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងទ្ប់ទាំង-
ឡាយ មានព្រះរោងព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
កាលបើរូបមាន ។ បេ ។ កាលបើវេទនាមាន ។ កាលបើសញ្ញាមាន ។
កាលបើសង្ខារទាំងឡាយមាន ។ កាលបើវិញ្ញាណមាន វិញ្ញាណទៀង
ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ ចុះបើមិនការស្រ័យខ្លួនរបស់
នោះទេ កើតមានចង្អុលកើតឡើងយ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀងដែរឬ ។ មិន
មែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ របស់ណាដែលបុគ្គលបានឃើញ បានឮ បាន
កាល់ត្រូវ បានដឹងច្បាស់ បានដល់ បានស្មនិក បានពិចារណាឡើយ
ដោយចិត្ត របស់នោះទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។
ចុះបើមិនការស្រ័យ ខ្លួនរបស់នោះទេ កើតមានចង្អុលកើតឡើងយ៉ាងនេះ

អសស្សតោ លោកោតិ ។ ចោ ហោតិ កន្តោ ។ យតោ ទោ
 កិត្តេវ អរិយស្សវក្កស្ស ឥមេសុ ធសុ ហិ ធសុ កង្ខា
 បហំនា ហោតិ ទុក្ខចំស្ស កង្ខា បហំនា ហោតិ
 ។ បេ ។ ទុក្ខចំរោធកាមិច័យា បដិបទាយចំស្ស កង្ខា
 បហំនា ហោតិ ។ អយំ វុទ្ធីតិ កិត្តេវ អរិយស្សវក្កោ
 សោតាបន្នោ អវិចិត្តាធម្មោ ចិយតោ សម្ពោធិបរាយ-
 បោតិ ។

[១៦៣] សាវត្ថី ។ តិស្មី ទុ ទោ កិត្តេវ សតិ
 តី ឧបាធាយ តី អភិច័រិស្ស វរិ ធីដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ
 អន្តរា លោកោតិ ។ ភក្កវិម្ពលតា បោ កន្តោ ធម្មា
 ។ បេ ។ ចិយតោ សម្ពោធិបរាយបោតិ ។

[១៦៤] សាវត្ថី ។ តិស្មី ទុ ទោ កិត្តេវ សតិ
 តី ឧបាធាយ តី អភិច័រិស្ស វរិ ធីដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ
 អន្តរា លោកោតិ ។ ភក្កវិម្ពលតា បោ កន្តោ
 ធម្មា ។ បេ ។ ចិយតោ សម្ពោធិបរាយបោតិ ។

ថា លោកមិនទៀងដែរទេ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើអរិយសាវ័ក លះបង់សេចក្តីសន្ស័យក្នុងខាង
 ទាំង ៦ នេះបានហើយ សេចក្តីសន្ស័យក្នុងខ្ពុត អរិយសាវ័កនោះ ក៏លះ
 បង់បាន ។ បេ ។ សេចក្តីសន្ស័យក្នុងបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ការ
 លេក់ខ្ពុត អរិយសាវ័កនោះ ក៏លះបង់បាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 អរិយសាវ័កនេះ ហៅថា សោតាបន្តល មានសភាពមិនធ្លាក់ទៅ
 ក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មានការគ្រាស់ជីវិតប្រព្រឹត្តទៅទាំងមុខ ។

[១៦៥] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានអ្វី
 ហ្ន៎ ព្រោះការស្រ័យអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបចិញ្ចឹមកើតឡើងយ៉ាងនេះថា លោក
 មានទីបំផុត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងទ្ធុទាំង-
 ឡាយ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។ ជាបុគ្គលទៀង មានការ
 គ្រាស់ជីវិតប្រព្រឹត្តទៅទាំងមុខ ។

[១៦៦] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានអ្វីហ្ន៎
 ព្រោះការស្រ័យអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបចិញ្ចឹមកើតឡើងយ៉ាងនេះថា លោក
 មិនមានទីបំផុត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើង
 ទ្ធុទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។ ជាបុគ្គលទៀង
 មានការគ្រាស់ជីវិតប្រព្រឹត្តទៅទាំងមុខ ។

[១៦៥] សាវត្ថី ។ ក៏ស្មី ទុ ទោ កិក្ខុវេ សតិ
 ក៏ ទុបាឆាយ ក៏ អភិវិស្ស ឯវិ ឯដ្ឋ ទុប្បជ្ជតិ
 តំ ជីវំ តំ សវ័ន្តំ ។ ភកវិម្ហលតា យោ កន្តេ ធម្មា
 ។ បេ ។ ឯយតោ សម្ពោជិបរាយនោតិ ។

[១៦៦] សាវត្ថី ។ ក៏ស្មី ទុ ទោ កិក្ខុវេ សតិ
 ក៏ ទុបាឆាយ ក៏ អភិវិស្ស ឯវិ ឯដ្ឋ ទុប្បជ្ជតិ
 អញ្ចំ ជីវំ អញ្ចំ សវ័ន្តំ ។ ភកវិម្ហលតា យោ កន្តេ
 ធម្មា ។ បេ ។ ឯយតោ សម្ពោជិបរាយនោតិ ។

[១៦៧] សាវត្ថី ។ ក៏ស្មី ទុ ទោ កិក្ខុវេ សតិ
 ក៏ ទុបាឆាយ ក៏ អភិវិស្ស ឯវិ ឯដ្ឋ ទុប្បជ្ជតិ
 ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ ។ ភកវិម្ហលតា យោ
 កន្តេ ធម្មា ។ បេ ។ ឯយតោ សម្ពោជិបរាយនោតិ ។

[១៦៨] ក្រុងសាវត្ថី ។ ខ្មាលកិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមាន
 អ្វីហ្ន៎ ព្រោះកាស្រ័យអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបចង់ដឹងកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ជីវិត
 នោះស៊ីសរោះនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើង
 ខ្ញុំទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះកោដិមូល ។ បេ ។ ជាបុគ្គលទៀង
 មានការក្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅទាន់មុខ ។

[១៦៩] ក្រុងសាវត្ថី ។ ខ្មាលកិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានអ្វី
 ហ្ន៎ ព្រោះកាស្រ័យអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបចង់ដឹងកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ជីវិត
 ដ៏វៃ សក្កិវិវៃ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើង
 ខ្ញុំទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះកោដិមូល ។ បេ ។ ជាបុគ្គលទៀង
 មានការក្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅទាន់មុខ ។

[១៧០] ក្រុងសាវត្ថី ។ ខ្មាលកិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមាន
 អ្វីហ្ន៎ ព្រោះកាស្រ័យអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបចង់ដឹងកើតឡើងយ៉ាងនេះថា សត្វ
 បន្ទាប់គឺសេចក្តីស្លាប់ទៅ វេទន៍កើតទៀត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ធម៌ទាំងឡាយ របស់យើងខ្ញុំទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះកោដិមូល
 ។ បេ ។ ជាបុគ្គលទៀង មានការក្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅទាន់មុខ ។

(១៦៥) សាវត្ថី ។ តត្រ ទោ ។ តិស្មី ទុ ទោ
 ភិក្ខុវេ សតិ តី ទុច្ចាធាយ តី អភិច្ឆិស្ស ឃី ធិដ្ឋ
 ទុច្ឆជ្ជតិ ធន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ ។ ក-
 កក្កិម្ពលកា ធា កន្តេ ធម្មា ។ បេ ។ ធិយតោ សម្ពោចិ-
 បកយោតិ ។

(១៦៥) សាវត្ថី ។ តិស្មី ទុ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ
 តី ទុច្ចាធាយ តី អភិច្ឆិស្ស ឃី ធិដ្ឋ ទុច្ឆជ្ជតិ
 ហោតិ ធន ធន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ ។
 កក្កិម្ពលកា ធា កន្តេ ធម្មា ។ បេ ។ ធិយតោ សម្ពោ-
 ចិបកយោតិ ។

(១៦៥) ត្រង់សាវត្ថី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើមានអ្វីថ្នាំ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបចង់ដឹងត្រឡប់យ៉ាង
 នេះថា សត្វបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ វេទន៍មិនកើតឡើង ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងទ្ធិទាំងឡាយ មានព្រះមាន
 ព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។ ជាបុគ្គលទៀង មានការគ្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្ត
 ទៅទាំងមុន ។

(១៦៥) ត្រង់សាវត្ថី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមាន
 អ្វីថ្នាំ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបចង់ដឹងត្រឡប់យ៉ាងនេះថា សត្វ
 បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ កើតឡើងក៏មាន មិនកើតឡើងក៏មាន ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងទ្ធិទាំងឡាយ មាន
 ព្រះមានព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។ ជាបុគ្គលទៀង មានការគ្រាស់ដឹង
 ប្រព្រឹត្តទៅទាំងមុន ។

(១៧០) សាវត្ថី ។ ក៏ស្ម័គ្រ ទ្រង់ ក៏ត្រូវ សត្វ ក៏

ឧបាទាយ តី អភិធម៌ស្ស ឃី ចិន្ទ ទុច្ចរត្តិ ទេវ ពោតិ

ន ឈ ហោតិ តថាគតោ បាម្មណាតិ ។ ភគវម្ពលកា

នៅ កន្លែង ម្ខាង ។ បើ ។ រួច ទៅ ភ័ក្ត្រ វេ សត៌ រួច

ឧបាសាយ រូបំ អភិវិស្ស វរំ ចំនុំ ឧប្បជ្ជតំ ទេវ

ហេតុ ១ ១ ហេតុ គឺជាគោល បរមរណតិ ។ ២ ។

(១៧១) តំ តី ម្ខាង ភីក្ខុវេ រូប ឆ្នាំ ៧

អង្គជំនុំជម្រះ វត្តមាន អង្គជំនុំជម្រះ ក្រសួង យុត្តិធម៌ វិបាកសាសនា

អប្ប. ធុ តំ អធុបាទាយ វិវំ ទិដ្ឋិ ឧច្ចុរដ្ឋយ្យ លេ

ហោតិ ៨ ៨ ហោតិ គឺជាគតោ បាឡាណាតិ ។ បោ

ហេតុ កន្លែង ។ យម្បង ទី២ ឬត មុត វិញ្ញាត

(១៧០) ក្រុងសាវ័ត្ថី ។ ខ្មោចភិក្ខុចំនុះខ្លាញ់ កាលបើមាន
អ្វីបង្អំ ព្រោះការស្រ័យអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបទិដ្ឋិកើតឡើង យ៉ាងនេះថា
សក្កបន្ទាប់គំពិសេចក្តីស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិន
មែន ។ ចតិត្រព្រះអង្គដឹងច្រើន ធម៌ចំនុះខ្លាញ់របស់យើងចំនុះខ្លាញ់
មានព្រះមានព្រះកាតព្វកិច្ច ។ បេ ។ ខ្មោចភិក្ខុចំនុះខ្លាញ់ កាលបើប្រ
មាន ព្រោះការស្រ័យផ្លូវប្រកាន់ផ្លូវប្រ ទើបទិដ្ឋិកើតឡើងយ៉ាងនេះ
ថា សក្កបន្ទាប់គំពិសេចក្តីស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀត
ក៏មិនមែន ។ បេ ។

(១៧១) ខ្នាលកិត្តបាំងឡាយ អ្នកបាំងឡាយសំខាល់សេចក្តីនោះ
ដូចម្តេច ច្រឡំនឹង ឫមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ បេះ ។ មាន
សភាពប្រែប្រួលទៅ បើមិនកាស្រ័យឱ្យរបស់នោះទេ កើតមានទង្គិកភាព
ឡើងយ៉ាងនេះថា សត្វចម្លាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន
មិនកើតទៀតក៏មិនមែនដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ របស់
ណា ដែលបុគ្គលបានឃើញ បានឮ បានកាល់គ្រូ បានដឹងច្បាស់

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ

បត្តិ បរិយេសិទ្ធំ អនុវិចារិទ្ធំ មណសា តិច្ឆិ ធិដ្ឋំ វា អធិដ្ឋំ
 វាតិ ។ អធិដ្ឋំ កន្ថោ ។ យំ បដាធិដ្ឋំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ
 វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្ថោ ។ យំ បដាធិដ្ឋំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ
 អមិ ទុក្ខំ តំ អនុបាធាយ ឯវំ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ជេយ្យ ទេវ
 ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ ។ នោ
 ហោតិ កន្ថោ ។ យតោ ច ទោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកស្ស
 ឥវេសុ ធសុ ហិទេសុ កាដ្ឋា បហីនា ហោតិ ទុក្ខោ-
 បិស្ស កាដ្ឋា បហីនា ហោតិ ទុក្ខសមុទយេបិស្ស កាដ្ឋា
 បហីនា ហោតិ ។ មេ ។ ធិយតោ សន្តោធិបកយនោតិ ។

សោតាចង្គិវត្តោ ចាបោ ។
 គង្គាសជយ្យករណំ ធិដ្ឋន្តិ^(១) ។

១ វាតិ ឯតំ មម សោ គង្គា តោ ច ទេ សិយា ធិដ្ឋំ កន្ថោតោ ហោតិ ឧបហរិវត្តេន ធិដ្ឋន្តិ ។
 សស្សតោ សោតោ ច អសស្សតោ ច គង្គា ច អគង្គា ច តំ វិវិ តំ សារីរ្ទំ ធិដ្ឋំ វិវិ
 ធិដ្ឋំ សារីរ្ទំ ច ហោតិ ធិដ្ឋនតោ បរម្មណាតិ ន ហោតិ តថាគតោ ... បរម្មណាតិ ទេវ
 ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ ធិដ្ឋំ ខុទ្ទកំ ទ. ម. បេត្តបេសុ អាគតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ

បាទដល់ បាទស្វរិក បាទភិបាណោរឿយៗដោយចិត្ត របស់នោះ
 ទៀង ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិន
 ទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ របស់ណាមិន
 ទៀង ជាទុក្ខ មានសកកាប្រែច្នៃលះទៅ ចើមិនកាស្រយូរទៅរបស់នោះទេ
 កើតមានទិដ្ឋិកើតទៀងយ៉ាងនេះថា សក្ខបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅកើត
 ទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ
 ព្រះអង្គ ។ ខ្លាចភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើអរិយសាវ័កលះបង់សេចក្តី
 សង្ស័យក្នុងខាងទាំង៦ នេះបានហើយ សេចក្តីសង្ស័យក្នុងទុក្ខ អរិយ-
 សាវ័កនោះ ក៏លះបង់បាន សេចក្តីសង្ស័យក្នុងហេតុជាទិដ្ឋិកើតទៀងនៃទុក្ខ
 អរិយសាវ័កនោះ ក៏លះបង់បាន ។ មេ ។ ជាបុគ្គលទៀង មានការ
 ក្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ។

ចប់ សោតាចង្គិវត្ត ទី ១ ។
 ចប់ ជយ្យករណំ ១៨ ។

ទិដ្ឋិសំយុត្តេ ទុតិយបេយ្យាលោ

(១៧២) សារត្ថិ ។ តតិស្មី នុ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ តតិ
 ឧបាទាយ តតិ អភិវិស្ស ឯវិ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ ន វាតា
 វាយន្តិ ន ធម្មោ សន្តន្តិ ន កត្តិវិយោ វិជាយន្តិ
 ន ធម្មិមសុវិយោ ឧទេន្តិ វា អចេន្តិ វា ឯសិកក្ខាយិដ្ឋិ-
 តាតិ ។ កកវម្ភលកា ឆោ កន្ត ធម្មា ។ មេ ។
 រូបេ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ រូបំ ឧបាទាយ រូបំ អភិវិស្ស
 ឯវិ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ ន វាតា វាយន្តិ ។ មេ ។ ឯសិ-
 កក្ខាយិដ្ឋិតាតិ ។ វេទនាយ សតិ ។ មេ ។ សញ្ញាយ
 សតិ ។ សង្ការេសុ សតិ ។ វិញ្ញាណោ សតិ វិញ្ញាណំ
 ឧបាទាយ វិញ្ញាណំ អភិវិស្ស ឯវិ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ ន
 វាតា វាយន្តិ ។ មេ ។ ឯសិកក្ខាយិដ្ឋិតាតិ ។

ទិដ្ឋិសំយុត្តេ បេយ្យាលៈ ទី ២

(១៧២) ក្រសិសាវត្ថិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមាន
 អ្វីហ្ន៎ ព្រោះវេកាស្រ័យអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបទិដ្ឋិតើកឡើងយ៉ាងនេះថា
 រូបំមិនបក់ វិកស្មីមិនហូរ ស្រីមានឥតមិនសម្រាលកូន ព្រះចន្ទ
 និងព្រះភាគ្យមិនទើបឡើងឬមិនលិចទៅ កាំងនៅនឹងថ្កល់ ដូចជាសសរ
 គោល ។ បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងនឹង មាន
 ព្រះមានព្រះភាគជាមូល ។ មេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានរូប
 ព្រោះវេកាស្រ័យរូប ប្រកាន់រូប ទើបទិដ្ឋិតើកឡើងយ៉ាងនេះថា រូបំ
 មិនបក់ ។ មេ ។ កាំងនៅនឹងថ្កល់ដូចជាសសរគោល ។ កាលបើមាន
 វេទនា ។ មេ ។ កាលបើមានសញ្ញា ។ កាលបើមានសង្ការទាំងឡាយ ។
 កាលបើមានវិញ្ញាណ ព្រោះវេកាស្រ័យវិញ្ញាណ ប្រកាន់វិញ្ញាណ ទើប
 ទិដ្ឋិតើកឡើងយ៉ាងនេះថា រូបំមិនបក់ ។ មេ ។ កាំងនៅនឹងថ្កល់ដូច
 ជាសសរគោល ។

[១៧៣] តំ ភី មញ្ញេ ភិក្ខុវេ វ្មបំ ឯទ្ធិំ វា អធិទ្ធិំ
 ភតិ ។ អធិទ្ធិំ កន្តោ ។ បេ ។ វិចារិណាមធម្មំ អបិ
 ទុំ តំ អនុចាធាយ ឯវំ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ ន វាតា វាយន្តិ
 ។ បេ ។ ឯសិក្ខាដ្ឋាយិដ្ឋិតាតិ ។ ហេ ហេតំ កន្តោ ។
 ភតិ ហេ ភិក្ខុវេ ទុក្ខោ សតិ ទុក្ខំ ឧចាធាយ ទុក្ខំ
 អភិចារិស្ស ឯវំ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ឈតិ ន វាតា វាយន្តិ ។ បេ ។
 ឯសិក្ខាដ្ឋាយិដ្ឋិតាតិ ។ វេទនា ។ បេ ។ សញ្ញា ។
 សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ ឯទ្ធិំ វា អធិទ្ធិំ ភតិ ។ អ-
 ធិទ្ធិំ កន្តោ ។ បេ ។ វិចារិណាមធម្មំ អបិ ទុំ តំ អនុ-
 ចាធាយ ឯវំ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ ន វាតា វាយន្តិ
 ។ បេ ។ ឯសិក្ខាដ្ឋាយិដ្ឋិតាតិ ។ ហេ ហេតំ កន្តោ ។

[១៧៣] ឯសិក្ខាដ្ឋាយិដ្ឋិតាតិ ។ ហេ ហេតំ កន្តោ ។

នោះដូចម្តេច ច្រើន ឬមិនច្រើន ។ មិនច្រើនទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា បើមិនកាស្រ័យដូចរូបសំនារទេ កើត្បា
 មានទិដ្ឋិកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ឡល់មិនបក់ ។ បេ ។ កំណត់នៅនឹងថ្កល់
 ដូចជាសសរភោគវេទនា ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ឯសិ-
 ក្ខាដ្ឋាយិដ្ឋិតាតិ ។ ហេ ហេតំ កន្តោ ។ ភតិ ហេ ភិក្ខុវេ ទុក្ខោ សតិ ទុក្ខំ ឧចាធាយ ទុក្ខំ
 អភិចារិស្ស ឯវំ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ឈតិ ន វាតា វាយន្តិ ។ បេ ។
 ឯសិក្ខាដ្ឋាយិដ្ឋិតាតិ ។ វេទនា ។ បេ ។ សញ្ញា ។
 សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ ឯទ្ធិំ វា អធិទ្ធិំ ភតិ ។ អ-
 ធិទ្ធិំ កន្តោ ។ បេ ។ វិចារិណាមធម្មំ អបិ ទុំ តំ អនុ-
 ចាធាយ ឯវំ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ ន វាតា វាយន្តិ
 ។ បេ ។ ឯសិក្ខាដ្ឋាយិដ្ឋិតាតិ ។ ហេ ហេតំ កន្តោ ។

ឥត ទោ ភិក្ខុវេ សតិ ធុត្ថំ ឧបាទាយ ធុត្ថំ
 អភិវិស្ស ឯវិ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ(*) ឧ វាតា វាយន្ត ឧ
 ឧដ្ឋា សន្តន្ត ឧ កត្តិវិយោ វិជាយន្ត ឧ ចន្ទមសុវិយា
 ឧទន្ត វា អបេន្ត វា ឯសិក្ខន្ធវិជ្ជតាតិ ។ (បុរិម-
 កម្មនាមិ ហិ អដ្ឋាស វេយ្យាករណាធិ វិជ្ជាភណ្ឌ) ។

[១៧២] សាវត្ថី ។ តត្រ ទោ ។ តត្ថិ ធុ ទោ
 ភិក្ខុវេ សតិ តត្ថិ ឧបាទាយ តត្ថិ អភិវិស្ស ឯវិ
 ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ ទេវ ហោតិ ឧ ឧ ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណាតិ ។ ភក្ខវិម្ពលកា ទោ កន្ត ឧដ្ឋា ។ មេ ។
 រូបេ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ រូបំ ឧបាទាយ រូបំ អភិវិស្ស
 ឯវិ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ ទេវ ហោតិ ឧ ឧ ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណាតិ ។ វេទនាយ សតិ ។ មេ ។ សញ្ញាយ
 សតិ ។ សង្ខារេសុ សតិ ។ វិញ្ញាណេ សតិ វិញ្ញាណំ
 ឧបាទាយ វិញ្ញាណំ អភិវិស្ស ឯវិ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ ទេវ
 ហោតិ ឧ ឧ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ ។

១ ឧ. ឧប្បជ្ជតិ ។

ខ្លួនភិក្ខុចាំនិទ្យាយ កាលបើមានទុក្ខ ព្រោះតែកាស្រ័យទុក្ខ ប្រកាន់
 ទុក្ខដូច្នេះឯង ទើបចង់ដឹងតើកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ខ្យល់មិនចក់ ទឹកស្អាតមិន
 ហូរ ស្រីមានភ័យមិនសម្រាលកូន ព្រះចន្ទនឹងព្រះភាគិញមិនរះឡើង
 ឬមិនលិចទៅ កាំងនៅនឹងថ្កល់ដូចជាសសរគោល ។ (ឯវេយ្យាករណ៍
 ដ៏ពិស្តារទាំង ៤៨ មានដំណើរដូចម្តង) ។

[១៧២] ក្រុនសាវត្ថី ។ កត្ថិវិទានឯង ។ ខ្លួនភិក្ខុចាំនិទ្យាយ
 កាលបើមានអ្វីហ្ន៎ ព្រោះតែកាស្រ័យអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបចង់ដឹងតើកើតឡើង
 យ៉ាងនេះថា សត្វចង្កាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិន
 កើតទៀតក៏មិនមែន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ចាំនិទ្យាយរបស់
 យើងន្ទុំ មានព្រះមោក្ខព្រះភាគជាមូល ។ មេ ។ ខ្លួនភិក្ខុចាំនិទ្យាយ
 កាលបើមានប្រ ព្រោះតែកាស្រ័យប្រ ប្រកាន់ប្រ ទើបចង់ដឹងតើកើតឡើង
 យ៉ាងនេះថា សត្វចង្កាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិន
 កើតទៀតក៏មិនមែន ។ កាលបើមានវេទនា ។ មេ ។ កាលបើមាន
 សញ្ញា ។ កាលបើមានសង្ខារចាំនិទ្យាយ ។ កាលបើមានវិញ្ញាណ
 ព្រោះតែកាស្រ័យវិញ្ញាណ ប្រកាន់វិញ្ញាណ ទើបចង់ដឹងតើកើតឡើងយ៉ាងនេះ
 ថា សត្វចង្កាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើត
 ទៀតក៏មិនមែន ។

[១៧៤] តំ ភិ មញ្ញាថ ភិក្ខុវេ វ្រមំ ធិត្ថំ វា អធិត្ថំ
 វាភិ ។ អធិត្ថំ កន្តោ ។ បេ ។ វិបវិណាមធម្មំ អបិ ទុ
 តំ អនុចាធាយ ឯវំ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ ទេវ ហោតិ ន ន
 ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណាតិ ។ ឆោ ហោតិ កន្តោ ។
 ឥតិ ទោ ភិក្ខុវេ ទុក្ខេ សតិ ទុក្ខំ ទុច្ចាធាយ ទុក្ខំ
 អភិធិវិស្ស ឯវំ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ឈតិ ទេវ ហោតិ ន ន
 ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណាតិ ។ វេទនា ។ បេ ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ ធិត្ថំ វា អធិត្ថំ វាភិ ។
 អធិត្ថំ កន្តោ ។ បេ ។ វិបវិណាមធម្មំ អបិ ទុ តំ អនុ-
 ចាធាយ ឯវំ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ ទេវ ហោតិ ន ន
 ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណាតិ ។ ឆោ ហោតិ កន្តោ ។
 ឥតិ ទោ ភិក្ខុវេ ទុក្ខេ សតិ ទុក្ខំ ទុច្ចាធាយ ទុក្ខំ
 អភិធិវិស្ស ឯវំ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ឈតិ ទេវ ហោតិ ន ន ហោតិ
 តថាគតោ បរម្មរណាតិ ។

[១៧៥] ម្នាលភិក្ខុចាំឯងឡាយ អ្នកចាំឯងឡាយសំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច ប្រ ទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា បើមិនគាស្រយទៅរបស់នោះទេ តើគួរ
 មានទិដ្ឋិកើតឡើងយ៉ាងនេះថា សត្វ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ កើត
 ទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ
 ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឯងឡាយ កាលបើមានទុក្ខ ព្រោះតែគាស្រយ
 ទុក្ខ ប្រកាន់ទុក្ខដូច្នេះឯង ទើបទិដ្ឋិកើតឡើងយ៉ាងនេះថា សត្វ បន្ទាប់
 អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ។
 វេទនា ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារចាំឯងឡាយ ។ វិញ្ញាណ ទៀងឬមិន
 ទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា
 បើមិនគាស្រយទៅរបស់នោះទេ តើគួរមានទិដ្ឋិកើតឡើង យ៉ាងនេះថា
 សត្វ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏
 មិនមែនដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឯងឡាយ
 កាលបើមានទុក្ខ ព្រោះតែគាស្រយទុក្ខ ប្រកាន់ទុក្ខដូច្នេះឯង ទើបទិដ្ឋិ
 កើតឡើងយ៉ាងនេះថា សត្វ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏
 មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ។

[១៧៦] សាវត្ថី ។ កិស្មី ឬ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ កី
 ឧបាធាយ កី អភិវេស្ស ឯវំ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ រូបំ អត្តា
 ហោតិ អរោគោ បរម្មណាតិ ។ កកវម្ភលកា ឆោ កន្ត្ត
 ធម្មា ។ ថេ ។ រូបេ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ រូបំ ឧបាធា-
 យ រូបំ អភិវេស្ស ឯវំ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ រូបំ អត្តា
 ហោតិ អរោគោ បរម្មណាតិ ។ វេទនាយ សតិ ។ ថេ ។
 សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ខារេសុ សតិ ។ វិញ្ញាណ
 សតិ វិញ្ញាណំ ឧបាធាយ វិញ្ញាណំ អភិវេស្ស ឯវំ ធិដ្ឋ
 ឧប្បជ្ជតិ រូបំ អត្តា ហោតិ អរោគោ បរម្មណាតិ ។

[១៧៦] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមាន
 ភ្នំញ៉ូ ព្រោះគាស្រ័យភ្នំ ប្រកាន់ភ្នំ ទើបទិដ្ឋិកើតឡើងយ៉ាងនេះថា
 ចក្ខុវត្ថុសេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួន នឹងមានរូប ទាំងមិនមានរោគ ។
 ចក្ខុព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងខ្ញុំ មានព្រះធានព្រះ
 ភាគជាមូល ។ ថេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានរូប ព្រោះ
 តែគាស្រ័យរូប ប្រកាន់រូប ទើបទិដ្ឋិកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ចក្ខុវត្ថុ
 សេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួន នឹងមានរូប ទាំងមិនមានរោគ ។ កាលបើ
 មានវេទនា ។ ថេ ។ កាលបើមានសញ្ញា ។ កាលបើមានសង្ខារទាំង-
 ឡាយ ។ កាលបើមានវិញ្ញាណ ព្រោះតែគាស្រ័យវិញ្ញាណ ប្រកាន់
 វិញ្ញាណ ទើបទិដ្ឋិកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ចក្ខុវត្ថុសេចក្តីស្លាប់ទៅ
 ខ្លួន នឹងមានរូប ទាំងមិនមានរោគ ។

[១៧៧] តំ កេ មញ្ញាជ ភិក្ខុវេ រូបំ និព្វំ វា អនិព្វំ
 វាតិ ។ អនិព្វំ កន្តោ ។ បេ ។ វិបវណាមជ្ជំ អបិ នុ តំ
 អនុបាធាយ ឯវំ និព្វំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ រូបំ អត្តា ហោតិ
 អរោតោ បរម្មណាតិ ។ នោ ហោតិ កន្តោ ។ ឥតិ ទោ
 ភិក្ខុវេ នុក្ខេ សតិ នុក្ខំ ឧបាធាយ នុក្ខំ អភិវិស្ស
 ឯវំ និព្វំ ឧប្បជ្ឈតិ រូបំ អត្តា ហោតិ អរោតោ បរម្មណា-
 តិ ។ វេទនា ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ
 និព្វំ វា អនិព្វំ វាតិ ។ អនិព្វំ កន្តោ ។ បេ ។ វិបវណាម-
 ជ្ជំ អបិ នុ តំ អនុបាធាយ ឯវំ និព្វំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ
 រូបំ អត្តា ហោតិ អរោតោ បរម្មណាតិ ។ នោ ហោតិ
 កន្តោ ។ ឥតិ ទោ ភិក្ខុវេ នុក្ខេ សតិ នុក្ខំ ឧបាធាយ
 នុក្ខំ អភិវិស្ស ឯវំ និព្វំ ឧប្បជ្ឈតិ រូបំ អត្តា ហោតិ
 អរោតោ បរម្មណាតិ ។

[១៧៧] ខ្មាលភិក្ខុចាំន្សាយ អ្នកចាំន្សាយសំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច រូបទៀត ឬមិនទៀត ។ មិនទៀតទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា បើមិនកាស្រ័យនូវរបស់នោះទេ កើត
 មានចំងើលកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ចង្កាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួន នឹង
 មានរូប ចាំន្សាយមានកេតវិញ្ញាណ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។
 ខ្មាលភិក្ខុចាំន្សាយ កាលបើមានទុក្ខ ព្រោះវេទនាស្រ័យទុក្ខ ប្រកាន់
 ទុក្ខដូច្នេះឯង ទើបចំងើលកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ចង្កាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ
 ខ្លួន នឹងមានរូប ចាំន្សាយមានកេត ។ វេទនា ។ បេ ។ សញ្ញា ។
 សង្ខារចាំន្សាយ ។ វិញ្ញាណ ទៀតឬមិនទៀត ។ មិនទៀតទេ ព្រះ
 អង្គ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា បើមិនកាស្រ័យនូវរបស់
 នោះទេ កើតមានចំងើលកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ចង្កាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់
 ទៅ ខ្លួន នឹងមានរូប ចាំន្សាយមានកេតវិញ្ញាណ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ
 ព្រះអង្គ ។ ខ្មាលភិក្ខុចាំន្សាយ កាលបើមានទុក្ខ ព្រោះវេទនាស្រ័យ
 ទុក្ខ ប្រកាន់ទុក្ខដូច្នេះឯង ទើបចំងើលកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ចង្កាប់អំពី
 សេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួន នឹងមានរូប ចាំន្សាយមានកេត ។

ទិដ្ឋិសំយុត្ត ទុតិយយោគលោ

(១៧៨) សាវត្ថី ។ តតិស្មី ទុ ចោ ភិក្ខុវេ សតិ តតិ
ឧបាសាយ តតិ អភិច្ឆេស្ស ឃរិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ អរូបិ
អត្តា ហោតិ អរោគោ បរម្មណាតិ (មេយ្យាលោ) ។

(១៧៩) សាវត្ថី ។ រូបិ ច អរូបិ ច អត្តា ហោតិ
អរោគោ បរម្មណាតិ ។

(១៨០) ទេវរូបិធារូបិ អត្តា ហោតិ អរោគោ
បរម្មណាតិ ។

(១៨១) ឯកទ្គសុទ្ធិ អត្តា ហោតិ អរោគោ
បរម្មណាតិ ។

(១៨២) ឯកទ្គទុក្ខិ អត្តា ហោតិ អរោគោ
បរម្មណាតិ ។

(១៨៣) សុទ្ធទុក្ខិ អត្តា ហោតិ អរោគោ
បរម្មណាតិ ។

ទិដ្ឋិសំយុត្ត មេយ្យាល ទី ២

(១៧៨) ក្រដសាវត្ថី ។ ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ កាលរាជមាន
អ្វីថ្នាំ ព្រោះតែតាស្រីយអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបទិដ្ឋិកើតឡើង យ៉ាងនេះ
ថា ចន្ទាបំភពិសេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួននឹងមិនមានរួច ចាំនិមនមានរោគ
(មេយ្យាល) ។

(១៧៩) ក្រដសាវត្ថី ។ ចន្ទាបំភពិសេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួន នឹង
មានរួចរះ មិនមានរួចរះ ចាំនិមនមានរោគ ។

(១៨០) ចន្ទាបំភពិសេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួន នឹងមានរួចក៏មិនមែន
មិនមានរួចក៏មិនមែន ចាំនិមនមានរោគ ។

(១៨១) ចន្ទាបំភពិសេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួន នឹងមានសុខក្នុងសុខ
ចាំនិមនមានរោគ ។

(១៨២) ចន្ទាបំភពិសេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួន នឹងមានសុខក្នុងសុខ
តែមិនមានរោគ ។

(១៨៣) ចន្ទាបំភពិសេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួន នឹងមានចាំនិមន
ចាំនិមន ចាំនិមនមានរោគ ។

[១៨២] អនុកូមសុទ្ធំ អត្តា ហោតិ អរោគោ
 បរម្មណាតិ ។ កកវិសុលតា ទោ កន្ត្ថ ធម្មា ។ បេ ។
 រូបេ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ រូបំ ឧបាធាយ រូបំ អភិធិ-
 វិស្ស ឯវិ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ អនុកូមសុទ្ធំ អត្តា ហោតិ
 អរោគោ បរម្មណាតិ ។ វេទនាយ សតិ ។ បេ ។
 សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ខារេសុ សតិ ។ វិញ្ញាណ សតិ
 វិញ្ញាណំ ឧបាធាយ វិញ្ញាណំ អភិធិវិស្ស ឯវិ ធិដ្ឋ
 ឧប្បជ្ជតិ អនុកូមសុទ្ធំ អត្តា ហោតិ អរោគោ បរម្ម-
 ណាតិ ។

[១៨៣] តំ កី មញ្ញជំ ភិក្ខុវេ រូបំ ធិដ្ឋំ វា អធិដ្ឋំ
 វាតិ ។ អធិដ្ឋំ កន្ត្ថ ។ បេ ។ វិបរិណាមធម្មំ អមិ ទុ
 តំ អនុបាធាយ ឯវិ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជេយ្យ អនុកូមសុទ្ធំ
 អត្តា ហោតិ អរោគោ បរម្មណាតិ ។ ទោ ហោតិ
 កន្ត្ថ ។ វាតិ ទោ ភិក្ខុវេ ទុក្ខេ សតិ ទុក្ខំ ឧបាធាយ
 ទុក្ខំ អភិធិវិស្ស ឯវិ ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ អនុកូមសុទ្ធំ
 អត្តា ហោតិ អរោគោ បរម្មណាតិ ។ វេទនា ។ បេ ។

[១៨៤] ចត្តាប្បវត្តិសេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួននឹងមិនទុក្ខ មិនសុខ
 ទាំងមិនមានរោគ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងខ្ញុំ
 មានព្រះមានព្រះកាគជាមូល ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 មានរូប ព្រោះវេទនាស្រ្តីយរូប ប្រកាន់រូប ទើបទិដ្ឋភាពកើតឡើង យ៉ាងនេះ
 ថា ចត្តាប្បវត្តិសេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួននឹងមិនទុក្ខ មិនសុខ ទាំងមិនមាន
 រោគ ។ កាលបើមានវេទនា ។ បេ ។ កាលបើមានសញ្ញា ។ កាល
 បើមានសង្ខារទាំងឡាយ ។ កាលបើមានវិញ្ញាណ ព្រោះវេទនាស្រ្តីយ
 វិញ្ញាណ ប្រកាន់វិញ្ញាណ ទើបទិដ្ឋភាពកើតឡើង យ៉ាងនេះថា ចត្តាប្បវត្តិ
 សេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួននឹងមិនទុក្ខ មិនសុខ ទាំងមិនមានរោគ ។

[១៨៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច ហ្មឡើង ឬមិនឡើង ។ មិនឡើងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា បើមិនកាស្រ្តីយរូបសំនោះទេ កើត
 មានទិដ្ឋភាពកើតឡើង យ៉ាងនេះថា ចត្តាប្បវត្តិសេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួននឹងមិន
 ទុក្ខ មិនសុខ ទាំងមិនមានរោគដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានទុក្ខ ព្រោះវេទនាស្រ្តីយទុក្ខ ប្រកាន់
 ទុក្ខដូច្នោះឯង ទើបទិដ្ឋភាពកើតឡើង យ៉ាងនេះថា ចត្តាប្បវត្តិសេចក្តីស្លាប់
 ទៅ ខ្លួននឹងមិនទុក្ខ មិនសុខ ទាំងមិនមានរោគ ។ វេទនា ។ បេ ។

សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណ ។ វិញ្ញាណ ។ អនិច្ចំ វាតិ ។
 អនិច្ចំ កន្ត្ថ ។ បេ ។ វិបវណាមធម្មំ អបិ ទុ តំ
 អនុបាធាយ ឯវំ ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ អនុក្កមសុចិ អត្តា
 ហោតិ អរោតោ ចរាឡាណតិ ។ ឆោ ហោតំ កន្ត្ថ ។
 ឥតិ ចោ កិក្ករេ សតិ ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ អនុក្កមសុចិ អត្តា
 អភិវិស្ស ឯវំ ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ អនុក្កមសុចិ អត្តា
 ហោតិ អរោតោ ចរាឡាណតិ(១)(ទុតិយបេយ្យាលោ) ។

[១៨៦] សាវត្ថី ។ តត្រ ចោ ។ កស្មី ។ ទុ
 ចោ កិក្ករេ សតិ កិ ឧបាធាយ កិ អភិវិស្ស
 ឯវំ ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ឯ វាតា វាយត្ថិ ឯ ឆដ្ឋា សទ្ធាត្ថិ

ឧទ្ទានំ

១ ឧ. គ. វាតំ ឯវំ ឧប សោ អត្តា ឯ ច បេ សិយា ឧត្តិ ករោតោ ហេតុយា
 ចហាទិដ្ឋេន អដ្ឋមំ សស្សតោ អសស្សតោ យវអត្តាឧត្តា ច វិច្ឆតិ តំ ដីវំ អត្តំ ដីវត្ថុ
 ឧបាធាយ ចត្តារោ វិច្ឆ អត្តា ហោតិ អរូចិ ច អត្តា ហោតិ វិច្ឆ ច អរូចិ ច អត្តា ហោតិ
 នៅ វិច្ឆ វិច្ឆ អត្តា ហោតិ ឯកឧស្មិ អត្តា ហោតិ ឯកឧស្មិ អត្តា ហោតិ សុរុត្តិ
 អត្តា ហោតិ អនុក្កមសុចិ អត្តា ហោតិ អរោតោ ចរាឡាណតិ ឯ បេ ធីសតិ សុត្តា
 ទុតិយាបេ ទេសិតា ។

សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណ ទៀងឬមិនទៀង ។ មិន
 ទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ចើមិន
 កាស្រ័យខ្លះរបស់នោះទេ កើតមានចំណិតក៏ឡើង យ៉ាងនេះថា បន្ទាប់
 អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួន នឹងមិនទុក្ខ មិនសុខ ទាំងមិនមានរោគ
 ដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 មានទុក្ខ ព្រោះតែកាស្រ័យទុក្ខ ប្រកាន់ទុក្ខដូច្នេះឯង ទើបចំណិតក៏ឡើង
 យ៉ាងនេះថា បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួន នឹងមិនទុក្ខ មិនសុខ
 ទាំងមិនមានរោគ (បេយ្យាល ទី ២) ។

[១៨៦] ក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ក្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានអ្វីហ្ន៎ ព្រោះតែកាស្រ័យអ្វី
 ប្រកាន់អ្វី ទើបចំណិតក៏ឡើងយ៉ាងនេះថា ខ្យល់មិនបក់ ទឹកស្អាតមិនហូរ

ន កក្កិច្ចិយោ វិជាយន្តិ ន ចន្ទិមសុវិយោ ឧទេន្តិ វា

អបេន្តិ វា ឯសិកដ្ឋាយិដ្ឋិតាតិ ។ ភពវិមូលកា ឆោ

ភន្តិ ធម្មា ។ បេ ។ រូបេ ចោ កំត្វាវេ សតិ រូបំ ឧបា-

ឆាយ រូបំ អភិវិស្ស ឯវិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ន វាតា

វាយន្តិ ។ បេ ។ ឯសិកដ្ឋាយិដ្ឋិតាតិ ។ វេទឆាយ

សតិ ។ បេ ។ សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ខារេសុ សតិ ។

វិញ្ញាណេ សតិ វិញ្ញាណំ ឧបាឆាយ វិញ្ញាណំ អភិវិស្ស

ឯវិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ន វាតា វាយន្តិ ។ បេ ។ ឯសិកដ្ឋា-

យិដ្ឋិតាតិ ។

ស្រីមានគតិមិនសម្រាលក្នុង ព្រះចន្ទ្រព្រះភាគិក្យមិនទេឡើង ឬមិនលិច

៧ កាំន៍នៅនឹងថ្កល់ដូចជាសសរគោល ។ ចតិត្រព្រះអង្គជ័យម្រើម

ធម៌ទាំងឡាយ របស់យើងខ្ញុំ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។

មូលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានរូប ព្រោះតែកាស្រ័យរូប ប្រការរូប

រឿបរឿងកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ឡល់មិនបក់ ។ បេ ។ កាំន៍នៅនឹងថ្កល់

ដូចជាសសរគោល ។ កាលបើមានវេទនា ។ បេ ។ កាលបើមាន

សញ្ញា ។ កាលបើមានសង្ខារទាំងឡាយ ។ កាលបើមានវិញ្ញាណ

ព្រោះតែកាស្រ័យវិញ្ញាណ ប្រការវិញ្ញាណ រឿបរឿងកើតឡើង យ៉ាង

នេះថា ឡល់មិនបក់ ។ បេ ។ កាំន៍នៅនឹងថ្កល់ដូចជាសសរគោល ។

(១៤៧) តំ តី មញ្ញ២ កិក្ខុវេ រូបំ ធិត្ថំ វា
 អធិត្ថំ វាតិ ។ អធិត្ថំ កន្ត្ថ ។ បេ ។ វិបវិណាម-
 ធម្មំ អបិ ទុ តំ អនុបាធាយ ឯវំ ធិត្ថំ ឧប្បន្នេយ្យ
 ឧ វាតា វាយន្តំ ។ បេ ។ ឯសិក្ខដ្ឋាយិដ្ឋតាតិ ។
 លោ ហេតំ កន្ត្ថ ។ ឥតិ ទោ កិក្ខុវេ យធិត្ថំ តំ
 ទុក្ខំ កស្មំ សតិ តទុបាធាយ ឯវំ ធិត្ថំ ឧប្បន្នតិ
 ឧ វាតា វាយន្តំ ឧ នដ្ឋោ សន្តន្តំ ឧ កត្តិចិយោ
 វិជាយន្តំ ឧ ចន្ទមសុវិយា ឧនន្តំ វា អបេន្តំ វា ឯសិ-
 ក្ខដ្ឋាយិដ្ឋតាតិ ។ វេននា ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារា
 វិញ្ញាណំ ធិត្ថំ វា អធិត្ថំ វាតិ ។ អធិត្ថំ កន្ត្ថ ។ បេ ។
 វិបវិណាមធម្មំ អបិ ទុ តំ អនុបាធាយ ឯវំ ធិត្ថំ
 ឧប្បន្នេយ្យ ឧ វាតា វាយន្តំ ។ បេ ។ ឯសិក្ខដ្ឋា-
 យិដ្ឋតាតិ ។ លោ ហេតំ កន្ត្ថ ។ ឥតិ ទោ កិក្ខុវេ

[១៤៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច ប្រឡើង ឬមិនឡើង ។ មិនឡើងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា បើមិនកាស្រ័យឲ្យរបស់នោះទេ កើតឬ
 មានទិដ្ឋិកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ឡល់មិនចក់ ។ បេ ។ តាំងនៅនឹងថ្កល់ដូច
 ជាសសរគោលវែងរេ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ របស់ណា មិនឡើង របស់នោះជាទុក្ខ កាលបើរបស់នោះ
 មាន ព្រោះតែកាស្រ័យរបស់នោះដូច្នោះឯង បើចិដ្ឋិកើតឡើងយ៉ាងនេះ
 ថា ឡល់មិនចក់ ស្តឹងមិនហូរ ស្រីមានគភ៌មិនសម្រាលកូន ព្រះចន្ទ
 ព្រះភាគីមិនឡើង ឬមិនកស្មន្តិកទៅ តាំងនៅនឹងថ្កល់ដូចជាសសរ
 គោល ។ វេននា ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណ
 ឡើង ឬមិនឡើង ។ មិនឡើងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រ-
 ែប្រួលជាធម្មតា បើមិនកាស្រ័យឲ្យរបស់នោះទេ កើតឬមានទិដ្ឋិកើតឡើង
 យ៉ាងនេះថា ឡល់មិនចក់ ។ បេ ។ តាំងនៅនឹងថ្កល់ដូចជាសសរ
 គោលវែងរេ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

យធនិច្ឆ័ត្តំ តំ ទុក្ខំ ភស្មំ សតិ ឥន្ទ្រាធានាយ ឯវំ និដ្ឋិ
ឧប្បជ្ឈតិ ។ បេ ។ ឯសិកាដ្ឋាយិដ្ឋិតាភិ ។

(ធម្មិសំ វិគ្គារេកត្វាធិ) ។

(១៨៨) សាវត្ថំ ។ កក្កស្មំ ទុក្ខោ កិក្ខុវេ សតិ
កំ ឧបាធាយ កំ អភិធម៌វិស្ស ឯវំ និដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ
អនុក្ខមសុទ្ធំ អត្តា ហោតិ អរោគោ បរម្មណាតិ ។
កកវិម្ពលកា ឆោ កន្តោ ធម្មា ។ បេ ។ រូបេ ឆោ កិក្ខុវេ
សតិ រូបំ ឧបាធាយ រូបំ អភិធម៌វិស្ស ឯវំ និដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ
អនុក្ខមសុទ្ធំ អត្តា ហោតិ អរោគោ បរម្មណាតិ ។
វេទនាយ សតិ ។ បេ ។ សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ខារេសុ
សតិ ។ វិញ្ញាណោ សតិ វិញ្ញាណំ ឧបាធាយ វិញ្ញាណំ
អភិធម៌វិស្ស ឯវំ និដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ អនុក្ខមសុទ្ធំ អត្តា
ហោតិ អរោគោ បរម្មណាតិ ។

បេសំណា មិនទៀង បេសំនោះ ជាទុក្ខ កាលបើបេសំនោះនោះ ព្រោះ
នៃកាស្រ័យបេសំនោះដូច្នេះឯង ទើបទិដ្ឋិតើកឡើង យ៉ាងនេះថា ។ បេ ។
តាំងនៅនឹងដួលដូចជាសសរគោល ។

(សូត្រចំនួន២២ ចណ្ឌិនគប្បវិទ្យាពិស្តារផងចុះ) ។

(១៨៨) ក្រុនសាវត្ថំ ។ ខ្នាលកិក្ខុចាំនិទ្យាយ កាលបើមានអ្វីហ្ន៎
ព្រោះនៃកាស្រ័យអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបទិដ្ឋិតើកឡើង យ៉ាងនេះថា ចន្ទាប់
អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួននឹងមិនទុក្ខ មិនសុខ ចាំនឹងមិនមានរោគ ។
ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ចាំនិទ្យាយបេសំយើងខ្ញុំ មានព្រះមានព្រះ
កាគជាមូល ។ បេ ។ ខ្នាលកិក្ខុចាំនិទ្យាយ កាលបើមានរូប ព្រោះនៃ
កាស្រ័យរូប ប្រកាន់រូប ទើបទិដ្ឋិតើកឡើង យ៉ាងនេះថា ចន្ទាប់អំពី
សេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួននឹងមិនទុក្ខ មិនសុខ ចាំនឹងមិនមានរោគ ។
កាលបើមានវេទនា ។ បេ ។ កាលបើមានសញ្ញា ។ កាលបើមាន
សង្ខារចាំនិទ្យាយ ។ កាលបើមានវិញ្ញាណ ព្រោះនៃកាស្រ័យវិញ្ញាណ
ប្រកាន់វិញ្ញាណ ទើបទិដ្ឋិតើកឡើង យ៉ាងនេះថា ចន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់
ទៅ ខ្លួននឹងមិនទុក្ខ មិនសុខ ចាំនឹងមិនមានរោគ ។

[១៨៨] តំ កេ មញ្ញ២ កិក្ខុវេ រូបំ និក្ខំ វា អនិច្ចំ
 វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្ត្ថេ ។ បេ ។ វិបរិណាមធម្មំ អបិ ទុ តំ
 អនុបាធាយ ឯវំ និដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈេយ្យ អនុត្តមសុទ្ធិ អត្តា
 ហោតិ អរោតោ បរម្មរណាតិ ។ យោ ហេតំ កន្ត្ថេ ។ ឥតិ
 ទោ កិក្ខុវេ យននិច្ចំ តំ ទុក្ខំ តស្មី សតិ តនុបាធាយ(១)
 ឯវំ និដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ អនុត្តមសុទ្ធិ អត្តា ហោតិ អរោតោ
 បរម្មរណាតិ ។ វេទនា ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។
 វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្ត្ថេ ។ បេ ។
 វិបរិណាមធម្មំ អបិ ទុ តំ អនុបាធាយ ឯវំ និដ្ឋិ ឧប្ប-
 ជ្ឈេយ្យ អនុត្តមសុទ្ធិ អត្តា ហោតិ អរោតោ បរម្មរណា-
 តិ ។ យោ ហេតំ កន្ត្ថេ ។ ឥតិ ទោ កិក្ខុវេ យននិច្ចំ តំ

១. ទ. តំ កិក្ខុវេ ។

[១៨៨] ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច ច្រឡំនឹង ឬមិនច្រឡំនឹង ។ មិនច្រឡំនឹងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។
 មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា បើមិនតាមស្រ័យនូវរបស់នោះទេ កើតនូវ
 មានទិដ្ឋិកើតឡើង យ៉ាងនេះថា បន្ទាប់ពីសេចក្តីស្តាប់ទៅ ខ្លួន នឹង
 មិនទុក្ខ មិនសុខ ទាំងមិនមានកេតវេទនា ។ មិនមែនដូច្នោះទេ
 ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណា មិនច្រឡំនឹង របស់នោះ
 ជាទុក្ខ ភាវបើមានរបស់នោះ ព្រោះតែតាមស្រ័យរបស់នោះ ដូច្នេះឯង
 កើតទិដ្ឋិកើតឡើង យ៉ាងនេះថា បន្ទាប់ពីសេចក្តីស្តាប់ទៅ ខ្លួន នឹង
 មិនទុក្ខ មិនសុខ ទាំងមិនមានកេត ។ វេទនា ។ បេ ។ សញ្ញា ។
 សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណច្រឡំនឹងឬមិនច្រឡំនឹង ។ មិនច្រឡំនឹងទេ ព្រះអង្គ
 ។ បេ ។ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា បើមិនតាមស្រ័យនូវរបស់នោះទេ
 កើតនូវមានទិដ្ឋិកើតឡើង យ៉ាងនេះថា បន្ទាប់ពីសេចក្តីស្តាប់ទៅ ខ្លួន
 នឹងមិនទុក្ខ មិនសុខ ទាំងមិនមានកេតវេទនា ។ មិនមែនដូច្នោះទេ
 ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណា មិនច្រឡំនឹង របស់នោះ

ទុក្ខំ ភស្មំ សតិ ឥទ្ធានាយ ឯវិ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ឈតិ អ-
ទុក្ខមសុទ្ធិ អត្តា ហោតិ អនេកោ ចរាមណាតិ (តតិយ-
បេយ្យាលោ^(១)) ។

(១៨០) សាវត្ថិ ។ កំស្មី ទុ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ
កំ ឧបាធាយ កំ អភិវិស្ស ឯវិ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ឈតិ
ន វាតា វាយន្តំ ន នដ្ឋោ សទ្ធាន្តំ ន កត្តិវិយោ
វិជាយន្តំ ន ចន្ទិមសុវិយា ទេនន្តំ វា អបេន្តំ វា
ឯសិកដ្ឋាយិដ្ឋិតាតិ ។ កកវិម្ពលកា ហោ កន្តំ ធម្មា
។ បេ ។ រូបេ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ រូបំ ឧបាធាយ
រូបំ អភិវិស្ស ឯវិ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ឈតិ ន វាតា វាយន្តំ
។ បេ ។ ឯសិកដ្ឋាយិដ្ឋិតាតិ ។ វេទនាយ សតិ ។ បេ ។
សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ការេសុ សតិ ។ វិញ្ញាណ
សតិ វិញ្ញាណំ ឧបាធាយ វិញ្ញាណំ អភិវិស្ស

១ ឧ. ធម្មសនិស្សន្ទា វិញ្ញាបន្ទា ។

ជាទុក្ខ កាលបើមានរបស់នោះ ព្រោះតែតាស្រ័យរបស់នោះ ដូច្នេះឯង
ទើបចង់កើតឡើង យ៉ាងនេះថា ចង្កាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួននឹងមិនទុក្ខ
មិនសុខ ទាំងមិនមានពេក ។ (បេយ្យាល ទី ៣) ។

(១៨០) ក្រុងសាវត្ថិ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានអ្វីប៉ុ-
ព្រោះតែតាស្រ័យអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបចង់កើតឡើង យ៉ាងនេះថា ខ្យល់មិន
បក់ ទឹកស្អីនឹងមិនហូរ ស្រីមានភក់មិនសម្រាលកូន ព្រះចន្ទ្រព្រះភាទិអ្វ
មិនឆេះឡើងឬមិនអស្តង្គិកទៅ តាំងនៅនឹងថ្កល់ ដូចជាសសរគោល ។
ចតិគ្រព្រះអង្គនឹងចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងន្ទំ មានព្រះមានព្រះ
កាគជាមូល ។ បេ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានរូប ព្រោះតែ
តាស្រ័យរូប ប្រកាន់រូប ទើបចង់កើតឡើង យ៉ាងនេះថា ខ្យល់មិនបក់
។ បេ ។ តាំងនៅនឹងថ្កល់ដូចជាសសរគោល ។ កាលបើមានវេទនា
។ បេ ។ កាលបើមានសញ្ញា ។ កាលបើមានសង្ការទាំងឡាយ ។
កាលបើមានវិញ្ញាណ ព្រោះតែតាស្រ័យវិញ្ញាណ ប្រកាន់វិញ្ញាណ

ឯវិ-និដ្ឋ ឧប្បជ្ឈតិ ធន វាតា វាយន្ត ។ បេ ។ ឯសិកាដ្ឋា-
យន្តិតាតិ ។

[១៨១] តំ កំ មញ្ញាថ កិត្យវេ រូបំ ធនំ វា អធិត្ថំ
វាតិ ។ អធិត្ថំ កន្ត ។ យំ បធាធនំ ធុត្ថំ វា តំ សុទ្ធំ
វាតិ ។ ធុត្ថំ កន្ត ។ យំ បធាធនំ ធុត្ថំ វិបរិណា-
មធម្មំ កាល្យ ទុ តំ សមធម្មស្សីតិ ឯតំ មម ឯសោ-
ហមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ឆោ ហេតំ កន្ត ។
វេននា ។ បេ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ ធនំ
វា អធិត្ថំ វាតិ ។ អធិត្ថំ កន្ត ។ យំ បធាធនំ ធុត្ថំ
វា តំ សុទ្ធំ វាតិ ។ ធុត្ថំ កន្ត ។ យំ បធាធនំ ធុត្ថំ
វិបរិណាមធម្មំ កាល្យ ទុ តំ សមធម្មស្សីតិ ឯតំ មម
ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ឆោ ហេតំ កន្ត ។

ទើបនិដ្ឋិតករ្យោនិយ៉ាងនេះថា រូបំ មិនចក់ ។ បេ ។ កាតិវេ វិនិច្ឆ័យ
ដូចជាសសរគាល ។

[១៨២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះ
ដូចម្តេច ច្រឡំឬមិនច្រឡំ ។ មិនច្រឡំទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា
មិនច្រឡំ របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា
មិនច្រឡំ ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញ
នូវរបស់នោះថា គុំរបស់អញ គុំជាអញ គុំជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នេះ
ដែរឬ ។ មិនគួរនឹងយល់ដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ វេទនា ។ បេ ។ សញ្ញា ។
សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណ ច្រឡំឬមិនច្រឡំ ។ មិនច្រឡំទេ ព្រះ
អង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនច្រឡំ របស់នោះ ជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ
ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនច្រឡំ ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា
គួរនឹងយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា គុំរបស់អញ គុំជាអញ គុំជា
ខ្លួនរបស់អញ ដូច្នេះដែរឬ ។ មិនគួរនឹងយល់ដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

[១៨២] គណ្ណតិបា ភិក្ខុវេ យំ កំព្វំ វុច្ចំ អតី-
 តាធាគតប្បត្តិឃ្លង្គំ អជ្ឈតំ វា ពហិន្ទា វា ឱន្យវិកំ
 វា សុទ្ធមំ វា ហិំ វា បណ្ឌិតំ វា យំ ទ្វេវ សន្តិកេ
 វា សព្វំ វុច្ចំ ធនំ មម ធម្មោបាសន្តំ ន មេសោ
 អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាភូតំ សឌ្ឍញ្ញាយ ធម្មតំ ។ យា
 កាចិ វេនោ ។ យា កាចិ សញ្ញា ។ យេ កេចិ
 សង្ខារ ។ យំ កំព្វំ វិញ្ញាណំ អតីតាធាគតប្បត្តិ-
 ឃ្លង្គំ អជ្ឈតំ វា ពហិន្ទា វា ឱន្យវិកំ វា សុទ្ធមំ វា
 ហិំ វា បណ្ឌិតំ វា យំ ទ្វេវ សន្តិកេ វា សព្វំ វិញ្ញាណំ
 ធនំ មម ធម្មោបាសន្តំ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ
 យថាភូតំ សឌ្ឍញ្ញាយ ធម្មតំ ។ ឯវំ ចស្សំ ។ ចេ ។
 ជាបរំ ឥត្តក្កាយាតិ បដិច្ចាតិ ។

[១៨២] ច្បាលកិក្ខុចាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងលោកនេះ
 ច្រណនីមួយ ជាអតីត អនាគត ចប្បប្បន្ន វាណក្ខត្តិ វាណក្រក្កត្តិ ព្រាត
 ព្រាតត្តិ ល្អិតត្តិ ថោកចាបត្តិ ឧត្តមត្តិ ច្រណវដែលមានក្នុងវិជ្ជាយត្តិ
 ក្នុងវិជិតត្តិ អ្នកចាំងឡាយ ត្រូវយល់តាមវិធីដោយប្រាជ្ញាដ៏ល្អ ឲ្យច្រ
 ចាំងអស់នូវយ៉ាងនេះថា នូវមិនមែនរបស់អញ នូវមិនមែនអញ នូវមិន
 មែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។ វេទនាណនីមួយ ។ សញ្ញាណនីមួយ ។
 សង្ខារចាំងឡាយណនីមួយ ។ វិញ្ញាណនីមួយ ជាអតីត អនាគត
 ចប្បប្បន្ន វាណក្ខត្តិ វាណក្រក្កត្តិ ព្រាតព្រាតត្តិ ល្អិតត្តិ ថោកចាបត្តិ
 ឧត្តមត្តិ វិញ្ញាណដែលមានក្នុងវិជ្ជាយត្តិ ក្នុងវិជិតត្តិ អ្នកចាំងឡាយ
 ត្រូវយល់តាមវិធីដោយប្រាជ្ញាដ៏ល្អ ឲ្យវិញ្ញាណចាំងអស់នូវ យ៉ាងនេះថា
 នូវមិនមែនរបស់អញ នូវមិនមែនអញ នូវមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។
 កាលបើអ្វីយសាវកឃើញយ៉ាងនេះ ។ ចេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មន្តការវា
 កំពុងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោត្តសកិច្ចនោះឡើយ មិនមានឡើយ ។

[១៨៣] សាវត្ថី ។ ឆៃស្មី ធុ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ ឆៃ
 ឧបាធាយ ឆៃ អភិធិវិស្ស ឃវី ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ អនុត្តម-
 សុទ្ធំ អត្តា ហោតិ អរោតោ ចរាជ្ជណាតិ ។ កតិវិម្ភល-
 កា ធា កន្ត្ត ធិម្មា ។ បេ ។ រូបេ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ
 រូបំ ឧបាធាយ រូបំ អភិធិវិស្ស ឃវី ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ
 អនុត្តមសុទ្ធំ អត្តា ហោតិ អរោតោ ចរាជ្ជណាតិ ។
 វេទនាយ សតិ ។ បេ ។ សញ្ញាយ សតិ ។ សង្ខារេសុ
 សតិ ។ វិញ្ញាណេ សតិ វិញ្ញាណំ ឧបាធាយ វិញ្ញាណំ
 អភិធិវិស្ស ឃវី ធិដ្ឋ ឧប្បជ្ជតិ អនុត្តមសុទ្ធំ អត្តា
 ហោតិ អរោតោ ចរាជ្ជណាតិ ។

[១៨៣] ក្រុងសាវត្ថី ។ បាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានអ្វីថ្នាំ
 ព្រោះតែកាស្រ័យអ្វី ប្រកាន់អ្វី ទើបចិញ្ចឹមភិក្ខុឡើង យ៉ាងនេះថា បន្ទាប់
 អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួន នឹងមិនទុក្ខ មិនសុខ ទាំងមិនមានរោគ ។
 ចព្វព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងព្រះអង្គ មានព្រះ
 មានព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។ បាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានរូប
 ព្រោះតែកាស្រ័យរូប ប្រកាន់រូប ទើបចិញ្ចឹមភិក្ខុឡើង យ៉ាងនេះថា
 បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួន នឹងមិនទុក្ខ មិនសុខ ទាំងមិនមាន
 រោគ ។ កាលបើមានវេទនា ។ បេ ។ កាលបើមានសញ្ញា ។ កាល
 បើមានសង្ខារទាំងឡាយ ។ កាលបើមានវិញ្ញាណ ព្រោះតែកាស្រ័យ
 វិញ្ញាណ ប្រកាន់វិញ្ញាណ ទើបចិញ្ចឹមភិក្ខុឡើង យ៉ាងនេះថា បន្ទាប់អំពី
 សេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួន នឹងមិនទុក្ខ មិនសុខ ទាំងមិនមានរោគ ។

(១៨៤) តំ ភេ មញ្ញាម កេតុវេ រូបំ ធិត្ថំ វា អធិត្ថំ
 វាតិ ។ អធិត្ថំ កន្តោ ។ យំ បធាធិត្ថំ ធុត្ថំ វា តំ សុទ្ធំ
 វាតិ ។ ធុត្ថំ កន្តោ ។ យំ បធាធិត្ថំ ធុត្ថំ វិបរិណាមធម្មំ
 កល្យំ ទុ តំ សមុបស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោហមស្សិ
 ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ឆោ ហេតំ កន្តោ ។ វេទនា ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ ធិត្ថំ វា អធិត្ថំ វាតិ ។
 អធិត្ថំ កន្តោ ។ យំ បធាធិត្ថំ ធុត្ថំ វា តំ សុទ្ធំ វាតិ ។
 ធុត្ថំ កន្តោ ។ យំ បធាធិត្ថំ ធុត្ថំ វិបរិណាមធម្មំ
 កល្យំ ទុ តំ សមុបស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោហមស្សិ
 ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ឆោ ហេតំ កន្តោ ។

(១៨៥) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំក្បាល អ្នកចាំក្បាល សំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច ច្រឡើងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះ
 របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។
 ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរនឹក
 យល់ឃើញនូវរបស់នោះថា គុះរបស់អញ គុះជាអញ គុះជាទូររបស់
 អញ ផ្ទុះឆ្នេះដែរឬ ។ មិនគួរនឹកយល់ដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ វេទនា
 ។ រូប ។ សញ្ញា ។ សង្ខារចាំក្បាល ។ វិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិន
 ទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។
 ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួល
 ជាធម្មតា គួរនឹកយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា គុះរបស់អញ គុះជាអញ
 គុះជាទូររបស់អញផ្ទុះឆ្នេះដែរឬ ។ មិនគួរនឹកយល់ដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

[១៩៨] ភស្តុតាង កិច្ចការ យំ កំពុង រូប អតីតា-
 នាគតប្បទុប្បន្ន អដ្ឋង្គំ វា ពហិទ្ធា វា ឱន្យាវតី វា
 សុខុមំ វា ហិមំ វា បណីតំ វា យំ ទ្វារ សន្តិកោ វា
 សព្វំ រូបំ ទេតំ មម ទេសោហមស្មំ ធន មេសោ អត្តា-
 តិ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋង្គំ ។ យា
 កាចំ វេទនា ។ យា កាចំ សញ្ញា ។ យេ កោចំ
 សង្ខារ ។ យំ កំពុង វិញ្ញាណំ អតីតានាគតប្បទុប្បន្ន
 អដ្ឋង្គំ វា ពហិទ្ធា វា ឱន្យាវតី វា សុខុមំ វា ហិមំ
 វា បណីតំ វា យំ ទ្វារ សន្តិកោ វា សព្វំ វិញ្ញា-
 ណំ ទេតំ មម ទេសោហមស្មំ ធន មេសោ អត្តាតិ
 ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋង្គំ ។ ឯវំ បស្សី
 កិច្ចការ សុតា អរិយស្មារតីកោ រូបស្មំ ចំ ចិត្តន្ទតិ

[១៩៩] ម្ចាស់កិច្ចទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងលោកនេះ
 ប្រឈានមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន រាងក្នុងក្តី រាងក្រៅក្តី
 គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី ប្រឈានដែលមានក្នុង
 ទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី អ្នកទាំងឡាយត្រូវយល់តាមពិតដោយប្រាថ្នាដ៏
 ល្អ ខ្ញុំប្រទានអស់ខ្លះ យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញ ខ្ញុំមិនមែន
 ជាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។ វេទនាលាភម្មិយ ។
 សញ្ញាលាភម្មិយ ។ សង្ខារទាំងឡាយលាភម្មិយ ។ វិញ្ញាណលាភម្មិយ
 ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន រាងក្នុងក្តី រាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោត
 ក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី វិញ្ញាណលាភម្មិយដែលមានក្នុងទីឆ្ងាយ
 ក្តី ក្នុងទីជិតក្តី អ្នកទាំងឡាយត្រូវយល់តាមពិតដោយប្រាថ្នាដ៏ល្អ ខ្ញុំ
 វិញ្ញាណទាំងអស់ខ្លះ យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញ ខ្ញុំមិនមែនជា
 អញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។ ម្ចាស់កិច្ចទាំងឡាយ អរិយ-
 សាវ័កអ្នកបរជីវ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ វេទនាឡើយលាយទាំងប្រផង

វេទនាយមិ ឯត្វិន្ទតិ សញ្ញាយមិ ឯត្វិន្ទតិ សង្ខារេសុមិ
 ឯត្វិន្ទតិ វិញ្ញាណស្មីមិ ឯត្វិន្ទតិ ឯត្វិន្ទ វិដ្ឋតិ វិណា
 វិមុត្តតិ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ។ ចីណា ជាតិ
 វុសតិ ព្រហ្មចរិយំ កកំ ករណីយំ ឆាបវិ ឥត្តត្តាយាតិ
 ធម្មាធាតីតិ ។ (បុរិមកមធំ អដ្ឋាស វេយ្យាករណា
 ទុតិយកមធំ ធម្មិសំ វិគ្គារេតព្វាធិ តតិយកមធំ ធម្មិសំ
 វិគ្គារេតព្វាធិ ធម្មត្ថកមធំ ធម្មិសំ វិគ្គារេតព្វាធិ) ។

ទិដ្ឋិសំយុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

នឿយណាយនីវរនាផង នឿយណាយនីវរសញ្ញាផង នឿយណាយ
 នីវរសង្ខារទាំងឡាយផង នឿយណាយនីវរវិញ្ញាណផង កាលបើនឿយ
 ណាយ ក៏ប្រាសចាកកម្រេក គ្រោះការប្រាសចាកកម្រេក ទើបចិត្តរួច
 ស្រឡះ កាលបើចិត្តផុតស្រឡះហើយ ញាណក៏កើតឡើងថា ចិត្តផុត
 ស្រឡះហើយ ។ អរិយសាវ័កនោះដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គ-
 ព្រហ្មចរិយៈភាវៈអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចភាវៈអញបានធ្វើ
 ស្រេចហើយ មគ្គភាវៈនាពិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត
 មិនមានឡើយ ។ (វេយ្យាករណ៍ទំព័រ ១៨ មានដំណើរដូចមុន សូត្រ ២៦
 បណ្ឌិតត្រូវសំដែងឲ្យពិស្តារដូចដំណើរទីពីរផងចុះ សូត្រ ២៦ បណ្ឌិតត្រូវ
 សំដែងឲ្យពិស្តារដូចដំណើរទីបី សូត្រ ២៦ បណ្ឌិតត្រូវសំដែងឲ្យពិស្តារ
 ដូចដំណើរទីបួន) ។

ចប់ ទិដ្ឋិសំយុត្តំ ។

ឧក្ខន្ធសំយុត្ត

[១៨៦] សាវត្ថុ ។ ចក្ខុ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ វិចរណា-
មិ អញ្ញាតាការី សោតំ អនិច្ចំ វិចរណាមិ អញ្ញាតាការី
យាធំ អនិច្ចំ វិចរណាមិ អញ្ញាតាការី ធិត្ថំ អនិច្ចំ វិ-
ចរណាមិ អញ្ញាតាការី កាយោ អនិច្ចំ វិចរណាមិ
អញ្ញាតាការី មនោ អនិច្ចំ វិចរណាមិ អញ្ញាតាការី ។
យោ ភិក្ខុវេ ឥមេ ធម្មេ ឯវំ សន្មហតិ អនិច្ចុតិ ។
អយំ វុច្ចតិ សទ្ធាទុសារី ឧក្ខន្ធា សម្មត្តិយាមិ
សប្បុរិសភូមិ ឧក្ខន្ធា វិភិវត្តោ បុព្វជន្មមិ អកាញោ តំ
កម្មំ កាតុំ យំ កម្មំ កាតុំ វិវិទំ វិ ភិវត្តនយោធំ
វិ ចិត្តិវិសយំ វិ ឧបបដ្ឋេយ្យ អកាញោ ។ ភាវ កាលំ
កាតុំ យាវ ឧ សោតាបត្តិវលំ សន្មិកាភេតិ ។
យស្ស ទោ ភិក្ខុវេ ឥមេ ធម្មា ឯវំ ចញ្ញាយ មត្ត-
សោ ធិដ្ឋានំ មមន្តំ ។ អយំ វុច្ចតិ ធម្មាទុសារី

ឧក្ខន្ធសំយុត្ត

[១៨៦] ក្រុងសាវត្ថុ ។ ខ្នាតកិត្តុតាំងឡាយ ភិក្ខុមិនទៀង
មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅជាប្រក្រតី ត្រចៀកមិនទៀង មាន
សេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅជាប្រក្រតី ច្រមុះមិនទៀង មានសេចក្តី
ប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅជាប្រក្រតី អណ្តាតមិនទៀង មានសេចក្តីប្រែ
ប្រួលទៅ ប្លែកទៅជាប្រក្រតី កាយមិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ
ប្លែកទៅជាប្រក្រតី ចិត្តមិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅជា
ប្រក្រតី ។ ខ្នាតកិត្តុតាំងឡាយ បុគ្គលណាដើរចុះចិត្តសិច្ចុរធម៌ទាំង
នេះយ៉ាងនេះ ។ បុគ្គលនេះហៅថា សទ្ធាទុសារី (អ្នកព្យាយាមញ្ជ័យ
ដោយសទ្ធា) ចុះសិបកាន់សម្មត្តិយាម ចុះសិបកាន់សប្បុរិសភូមិ
កន្លងបង្អស់បុព្វជន្មមិ ជាអ្នកលាងផ្ទៃអំពី ដែលធ្វើហើយទាំឱ្យទៅកើត
ក្នុងនរក ឬកំណើតសត្វតិរច្ឆាន ឬក៏ចិត្តវិស័យ ជាបុគ្គលទៀងទៀតមិនធ្វើ
មាណកាល ក្នុងពេលដែលមិនទាន់ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ខ្សែសោតាបត្តិវលេនៅ
ឡើយ ។ ខ្នាតកិត្តុតាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយបានក្រាស់ជីវិតធម៌ទាំងនេះ
ដោយប្រធានាវិទ្យាប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះ ។ បុគ្គលនេះ ហៅថា ធម្មាទុសារី

ឱក្កោន្តោ សម្មត្ថនិយាមី សម្មាសម្ពុទ្ធិមី ឱក្កោន្តោ វិនិវត្តោ
 បុគ្គលោកមី អកោតោ តំ កាម្មំ កាតុំ យំ កាម្មំ កាត្វា
 និរយំ វា តិវត្ថានិយោជី វា ចិន្តិវិសយំ វា ឧបបន្នេយ្យ
 អកោតោ វា តាវ កាលំ កាតុំ យាវ ទ សោតាបត្តិដលំ
 សច្ចិការោតិ ។ យោ ភិក្ខុវេ ឥមេ ធម្មេ ឯវិ ជាតាតិ
 ឯវិ បស្សតិ ។ អយំ វុទ្ធិតិ សោតាបន្នោ អវិនិច្ឆាត-
 ធម្មោ និយោតោ សម្មាសម្ពុទ្ធិមី ។

[១៧៩] សាវត្ថី ។ រូបា ភិក្ខុវេ អនិច្ចា វិបរិណា-
 មិទោ អញ្ញាតាការិទោ សទ្ធា អនិច្ចា វិបរិណាមិទោ
 អញ្ញាតាការិទោ កត្វា អនិច្ចា វិបរិណាមិទោ អញ្ញាតា-
 ការិទោ វសា អនិច្ចា វិបរិណាមិទោ អញ្ញាតាការិទោ
 ជាដ្ឋត្វា អនិច្ចា វិបរិណាមិទោ អញ្ញាតាការិទោ ធម្មា
 អនិច្ចា វិបរិណាមិទោ អញ្ញាតាការិទោ ។ យោ ភិក្ខុវេ
 ឥមេ ធម្មេ ឯវិ សទ្ធិបាតិ អនិមុត្តតិ ។ អយំ វុទ្ធិតិ

(អ្នកទូកយើងដោយធម៌គ្រូ) ចុះសិបកាន់សម្មត្ថនិយាម ចុះសិប
 កាន់សម្មាសម្ពុទ្ធិ កន្លងចង់ទូរ្យបុគ្គលកម្ម ជាអ្នកលែងធ្វើអំពើដែលធ្វើ
 ហើយនាំឱ្យទៅកើតក្នុងនរក ឬកំណើតសត្វតិរច្ឆាន ឬកំចិត្តិវិសយ ជា
 បុគ្គលទៀងទាត់មិនធ្វើអរណកាល ក្នុងពេលដែលមិនទាន់ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់
 ខ្លួនសោតាបត្តិដល់ទើយ ។ ខ្មាសភក្ត្រទាំងឡាយ បុគ្គលណាដឹង
 យ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ឮទម្រង់យ៉ាងនេះ ។ បុគ្គលនេះ ហៅថា
 សោតាបត្តិបុគ្គល មានសភាពមិនទាក់ទងទៅក្នុងអាយុ ជាបុគ្គលទៀង
 មានការគ្រាស់ដឹងច្រើនត្រូវទៅទាន់មុខ ។

[១៨០] ក្រុងសាវត្ថី ។ ខ្មាសភក្ត្រទាំងឡាយ ប្រមិនទៀង
 មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ឬក៏ទៅជាប្រក្រតី សំឡេងមិនទៀង មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ឬក៏ទៅជាប្រក្រតី ក្លិនមិនទៀង មានសេចក្តី
 ប្រែប្រួលទៅ ឬក៏ទៅជាប្រក្រតី សេចក្តីមិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួល
 ទៅ ឬក៏ទៅជាប្រក្រតី រោងផ្សះមិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ
 ឬក៏ទៅជាប្រក្រតី ធម្មាធម្មណ៍មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ
 ឬក៏ទៅជាប្រក្រតី ។ ខ្មាសភក្ត្រទាំងឡាយ បុគ្គលណា ធ្វើចុះចិត្ត
 សិប្បទម្រង់យ៉ាងនេះ យ៉ាងនេះ ។ បុគ្គលនេះ ហៅថា សទ្ធិបាតិ

សត្វាទុសារី ឱក្ខន្ធា សឌ្ពត្តនិយាមី សឌ្ពរិសក្ខមី
 ឱក្ខន្ធា វិនិវត្តោ បុព្វជ្ជនក្ខមី អភព្វោ តំ កាម្មំ កាតុំ
 យំ កាម្មំ កាត្វា និរយំ វា តិវច្ឆានយោនី វា មិត្តិវិសយំ
 វា ឧបបជ្ជេយ្យ អភព្វោ វា តាវ កាលំ កាតុំ យាវ ន
 សោតាបត្តិដលំ សច្ចិការោតិ ។ យស្ស ទោ ភិក្ខុវេ
 ឥមេ ធម្មា ឯវិ ចញ្ញាយ ឧត្តសោ និជ្ឈានំ មមន្តិ ។
 អយំ វុច្ចតិ ធម្មាទុសារី ឱក្ខន្ធា សឌ្ពត្តនិយាមី សឌ្ព-
 រិសក្ខមី ឱក្ខន្ធា វិនិវត្តោ បុព្វជ្ជនក្ខមី អភព្វោ តំ
 កាម្មំ កាតុំ យំ កាម្មំ កាត្វា និរយំ វា តិវច្ឆាន-
 យោនី វា មិត្តិវិសយំ វា ឧបបជ្ជេយ្យ អភព្វោ តាវ
 កាលំ កាតុំ យាវ ន សោតាបត្តិដលំ សច្ចិការោតិ ។
 យោ ភិក្ខុវេ ឥមេ ធម្មា ឯវិ ជាបាតិ ឯវិ ចស្សតិ ។
 អយំ វុច្ចតិ សោតាបត្តោ អវិចិត្រធម្មោ និយតោ
 សន្តានិច្ចកាយោតិ ។

បានចុះសិបកាន់សម្មគនិយាម ចុះសិបកាន់សប្បុរិសក្ខមី កន្លងបង្គំខ្ញុំ
 បុព្វជ្ជនក្ខមី ជាអ្នកលែងធ្វើអំពើដែលធ្វើហើយទាំងឡាយទៅកើតកងទុក ឬ
 កំណើតសត្វតិរច្ឆាន ឬក៏ចិត្តវិស័យ ជាបុគ្គលទៀងទាត់មិនធ្វើអាការៈ
 ក្នុងកាលដែលមិនទាន់ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ខ្ញុំសោតាបត្តិដល់នៅឡើយ ។
 គ្មានកិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយបានក្រាស់ជើងខ្ញុំធម៌ទាំងនេះ ដោយ
 ប្រមាណវន្តប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះ ។ បុគ្គលនេះហៅថា ធម្មាទុសារី បានចុះ
 សិបកាន់សម្មគនិយាម ចុះសិបកាន់សប្បុរិសក្ខមី កន្លងបង្គំខ្ញុំបុព្វជ្ជន-
 ក្ខមី ជាអ្នកលែងធ្វើអំពើដែលធ្វើហើយទាំងឡាយទៅកើតកងទុក ឬកំណើត
 សត្វតិរច្ឆាន ឬក៏ចិត្តវិស័យ ជាបុគ្គលទៀងទាត់មិនធ្វើអាការៈ ក្នុង
 កាលដែលមិនទាន់ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ខ្ញុំសោតាបត្តិដល់នៅឡើយ ។
 គ្មានកិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាជើងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ខ្ញុំធម៌
 ទាំងនេះ ។ បុគ្គលនេះ ហៅថា សោតាបត្តបុគ្គល មានសភាពមិនធ្លាក់
 ទៅក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មានការក្រាស់ជើងប្រព្រឹត្តទៅទាំងមុខ ។

[១៧៨] សាវត្ថី ។ ចក្កុវិញ្ញាណំ ភិក្ខុវេ អធិប្បវិបរិណាមិ អញ្ញាថាភារី ។ សោតវិញ្ញាណំ ។ បេ ។ យានវិញ្ញាណំ ។ ជីវ្ហវិញ្ញាណំ ។ កាយវិញ្ញាណំ ។ មនោវិញ្ញាណំ អធិប្បវិបរិណាមិ អញ្ញាថាភារី ។ យោ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ សច្ចិករោតិ ។ យស្ស ទោ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ សច្ចិករោតិ ។ យោ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ សម្ពោជិមរាយោតិ ។

[១៧៩] សាវត្ថី ។ ចក្កុសម្មស្សោ ភិក្ខុវេ អធិប្បវិបរិណាមិ អញ្ញាថាភារី សោតសម្មស្សោ ។ យានសម្មស្សោ ។ ជីវ្ហសម្មស្សោ ។ កាយសម្មស្សោ ។ មនោសម្មស្សោ អធិប្បវិបរិណាមិ អញ្ញាថាភារី ។ យោ ភិក្ខុវេ វេ ធម្មេ ឯវិ សន្តបាតិ អធិប្បវត្ថិ ។ អយំ វុត្ថុតិ សម្មាទុសារី ។ បេ ។ សម្ពោជិមរាយោតិ ។

[១៨០] ក្រុងសាវត្ថី ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កុវិញ្ញាណមិនខៀង មានសចក្កិប្រប្បលទៅ ច្រកទៅជាច្រកត្រី ។ សោតវិញ្ញាណ ។ បេ ។ យានវិញ្ញាណ ។ ជីវ្ហវិញ្ញាណ ។ កាយវិញ្ញាណ ។ មនោវិញ្ញាណ មិនខៀង មានសចក្កិប្រប្បលទៅ ច្រកទៅជាច្រកត្រី ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុត្តលណា ។ បេ ។ ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុត្តលណា ។ បេ ។ ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុត្តលណា ។ បេ ។ មានការក្រាស់ជើងប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ។

[១៨១] ក្រុងសាវត្ថី ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កុសម្មស្ស មិនខៀង មានសចក្កិប្រប្បលទៅ ច្រកទៅជាច្រកត្រី សោតសម្មស្ស ។ យានសម្មស្ស ។ ជីវ្ហសម្មស្ស ។ កាយសម្មស្ស ។ មនោសម្មស្ស មិនខៀង មានសចក្កិប្រប្បលទៅ ច្រកទៅជាច្រកត្រី ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុត្តលណា ជឿចុះចិត្តស្ងប់ ឱ្យធម៌ទាំងនេះយ៉ាងនេះ ។ ចុត្តលនេះ ហៅថា សទ្ធាទុសារី ។ បេ ។ មានការក្រាស់ជើងប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ។

[២០០] សាវត្ថី ។ ឧត្តសម្ពុត្តស្សជា វេទនា ភិក្ខុវេ
 អនិច្ចា វិបរិណាមី អញ្ញាជាភារី សោតសម្ពុត្តស្សជា វេទ-
 នា ។ យាឧសម្ពុត្តស្សជា វេទនា ។ ជីក្ខុសម្ពុត្តស្សជា
 វេទនា ។ កាយសម្ពុត្តស្សជា វេទនា ។ មនោសម្ពុត្តស្សជា
 វេទនា អនិច្ចា វិបរិណាមី អញ្ញាជាភារី ។ យោ ភិក្ខុវេ
 ឥមេ ធម្មេ ឯវំ សន្តហតិ អនិម្ពុត្តិ ។ អយំ វុត្តតិ
 សទ្ធានុសារី ។ បេ ។ សម្ពោធិបរាយនោតិ ។

[២០១] សាវត្ថី ។ រូបសញ្ញា ភិក្ខុវេ អនិច្ចា វិបរិ-
 ណាមី អញ្ញាជាភារី ។ សន្តសញ្ញា ។ កទ្ធសញ្ញា ។
 រសសញ្ញា ។ ដោជ្ជសញ្ញា ។ ធម្មសញ្ញា អនិច្ចា
 វិបរិណាមី អញ្ញាជាភារី ។ យោ ភិក្ខុវេ ឥមេ ធម្មេ
 ឯវំ សន្តហតិ អនិម្ពុត្តិ ។ អយំ វុត្តតិ សទ្ធានុសារី
 ។ បេ ។ សម្ពោធិបរាយនោតិ ។

[២០២] ក្រុងសាវត្ថី ។ ខ្នាតភិក្ខុទាំងឡាយ ឧត្តសម្ពុត្ត-
 ជាវេទនា មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅជាប្រក្រតី
 សោតសម្ពុត្តជាវេទនា ។ យាឧសម្ពុត្តជាវេទនា ។ ជីក្ខុសម្ពុត្ត-
 ជាវេទនា ។ កាយសម្ពុត្តជាវេទនា ។ មនោសម្ពុត្តជាវេទនា មិន
 ទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅជាប្រក្រតី ។ ខ្នាតភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុគ្គលណា ធ្វើចុះចិត្តស៊ប់ទូលំទូលាយនេះយ៉ាងនេះ ។ បុគ្គល
 នេះ ហៅថា សទ្ធានុសារី ។ បេ ។ ទីនិទានគ្រាន់ដឹងទៅទាំងមុខ ។

[២០៣] ក្រុងសាវត្ថី ។ ខ្នាតភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសំគាល់ក្នុង
 ប្រមិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅជាប្រក្រតី ។ សេចក្តី
 សំគាល់ក្នុងសំឡេង ។ សេចក្តីសំគាល់ក្នុងភ្លឺ ។ សេចក្តីសំគាល់ក្នុង
 សេ ។ សេចក្តីសំគាល់ក្នុងដោជ្ជៈ ។ សេចក្តីសំគាល់ក្នុងធម្មារម្មណ៍
 មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅជាប្រក្រតី ។ ខ្នាតភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលណា ធ្វើចុះចិត្តស៊ប់ទូលំទូលាយនេះយ៉ាងនេះ ។ បុគ្គល
 នេះ ហៅថា សទ្ធានុសារី ។ បេ ។ ទីនិទានគ្រាន់ដឹងទៅទាំងមុខ ។

(៦០២) សាវត្ថី ។ រូបសញ្ញាភាវី ភិក្ខុវេ អធិត្ថា
វិបរិណាមី អញ្ញាភាវី ។ សន្តសញ្ញា ។ កន្ទ-
សញ្ញា ។ រសសញ្ញា ។ ដោដ្ឋង្គសញ្ញា-
នា ធម្មសញ្ញា អធិត្ថា វិបរិណាមី អញ្ញាភាវី ។
យោ ភិក្ខុវេ ឥមេ ធម្មេ ឯវិ សន្តហតិ អធិមុត្តតិ ។
អយំ វុត្តតិ សទ្ធានុសារី ។ បេ ។ សម្ពោជិយាយោតិ ។

(៦០៣) សាវត្ថី ។ រូបតណ្ហា ភិក្ខុវេ អធិត្ថា វិប-
រិណាមី អញ្ញាភាវី ។ សន្តតណ្ហា ។ កន្ទតណ្ហា ។
រសតណ្ហា ។ ដោដ្ឋង្គតណ្ហា ។ ធម្មតណ្ហា អធិត្ថា
វិបរិណាមី អញ្ញាភាវី ។ យោ ភិក្ខុវេ ឥមេ ធម្មេ ឯវិ
សន្តហតិ អធិមុត្តតិ ។ អយំ វុត្តតិ សទ្ធានុសារី
។ បេ ។ សម្ពោជិយាយោតិ ។

(៦០៤) ក្រងសាវត្ថី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប៉ុនប៉ង
ក្នុងប្រមាណទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅជាច្រើន ។ សេច-
ក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងសំឡេង ។ សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងក្លិន ។ សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុង
រស ។ សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងដោដ្ឋង្គ ។ សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងធម្មាម្មណ៍
ទាំងទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅជាច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលណា ធ្វើបុរិសិកម្មចម្លែងចម្លាស់នេះ ។ បុគ្គល
នេះ ហៅថា សទ្ធានុសារី ។ បេ ។ នឹងបានព្រាស់ដឹងទៅទាំងមុខ ។

(៦០៥) ក្រងសាវត្ថី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រាថ្នា
ក្នុងប្រមាណទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅជាច្រើន ។ សេច-
ក្តីប្រាថ្នាក្នុងសំឡេង ។ សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងក្លិន ។ សេចក្តីប្រាថ្នា
ក្នុងរស ។ សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងដោដ្ឋង្គ ។ សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុង
ធម្មាម្មណ៍ទាំងទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅជាច្រើន ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណា ធ្វើបុរិសិកម្មចម្លែងចម្លាស់នេះ ។
បុគ្គលនេះហៅថា សទ្ធានុសារី ។ បេ ។ នឹងបានព្រាស់ដឹងទៅទាំងមុខ ។

(២០៤) សាវត្ថី ។ បឋវធាតុ ភិក្ខុវេ អធិត្ថា
 វិបរិណាមី អញ្ញថាភារី ។ អាចោធាតុ ។ តេជោធាតុ ។
 វាយោធាតុ ។ អាកាសធាតុ ។ វិញ្ញាណធាតុ អធិត្ថា
 វិបរិណាមី អញ្ញថាភារី ។ យោ ភិក្ខុវេ ឥមេ ធម្មេ ឯវិ
 សន្នហតិ អធិមុត្តិ ។ អយំ វុត្តិ សទ្ធាទុសារី ។ បេ ។
 សម្ពោធិបរាយោតិ ។

(២០៥) សាវត្ថី ។ ភូមិ ភិក្ខុវេ អធិត្ថំ វិបរិណាមី
 អញ្ញថាភារី វេទនា អធិត្ថា វិបរិណាមី អញ្ញថាភារី ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារ អធិត្ថា វិបរិណាមីនោ អញ្ញថាភា-
 រិយោ វិញ្ញាណំ អធិត្ថំ វិបរិណាមី អញ្ញថាភារី ។ យោ
 ភិក្ខុវេ ឥមេ ធម្មេ ឯវិ សន្នហតិ អធិមុត្តិ ។ អយំ វុត្តិ

(២០៤) ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធាតុដ៏មិនទៀង
 មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ឬក៏ទៅជាប្រក្រតី ។ ធាតុទឹក ។ ធាតុ
 ភ្លើង ។ ធាតុខ្យល់ ។ ធាតុអាកាស ។ វិញ្ញាណធាតុមិនទៀង មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ឬក៏ទៅជាប្រក្រតី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលណា ជឿចុះចិត្តស៊ប់ឲ្យធម៌ទាំងនេះ យ៉ាងនេះ ។ បុគ្គលនេះ
 ហៅថា សទ្ធាទុសារី ។ បេ ។ ទំងន់បានក្រាស់ដឹងទៅទាំងមុខ ។

(២០៥) ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រមិនទៀង មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ឬក៏ទៅជាប្រក្រតី វេទនាមិនទៀង មានសេចក្តី
 ប្រែប្រួលទៅ ឬក៏ទៅជាប្រក្រតី ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយមិន
 ទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ឬក៏ទៅជាប្រក្រតី ។ វិញ្ញាណមិនទៀង
 មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅ ឬក៏ទៅជាប្រក្រតី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលណា ជឿចុះចិត្តស៊ប់ឲ្យធម៌ទាំងនេះយ៉ាងនេះ ។ បុគ្គលនេះហៅថា

សម្មាសុភារិ ឱក្កុតោ សម្មត្ថនិយាមិ សច្ចុវិបក្ខបិ
 ឱក្កុតោ វិវិវត្តោ បុព្វជ្ឈនក្ខមី អកញ្ចោ តំ កាម្មំ កាតុំ យំ
 កាម្មំ កាត្វា និវយំ វា តិវច្ឆានយោជិ វា បិត្តិវិសយំ វា
 ឧបបជ្ឈេយ្យ អកញ្ចោ វ តាវ កាលំ កាតុំ យាវ ន
 សោតាបត្តិដលី សច្ចិកាកោតិ ។ យស្ស ទោ ភិក្ខុវេ
 ឥមេ ធម្មា ឯវំ បញ្ញាយ មត្តសោ និជ្ឈានំ ទមន្តិ ។
 អយំ វុត្ថតិ ធម្មាសុភារិ ឱក្កុតោ សម្មត្ថនិយាមិ សច្ចុ-
 វិសក្ខមី ឱក្កុតោ វិវិវត្តោ បុព្វជ្ឈនក្ខមី អកញ្ចោ តំ
 កាម្មំ កាតុំ យំ កាម្មំ កាត្វា និវយំ វា តិវច្ឆានយោជិ
 វា បិត្តិវិសយំ វា ឧបបជ្ឈេយ្យ អកញ្ចោ វ តាវ កាលំ
 កាតុំ យាវ ន សោតាបត្តិដលី សច្ចិកាកោតិ ។

សម្មាសុភារិ បានចុះសិបកាន់សម្មត្ថនិយាម ចុះសិបកាន់សច្ចុវិសក្ខមិ
 កន្លងបង្អែកបុព្វជ្ឈនក្ខមិ ជាអ្នកលែងធ្វើអំពើ ដែលធ្វើហើយនាំឱ្យទៅកើត
 ក្នុងនរក ឬកំណើតសត្វតិរច្ឆាន ឬកំបិតវិស័យ ជាបុគ្គលទៀងទាត់មិនធ្វើ
 មរណកាល ក្នុងពេលដែលមិនទាន់បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ឱ្យសោតា-
 បត្តិដល ។ ម្ចាស់កំពុងឡាយ អរណាមួយគ្រាស់ដឹងធម៌ទាំងនេះ
 ដោយប្រមាណនៃប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះ ។ បុគ្គលនេះ ហៅថា ធម្មាសុភារិ
 បានចុះសិបកាន់សម្មត្ថនិយាម ចុះសិបកាន់សច្ចុវិសក្ខមិ កន្លងបង្អែក
 បុព្វជ្ឈនក្ខមិ ជាអ្នកលែងធ្វើអំពើដែលធ្វើហើយនាំឱ្យទៅកើតក្នុងនរក ឬ
 កំណើតសត្វតិរច្ឆាន ឬកំបិតវិស័យ ជាបុគ្គលទៀងទាត់មិនធ្វើមរណ-
 កាល ក្នុងពេលដែលមិនទាន់បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ឱ្យសោតាបត្តិដល ។

ឡេខសំយុង្គ

យោ កិត្តុវេ ឥមេ ធម្មេ ឯវិ បដាទាតិ ឯវិ ចស្សតិ ។
អយំ វុច្ចតិ សោតិបញ្ញោ អវិទិតាធម្មោ ធិយតោ
សម្មោធិបរាយនោតិ ។

ឡេខសំយុង្គ ។

តស្សប្បទានំ

ចក្កុ វុច្ចតិ វិញ្ញាណំ
ជស្សោ ច វេទនាយ ច
សញ្ញា ច ចេតនា តណ្ហា
ធាតុ ទទ្ធលោ តេ ធនាតិ ។

ឡេខសំយុង្គ

ខាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណា ស្គាល់ច្បាស់យ៉ាងនេះ ឃើញច្បាស់
យ៉ាងនេះ ឮដូចម៉េចនេះ ។ បុគ្គលនេះ ហៅថា សោតាបទ្ធិបុគ្គល
មានសភាពមិនធ្លាក់ទៅកាន់អបាយភូមិ ជាបុគ្គលទៀង មិនបានគ្រាន់
ដឹងទៅភាគមួយ ។

ចចំ ឡេខសំយុង្គ ។

ទុក្ខាននៃទុក្ខសំយុង្គនោះ គឺ

និយាយអំពី ចក្កុ ១ វុច្ច ១ វិញ្ញាណ ១ ជស្សៈ ១ វេទនា ១
សញ្ញា ១ ចេតនា ១ តណ្ហា ១ ធាតុ ១ ទទ្ធលោ ១ ត្រូវ
ជា ១០ ។

ឧប្បទសំយុត្តំ

(២០៦) សាវត្ថី ។ យោ ភិក្ខុវេ ធម្មស្ស ឧប្បាធា
មិត្តំ អភិធម្មត្ថំ ចាតុកាវេ ធុត្តស្សសោ ឧប្បាធា
រោគាទំ មិត្តំ ជនាមាស្ស ចាតុកាវេ យោ សោតស្ស
ឧប្បាធា មិត្តំ ។ បេ ។ យោ យាធស្ស ឧប្បាធា
មិត្តំ ។ យោ ជិក្ខុយ ឧប្បាធា មិត្តំ ។ យោ កាយស្ស
ឧប្បាធា មិត្តំ ។ យោ មាធស្ស ឧប្បាធា មិត្តំ អភិ-
ធម្មត្ថំ ចាតុកាវេ ធុត្តស្សសោ ឧប្បាធា រោគាទំ មិត្តំ
ជនាមាស្ស ចាតុកាវេ ។

(២០៧) យោ ធម្ម ភិក្ខុវេ ធម្មស្ស និរោធា វុចស-
មោ អត្ថន្តមោ ធុត្តស្សសោ និរោធា រោគាទំ វុចស-
មោ ជនាមាស្ស អត្ថន្តមោ ។ យោ សោតស្ស

ឧប្បទសំយុត្តំ

(២០៦) ក្រុងសាវត្ថី ។ ខាលភិក្ខុព័ន្ធម្យាយ ការកើតឡើង
ការតាំងនៅ ការវិលត្រឡប់ ការមានប្រាកដណា នៃចក្ខុ គឺជា
កើតឡើងនៃចក្ខុ ជាការតាំងនៅនៃរោគ ជាការមានប្រាកដនៃផលនិង
មរណៈ ការកើតឡើង ការតាំងនៅណា នៃសាគៈ ឬ បេ ។ ការកើត
ឡើង ការតាំងនៅណា នៃយាមៈ ។ ការកើតឡើង ការតាំងនៅណា
នៃជិក្ខុ ។ ការកើតឡើង ការតាំងនៅណា នៃកាយ ។ ការកើតឡើង
ការតាំងនៅ ការវិលត្រឡប់ ការមានប្រាកដណា នៃចក្ខុ គឺជា
កើតឡើងនៃចក្ខុ ជាការតាំងនៅនៃរោគ ជាការមានប្រាកដនៃផលនិង
មរណៈ ។

(២០៧) ខាលភិក្ខុព័ន្ធម្យាយ មួយទៀត ការរលត់ ការ
ស្ងប់រង ការអស់ណា នៃចក្ខុ គឺជាការរលត់នៃចក្ខុ ជាការ
ស្ងប់រងនៃរោគ ជាការអស់នៃផលនិងមរណៈ ។ ការរលត់ណា

ប្បទេសយុត្តិ

និរោធា ។ មេ ។ យោ យោធស្ស និរោធា ។ យោ
ជិត្តិយ និរោធា ។ យោ កាយស្ស និរោធា ។ យោ
មធស្ស និរោធា វ្រូបសមោ អន្ធក្កមោ ធុត្តស្សសោ
និរោធា រោគាទំ វ្រូបសមោ ជរាមរណស្ស អន្ធក្កមោតិ ។

(២០៨) សាវត្ថី ។ យោ កិក្ខុវេ វ្រូបាទំ ឧច្ឆរោ មិគិ
អភិធម្មត្ថំ ចាតុការោ ធុត្តស្សសោ ឧច្ឆរោ រោគាទំ
មិគិ ជរាមរណស្ស ចាតុការោ ។ យោ សន្នាទំ ។ យោ
កន្ធាទំ ។ យោ វសាទំ ។ យោ ដោដ្ឋក្កាទំ ។ យោ
ធម្មាទំ ឧច្ឆរោ មិគិ អភិធម្មត្ថំ ចាតុការោ ធុត្តស្ស-
សោ ឧច្ឆរោ រោគាទំ មិគិ ជរាមរណស្ស ចាតុ-
ការោ ។

ប្បទេសយុត្តិ

នៃសោគៈ ។ មេ ។ ការលតំណា នៃឃាខៈ ។ ការលតំណា នៃ
ដំក្ក ។ ការលតំណា នៃកាយ ។ ការលតំ ការស្ទូបរម្ងាប់ ការអស់
ណា នៃចិត្ត ខ្ញុំ ជាការលតំនៃទុក្ខ ជាការស្ទូបរម្ងាប់នៃរោគ ជាការ
អស់នៃជរាមិទិមរណៈ ។

(២០៨) ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្នាលភិក្ខុពុទ្ធាចារ្យ ការកើតឡើង
ការតាំងនៅ ការវិលត្រឡប់ ការមានប្រាកដ ណា នៃរូប ខ្ញុំ ជា
ការកើតឡើងនៃទុក្ខ ជាការតាំងនៅនៃរោគ ជាការមានប្រាកដនៃជរាមិទិ
មរណៈ ។ នៃសំឡេង ។ នៃក្លិន ។ នៃរស ។ នៃដេញព្វៈ ។
ការកើតឡើង ការតាំងនៅ ការវិលត្រឡប់ ការមានប្រាកដ ណា
នៃធម្មាច្ចុណ្ឌ ខ្ញុំ ជាការកើតឡើងនៃទុក្ខ ជាការតាំងនៅនៃរោគ ជា
ការមានប្រាកដនៃជរាមិទិមរណៈ ។

[២០៨] យោ ច ទោ ភិក្ខុវេ វុតានំ ធិរោតោ វុច-
 សមោ អនុត្តមោ ធិត្តស្សសោ ធិរោតោ រោតានំ វុច-
 សមោ ជនមរណស្ស អនុត្តមោ ។ យោ សធានំ ។
 យោ កធានំ ។ យោ រសានំ ។ យោ ដោដ្ឋត្វានំ ។
 យោ ធម្មានំ ធិរោតោ វុចសមោ អនុត្តមោ ធិត្ត-
 ស្សសោ ធិរោតោ រោតានំ វុចសមោ ជនមរណស្ស
 អនុត្តមោតិ ។

[២០៩] សាវត្ថី ។ យោ ភិក្ខុវេ ធម្មវិញ្ញាណស្ស
 ឧច្ចរោតោ មិត្តំ ។ បេ ។ ជនមរណស្ស ចាតុការោ ។ បេ ។
 យោ មនោវិញ្ញាណស្ស ឧច្ចរោតោ មិត្តំ ។ បេ ។ ជនម-
 រណស្ស ចាតុការោ ។

[២១០] យោ ច ទោ ភិក្ខុវេ ធម្មវិញ្ញាណស្ស ធិ-
 រោតោ ។ បេ ។ ជនមរណស្ស អនុត្តមោ យោ មនោ-
 វិញ្ញាណស្ស ធិរោតោ ។ បេ ។ ជនមរណស្ស អនុត្ត-
 មោតិ ។

[២០៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញ្ញៀត ការលេង ការ
 ស្ងប់ស្ងៀម ការអស់ ណា ខែបេ ខ្ញុំ ជាការលេងខែទុក្ខ ជាការស្ងប់
 រម្ងាប់ខែរោគ ជាការអស់ខែជនមរណៈ ។ ខែសំឡេង ។ ខែ
 ក្លិន ។ ខែរស ។ ខែដោដ្ឋត្វៈ ។ ការលេង ការស្ងប់រម្ងាប់ ការអស់
 ណា ខែធម្មាចារ្យ ខ្ញុំ ជាការលេងខែទុក្ខ ជាការស្ងប់រម្ងាប់ខែរោគ
 ជាការអស់ខែជនមរណៈ ។

[២០៩] គ្រងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការភើតឡើង
 ការតាំងនៅ ណា ខែចក្ខុវិញ្ញាណ ។ បេ ។ ជាការមានប្រាកដខែជនមរណៈ
 ។ បេ ។ ការភើតឡើង ការតាំងនៅ ណា ខែមនោវិញ្ញាណ
 ។ បេ ។ ជាការមានប្រាកដខែជនមរណៈ ។

[២១០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញ្ញៀត ការលេងណា
 ខែចក្ខុវិញ្ញាណ ។ បេ ។ ជាការអស់ខែជនមរណៈ ការលេងណា
 ខែមនោវិញ្ញាណ ។ បេ ។ ជាការអស់ខែជនមរណៈ ។

(២០២) សាវត្ថី ។ យោ កិត្តវេ ធម្មសម្មស្សស្ស
 ឧច្ចរោ មិត្តិ ។ បេ ។ ជនាសាស្ស ចាតុកាភេ
 ។ បេ ។ យោ មោសាសម្មស្សស្ស ឧច្ចរោ មិត្តិ ។ បេ ។
 ជនាសាស្ស ចាតុកាភេ ។

(២០៣) យោ ច ទោ កិត្តវេ ធម្មសម្មស្សស្ស
 និរោចោ ។ បេ ។ ជនាសាស្ស អត្ថន្តោ ។ បេ ។ យោ
 មោសាសម្មស្សស្ស និរោចោ ។ បេ ។ ជនាសាស្ស
 អត្ថន្តោ មិត្តិ ។

(២០៤) សាវត្ថី ។ យោ កិត្តវេ ធម្មសម្មស្សស្ស
 វេទនាយ ឧច្ចរោ មិត្តិ ។ បេ ។ ជនាសាស្ស ចាតុ-
 កាភេ ។ បេ ។ យោ មោសាសម្មស្សស្ស វេទនាយ
 ឧច្ចរោ មិត្តិ អភិធម្មត្ថិ ចាតុកាភេ ធម្មស្សសោ
 ឧច្ចរោ រោគាជំ មិត្តិ ជនាសាស្ស ចាតុកាភេ ។

(២០៥) ក្រុងសាវត្ថី ។ ខាលភិក្ខុចំណង់ ការកើតឡើង
 ការតាំងនៅ ណា នៃចក្ខុសម្ពុស្ស ។ បេ ។ ជាការមានប្រាកដនៃដង
 និងមរណៈ ។ បេ ។ ការកើតឡើង ការតាំងនៅ ណា នៃមោ-
 សម្ពុស្ស ។ បេ ។ ជាការមានប្រាកដនៃដងនិងមរណៈ ។

(២០៦) ខាលភិក្ខុចំណង់ មួយវិញ្ញាណ ការលេចឡើង
 នៃចក្ខុសម្ពុស្ស ។ បេ ។ ជាការអស់នៃដងនិងមរណៈ ។ បេ ។ ការ
 លេចឡើង នៃមោសម្ពុស្ស ។ បេ ។ ជាការអស់នៃដងនិងមរណៈ ។

(២០៧) ក្រុងសាវត្ថី ។ ខាលភិក្ខុចំណង់ ការកើតឡើង
 ការតាំងនៅ ណា នៃចក្ខុសម្ពុស្សជាវេទនា ។ បេ ។ ជាការមានប្រាកដ
 នៃដងនិងមរណៈ ។ បេ ។ ការកើតឡើង ការតាំងនៅ ការវិលត្រឡប់
 ការមានប្រាកដ ណា នៃមោសម្ពុស្សជាវេទនា គឺ ជាការកើតឡើង
 នៃចក្ខុ ជាការតាំងនៅនៃរោគ ជាការមានប្រាកដនៃដងនិងមរណៈ ។

[២១៥] យោ ច ទោ ភិក្ខុវេ ចក្កុសម្មស្សជាយ
 វេទនាយ និរោធា វ្យាសមោ ។ បេ ។ ជនមរណស្ស
 អនុត្តមោ ។ បេ ។ យោ មនោសម្មស្សជាយ វេទនាយ
 និរោធា វ្យាសមោ អនុត្តមោ ទុក្ខុស្សសោ និរោធា
 រោគាធំ វ្យាសមោ ជនមរណស្ស អនុត្តមោតិ ។

[២១៦] សាវត្ថី ។ យោ ភិក្ខុវេ វ្យាសញ្ញាយ
 ឧប្បាទោ មិត្តិ ។ បេ ។ ជនមរណស្ស ចាតុការោ
 ។ បេ ។ យោ ធម្មសញ្ញាយ ឧប្បាទោ មិត្តិ អភិធម្មតិ
 ចាតុការោ ទុក្ខុស្សសោ ឧប្បាទោ រោគាធំ មិត្តិ
 ជនមរណស្ស ចាតុការោ ។

[២១៧] យោ ច ទោ ភិក្ខុវេ វ្យាសញ្ញាយ និរោធា
 ។ បេ ។ ជនមរណស្ស អនុត្តមោ ។ បេ ។ យោ ធម្ម-
 សញ្ញាយ និរោធា វ្យាសមោ អនុត្តមោ ទុក្ខុស្សសោ
 និរោធា រោគាធំ វ្យាសមោ ជនមរណស្ស អនុត្ត-
 មោតិ ។

[២១៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ការលេង ការ
 ស្ងប់រង្ស៊ី ណា នៃចក្កុសម្មស្សជានិមិត្ត ។ បេ ។ ជាការអស់នៃជន
 មិនមរណៈ ។ បេ ។ ការលេង ការស្ងប់រង្ស៊ី ការអស់ ណា នៃ
 មនោសម្មស្សជានិមិត្ត ខ្ញុំ ជាការលេងនៃទុក្ខ ជាការស្ងប់រង្ស៊ីនៃរោគ
 ជាការអស់នៃជនមិនមរណៈ ។

[២១៦] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការកើតឡើង
 ការតាំងនៅ ណា នៃវ្យាសញ្ញា ។ បេ ។ ជាការមានប្រាកដនៃជនមិន
 មរណៈ ។ បេ ។ ការកើតឡើង ការតាំងនៅ ការលែងត្រឡប់ ការមាន
 ប្រាកដ ណា នៃធម្មសញ្ញា ខ្ញុំ ជាការកើតឡើងនៃទុក្ខ ជាការតាំង
 នៅនៃរោគ ជាការមានប្រាកដនៃជនមិនមរណៈ ។

[២១៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ការលេងណា
 នៃវ្យាសញ្ញា ។ បេ ។ ជាការអស់នៃជនមិនមរណៈ ។ បេ ។ ការ
 លេង ការស្ងប់រង្ស៊ី ការអស់ ណា នៃធម្មសញ្ញា ខ្ញុំ ជាការលេង
 នៃទុក្ខ ជាការស្ងប់រង្ស៊ីនៃរោគ ជាការអស់នៃជនមិនមរណៈ ។

[២០៨] សាវត្ថី ។ យោ ភិក្ខុវេ វុបសញ្ចេតនាយ
 ឧប្បាទោ មិត្តិ ។ បេ។ ជនមរណស្ស ចាតុការោ ។ បេ។
 យោ ធម្មសញ្ចេតនាយ ឧប្បាទោ មិត្តិ ។ បេ។ ជន-
 មរណស្ស ចាតុការោ ។

[២០៩] យោ ច ទោ ភិក្ខុវេ វុបសញ្ចេតនាយ
 ឱរោតោ ។ បេ។ ជនមរណស្ស អនុត្តមោ ។ បេ។ យោ
 ធម្មសញ្ចេតនាយ ឱរោតោ វុបសមោ អនុត្តមោ ទុក្ខ-
 ស្សេសោ ឱរោតោ រោតាជំ វុបសមោ ជនមរណស្ស
 អនុត្តមោតិ ។

[២១០] សាវត្ថី ។ យោ ភិក្ខុវេ វុបតណ្ហាយ ឧប្បា-
 ទោ មិត្តិ ។ បេ។ ជនមរណស្ស ចាតុការោ ។ បេ។
 យោ ធម្មតណ្ហាយ ឧប្បាទោ មិត្តិ អភិធម្មត្ថំ ចាតុ-
 ការោ ទុក្ខស្សេសោ ឧប្បាទោ រោតាជំ មិត្តិ ជនមរ-
 ណស្ស ចាតុការោ ។

[២១៨] ក្រដសាវត្ថី ។ មាលភិក្ខុចាំន្ទ្យាយ ការភិក្ខុឡើង
 ការតាំងនៅ ណា ខែរូបសញ្ចេតនា ។ បេ ។ ជាការមានប្រាកដនៃជន
 ខឹងមរណៈ ។ បេ ។ ការភិក្ខុឡើង ការតាំងនៅ ណា ខែធម្មសញ្ចេតនា
 ។ បេ ។ ជាការមានប្រាកដនៃជនខឹងមរណៈ ។

[២១៩] មាលភិក្ខុចាំន្ទ្យាយ មួយវិញ្ញៀត ការលេងណា
 ខែរូបសញ្ចេតនា ។ បេ ។ ជាការអស់នៃជនខឹងមរណៈ ។ បេ ។ ការ
 លេង ការស្ទូបរម្ងាប់ ការអស់ ណា ខែធម្មសញ្ចេតនា ខ្ញុំ ជាការ
 លេងខែទុក្ខ ជាការស្ទូបរម្ងាប់ខែរោគ ជាការអស់នៃជនខឹងមរណៈ ។

[២២០] ក្រដសាវត្ថី ។ មាលភិក្ខុចាំន្ទ្យាយ ការភិក្ខុឡើង
 ការតាំងនៅ ណា ខែរូបតណ្ហា ។ បេ ។ ជាការមានប្រាកដនៃជនខឹង
 មរណៈ ។ បេ ។ ការភិក្ខុឡើង ការតាំងនៅ ការវិលត្រឡប់ ការ
 មានប្រាកដ ណា ខែធម្មតណ្ហា ខ្ញុំ ជាការភិក្ខុឡើងខែទុក្ខ ជាការ
 តាំងនៅខែរោគ ជាការមានប្រាកដនៃជនខឹងមរណៈ ។

[២២៤] យោ ច ទោ ភិក្ខុវេ វុបសណ្ណាយ និរោ-
 ដោ ។ បេ ។ ដកមរណស្ស អនុត្តមោ ។ បេ ។ យោ
 ធម្មតណ្ណាយ និរោដោ វុបសមោ អនុត្តមោ ទុក្ខស្ស-
 សោ និរោដោ រោកាជំ វុបសមោ ដកមរណស្ស
 អនុត្តមោតិ ។

[២២៥] សាវត្ថី ។ យោ ភិក្ខុវេ បឋវីធាតុយា ឧច្ចា-
 ដោ មិតិ អភិជិព្វត្ថំ ចាតុការោ ។ បេ ។ ដកមរណស្ស
 ចាតុការោ យោ អាមោធាតុយា ។ បេ ។ យោ តេជោ-
 ធាតុយា ។ យោ វាយោធាតុយា ។ យោ អាកាស-
 ធាតុយា ។ យោ វិញ្ញាណធាតុយា ឧច្ចាដោ មិតិ
 អភិជិព្វត្ថំ ចាតុការោ ទុក្ខស្សសោ ឧច្ចាដោ រោកាជំ
 មិតិ ដកមរណស្ស ចាតុការោ ។

[២២៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញ្ញាទៀត ការរលក់ណា
 នៃរូបកណ្តា ។ បេ ។ ជាការអស់នៃដកនិងមរណៈ ។ បេ ។ ការ
 រលក់ ការស្ងប់រង្សាប ការអស់ ណា នៃធម្មតណ្ណា គឺ៖ ជាការរលក់
 នៃទុក្ខ ជាការស្ងប់រង្សាបនៃរោគ ជាការអស់នៃដកនិងមរណៈ ។

[២២៧] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការកើតឡើង ការ
 តាំងនៅ ការរលក្សឡប់ ការមានប្រាកដ ណា នៃបឋវីធាតុ ។ បេ ។
 ជាការមានប្រាកដនៃដកនិងមរណៈ នៃអាមោធាតុ ។ បេ ។ នៃតេជោ-
 ធាតុ ។ នៃវាយោធាតុ ។ នៃអាកាសធាតុ ។ ការកើតឡើង ការតាំង
 នៅ ការរលក្សឡប់ ការមានប្រាកដ ណា នៃវិញ្ញាណធាតុ គឺ៖ ជា
 ការកើតឡើងនៃទុក្ខ ជាការតាំងនៅនៃរោគ ជាការមានប្រាកដនៃដក
 និងមរណៈ ។

[២២៣] យោ ច ទោ វិគ្គហេ បរិវាតតុយា ឱ-
 រោតោ ។ បេ ។ ជនមរណស្ស អត្ថង្គមោ យោ អា-
 រោតតុយា ឱរោតោ ។ បេ ។ ជនមរណស្ស អត្ថង្គមោ
 យោ តេជោតុយា ឱរោតោ ។ យោ វិញ្ញាណតុយា ឱរោតោ ។ យោ អាកាសតុយា ឱរោតោ ។
 យោ វិញ្ញាណតុយា ឱរោតោ រូបសមោ អត្ថង្គមោ
 ទុក្ខស្សសោ ឱរោតោ រោតាមំ រូបសមោ ជនមរ-
 ណស្ស អត្ថង្គមោតិ ។

[២២៤] សាវត្ថី ។ យោ វិគ្គហេ រូបស្ស ឧប្បា-
 នោ មិច្ឆិ អភិធម្មតិ ចាតុការោ ទុក្ខស្សសោ ឧប្បា-
 នោ រោតាមំ មិច្ឆិ ជនមរណស្ស ចាតុការោ យោ
 វេទនាយ ។ បេ ។ យោ សញ្ញាយ ។ យោ សង្ខារ-
 មំ ។ យោ វិញ្ញាណស្ស ឧប្បាទោ មិច្ឆិ អភិធម្មតិ
 ចាតុការោ ទុក្ខស្សសោ ឧប្បាទោ រោតាមំ មិច្ឆិ
 ជនមរណស្ស ចាតុការោ ។

[២២៥] ម្ចាស់កិច្ចព័ន្ធម្យាយ មួយវិញ្ញាណ ការលេចណា
 - នៃបរិវាត ។ បេ ។ ជាការស្រវឹងនៃជនមរណៈ ការលេចណា នៃ
 ការបោក ។ បេ ។ ជាការស្រវឹងនៃជនមរណៈ ការលេចណា នៃ
 កេរដោត ។ ការលេចណា នៃវេទនា ។ ការលេចណា នៃ
 អាកាស ។ ការលេច ការស្ទូបរួម ការស្ទូប ណា នៃវិញ្ញា-
 ណតា ខ្លះ ជាការលេចនៃទុក្ខ ជាការស្ទូបរួមនៃរោគ ជាការស្ទូប
 នៃជនមរណៈ ។

[២២៦] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់កិច្ចព័ន្ធម្យាយ ការកើតឡើង
 ការតាំងនៅ ការលក្ខណៈ ការមានប្រាកដ ណា នៃរូប ខ្លះ ជា
 ការកើតឡើងនៃទុក្ខ ជាការតាំងនៅនៃរោគ ជាការមានប្រាកដនៃជន
 មរណៈ នៃវេទនា ។ បេ ។ នៃសញ្ញា ។ នៃសង្ខារព័ន្ធម្យាយ ។
 ការកើតឡើង ការតាំងនៅ ការលក្ខណៈ ការមានប្រាកដ ណា នៃ
 វិញ្ញាណ ខ្លះ ជាការកើតឡើងនៃទុក្ខ ជាការតាំងនៅនៃរោគ ជាការ
 មានប្រាកដនៃជនមរណៈ ។

[២២៨] យោ ច ទោ ភិក្ខុវេ វុចស្ស និរោធា
 វុចសមោ អគ្គង្គមោ ទុក្ខុស្សសោ និរោធា រោគា-
 នំ វុចសមោ ជរាមរណស្ស អគ្គង្គមោ យោ វេទនាយ
 ។ វេ ។ យោ សញ្ញាយ ។ យោ សង្ខារនំ ។ យោ
 វិញ្ញាណស្ស និរោធា វុចសមោ អគ្គង្គមោ ទុក្ខុស្ស-
 សោ និរោធា រោគានំ វុចសមោ ជរាមរណស្ស
 អគ្គង្គមោតិ ។

ច្បាប់សំយុត្ត ។

ពស្សប្បាទំ

ទក្ខុ វុចសា វិញ្ញាណំ
 ជស្សោ ច វេទនាយ ច
 សញ្ញា ច ចេតនា ឧស្មា
 ធាតុ ទទ្ធលោ ភេ ឧសាតិ ។

[២២៩] ម្នាលភិក្ខុចាំឲ្យឃើញ មួយវិញ្ញាណ ការលេត ការ
 ស្ងប់រង្ស ការអស់ ណា ខែប្រ ខ្លះ ជាការលេតខែទុក្ខ ជាការស្ងប់
 ម្លប់ខែរោគ ជាការអស់ខែជរាមរណៈ ខែវេទនា ។ យេ ។ ខែ
 សញ្ញា ។ ខែសង្ខារចាំឲ្យឃើញ ។ ការលេត ការស្ងប់រង្ស ការអស់
 ណា ខែវិញ្ញាណ ខ្លះ ជាការលេតខែទុក្ខ ជាការស្ងប់រង្សខែរោគ
 ជាការអស់ខែជរាមរណៈ ។

ចប់ ច្បាប់សំយុត្ត ។

ឧទ្ទាហន្តោនៃឧប្បាទសំយុត្តនោះ គឺ

និយាយអំពីទក្ខុ ១ ប្រ ១ វិញ្ញាណ ១ ជស្សៈ ១ វេទនា ១
 សញ្ញា ១ ចេតនា ១ ឧស្មា ១ ធាតុ ១ ទទ្ធលោ ១ ភេ ១ ឧសាតិ
 ជា ១០ ។

កិលេសសំយុត្តំ

(២២២) សាវត្ថិ ។ យោ ភិក្ខុវេ ធម្មស្មី ធន្ត-
 រកោ ចិត្តស្សសោ ឧបក្កិលេសោ យោ សោតស្មី
 ធន្តរកោ ចិត្តស្សសោ ឧបក្កិលេសោ យោ យាធម្មី
 ធន្តរកោ ចិត្តស្សសោ ឧបក្កិលេសោ យោ ជីវ្ហយ
 ធន្តរកោ ចិត្តស្សសោ ឧបក្កិលេសោ យោ កាយស្មី
 ធន្តរកោ ចិត្តស្សសោ ឧបក្កិលេសោ យោ មធម្មី
 ធន្តរកោ ចិត្តស្សសោ ឧបក្កិលេសោ ។ យតោ ទោ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ឥមេសុ ធម្ម មាធម្ម ចេតសោ
 ឧបក្កិលេសោ បដិដោ ហោតិ ទេត្តឧបិការិកំ ធម្ម
 ចិត្តំ ហោតិ ទេត្តឧបិការិកំ ចិត្តំ កឌ្ឍចិយំ ទាយតិ
 អភិញ្ញា សន្និការណីយេសុ ធម្មេសូតិ ។

កិលេសសំយុត្ត

(២២២) ក្រុងសាវត្ថិ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធន្តរក (គម្រោក
 ប្រកបដោយសេចក្តីពេញចិត្ត) ណា ក្នុងចក្ខុ ខ្ញុំ ជាឧបក្កិលេស (ទាំងឡ
 សៅហ្មង) របស់ចិត្ត ធន្តរកណា ក្នុងសោត ខ្ញុំ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត
 ធន្តរកណា ក្នុងយាម ខ្ញុំ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ធន្តរកណា ក្នុងជីវ្ហ
 ខ្ញុំ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ធន្តរកណា ក្នុងកាយ ខ្ញុំ ជាឧបក្កិលេស
 របស់ចិត្ត ធន្តរកណា ក្នុងមេតា ខ្ញុំ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ។ ខ្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើកិក្ខុ លះបង់ខ្ញុំឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តក្នុងហេតុ
 ទាំង ៦ នេះបានហើយ ចិត្តរបស់កិក្ខុនោះ តែងបង្កើតទៅកេរកម្មៈផង
 ជាចិត្តអប់រំក្នុងកម្មៈផង ជាចិត្តអប់រំការវិភាគ ប្រាកដក្នុងធម៌ទាំង
 ឡាយដែលខ្លួនអប់រំធ្វើឱ្យដាក់ចូលដោយប្រាកដជានិច្ចផង ។

[២២៧] សាវត្ថី ។ យោ ភិក្ខុវេ វុបេសុ ធន្តរតោ
 ចិត្តស្សសោ ឧបត្តិលេសោ ។ យោ សន្តេសុ ។ យោ
 កង្ខេសុ ។ យោ វសេសុ ។ យោ ដោដ្ឋេសុ ។ យោ
 ធម្មេសុ ធន្តរតោ ចិត្តស្សសោ ឧបត្តិលេសោ ។
 យតោ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ឥមេសុ ធម្មេសុ ហិរេសុ
 ទេវេសោ ឧបត្តិលេសោ បហីនោ ហោតិ ទេត្តម្ម-
 ចិន្ទំ ធម្មេសុ ចិត្តំ ហោតិ ទេត្តម្មបរិភាវិតំ ចិត្តំ កម្មច-
 យំ ទាយតិ អភិញ្ញា សច្ចិការណីយេសុ ធម្មេសុតិ ។

[២២៨] សាវត្ថី ។ យោ ភិក្ខុវេ ចត្តវិញ្ញាណស្មី
 ធន្តរតោ ចិត្តស្សសោ ឧបត្តិលេសោ ។ យោ សា-
 តវិញ្ញាណស្មី ។ យោ យាទវិញ្ញាណស្មី ។ យោ ជីវ្ហា-
 វិញ្ញាណស្មី ។ យោ តាយវិញ្ញាណស្មី ។ យោ មនោ-
 វិញ្ញាណស្មី ធន្តរតោ ចិត្តស្សសោ ឧបត្តិលេសោ ។
 យតោ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ឥមេសុ ធម្មេសុ ហិរេសុ
 ទេវេសោ ឧបត្តិលេសោ បហីនោ ហោតិ ទេត្តម្មចិន្ទំ
 ធម្មេសុ ចិត្តំ ហោតិ ទេត្តម្មបរិភាវិតំ ចិត្តំ កម្មច-
 យំ ទាយតិ អភិញ្ញា សច្ចិការណីយេសុ ធម្មេសុតិ ។

[២២៩] ក្រុនសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធន្តរតោ
 ក្នុងប្រ គុំ ជាទម្រង់លេសរបស់ចិត្ត ។ ក្នុងសំឡេង ។ ក្នុងក្លិន ។
 ក្នុងរស ។ ក្នុងជាដ្ឋនៈ ។ ធន្តរតោ ក្នុងធម្មាចារ្យ គុំ ជា
 ទម្រង់លេសរបស់ចិត្ត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើកិក្ខុលះចង
 ឲ្យទម្រង់លេសរបស់ចិត្តក្នុងហេតុទាំង ៦ នេះបាទហើយ ចិត្តរបស់កិក្ខុនោះ
 តែងបង្ហូរទៅកេរកេរដង ជាចិត្តអប់រំដោយទេត្តម្មដង ជាចិត្តគួរដល់
 ការនាកម្ម ប្រាកដក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនឃើញឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមង្គ ។

[២៣០] ក្រុនសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធន្តរតោ
 ក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណ គុំ ជាទម្រង់លេសរបស់ចិត្ត ។ ក្នុងសោតវិញ្ញាណ ។
 ក្នុងយាឌវិញ្ញាណ ។ ក្នុងជីវ្ហវិញ្ញាណ ។ ក្នុងកាយវិញ្ញាណ ។ ធន្តរតោ
 ក្នុងមនោវិញ្ញាណ គុំ ជាទម្រង់លេសរបស់ចិត្ត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ កាលណាបើកិក្ខុ លះចងឲ្យទម្រង់លេសរបស់ចិត្តក្នុងហេតុទាំង ៦
 នេះបាទហើយ ចិត្តរបស់កិក្ខុនោះ តែងបង្ហូរទៅកេរកេរដង ជាចិត្ត
 អប់រំដោយទេត្តម្មដង ជាចិត្តគួរដល់ការនាកម្ម ប្រាកដក្នុងធម៌ទាំងឡាយ
 ដែលខ្លួនឃើញឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមង្គ ។

(២២៨) សាវត្ថី ។ យោ ភិក្ខុវេ ធម្មសម្មស្ស័យ
 ធម្មភោគោ ចិត្តស្សោ ឧបក្កិលេសោ ។ យោ សោ-
 តសម្មស្ស័យ ។ យោ យោធសម្មស្ស័យ ។ យោ ជិក្ខុ-
 សម្មស្ស័យ ។ យោ កាយសម្មស្ស័យ ។ យោ មនោ-
 សម្មស្ស័យ ធម្មភោគោ ចិត្តស្សោ ឧបក្កិលេសោ ។
 យតោ ចោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ ។ យេ អភិញ្ញា សច្ចិ-
 ការណីយេសុ ធម្មេសូតិ ។

(២៣០) សាវត្ថី ។ យោ ភិក្ខុវេ ធម្មសម្មស្ស័យ
 វេទនាយ ធម្មភោគោ ចិត្តស្សោ ឧបក្កិលេសោ ។ យោ
 សោតសម្មស្ស័យ វេទនាយ ។ យោ យោធសម្មស្ស័-
 យ វេទនាយ ។ យោ ជិក្ខុសម្មស្ស័យ វេទនាយ ។
 យោ កាយសម្មស្ស័យ វេទនាយ ។ យោ មនោ-
 សម្មស្ស័យ វេទនាយ ធម្មភោគោ ចិត្តស្សោ ឧ-
 បក្កិលេសោ ។ យតោ ចោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ ។ យេ អ-
 ភិញ្ញា សច្ចិការណីយេសុ ធម្មេសូតិ ។

(២២៨) ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ធម្មភោគោ
 ក្នុងចក្ខុសម្ពុស្ស ខ្ញុំ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ។ ក្នុងសោតសម្ពុស្ស ។
 ក្នុងយោធសម្ពុស្ស ។ ក្នុងជិក្ខុសម្ពុស្ស ។ ក្នុងកាយសម្ពុស្ស ។ ធម្មភោ-
 គោ ក្នុងមនោសម្ពុស្ស ខ្ញុំ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 តាំងឡាយ កាលណាបើកិក្ខុ ។ យេ ក្នុងធម៌តាំងឡាយដែលខ្លួនគេ
 ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខ ។

(២៣០) ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ធម្មភោគោ ក្នុង
 ចក្ខុសម្ពុស្សជាវេទនា ខ្ញុំ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ។ ក្នុងសោតសម្ពុស្ស-
 ជាវេទនា ។ ក្នុងយោធសម្ពុស្សជាវេទនា ។ ក្នុងជិក្ខុសម្ពុស្សជាវេទនា ។
 ក្នុងកាយសម្ពុស្សជាវេទនា ។ ធម្មភោគោ ក្នុងមនោសម្ពុស្សជាវេទនា
 ខ្ញុំ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ កាលណាបើកិក្ខុ
 ។ យេ ក្នុងធម៌តាំងឡាយដែលខ្លួនគេធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ដោយប្រាជ្ញាដ៏
 ទុក្ខ ។

[២៣១] សាវត្ថី ។ យោ ភិក្ខុវេ រូបសញ្ញាយ
 ធម្មកោ ចិត្តស្ស្រសោ ឧបក្កិលេសោ ។ យោ សទ្ធ-
 សញ្ញាយ ។ យោ កទ្ធសញ្ញាយ ។ យោ វសសញ្ញា-
 យ ។ យោ ដោជ្ជត្ថសញ្ញាយ ។ យោ ធម្មសញ្ញាយ
 ធម្មកោ ចិត្តស្ស្រសោ ឧបក្កិលេសោ ។ យតោ ទោ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ។ បេ ។ អភិញ្ញា សច្ចិករណីយេសុ
 ធម្មេស្វតិ ។

[២៣២] សាវត្ថី ។ យោ ភិក្ខុវេ រូបសញ្ញោតាយ
 ធម្មកោ ចិត្តស្ស្រសោ ឧបក្កិលេសោ ។ យោ សទ្ធ-
 សញ្ញោតាយ ។ យោ កទ្ធសញ្ញោតាយ ។ យោ
 វសសញ្ញោតាយ ។ យោ ដោជ្ជត្ថសញ្ញោតាយ ។
 យោ ធម្មសញ្ញោតាយ ធម្មកោ ចិត្តស្ស្រសោ ឧ-
 បក្កិលេសោ ។ យតោ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ។ បេ ។
 អភិញ្ញា សច្ចិករណីយេសុ ធម្មេស្វតិ ។

[២៣១] ក្រងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មករណា

ក្នុងរូបសញ្ញា ខ្ញុំ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ។ ក្នុងសទ្ធសញ្ញា ។ ក្នុង
 កទ្ធសញ្ញា ។ ក្នុងវសសញ្ញា ។ ក្នុងដោជ្ជត្ថសញ្ញា ។ ធម្មករណា
 ក្នុងធម្មសញ្ញា ខ្ញុំ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលណាបើភិក្ខុ ។ បេ ។ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលខ្លួនគប្បីធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ។

[២៣២] ក្រងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មករណា

ក្នុងរូបសញ្ញោតា ខ្ញុំ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ។ ក្នុងសទ្ធសញ្ញោតា ។
 ក្នុងកទ្ធសញ្ញោតា ។ ក្នុងវសសញ្ញោតា ។ ក្នុងដោជ្ជត្ថសញ្ញោតា ។
 ធម្មករណា ក្នុងធម្មសញ្ញោតា ខ្ញុំ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើភិក្ខុ ។ បេ ។ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលខ្លួន
 គប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ។

[២៣៣] សាវត្ថី ។ យោ កិស្ករេ បុរុសត្ថាយ
 ធនុរោតោ ចិត្តស្សសោ ឧបត្តិលេសោ ។ យោ សន្ទ-
 តត្ថាយ ។ យោ ធនុតត្ថាយ ។ យោ រសតត្ថាយ ។
 យោ ដោជ្ជតត្ថាយ ។ យោ ធម្មតត្ថាយ ធនុរោតោ
 ចិត្តស្សសោ ឧបត្តិលេសោ ។ យោ ចោ កិស្ករេ
 កិស្ករោ ។ យេ អភិញ្ញា សន្និការណីយេសុ ធម្មេ-
 សុតិ ។

[២៣៤] សាវត្ថី ។ យោ កិស្ករេ បបរិធាតុយា ធនុ-
 រោតោ ចិត្តស្សសោ ឧបត្តិលេសោ ។ យោ អាចា-
 ធាតុយា ។ យោ តេជោធាតុយា ។ យោ វាយោធាតុ-
 យា ។ យោ អាតាសធាតុយា ។ យោ វិញ្ញាណធាតុយា
 ធនុរោតោ ចិត្តស្សសោ ឧបត្តិលេសោ ។ យោ ចោ
 កិស្ករេ កិស្ករោ ឥន្ទេសុ ធនុ ហិទេសុ ធនុសោ
 ឧបត្តិលេសោ បហិធា ហោតិ ធនុធម្មចិដ្ឋិ ធនុ
 ចិត្តិ ហោតិ ធនុធម្មបរិការិកំ ចិត្តិ កម្មចិយំ ទាយតិ
 អភិញ្ញា សន្និការណីយេសុ ធម្មេសុតិ ។

[២៣៥] ក្រុងសាវត្ថី ។ មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធនុរោតោ
 ក្នុងបុគ្គលា ខ្ញុំ ជាបុគ្គលេសរបស់ចិត្ត ។ ក្នុងសន្ទតត្ថាយ ។ ក្នុង
 ធនុតត្ថាយ ។ ក្នុងរសតត្ថាយ ។ ក្នុងដោជ្ជតត្ថាយ ។ ធនុរោតោ
 ក្នុងធម្មតត្ថាយ ខ្ញុំ ជាបុគ្គលេសរបស់ចិត្ត ។ មាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ កាលណាបើកិក្ខុ ។ យេ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលខ្លួនប្បវិទ្ធិ
 ឲ្យដាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ។

[២៣៦] ក្រុងសាវត្ថី ។ មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធនុរោតោ
 ក្នុងបបរិធាតុ ខ្ញុំ ជាបុគ្គលេសរបស់ចិត្ត ។ ក្នុងអាចាធាតុ ។
 ក្នុងតេជោធាតុ ។ ក្នុងវាយោធាតុ ។ ក្នុងអាតាសធាតុ ។ ធនុរោតោ
 ក្នុងវិញ្ញាណធាតុ ខ្ញុំ ជាបុគ្គលេសរបស់ចិត្ត ។ មាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ កាលណាបើកិក្ខុលះបង់ឲ្យបុគ្គលេសរបស់ចិត្តក្នុងហេតុទាំង ៦
 នេះបាទហើយ ចិត្តរបស់កិក្ខុនោះ វេទន៍បង្ហាត់ទៅរកនេក្ខមៈផង ជា
 ចិត្តអប្បិក្ខនេក្ខមៈផង ជាចិត្តអស្សវកាវចាក្ខ ប្រាកដក្នុងធម៌ទាំង
 ឡាយដែលខ្លួនប្បវិទ្ធិឲ្យដាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមផង ។

[២៣៨] សាវត្ថី ។ យោ ភិក្ខុវេ រូបស្មី ធន្តរគោ
 ចិត្តស្ស្សសោ ឧបក្កិលេសោ ។ មេ ។ យោ វិញ្ញាណស្មី
 ធន្តរគោ ចិត្តស្ស្សសោ ឧបក្កិលេសោ ។ យតោ ទោ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ឥមេសុ ធម្ម(១) ហិទេសុ ចេតសោ
 ឧបក្កិលេសោ បរិវេណោ ហោតិ ទេកុម្មុច្ឆិច្ឆិ ធម្ម
 ចិត្តំ ហោតិ ទេកុម្មុបរិការិកំ ចិត្តំ កាម្មចិយំ ទាយតិ
 អភិញ្ញា សង្ខារាណិយេសុ ធម្មេសូតិ ។

កំលេសសំយុត្តំ ។

ធម្មប្បទានំ

ចក្ក រូបក្ខ វិញ្ញាណំ
 វស្សោ ច វេទនាយ ច
 សញ្ញា ច ចេតនា ឥណ្ឌា
 ធាតុ ទទ្ធលោ ភេ ទសាតិ ។

ទ ខ. ម. ឥធម្ម ចក្កសុ ។

[២៣៩] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធន្តរគោ
 ក្នុងរូប គុំ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ។ មេ ។ ធន្តរគោ ក្នុងវិញ្ញាណ
 គុំ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើភិក្ខុ
 លះចង់ខ្លះឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តក្នុងហេតុទាំង ៦ នេះបាទ ហើយ ចិត្តរបស់
 ភិក្ខុនោះ រមែងចង្អោលទៅរកទេកុម្មុផល ជាចិត្តអបរិក្ខន្ធទេកុម្មុផល ជា
 ចិត្តអរម្មណ៍កាលនាម ប្រាកដក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនឃើញថា
 ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមផល ។

ធម៌ កំលេសសំយុត្តំ ។

ទទ្ធលោនៃកំលេសសំយុត្តនោះ គឺ

និយាយអំពីចក្ក ១ រូប ១ វិញ្ញាណ ១ វស្សា ១ វេទនា ១
 សញ្ញា ១ ចេតនា ១ ឥណ្ឌា ១ ធាតុ ១ ទទ្ធលោ ១ ទាំងអស់
 នោះ ត្រូវជា ១០ ។

សារីបុត្តសំយុត្ត

[២៣៦] ឯទំសមយំ អាយស្មា សារីបុត្តោ សា-
វត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិតស្ស អារាមេ ។
អថទោ អាយស្មា សារីបុត្តោ បុព្វសមយំ និកា-
សេត្វា បត្តចីវរមាធាយ សាវត្ថុ បិណ្ឌាយ ចាវិសិ
សាវត្ថុយំ បិណ្ឌាយ ចវិត្វា បន្ទាគត្ថំ បិណ្ឌចាតប្ប-
ដិក្ខត្តោ យេន អនុវនំ តេនុបសង្កមំ និកវិហារាយ
អនុវនំ អន្លោកាហេត្វា អន្លាតវស្សំ វត្តាមូលេ និកា-
វិហារំ និសីទំ ។ អថទោ អាយស្មា សារីបុត្តោ សា-
យស្មាសមយំ បដិសល្លាធា វុដ្ឋិកោ យេន ជេតវនំ
អនាថបិណ្ឌិតស្ស អារាមោ តេនុបសង្កមំ ។ អនុសា-
ទោ អាយស្មា អានន្ទោ អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ទ្វារតា-
វ អាកច្ឆន្តំ និស្វានំ អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯតនភោ-
ច វិប្បសន្នានំ ទោ តេ អានុសោ សារីបុត្ត ឥន្ទ្រ-
យានំ បរិសុត្វោ បុទវស្លោ បរិយោធាតោ កតមេ-
ធាយស្មា សារីបុត្តោ អន្ត វិហារេន វិហាសីតិ ។

សារីបុត្តសំយុត្ត

[២៣៦] សម័យមួយ ព្រះសារីបុត្តមានកាយ គង់នៅក្នុងវត្ត
ជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះនោះ ព្រះ
សារីបុត្តមានកាយ ស្មៀកស្បង់ ច្រដាប់បាត្រនិងចីវរក្នុងបុព្វសម័យ
ចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត លុះគ្រាន់ៗក្នុងក្រុងសាវត្ថី
ដើម្បីបិណ្ឌបាតហើយ ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងកាលជាមានក្រោយនៃ
កត្តហើយ សំដៅទៅកាន់អន្ទវនដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ លុះចូលសម័
ក្នុងអន្ទវនហើយ គង់សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃៗរាល់ឈរមួយ ។ ព្រា
នោះ ព្រះសារីបុត្តមានកាយចេញអំពីវត្តនសម័ ក្នុងសាយស្រួលសម័យ
ហើយ ចូលទៅកាន់វត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ។ ព្រះកាន់ទូ
មានកាយ បានឃើញព្រះសារីបុត្តមានកាយ កំពុងនិមន្តមកអំពីវត្តមួយ
លុះឃើញហើយ ក៏ពោលនឹងព្រះសារីបុត្តមានកាយដូច្នេះថា ចូល
តាវសោសារីបុត្ត អំព្រូយរបស់លោកជ្រះថ្លា សម្បូរមុខក៏ស្អាតដូចផង
ថ្ងៃនេះ តើព្រះសារីបុត្តមានកាយ នៅរោយធម៌ជាច្រើននៅដូចម្តេច ។

ឥតាហំ អារុសោ វិវិទោ កាមេហិ វិវិទូ អកុសលេហិ
 ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ ចិត្តសុទ្ធំ បឋមំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារមិ ។ តស្ស មយ្ហំ អារុសោ
 ន ឯវំ ហោតិ អហំ បឋមំ ឈានំ សមាបជ្ជាមីតិ វា
 អហំ បឋមំ ឈានំ សមាបន្នោតិ វា អហំ បឋមា
 ឈានា វុដ្ឋិភោតិ វាតិ ។ តថា ហិ បនាយស្មតោ
 សារីបុត្តស្ស ជីយរត្តំ អហត្ថារមមត្ថារមាបាទុសយា
 សុសម្មហតា តស្មា អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស ន ឯវំ
 ហោតិ អហំ បឋមំ ឈានំ សមាបជ្ជាមីតិ វា អហំ
 បឋមំ ឈានំ សមាបន្នោតិ វា អហំ បឋមា ឈានា
 វុដ្ឋិភោតិ វាតិ ។

ខាលភារុសោ ក្នុងទី២៤៤៤ ខ្ញុំស្ងាត់ចាកកាមចាំនៗឡាយ ស្ងាត់ចាក
 អកុសលចម្រើនចាំនៗឡាយ បានចូលបឋមជ្ឈានដែលប្រកបដោយវិគត្តៈវិចារៈ
 បានចិត្តនិងសុខដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។
 ខាលភារុសោ ខ្ញុំនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កក្កាអញកំពុង
 ចូលបឋមជ្ឈាន ឬថា កក្កាអញបានចូលបឋមជ្ឈានហើយ ឬក៏ថា កក្កា
 អញបានចេញអំពីបឋមជ្ឈានហើយ ដូច្នេះឡើយ ។ ព្រះភាន់ទុកបថ
 ពិតដូច្នោះវែង ព្រោះព្រះសាវ្យេណ្ឌមានកាយ បានគាស់វែងនូវអនុស័យ
 និសេចក្តីប្រកាន់ថាអញ ថាចេញ អស់កាលយូរមកហើយ ហេតុ
 នោះ បានជាព្រះសាវ្យេណ្ឌមានកាយ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 កក្កាអញកំពុងចូលបឋមជ្ឈាន ឬថា កក្កាអញបានចូលបឋមជ្ឈានហើយ
 ឬក៏ថា កក្កាអញបានចេញអំពីបឋមជ្ឈានហើយ ដូច្នេះឡើយ ។

សាវ័ត្តសំយុត្តំ

[២៣៧] សាវ័ត្ត ។ អន្តសា ទោ អាយស្មា
 អាទន្តោ ។ បេ ។ អាយស្មន្តំ សាវ័ត្តំ ឯតទភោច
 វិច្ឆសន្តានំ ទោ តេ អាវុសោ សាវ័ត្ត វុច្ឆិយានំ
 បរិសុទ្ធា ឫទ្ធាវណ្ណា បរិយោធាតោ កាតមេធាយស្មា
 សាវ័ត្តោ អន្ត វិហារន វិហាសីតិ ។ ឥធាហំ អាវុសោ
 វិតក្កវិបាកំ វុចសមា អន្ត្រតំ សម្បសានំ ចេត-
 សោ ឯតោនិការំ អវិតក្កំ អវិបារំ សមាទិដំ មីតិសុទ្ធំ
 ទុតិយំ ឈានំ ទុចសច្ច្លដ្ឋ វិហារមិ ។ តស្ស មឃ្ហំ អាវុ-
 សោ ន ឯវំ ហោតិ អហំ ទុតិយំ ឈានំ សមាបដ្ឋាមីតិ
 វា អហំ ទុតិយំ ឈានំ សមាបដ្ឋោតិ វា អហំ ទុតិយា
 ឈានា វុច្ឆិកោតិ វាតិ ។ តថា ហំ បធាយស្មតោ សាវ័-
 ត្តស្ស ធិយរត្តំ អហម្ហាវមម្ហាវមាធាទុសយា សុស-
 ម្ហាតា តស្មា អាយស្មតោ សាវ័ត្តស្ស ន ឯវំ ហោតិ
 អហំ ទុតិយំ ឈានំ សមាបដ្ឋាមីតិ វា អហំ ទុតិយំ
 ឈានំ សមាបដ្ឋោតិ វា អហំ ទុតិយា ឈានា វុច្ឆិកោតិ
 វាតិ ។

សាវ័ត្តសំយុត្តំ

[២៣៧] ក្រុងសាវ័ត្ត ។ ព្រះភានន្តមានកាយ បានឃើញ
 ហើយ ។ បេ ។ ក៏បានកាលនឹងព្រះសាវ័ត្តមានកាយដូច្នេះថា ម្ចាស់
 អាវុសាសាវ័ត្ត ឥន្ទ្រិយរបស់លោកជ្រះថ្លា សម្បូរមុខក៏ស្អាតដូរផង
 វែងនេះគឺព្រះសាវ័ត្តមានកាយ គង់សម្រាន្តនៅដោយធម៌ជាគ្រឿងនៅ
 ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសា ក្នុងទីឯណោះ ព្រោះម្ចាស់ក្នុងវិហារ
 ខ្ញុំក៏បានចូលដល់ទុតិយជ្ឈានជាចម្បងកើតមានក្នុងសន្តាននៃខ្លួន ប្រកប
 ដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាគឺសច្ចា មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិក្កុះ
 វិហារ មានវេទនាចិត្តនិងសុខកើតអំពីសមាទិ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។
 ម្ចាស់អាវុសា ខ្ញុំនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាតាអញកំ-
 ពុងចូលទុតិយជ្ឈាន ឬថា កាតាអញបានចូលទុតិយជ្ឈានហើយ ឬក៏ថា
 កាតាអញបានចេញអំពីទុតិយជ្ឈាន ដូច្នេះឡើយ ។ ព្រះភានន្តរួចថា
 ពិតដូច្នេះមែនហើយ ដ្បិតព្រះសាវ័ត្តមានកាយ បានគាស់រំលឹកខ្លួន
 អនុស័យគឺសេចក្តីប្រកាន់ថាអញ ថាបស់អញ អស់កាលយូរមកហើយ
 ហេតុនោះ បានជាព្រះសាវ័ត្តមានកាយ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ
 ថា កាតាអញកំពុងចូលទុតិយជ្ឈាន ឬថា កាតាអញបានចូលទុតិយជ្ឈាន
 ហើយ ឬក៏ថា កាតាអញបានចេញអំពីទុតិយជ្ឈាន ដូច្នេះឡើយ ។

[២៣៨] សាវត្ថី ។ អនុសា ទោ វាយស្មា វា-
 នន្តោ ។ បេ ។ វិច្ឆសន្តានំ ទោ ភេ វាវុសោ សាវិបុត្ត
 ឥន្ទ្រិយានំ បរិសុទ្ធោ មុខវណ្ណោ បរិយោធាតោ កាតមេ-
 ធាយស្មា សាវិបុត្តោ អដ្ឋ វិហារេន វិហាសីតិ ។ ឥតា-
 ហំ វាវុសោ បីតិយា ច វិភតា ឧបេក្ខតោ ច វិហារមិ
 សតោ ច សម្មជាតោ សុទ្ធោ កាយេន បដិសីទេនមិ
 យន្តំ អរិយា អភិក្ខន្ធិ ឧបេក្ខតោ សតិមា សុទ្ធវិ-
 ហារីតិ ភតិយំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារមិ ។ តស្ស
 មយ្ហំ វាវុសោ ន ឯវំ ហោតិ អហំ ភតិយំ ឈានំ
 សមាបជ្ជាមីតិ វា អហំ ភតិយំ ឈានំ សមាបន្នោតិ
 វា អហំ ភតិយា ឈានា វុដ្ឋិតោតិ វាតិ ។ តថា
 ហំ បធាយស្មតោ សាវិបុត្តស្ស និយាត្តំ អហត្តារម-
 មត្តារមាធានុសយា សុសម្មហតា តស្មា វាយស្មតោ
 សាវិបុត្តស្ស ន ឯវំ ហោតិ អហំ ភតិយំ ឈានំ
 សមាបជ្ជាមីតិ វា អហំ ភតិយំ ឈានំ សមាបន្នោតិ
 វា អហំ ភតិយា ឈានា វុដ្ឋិតោតិ វាតិ ។

[២៣៨] ក្រសិសាត្ថី ។ ព្រះកាន់ខ្ពង់តាម បានឃើញ
 ហើយ ។ បេ ។ ម្ចាស់ការុសោសាវិបុត្ត ឥន្ទ្រិយរបស់លោកជ្រះថ្លា
 សម្បូរបូរបស់លោកកំសាន្តផ្លូវផង ថ្ងៃនេះ តើព្រះសាវិបុត្តមានកាយ
 គង់សម្រាន្តនៅដោយធម៌ជាគ្រឿងនៅដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ការុសោ ក្នុង
 ទីឯណោះ ព្រោះឡើយណាយចាកបីតិផង ជាអ្នកប្រាជ្ញយផង មាន
 សតិមិនិសចក្កដឹងខ្លួនផង ហើយសុខដោយនាមកាយផង អរិយបុគ្គល
 ទាំងឡាយ តែងសរសើរឲ្យបុគ្គលដែលបានគតិយជ្ជានោះថា ជាអ្នក
 មានចិត្តប្រាជ្ញ ជាអ្នកមានស្មារតី មានប្រក្រតីនៅជាសុខ ខ្ញុំក៏បាន
 ចូលគតិយជ្ជាន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ ម្ចាស់ការុសោ ខ្ញុំ
 នោះ មិនមានសចក្កគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភាគាញកំពុងចូលគតិយជ្ជាន
 ឬថា ភាគាញបានចូលគតិយជ្ជានហើយ ឬក៏ថា ភាគាញបានចេញ
 អំពីគតិយជ្ជាន ដូច្នេះឡើយ ។ ព្រះកាន់ខ្ពង់ថា ពិតដូច្នោះមែនហើយ
 ដូចព្រះសាវិបុត្តមានកាយ បានកាសិវលីន្ទ្រអនុស័យនិសចក្កប្រកាន់
 ថាអញ ថាបស់អញ អស់កាលយូរមកហើយ ហេតុនោះ បានជាព្រះ
 សាវិបុត្តមានកាយមិនមានសចក្កគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភាគាញកំពុងចូល
 គតិយជ្ជាន ឬថា ភាគាញបានចូលគតិយជ្ជានហើយ ឬក៏ថា ភាគា
 ញបានចេញអំពីគតិយជ្ជាន ដូច្នេះឡើយ ។

(២៣៩) សាវ័ត្ត ។ អន្តសា ទោ អាយស្មា វេទនា
 ។ យេ វ វិប្បសន្តាមិ ទោ តេ អកុសោ សាវ័ត្ត ឥន្ទ្រិយា-
 មិ បរិសុទ្ធោ មុទុវណ្ណា បរិយោធាតោ កកមេនាយស្មា
 សាវ័បុត្តោ អដ្ឋ វិហារេន វិហាសីតិ ។ ឥតាហំ អកុសោ
 សុទ្ធស្ស ច បហាតា ទុក្ខស្ស ច បហាតា ចុទ្ធោសោ-
 មនស្សោមនស្សាមិ អន្តរ្មមា អនុក្ខមសុទំ ឧបេក្ខា-
 សតិចារិសុទ្ធិ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារមំ ។
 តស្ស មឃ្លី អកុសោ ន ឯវំ ហោតិ អហំ ចតុត្ថំ ឈានំ
 សមាបជ្ជាមីតិ វា អហំ ចតុត្ថំ ឈានំ សមាបន្នោតិ វា
 អហំ ចតុត្ថា ឈានា វុដ្ឋិតោតិ វាតិ ។ តថា ហិ បដា-
 យស្មតោ សាវ័បុត្តស្ស ជីយរត្តំ អហត្តារមមត្តារមាតា-
 ទុសយា សុសម្ពាតា តស្មា អាយស្មតោ សាវ័បុត្តស្ស
 ន ឯវំ ហោតិ អហំ ចតុត្ថំ ឈានំ សមាបជ្ជាមីតិ វា
 អហំ ចតុត្ថំ ឈានំ សមាបន្នោតិ វា អហំ ចតុត្ថា
 ឈានា វុដ្ឋិតោតិ វាតិ ។

(២៣៩) ក្រុងសាវ័ត្ត ។ ព្រះកាន់ទានកាយ បានឃើញ
 ហើយ ។ យេ វ មាលកាសោសាវ័ត្ត ឥន្ទ្រិយរបស់លោកជ្រះថ្លា
 សម្បូរមុខកំណែតម្លៃផង វិច្ឆ័យនេះ គេព្រះសាវ័ត្តមានកាយ គង់សម្រាន្ត
 នៅដោយចម្លងគ្រឿងនៅដូចម្តេច ។ មាលកាសោ ក្នុងទីឯណោះ
 ខ្ញុំ លះចង់សេចក្តីសុខផង លះចង់ទុក្ខផង ព្រោះលើកសោមនស្សនិង
 មោឃនស្សអំពីមុនផង បានចូលចក្ខុផ្សាន អត់ទុក្ខអស្ចារ្យ មានសតិ
 ដ៏បរិសុទ្ធដោយឧបេក្ខា ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ មាលកាសោ
 ខ្ញុំនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភាគអញកំពុងចូលចក្ខុផ្សាន
 ថ្វីថា ភាគអញបានចូលចក្ខុផ្សានហើយ ថ្វីក៏ថា ភាគអញបានចេញ
 អំពីចក្ខុផ្សាន ដូច្នេះឡើយ ។ ព្រះកាន់ទុក្ខបថា ពិតដូច្នេះមែន ដ្បិត
 ព្រះសាវ័ត្តមានកាយ បានគាស់រំលឹកនូវអនុស័យ គឺសេចក្តីប្រកាន់ថា
 អញ ថាបស់អញ អស់កាលយូរមកហើយ ព្រោះហេតុនោះ បានថា
 ព្រះសាវ័ត្តមានកាយមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភាគអញកំពុង
 ចូលចក្ខុផ្សាន ថ្វីថា ភាគអញបានចូលចក្ខុផ្សានហើយ ថ្វីក៏ថា ភាគ
 អញបានចេញអំពីចក្ខុផ្សាន ដូច្នេះឡើយ ។

[២៤០] សាវត្ថី ។ អន្ធមា ទោ អាយស្មា អនន្តោ
 ។ បេ ។ ឥនាហំ អកុសោ សត្វសោ រូបសញ្ញាធំ សម-
 តិក្កមា បដិយសញ្ញាធំ អត្តន្តមា ធានត្ថសញ្ញាធំ អមន-
 សីតារា អនន្តោ អកាសោតិ អកាសានត្ថាយតធំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារមិ ។ បេ ។ វុដ្ឋិតោតិ វតិ ។

[២៤១] សាវត្ថី ។ អន្ធមា ទោ អាយស្មា អនន្តោ
 ។ បេ ។ ឥនាហំ អកុសោ សត្វសោ អកាសានត្ថាយ-
 តធំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណនិ វិញ្ញាណត្ថាយតធំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារមិ ។ បេ ។ វុដ្ឋិតោតិ វតិ ។

[២៤២] សាវត្ថី ។ អថទោ អាយស្មា សាវិបុត្តោ
 ។ បេ ។ ឥនាហំ អកុសោ សត្វសោ វិញ្ញាណត្ថាយ-
 តធំ សមតិក្កម្ម ធន្តិ តិញ្ចិតិ អកតិញ្ចាយតធំ ឧ-
 បសម្បជ្ជ វិហារមិ ។ បេ ។ វុដ្ឋិតោតិ វតិ ។

[២៤០] ក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះគាតេឧទានកាយ បានឃើញ
 ហើយ ។ បេ ។ មាលភាវុសោ ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំ កន្លងចង់ឲ្យប្រសព្វ
 រំលត់ឲ្យចងិយសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យមានត្ថសញ្ញា ដោយប្រការ
 ទាំងពួង ហើយចូលអាកាសានត្ថាយតជ្ជាន ដោយឥតការណា
 អាកាសមិនមានទប់ផុតដូច្នេះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ បេ ។ ចេញ
 ហើយ ដូច្នេះឡើយ ។

[២៤១] ក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះគាតេឧទានកាយ បានឃើញ
 ហើយ ។ បេ ។ មាលភាវុសោ ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំ កន្លងចង់ឲ្យអាកាសា-
 នត្ថាយតជ្ជានដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលវិញ្ញាណត្ថាយតជ្ជាន
 ដោយឥតការណា វិញ្ញាណមិនមានទប់ផុតដូច្នេះ ហើយសម្រេចសម្រាន្ត
 នៅ ។ បេ ។ ចេញហើយ ដូច្នេះឡើយ ។

[២៤២] ក្រុងសាវត្ថី ។ សំដាប់នោះ ព្រះសាវិបុត្តមាន
 កាយ ។ បេ ។ មាលភាវុសោ ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំ កន្លងចង់ឲ្យវិញ្ញា-
 ណត្ថាយតជ្ជាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលអកតិញ្ចាយត-
 ជ្ជាន ដោយឥតការណា ភ្ជាប់នឹងចង់ឲ្យមិនមានដូច្នេះ ហើយសម្រេច
 សម្រាន្តនៅ ។ បេ ។ ចេញហើយ ដូច្នេះឡើយ ។

[២២៣] សាវ័ត្ត ។ អដទោ អាយស្មា សាវ័បុត្តោ
 ។ បេ ។ ឥតាហំ អារុសោ អតតិក្ខញ្ញាយតនំ សម-
 តិក្ខម្ហ ធរសញ្ញាបាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជេ វិហ-
 រមិ ។ បេ ។ វុដ្ឋិតោតិ វាតិ ។

[២២៤] ឯកំ សមយំ អាយស្មា សាវ័បុត្តោ សា-
 វត្ថុយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិតស្ស អារាមេ ។
 អដទោ អាយស្មា សាវ័បុត្តោ បុព្វល្លាសមយំ និវា-
 សេត្វា បត្តចិវរមាធាយ សាវ័ត្តិ បិណ្ឌាយ ចាវសិ
 សាវ័ត្តិ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បន្ទាគត្ថំ បិណ្ឌាធាតព្យ-
 ជិក្ខុនោ យេន អន្ធរំនំ តេនុបសង្កមិ និវាវិហារាយ
 អន្ធរំនំ អន្លោកាហេត្វា អញ្ញតាស្មី វុត្តម្ហលេ និវាវិ-
 ហារំ ឯសិទិ ។ អដទោ អាយស្មា សាវ័បុត្តោ សា-
 យល្លាសមយំ បដិសល្លាធា វុដ្ឋិតោ យេន ជេតវនំ
 អនាថបិណ្ឌិតស្ស អារាមោ តេនុបសង្កមិ ។ អន្ធាសា
 ទោ អាយស្មា អាធនោ អាយស្មន្តំ សាវ័បុត្តំ ន្ទរតោ
 វ អាគម្ពន្តំ និស្វាធន អាយស្មន្តំ សាវ័បុត្តំ ឯតនេវាច

[២២៥] ក្រុងសាវ័ត្តិ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាវ័បុត្តមាន
 កាយ ។ បេ ។ ខាលភារុសោ ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំកន្លងមកនូវកាតិកាញា-
 យកនជ្ឈាន បានចូលទៅសញ្ញាសញ្ញាយកនជ្ឈាន ហើយសម្រេច
 សម្រាន្តនៅ ។ បេ ។ ចេញហើយ ដូច្នេះឡើយ ។

[២២៦] សម័យមួយ ព្រះសាវ័បុត្តមានកាយៗ គង់នៅក្នុងវត្ត
 ជេតវនបេសំអនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវ័ត្តិ ។ លំដាប់នោះ ព្រះ
 សាវ័បុត្តមានកាយ ស្ងៀកស្ងៀង ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរក្នុងបុព្វល្លាសម័យ
 ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងសាវ័ត្តិ ដើម្បីបិណ្ឌបាត លុះចូលទៅកាន់ក្រុង
 សាវ័ត្តិដើម្បីបិណ្ឌបាតហើយ បានត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតក្នុងវេលាចេញ-
 កត្ត ហើយសំដៅទៅកាន់អន្ទ័នដើម្បីទៅសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ លុះចូល
 សិបក្នុងអន្ទ័នហើយ ក៏គង់សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ទៀបគល់ឈើមួយ ។
 គ្រានោះ ព្រះសាវ័បុត្តមានកាយៗ បានចេញអំពីទីពូនសម្បក្នុងវេលាសា-
 យល្លាសម័យ បានចូលទៅកាន់វត្តជេតវន បេសំអនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ។
 ព្រះកានន្ទមានកាយៗ បានឃើញព្រះសាវ័បុត្តមានកាយៗកំពុងនិមន្តមកអំពី
 ចង្វាយ លុះឃើញហើយ បានពោលនឹងព្រះសាវ័បុត្តមានកាយៗដូច្នេះថា

វិញ្ញសន្នាធិ ចោ តេ អាវុសោ សាវ័បុត្ត ឥន្ទ្រិយានិ
 បរិសុទ្ធា មុខវណ្ណា បរិយោធានោ កកមេធាយស្មា
 សាវ័បុត្តា អដ្ឋ វិហារេន វិហាសីតិ ។ ឥតាហំ អាវុ-
 សោ សទ្ធសោ នេវសញ្ញាធាសញ្ញាយតំ សមតិក្កម្ម
 សញ្ញាវេទយេតនិរោធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារមំ ។ កស្ស
 មឃ្លី អាវុសោ ន ឯវំ ហោតិ អហំ សញ្ញាវេទ-
 យេតនិរោធំ សមាបដ្ឋាមីតិ វា អហំ សញ្ញាវេទយេត-
 និរោធំ សមាបដ្ឋាមីតិ វា អហំ សញ្ញាវេទយេតនិរោ-
 ធា វុដ្ឋិនោតិ វាតិ ។ តថា ហំ បធាយស្មតោ
 សាវ័បុត្តស្ស ជីយវត្ថំ អហង្ការមមង្ការមាធានុសយា
 សុសមូហតា កស្មា អាយស្មតោ សាវ័បុត្តស្ស ន ឯវំ
 ហោតិ អហំ សញ្ញាវេទយេតនិរោធំ សមាបដ្ឋាមីតិ វា
 អហំ សញ្ញាវេទយេតនិរោធំ សមាបដ្ឋាមីតិ វា អហំ
 សញ្ញាវេទយេតនិរោធា វុដ្ឋិនោតិ វាតិ ។

ខ្នាលភាវុសោសាវ័បុត្ត អន្ទ្រិយាវេសនោកជ្រេថា សម្បមុខកំណាតដ្ឋ-
 ផនំ ព្រះសាវ័បុត្តមានកាយ ក្នុងវិជ្ជះ តើគង់នៅដោយធម៌ជាគ្រឿង
 នៅដូចម្តេច ។ ខ្នាលភាវុសោ ក្នុងវិជ្ជះណោះ ខ្ញុំបានកន្លងចង់ខ្លួនវេ-
 សញ្ញាធាសញ្ញាយតន៍ផ្សេង ដោយច្រកចាំងព្រួង បានចូលសញ្ញាវេទ-
 យេតនិរោធ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ ខ្នាលភាវុសោ ខ្ញុំនោះ មិន
 មានសេចក្តីបរិភក្តយ៉ាងនេះថា ភក្តាអញកំពុងចូលសញ្ញាវេទយេតនិរោធ
 ឬថា ភក្តាអញបានចូលសញ្ញាវេទយេតនិរោធហើយ ឬក៏ថា ភក្តាអញ
 បានចេញកំពីសញ្ញាវេទយេតនិរោធ ដូច្នេះឡើយ ។ ព្រះគោនន្តរថា
 ព័ត៌ដូច្នោះមែន ដូចព្រះសាវ័បុត្តមានកាយបានគាស់រើលើខ្លួនអនុស្សយន៍
 សេចក្តីច្រកចាំងអញ ថាវេសនោក អស់កាលយូរមកហើយ ព្រោះ
 ហេតុនោះ បានជាព្រះសាវ័បុត្តមានកាយ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ
 ថា ភក្តាអញកំពុងចូលសញ្ញាវេទយេតនិរោធ ឬថា ភក្តាអញបានចូល
 សញ្ញាវេទយេតនិរោធហើយ ឬក៏ថា ភក្តាអញបានចេញកំពីសញ្ញាវេទ-
 យេតនិរោធ ដូច្នេះឡើយ ។

[២២៥] ឯកំ សមយំ អាយស្មា សារីបុត្តោ ក-
 ដកហោ វិហរតិ វេជ្ជវេទ កលទ្ធករិកាបេ ។ អដោ
 អាយស្មា សារីបុត្តោ បុព្វសមយំ ឯកសេត្វា បត្ត-
 ចំវរមាធាយ កដកហំ ចំណាយ ចារិសំ កដកហោ
 សមធានំ ចំណាយ ចរិត្វា តំ ចំណូចាតំ អញ្ញាតិ
 កុដ្ឋម្មលំ^(១) ឯស្សាយ កុញ្ញាតិ ។ អដោ សូចមុទិ
 បរិត្វាជិតា យេនាយស្មា សារីបុត្តោ តេនុបស្ក័មិ
 ឧបស្ក័មិត្វា អាយស្មនំ សារីបុត្តំ ឯតនាវាច កំ ទុ
 ទោ សមណ អដោមុទោ កុញ្ញាសីតិ ។ ន ទ្វាហំ កតំ
 អដោមុទោ កុញ្ញាសីតិ ។ តេនហំ សមណ ឧត្តមុទោ
 កុញ្ញាសីតិ ។ ន ទ្វាហំ កតំ ឧត្តមុទោ កុញ្ញាសីតិ ។
 តេនហំ សមណ ឯសាមុទោ កុញ្ញាសីតិ ។ ន ទ្វាហំ
 កតំ ឯសាមុទោ កុញ្ញាសីតិ ។ តេនហំ សមណ

១. ទ. ១៥ ។

[២២៥] សម័យមួយ ព្រះសារីបុត្តមានកាយ គង់នៅក្នុងត្រៃ
 វេទនៃ ព្រះកលទ្ធករិកាបេ ជិតក្រុងជ្រៃ ។ លំដាប់នោះ ព្រះ
 សារីបុត្តមានកាយ ស្ងៀកស្ងៀន ប្រដាប់បាត្រនិងចំវរក្នុងបុព្វសម័យ
 ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងជ្រៃ ដើម្បីចំណូចាត លុះចូលទៅចំណូចាត
 តាមលំដាប់ប្រក្រតីក្រុងជ្រៃហើយ បានទៅគង់កាស្រីយ ក្បែរជើង
 ជញ្ជាំងមួយ ឆាន់ចង្កាន់ចំណូចាតនោះ ។ គ្រានោះ បរិត្វាជិតា
 ឈ្មោះសូចមុទិ បានចូលទៅគេព្រះសារីបុត្តមានកាយ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ បាននិយាយនឹងព្រះសារីបុត្តមានកាយដូច្នេះថា បពិត្រសមណៈ
 លោកឧទមុទាន់ឬអ្វី ។ នែប្អូនស្រី កាតាមិនមែនឧទមុទាន់ទេ ។
 បពិត្រសមណៈ បើដូច្នោះ លោកនើយមុទាន់ឬ ។ ម្ចាស់ប្អូនស្រី
 កាតាមិនមែននើយមុទាន់ទេ ។ បពិត្រសមណៈ បើដូច្នោះ លោក
 ហែមុទៅកាន់ចំសង់ (វាំងបួន) ឆាន់ឬអ្វី ។ ម្ចាស់ប្អូនស្រី កាតាមិន
 មែនហែមុទៅកាន់ចំសង់ឆាន់ទេ ។ បពិត្រសមណៈ បើដូច្នោះ

វិទិសាមុទា កុញ្ញសីតិ ។ ន ទ្វាហំ ភគិនំ វិទិសាមុទា
 កុញ្ញមីតិ ។ ភី ធុ សមណ អនោមុទា កុញ្ញសីតិ
 ឥតិ បុដ្ឋា សមាធា ន ទ្វាហំ ភគិនំ អនោមុទា
 កុញ្ញមីតិ វនេសំ ភេទហិ សមណ ឧត្តមុទា កុញ្ញសីតិ
 ឥតិ បុដ្ឋា សមាធា ន ទ្វាហំ ភគិនំ ឧត្តមុទា កុញ្ញ-
 មីតិ វនេសំ ភេទហិ សមណ វិទិសាមុទា កុញ្ញ-
 សីតិ ឥតិ បុដ្ឋា សមាធា ន ទ្វាហំ ភគិនំ វិទិ-
 សាមុទា កុញ្ញមីតិ វនេសំ ភេទហិ សមណ
 កុញ្ញសីតិ ។ យេ ហិ កោតិ ភគិនំ សមណប្រាហ្មណ
 វត្ថុវិជ្ជាតិវជ្ជានវិជ្ជាយ មិច្ឆាជីវេន ជីវិតំ កញ្ចេន្តំ ឥម
 វុទ្ធិន្តំ ភគិនំ សមណប្រាហ្មណ អនោមុទា កុញ្ញន្តំ ។

លោកភិកមុទៅកាន់ទិសតូច (តាំងបួន) ឆាន់ឬអ្វី ។ ម្ចាស់បួនស្រី
 កាតាមិនមែនភិកមុទៅកាន់ទិសតូចឆាន់ទេ ។ បុរៈព្រោះហេតុដូច
 ម្តេច កាលដែលខ្ញុំសួរលោកថា ចតិក្រសមណៈ លោកឧទមុទឆាន់
 ឬអ្វី លោកឆ្លើយថា នៃបួនស្រី កាតាមិនមែនឧទមុទឆាន់ទេ ។ កាល
 ដែលខ្ញុំសួរលោកថា ចតិក្រសមណៈ បើដូច្នោះ លោកឆ្លើយមុទឆាន់
 ឬអ្វី លោកឆ្លើយថា នៃបួនស្រី កាតាមិនមែនឆ្លើយមុទឆាន់ទេ កាល
 ដែលខ្ញុំសួរលោកថា ចតិក្រសមណៈ បើដូច្នោះ លោកចម្រុះទៅ
 កាន់ទិសធំឆាន់ ឬអ្វី លោកឆ្លើយថា នៃបួនស្រី កាតាមិនមែនចម្រុះ
 ទៅកាន់ទិសធំឆាន់ទេ កាលដែលខ្ញុំសួរថា ចតិក្រសមណៈ បើ
 ដូច្នោះ លោកភិកមុទៅកាន់ទិសតូចឆាន់ឬអ្វី លោកឆ្លើយថា នៃបួន
 ស្រី កាតាមិនមែនភិកមុទៅកាន់ទិសតូចឆាន់ទេ ចតិក្រសមណៈ បុរៈ
 លោកឆាន់ដូចម្តេចវិញ ។ នៃបួនស្រី ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ណាមួយ
 ចំណុះដ៏តែងយមិច្ឆាជីវៈ ព្រោះតែច្បាប់ដ៏ ឆ្លើយមើលនាយចំការជីវៈ
 ម្ចាស់បួនស្រី សមណប្រាហ្មណ៍ពួកនេះ ហៅថាអ្នកឧទមុទឆាន់ ។

សាវ័ត្តសំយុត្តំ

យេ ហិ កេច ភគិន សមណាប្រាហ្មណា ទក្ខត្ត-
 វិជ្ជាតិវន្តាវិជ្ជាយ មិន្នាជីវេន ជីវិតំ កាច្យេន្តំ ឥមេ
 វុច្ឆន្តិ ភគិន សមណាប្រាហ្មណា ទក្ខត្តុទា កុញ្ញន្តំ ។
 យេ ហិ កេច ភគិន សមណាប្រាហ្មណា នុតេយ្យច្ប-
 ហិណាគមនាទុយោកា មិន្នាជីវេន ជីវិតំ កាច្យេន្តំ
 ឥមេ វុច្ឆន្តិ ភគិន សមណាប្រាហ្មណា ធិសាធុទា
 កុញ្ញន្តំ ។ យេ ហិ កេច ភគិន សមណាប្រាហ្មណា
 អន្តវិជ្ជាតិវន្តាវិជ្ជាយ មិន្នាជីវេន ជីវិតំ កាច្យេន្តំ ឥ-
 មេ វុច្ឆន្តិ ភគិន សមណាប្រាហ្មណា វិធិសាធុទា
 កុញ្ញន្តំ ។ សោ ទ្វាហំ ភគិន ទ វុច្ឆវិជ្ជាតិវន្តាវិជ្ជាយ
 មិន្នាជីវេន ជីវិតំ កាច្យេន្តំ ទ ទក្ខត្តវិជ្ជាតិវន្តាវិ-
 ជ្ជាយ មិន្នាជីវេន ជីវិតំ កាច្យេន្តំ ទ នុតេយ្យច្ប-
 ហិណាគមនាទុយោកា មិន្នាជីវេន ជីវិតំ កាច្យេន្តំ
 ទ អន្តវិជ្ជាតិវន្តាវិជ្ជាយ មិន្នាជីវេន ជីវិតំ កាច្យេន្តំ
 ធម្មេន ភិក្ខុំ បរិយេសាមិ ធម្មេន ភិក្ខុំ បរិយេសិត្វា

សាវ័ត្តសំយុត្តំ

ខាលប្បូស្រី ពួកសមណាប្រាហ្មណ៍ណាធម្មយ ចិត្តមិវិតដោយមិត្ត-
 ជីវៈ ព្រោះគេច្បាស់ដឹង គឺវិជ្ជាមើលខាងទុក្ខក្សត្រ ឆ្ងល់ សម-
 ណាប្រាហ្មណ៍ពួកនេះ ហៅថាអកុដិយមុននាម ឆ្ងល់ ពួកសម-
 ណាប្រាហ្មណ៍ណាធម្មយ ចិត្តមិវិតដោយមិត្តជីវៈ ព្រោះការប្រកប
 រឿយៗ ខ្វល់ខ្វាយនឹងការបញ្ចូលដំណឹង ឆ្ងល់ សមណាប្រាហ្មណ៍
 ពួកនេះ ហៅថាចៃដន្យទៅកាន់ចិត្តនាម ។ ឆ្ងល់ ពួកសម-
 ណាប្រាហ្មណ៍ណាធម្មយ ចិត្តមិវិតដោយមិត្តជីវៈ ព្រោះគេច្បាស់ដឹង
 គឺវិជ្ជាមើលខាងអន្តរាគមន៍ (តាមលក្ខណៈ) ឆ្ងល់ សមណ-
 ប្រាហ្មណ៍ពួកនេះ ហៅថាចៃដន្យទៅកាន់ចិត្តនាម ។ ឆ្ងល់
 គាត់មិនមែនចិត្តមិវិតដោយមិត្តជីវៈ ព្រោះគេច្បាស់ដឹង គឺវិជ្ជាមើល
 តាមចំការទេ គាត់មិនមែនចិត្តមិវិតដោយមិត្តជីវៈ ព្រោះគេច្បាស់ដឹង
 គឺវិជ្ជាតាមទុក្ខក្សត្រទេ គាត់មិនមែនចិត្តមិវិតដោយមិត្តជីវៈ ព្រោះ
 ការប្រកបរឿយៗ ខ្វល់ខ្វាយនឹងការបញ្ចូលដំណឹងទេ គាត់មិនមែន
 ចិត្តមិវិតដោយមិត្តជីវៈ ព្រោះគេច្បាស់ដឹង គឺវិជ្ជាតាមអន្តរាគមន៍ទេ
 គាត់មិនមែនស្វរិកក៏ក្តៅដោយធម៌ ស្វរិកក៏ក្តៅដោយធម៌ហើយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ១ទូរវិដ្ឋាន

កុញ្ញមីតិ ។ អដទោ សូចមុទី បរិព្វាជិតោ រាជកហោ
រដិយាយ រដិយី សិដ្ឋាជកោ ជន្មាជកំ ឧប-
សង្កមិត្វា ឯវមាណេសិ ធម្មតំ សមណា សក្យបុត្តិ-
យា អាហារំ អាហារេន្តិ អនេជ្ជំ សមណា សក្យ-
បុត្តិយា អាហារំ អាហារេន្តិ នេជ សមណាជំ សក្យ-
បុត្តិយាជំ ចិន្ដាជ្ជិ ។

សាវ្យាសំយុត្តំ ។

ធម្មបទ្បាដំ

- វិវេកំ អវិគត្តំ ១
- បីតិ ឧបេក្ខា ធម្មត្ថំ(១)
- អាគាសញ្ចេវ វិញ្ញាណំ
- អាភិក្ខុនេវសញ្ញិតា(២)
- ជិវេនោ នវមោ វុត្តោ
- នសមំ សូចមុទី បាតិ ។

១ ឧ. ម. បទ្បាដំ ។ ២ អាភិក្ខុញ្ចេវសញ្ញិតា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ១ទូរវិដ្ឋាន

បើបទានំ ។ គ្រានោះ សូចមុទីបរិព្វាជិតា ចេញពីច្រកចូលទៅកាន់
ច្រក ចេញពីផ្លូវត្រូវឆ្លងកែងចូលទៅកាន់ផ្លូវត្រូវឆ្លងកែង ក្នុងក្រុងរាជ-
គ្រឹះ ប្រាប់គេយ៉ាងនេះថា សមណសក្យបុត្តតាំងឡាយ តែងនាំ
អាហារច្រកចេញដោយធម៌ សមណសក្យបុត្តតាំងឡាយ តែងនាំអាហារ
ដែលមិនមានទោស ក្នុងតាំងឡាយ ចូរប្រគេនដុំបាយដល់ពួកសមណ-
សក្យបុត្តផងចុះ ។

បច្ចំ សាវ្យាសំយុត្តំ ។

ទុក្ខាននៃសាវ្យាសំយុត្តនោះ គឺ

- និយាយគំរឹ បឋមជ្ឈានច្រកចេញវិវេក ១ ទុតិយជ្ឈានមិន
- មានវិគត្តៈ ១ តតិយជ្ឈានប្រាសចាកបីតិ ១ ចក្កជ្ឈានច្រកច
- ដោយឧបេក្ខា ១ អាគាសានញ្ចាយននជ្ឈាន ១ វិញ្ញាណញ្ចា-
- យននជ្ឈាន ១ កាកិញ្ចាយននជ្ឈាន ១ នេវសញ្ញាតា-
- សញ្ញាយននជ្ឈាន ១ សញ្ញាវេទយ៍តនិរោធិ ជាគម្របប្រាំ-
- បួន ១ គម្រប ១០ នឹងរឿងសូចមុទីបរិព្វាជិតា ។

ឆាតសំយុត្តំ

[១២៦] សាវត្ថី ។ តត្រ ទោ ។ ធនស្សា ឥមា
កិក្ខុវេ ឆាតយោធិយោ ។ កាតមា ធនស្សា ។
អណ្ណជា ឆាតា ផលាតុជា ឆាតា សំសេនជា ឆាតា
ឧបទាតិកា ឆាតា ។ ឥមា ទោ កិក្ខុវេ ធនស្សា
ឆាតយោធិយោតិ ។

[២២៧] សាវត្ថី ។ ធនស្សា ឥមា កិក្ខុវេ ឆាតយោ-
ធិយោ ។ កាតមា ធនស្សា ។ អណ្ណជា ឆាតា ផលា-
តុជា ឆាតា សំសេនជា ឆាតា ឧបទាតិកា ឆាតា ។
តត្រ កិក្ខុវេ អណ្ណជេហិ ឆាតេហិ ផលាតុជា ធនសំសេ-
នជា ធន ឧបទាតិកា ធន ឆាតា បណ្ឌិតតក ។ តត្រ
កិក្ខុវេ អណ្ណជេហិ ធន ផលាតុជេហិ ធន ឆាតេហិ
សំសេនជា ធន ឧបទាតិកា ធន ឆាតា បណ្ឌិតតក ។

ឆាតសំយុត្ត

[១២៦] ក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំឯទ្បាយ
កំណើតរបស់នាគនេះមាន ២ យ៉ាង ។ ចុះកំណើត ២ អីអ្វីខ្លះ ។ កំណើត
២ គឺ ពួកនាគជាអណ្ណជៈកំណើត ១ ពួកនាគជាផលាតុជៈកំណើត ១ ពួក
នាគជាសំសេនជៈកំណើត ១ ពួកនាគជាឧបទាតិកៈកំណើត ១ ។ ម្ចាស់
កិក្ខុចាំឯទ្បាយ កំណើតរបស់នាគ មាន ២ យ៉ាងនេះឯង ។

[២២៧] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំឯទ្បាយ កំណើតរបស់
នាគនេះ មាន ២ យ៉ាង ។ ចុះកំណើត ២ អីអ្វីខ្លះ ។ កំណើត ២ គឺ ពួក
នាគជាអណ្ណជៈកំណើត ១ ពួកនាគជាផលាតុជៈកំណើត ១ ពួកនាគជា
សំសេនជៈកំណើត ១ ពួកនាគជាឧបទាតិកៈកំណើត ១ ។ ម្ចាស់កិក្ខុ
ចាំឯទ្បាយ បណ្តានាគចាំឯនោះ ពួកនាគជាផលាតុជៈកំណើតក្តី ពួក
នាគជាសំសេនជៈកំណើតក្តី ពួកនាគជាឧបទាតិកៈកំណើតក្តី ប្រសើរ
ជាងពួកនាគជាអណ្ណជៈកំណើត ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំឯទ្បាយ បណ្តានាគចាំឯ
នោះ ពួកនាគជាសំសេនជៈកំណើតក្តី ពួកនាគជាឧបទាតិកៈកំណើតក្តី
ប្រសើរជាងពួកនាគជាអណ្ណជៈកំណើតនិងពួកនាគជាផលាតុជៈកំណើត ។

តត្រ ភិក្ខុវេ អស្នាជេហិ ច ជលាតុជេហិ ច សិរសេ-
នជេហិ ច ឆាតេហិ ឧបមាតិកោ ឆាតា បណីតតក ។
ឥមា ទោ ភិក្ខុវេ ចតស្សោ ឆាតយោនិយោតិ ។

[២២៨] ឯកំ សមយំ កកវា សាវត្ថិយំ វិហារតិ ជេត-
វេន អធាជចិណ្ឌិតស្ស អារាមេ ។ អថទោ អញ្ញតរោ
ភិក្ខុ យេន កកវា តេទុបសន្តមិ ឧបសន្តមិថ្វា កកវន្តំ
អភិវាទេថា ឯកមន្តំ ចិសីនិ ។ ឯកមន្តំ ចិសីនោ ទោ
សោ ភិក្ខុ កកវន្តំ ឯកនរោច កោ ទ ទោ កន្ត
ហេតុ កោ ចត្វយោ យេន មិធកេត្វេ អស្នាជា ឆាតា
ឧចាសមំ ឧបសន្តំ វេស្សជ្ជកាយា^(១) ច កវន្តិតិ ។
ឥន ភិក្ខុ ឯកច្វានំ អស្នាជាធំ ឆាតាធំ ឯវិ ហោតិ
មយំ ទោ មុទ្ធេ កាយេន ទ្វយកាវិនោ អហន្ត
វាបាយ ទ្វយកាវិនោ មនសា ទ្វយកាវិនោ តេ មយំ

១. ឧស្សន្តកាយា ច ។

ខាលភិក្ខុតាំងឡាយ បណ្តាពួកនាគតាំងនេះ ពួកនាគជាចបបាតិកៈ
កំណើត ប្រសើរជាងពួកនាគជាអណ្តជៈកំណើតផង ជាងពួកនាគជា
ជលាតុជៈកំណើតផង ជាងពួកនាគជាសិរសេជៈកំណើតផង ។ ខាល
ភិក្ខុតាំងឡាយ កំណើតរបស់នាគ មាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

[២២៨] សមយមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រងគង់នៅក្នុងវត្ត
ជេតពន របស់អធាជចិណ្ឌិតសេដ្ឋី ទៀចក្រុងសាវត្ថិ ។ ព្រះនោះ
មានភិក្ខុមួយរូប បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ សុច្ចលទៅដល់
ហើយក៏ក្រាបថ្វាយចង្អុលព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះ
ភិក្ខុនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបចង្អុលសួរព្រះមានព្រះ
ភាគដូច្នេះថា ចតិព្រះអង្គជីវិតម្រើន ហេតុដូចម្តេច ចង្អុយដូចម្តេច
ដែលនាំឲ្យពួកនាគខ្លះជាអណ្តជៈកំណើត ក្នុងលោកនេះ រក្សាទុកសេចក្តី
ផង មានកាយដ៏ស្និទ្ធ (ព្រោះមិនគិតចង់សេចក្តីអន្តរាយអំពីកាលម្ខាងទៀត)
ផង ។ ខាលភិក្ខុ ពួកនាគជាអណ្តជៈខ្លះក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តី
ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលពីដើម ពួកយើងធ្វើតំរើតាំងពីភិក្ខុសលនិងអកុ-
សលដោយកាយ ធ្វើតំរើតាំងពីភិក្ខុសលនិងអកុសលដោយវាចា ធ្វើតំរើ
តាំងពីភិក្ខុសលនិងអកុសលដោយចិត្ត ពួកយើងតាំងនោះ (ព្រោះតែ)

កាយេន ឡាយកាយេន វាចាយ ឡាយកាយេន មនសា
 ឡាយកាយេន កាយស្ស កេតា បរិ មរណា អណ្ណាជាតិ
 ឆាកាមិ សហព្យាប័ន ឧបបន្នា សច្ចេ មយំ កាយេន
 សុចរិតំ ធរយ្យាម វាចាយ សុចរិតំ ធរយ្យាម ម-
 នសា សុចរិតំ ធរយ្យាម ឯវិ មយំ កាយស្ស កេតា
 បរិ មរណា សុភតិ សត្តិ លោកំ ឧបបន្នេយ្យាម ហន្ត
 មយំ ឯតរហំ កាយេន សុចរិតំ ធម៌ វាចាយ សុចរិតំ
 ធម៌ មនសា សុចរិតំ ធម៌ មាតិ ។ អយំ ទោ កិក្ខុ
 ហេតុ អយំ បទ្វយោ យេន មិនេកេត្វ អណ្ណាជា ឆាកា
 ឧបោសថំ ឧបសន្នំ វេស្សន្នកាយា ច កវន្តិ ។

[២២៩] សាវត្ថី ។ អថទោ អញ្ញតរោ កិក្ខុ យេន
 កកវា ។ ថេវ ឯកបន្តំ ចិសំន្នោ ទោ សោ កិក្ខុ
 កកវន្តំ ឯតរោច កោ ធុ ទោ កន្ត ហេតុ កោ បទ្វ-
 យោ យេន មិនេកេត្វ ជលាតុជា ឆាកា ឧបោសថំ
 ឧបសន្នំ វេស្សន្នកាយា ច កវន្តិ ។ (សព្វំ វិគ្គា-

ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយកាយ ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយវាចា ធ្វើអំពើទាំងពីរ
 ដោយចិត្ត លុះចេញយកនិកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើត
 ជាមួយនឹងពួកនាគជាអណ្តាជៈកំណើត ប្រសិនបើឥឡូវនេះ ពួកយើង
 ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិត
 ដោយចិត្ត លុះពួកយើងចេញយកនិកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ
 នឹងបានទៅកើតក្នុងស្ថានតិរច្ឆិទេវលោក ដោយហេតុយ៉ាងនេះពុំខាន បើ
 ដូច្នោះបាននៃ ពួកយើង ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិត
 ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ ខាលភិក្ខុ
 នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឱ្យពួកនាគនេះជាអណ្តាជៈកំណើតក្នុង
 លោកនេះ ក្សេមក្សាយសម័យ មានកាយដ៏ស្អាត (ព្រោះមិនអើពើនឹង
 សេចក្តីអន្តរាយអំពីកាលម្ខាងន៍) ផង ។

[២៣០] ក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រាហ្មណៈ មានភិក្ខុមួយច្រើន (ចូល
 ទៅគាល់) ព្រះមានព្រះភាគ ។ ថេវ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមរម្យ
 ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឱ្យពួកនាគនេះជាអណ្តាជៈ
 កំណើតក្នុងលោកនេះ ក្សេមក្សាយសម័យ មានកាយដ៏ស្អាត (ព្រោះមិន
 អើពើនឹងសេចក្តីអន្តរាយអំពីកាលម្ខាងន៍) ផង ។ (សេចក្តីទាំងអស់

រេត្តា) ។ អយំ ទោ ភិក្ខុ ហេតុ អយំ បទ្ទយោ យេន
 មិនេកាទ្ធ សំសេនជា ឆាតា ឧចាសដំ ឧបវស្សន្តិ
 វោស្សជ្ជកាយា ច ភវន្តិ ។

[២៥០] សាវត្ថី ។ ឯកមន្តំ និសំឆោ ទោ សោ
 ភិក្ខុ ភវន្តិ ឯតនេវេច កោ នុ ទោ កន្តោ ហេតុ កោ
 បទ្ទយោ យេន មិនេកាទ្ធ សំសេនជា ឆាតា ឧចា-
 សដំ ឧបវស្សន្តិ វោស្សជ្ជកាយា ច ភវន្តិ ។ (សត្វំ
 វិជ្ជារេត្តា) ។ អយំ ទោ ភិក្ខុ ហេតុ អយំ បទ្ទយោ
 យេន មិនេកាទ្ធ សំសេនជា ឆាតា ឧចាសដំ ឧ-
 បវស្សន្តិ វោស្សជ្ជកាយា ច ភវន្តិ ។

បណ្ឌិតធម្មវិជ្ជាជន្និក) ។ ម្នាលភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ
 ដែលនាំឲ្យពួកនាគខ្លះជាសេនាជនៈកំណើតក្នុងលោកនេះ ក្សេមក្សាយ
 ផង មានកាយដ៏ស្អាត (ព្រោះមិនអើពើនឹងសេចក្តីអន្តរាយអំពីកាលម្ខាត) ផង ។

[២៥០] ត្រង់សាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុនោះឆន្ទៈយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
 ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមាតាព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យពួកនាគខ្លះជាសេនាជនៈកំណើតក្នុង
 លោកនេះ ក្សេមក្សាយផង មានកាយដ៏ស្អាត (ព្រោះមិនអើពើនឹង
 សេចក្តីអន្តរាយអំពីកាលម្ខាត) ផង (សេចក្តីទាំងអស់ បណ្ឌិតធម្មវិជ្ជា
 ជន្និក) ។ ម្នាលភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យពួក
 នាគខ្លះជាសេនាជនៈកំណើតក្នុងលោកនេះ ក្សេមក្សាយផង មានកាយ
 ដ៏ស្អាត (ព្រោះមិនអើពើនឹងសេចក្តីអន្តរាយអំពីកាលម្ខាត) ផង ។

[២៩១] សាវត្ថី ។ ឯកមន្តំ និសំប្បោ ទោ សោ
 កិក្ខុ កក្កដំ ឯតនិកោ តោ ទុ ទោ កន្ត្ត ហេតុ តោ
 បព្វយោ យេន មិនេកេត្ត ឧបហតិកា ឆាតា ឧហោ-
 សមំ ឧបសន្នំ វេស្សន្ត កាយា ធម៌ កក្កដំ ។ ឥត កិក្ខុ
 ឯកមន្តំ ឧបហតិកា ឆាតា ឯ ឯវំ ហោតិ មយំ ទោ
 បុព្វេ កាយេន ទ្វយការិវោ អហ្មត្ថ វាចាយ ទ្វយកា-
 រិវោ មនសា ទ្វយការិវោ តេ មយំ កាយេន ទ្វយ-
 ការិវោ វាចាយ ទ្វយការិវោ មនសា ទ្វយការិវោ
 កាយស្ស ភេតា បរិ មរណា ឧបហតិកា ឆាតា ឯ
 សហត្ថកំ ឧបបន្ទា សចន្ទំ មយំ កាយេន សុចរិតំ
 ចរេយ្យម វាចាយ សុចរិតំ ចរេយ្យម មនសា សុចរិតំ
 ចរេយ្យម ឯវំ មយំ កាយស្ស ភេតា បរិ មរណា
 សុតតិ សន្តិ លោកិ ឧបបន្ទេយ្យម ហន្ត មយំ

[២៩២] ក្រសាវត្ថី ។ លុក្កេតោ គុណក្នុងជីវិតសមគ្គ
 ហើយ ក៏ក្រាបចង្អុលសូត្រនោះទៅ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបង្ខំ ដែលនាំឲ្យពួកនាគខ្លះ ជាបុគ្គលិកៈ
 កំណើតក្នុងលោកនេះ រក្សាទុកសេចក្តី មានកាយដ៏ស្អាត (ព្រោះ
 មិនត្រូវបានសេចក្តីអន្តរាយក៏កាលប្រាជ្ញា) ផង ។ ម្ចាស់កិក្ខុ ពួក
 នាគខ្លះជាបុគ្គលិកៈកំណើតក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តីត្រូវយ៉ាងនេះថា
 កាលពីដើម ពួកយើងធ្វើអំពើទាំងពីរដោយកាយ ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយ
 វាចា ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយចិត្ត ព្រោះពួកយើងទាំងនោះ ធ្វើអំពើទាំងពីរ
 ដោយកាយ ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយវាចា ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយចិត្ត លុះ
 បែកប្រាជ្ញាឯកាយ បន្ទាប់អំពីស្លាប់ទៅ ក៏បានកើតជាមួយនឹងពួកនាគជា
 បុគ្គលិកៈកំណើត បើក្នុងកាលវេលានោះ ពួកយើងប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយ
 កាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត លុះពួកយើង
 បែកប្រាជ្ញាឯកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ នឹងទៅកើតក្នុងសុគតិ-
 ស្ថានទៅលោកដោយហេតុយ៉ាងនេះពុំខាន បើដូច្នោះទៅ ពួកយើង

ឯតុរិយំ កាយេន សុចរិតំ ចរម វាចាយ សុចរិតំ
 ចរម មនសា សុចរិតំ ចរមាតិ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុ
 ហេតុ អយំ បទ្ហាយោ យេន មិធកេតោ ឧបចាតិ-
 កា ឆាតា ឧបាសថំ ឧបសន្តិ វេស្សន្តកាយា ច
 កវន្តិតំ ។

[១៧៩] សាវត្ថិ ។ ឯកាច្ឆន្ទំ និសិទ្ធា ទោ សោ
 ភិក្ខុ កវន្តិតំ ឯតុរិយំ កោ ទុ ទោ កន្ត ហេតុ
 កោ បទ្ហាយោ យេន មិធកេតោ កាយស្ស កេឆា
 ចរំ មរណា អណ្តាជំ ឆាតាជំ សហព្យតិ ឧប-
 ចជ្ជតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុ ឯកាច្ឆន្ទំ កាយេន ទ្វយ-
 ការី ហេតិ វាចាយ ទ្វយការី មនសា ទ្វយការី
 តស្ស សុតំ ហេតិ អណ្តាជំ ឆាតា ធិយាយុតា
 វណ្ណវន្តោ សុទ្ធចហុលាតិ ។ តស្ស ឯវិ ហេតិ
 អហោ វតាហំ កាយស្ស កេឆា ចរំ មរណា
 អណ្តាជំ ឆាតាជំ សហព្យតិ ឧបចជ្ជយ្យន្តិ ។ សោ
 កាយស្ស កេឆា ចរំ មរណា អណ្តាជំ ឆាតាជំ
 សហព្យតិ ឧបចជ្ជតិ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុ ហេតុ

ប្រព្រឹត្តសុចរិតោយោកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតោយោកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិត
 ដោយចិត្ត ក្នុងកាលនៃកុំខាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជា
 ចម្លើយ ដែលនាំឱ្យពួកនាគនេះ ជាបុណ្យក៏ក៏កំណើត ក្នុងលោកនេះ
 ក្សេមក្សាយស្រេច មានកាយដ៏ស្អាត (ព្រោះមិនកើតនឹងសេចក្តីអន្តរាយ
 អំពីកាលម្ខាង) ផង ។

[២៨២] ក្រសិក្ខិ ។ លុភ័ក្កនោះ អង្គុយក្នុងវិជ្ជាសម្បត្តិ
 ហើយ ក៏ក្រាបចង្អុលសូត្របោះព្រះភាគ ដូច្នេះថា បតិព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាចម្លើយ ដែលនាំឱ្យបុគ្គលនេះក្នុងលោកនេះ ចែក
 គ្នាយកកាយស្លាប់ទៅឯទីមុខ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគ ជាអន្តរាជៈ
 កំណើត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលនេះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកធ្វើអំពើបាប
 ដោយកាយ ធ្វើអំពើបាបដោយវាចា ធ្វើអំពើបាបដោយចិត្ត បុគ្គល
 នោះ បានឮថា ពួកនាគជាអន្តរាជៈកំណើតមានកាយដ៏ស្អាត មានសម្បុរ
 ល្អ មានសេចក្តីសុខច្រើន ។ បុគ្គលនោះក៏មានសេចក្តីត្រេកអរយ៉ាងនេះ
 ថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ គាត់អញដល់ចែកគ្នាយកកាយ ចង្អាប់អំពីសេច-
 ក្តីស្លាប់ទៅ នឹងបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគជាអន្តរាជៈកំណើត ។
 បុគ្គលនោះដល់លាងទទួល ចង្អាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ក៏បានទៅកើតជា
 មួយនឹងពួកនាគ ជាអន្តរាជៈកំណើតផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះជាហេតុ

អយំ ចន្ទយោ យេន មិធនកោត្វា កាយស្ស ភេតា បរិ
មណា អណ្ណាជាតិ ឆាកាតិ សហព្យតិ ឧបបជ្ជតីតិ ។

[២៥៣] សាវត្ថី ។ ឯសំប្លោ ទោ សោ
ភិក្ខុ ភក្កវន្តំ ឯតនកោច កោ ទុ ទោ ភន្ត ហេតុ កោ
ចន្ទយោ យេន មិធនកោត្វា កាយស្ស ភេតា បរិ មណា
ជលាតុជាតិ ឆាកាតិ សហព្យតិ ឧបបជ្ជតីតិ
។ បេ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុ ហេតុ អយំ ចន្ទយោ យេន
មិធនកោត្វា កាយស្ស ភេតា បរិ មណា ជលាតុ-
ជាតិ ឆាកាតិ សហព្យតិ ឧបបជ្ជតីតិ ។

[២៥៤] សាវត្ថី ។ ឯសំប្លោ ទោ សោ
ភិក្ខុ ភក្កវន្តំ ឯតនកោច កោ ទុ ទោ ភន្ត ហេតុ
កោ ចន្ទយោ យេន មិធនកោត្វា កាយស្ស ភេតា
បរិ មណា សំសេនជាតិ ឆាកាតិ សហព្យតិ ឧប-
បជ្ជតីតិ ។ បេ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុ ហេតុ អយំ ចន្ទ-
យោ យេន មិធនកោត្វា កាយស្ស ភេតា បរិ មណា
សំសេនជាតិ ឆាកាតិ សហព្យតិ ឧបបជ្ជតីតិ ។

នេះជាច្បើយ ដែលនាំឱ្យបុគ្គលទូរក្នុងលោកនេះ ចែកគ្នាយកនិកាយ
ចម្លាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ បានទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគ ជាគល្លាដៈ
កំណើត ។

[២៥៥] ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុនោះឆ្លើយក្នុងដំណើរនេះហើយ
ក៏ប្រាប់ចង្អុលសួរព្រះធានាព្រះភាគ ដូច្នេះថា ចិត្តព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
អ្វីជាហេតុ អ្វីជាច្បើយ ដែលនាំឱ្យបុគ្គលទូរក្នុងលោកនេះ ចែកគ្នាយ
កនិកាយ ចម្លាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ បានទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគជា
ជលាតុដៈកំណើត ។ បេ ។ ឆាលភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជាច្បើយ ដែល
នាំឱ្យបុគ្គលទូរក្នុងលោកនេះ ចែកគ្នាយកនិកាយ ចម្លាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់
ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគជាជលាតុដៈកំណើត ។

[២៥៦] ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុនោះឆ្លើយក្នុងដំណើរនេះហើយ
ក៏ប្រាប់ចង្អុលសួរព្រះធានាព្រះភាគ ដូច្នេះថា ចិត្តព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
អ្វីជាហេតុ អ្វីជាច្បើយ ដែលនាំឱ្យបុគ្គលទូរក្នុងលោកនេះ ចែកគ្នាយ
កនិកាយ ចម្លាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគជាសំ-
សេនដៈកំណើត ។ បេ ។ ឆាលភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជាច្បើយ ដែល
នាំឱ្យបុគ្គលទូរក្នុងលោកនេះ ចែកគ្នាយកនិកាយ ចម្លាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់
ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគជាសំសេនដៈកំណើត ។

(២៩៨) សាវត្ថី ។ ឯតេមន្តំ ធិសវន្តោ ទោ ភិក្ខុ
 កកវន្តំ ឯតេមន្តំ កោ ទុ ទោ កន្តេ ហេតុ កោ
 បក្ខយោ យេន មិធនកោ កាយស្ស ភេតា បរិ
 មរណា ឧបចាតិកានំ ឆាតានំ សហព្យតំ ឧបបដ្ឋ-
 តីតិ ។ និទ ភិក្ខុ ឯតេមន្តោ កាយេន ទ្វយកាវិ
 ហោតិ វាចាយ ទ្វយកាវិ មនសា ទ្វយកាវិ តស្ស
 សុតំ ហោតិ ឧបចាតិកា ឆាតា ធិយាយុកា វណ្ណ-
 វន្តោ សុទ្ធតហុលាតិ ។ តស្ស ឯវិ ហោតិ អហោ វនា-
 ហំ កាយស្ស ភេតា បរិ មរណា ឧបចាតិកានំ ឆាតា-
 នំ សហព្យតំ ឧបបដ្ឋយ្យន្តិ ។ សោ កាយស្ស ភេតា
 បរិ មរណា ឧបចាតិកានំ ឆាតានំ សហព្យតំ ឧប-
 បដ្ឋតិ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុ ហេតុ អយំ បក្ខយោ យេន
 មិធនកោ កាយស្ស ភេតា បរិ មរណា ឧបចាតិ-
 កានំ ឆាតានំ សហព្យតំ ឧបបដ្ឋតីតិ ។

(២៩៨) ក្រសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងដីសម្បូរហើយ
 ក៏ប្រោចបង្គំទូលស្មោះច្រើនព្រះភាគផ្សេងៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វី
 ជាហេតុ អ្វីជាច្រើន ដែលនាំឲ្យបុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ចែកគ្នាយ
 រាងកាយ ចង្កាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគជាទេ-
 បាតិកៈកំណើត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ធ្វើអំពើទាំងពីរ
 ដោយកាយ ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយវាចា ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយចិត្ត បុគ្គល
 នោះ បានឮថា ពួកនាគជាទេបាតិកៈកំណើត មានកាយវិស័យ មាន
 សម្បុរល្អ មានសេចក្តីសុខច្រើន ។ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ កាតាកញ្ញាដល់ចែកគ្នាយរាងកាយ ចង្កាប់
 អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ នឹងបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគ ជាទេបាតិកៈ
 កំណើត ។ ដល់បុគ្គលនោះចែកគ្នាយរាងកាយ ចង្កាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់
 ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគ ជាទេបាតិកៈកំណើតនៃនេះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជាច្រើន ដែលនាំឲ្យបុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ចែក
 គ្នាយរាងកាយ ចង្កាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគ
 ជាទេបាតិកៈកំណើត ។

[២៥៦] សាវត្ថី ។ ឯនាគមន្តំ និសិដ្ឋោ ទោ សោ
 ភិក្ខុ កក្កដំ ឯនាគមន្តំ កោ ទុ ទោ កន្ត្រោ ហេតុ
 កោ បក្ខយោ យេន មិទេតាត្វោ កាយស្ស ភេតា
 បរិ មរណា អណ្តាជាតំ ឆាកានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជ-
 តីតិ ។ ឥន ភិក្ខុ ឯកាត្វោ កាយេន ធួយកាវី ហោ-
 តិ វាចាយ ធួយកាវី មនសា ធួយកាវី តស្ស សុតំ
 ហោតិ អណ្តាជា ឆាកា ធីយាយុកា វណ្ណាវត្តោ សុទត-
 ហុលាតិ ។ តស្ស ឯវិ ហោតិ អហោ វតាហំ កា-
 យស្ស ភេតា បរិ មរណា អណ្តាជាតំ ឆាកានំ សហ-
 ព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យន្តំ ។ សោ អន្តំ ទេតិ ចានំ ទេតិ
 វត្ថុំ ទេតិ យានំ ទេតិ កាលំ ទេតិ កន្ធ�ំ ទេតិ វិលេបនំ
 ទេតិ សេយ្យំ ទេតិ អាវសមំ ទេតិ បដិមេយ្យំ ទេតិ ។
 សោ កាយស្ស ភេតា បរិ មរណា អណ្តាជាតំ ឆា-
 កានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុ ហេតុ
 អយំ បក្ខយោ យេន មិទេតាត្វោ កាយស្ស ភេតា
 បរិ មរណា អណ្តាជាតំ ឆាកានំ សហព្យតំ ឧប-
 បជ្ជតីតិ ។

[២៥៦] ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
 ក៏ប្រាប់បង្គំបុគ្គលនោះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វី
 ជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឱ្យបុគ្គលនោះក្នុងលោកនេះ បែកប្លាយរាង
 កាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគជាអណ្តាដៈ
 កំណើត ។ ខ្មាលភិក្ខុ បុគ្គលនោះក្នុងលោកនេះ ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយ
 កាយ ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយវាចា ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ
 បានឮថា ពួកនាគជាអណ្តាដៈកំណើតមាននាយុវែង មានសម្បុរល្អ មាន
 សេចក្តីសុខច្រើន ។ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ធ្វើដូច
 ម្តេចហ្ន៎ កាតាអញ ដល់បែកប្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ
 នឹងបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគជាអណ្តាដៈកំណើត ។ ដើមបុគ្គលនោះ
 ឲ្យបាយ ឲ្យទឹក ឲ្យសំពត់ ឲ្យយានជំនិះ ឲ្យផ្កាក្រង ឲ្យគ្រឿងក្រ-
 អូច ឲ្យគ្រឿងលាប ឲ្យទីដេក ឲ្យទីសម្រាប់សំណាក់កាស្រីយ ឲ្យ
 គ្រឿងប្រថុយ ។ លុះបុគ្គលនោះបែកប្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តី
 ស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគជាអណ្តាដៈកំណើតវិម ។ ខ្មាល
 ភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឱ្យបុគ្គលនោះក្នុងលោកនេះ បែក
 ប្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគជា
 អណ្តាដៈកំណើត ។

[២៨៩] សាវត្ថី ។ ឯកាមន្តំ និសិដ្ឋោ ទោ សោ
 ភិក្ខុ ភក្កន្តំ ឯកនិកាម កោ ទុ ទោ ភន្តេ ហេតុ
 កោ ចទ្ធយោ យេន មំនេកោន្តា កាយស្ស ភេតា
 ចរំ មរណា ផលាតុជាតំ នាគាតំ ។ បេ ។ សំសេន-
 ជាតំ នាគាតំ ។ ឧបចាតិកាតំ នាគាតំ សហព្យតិ
 ឧបបន្នតិកំ ។ ឥន ភិក្ខុ ឯកាមន្តា កាយេន ទ្វយ-
 ការី ហោតិ វាចាយ ទ្វយការី មនសា ទ្វយការី
 តស្ស សុតំ ហោតិ ឧបចាតិកា នាគា ទីយាយុតា
 វណ្ណវិញ្ញា សុទ្ធភលាតិ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ
 វតាហំ កាយស្ស ភេតា ចរំ មរណា ឧបចាតិកាតំ
 នាគាតំ សហព្យតិ ឧបបន្នេយ្យន្តំ ។ សោ អន្តំ នេតិ
 ចាតំ នេតិ វត្ថុំ នេតិ យាតំ នេតិ មាលំ នេតិ
 កន្ធិ នេតិ វិលេចនំ នេតិ សេយ្យំ នេតិ អាវសថំ
 នេតិ បដិមេយ្យំ នេតិ ។ សោ កាយស្ស ភេតា

[២៩០] ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
 ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វី
 ជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ បែកព្រួយកង
 កាយ បន្ទាប់ពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគជាដលាតុដៈ
 កំណើត ។ បេ ។ នឹងពួកនាគជាសំសេនដៈកំណើត ។ ទៅកើតជាមួយ
 នឹងពួកនាគជាឧបបាតិកៈកំណើត ។ ខាលភិក្ខុ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ
 ធ្វើកំពើទាំងពីរដោយកាយ ធ្វើកំពើទាំងពីរដោយវាចា ធ្វើកំពើទាំងពីរ
 ដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ បានពូជ ពួកនាគជាឧបបាតិកៈកំណើតមានកាយ
 វែង មានសម្បុរល្អ មានសេចក្តីស្មោះច្រើន ។ បុគ្គលនោះ ក៏មានសេច-
 ក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ អាត្មាអញ ដល់បែកព្រួយកងកាយ
 បន្ទាប់ពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ នឹងបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគជាឧបបា-
 តិកៈកំណើត ។ បុគ្គលនោះក៏ឲ្យបាយ ឲ្យទឹក ឲ្យសំពត់ ឲ្យយានជំនិះ
 ឲ្យផ្កាកម្រង ឲ្យគ្រឿងក្រអូប ឲ្យគ្រឿងលាប ឲ្យទំដក ឲ្យទិសប្រាប់
 សំណាក់កាស្រីយ ឲ្យគ្រឿងប្រទ័ប ។ លុះបុគ្គលនោះបែកព្រួយកង-

នាគសំយុង្គ

បរិ មរណា ឧបចានីកានិ នាគានិ សហព្យតិ ឧប-
 បជ្ជតិ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុ ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេន
 មិទេកាត្រោ កាយស្ស ភេតា បរិ មរណា ឧបចានីកា-
 និ នាគានិ សហព្យតិ ឧបបជ្ជតិ ។ (ឥមិទា វេយ្យា-
 លេន សហ នស សុត្តន្តា វិគ្គាហ ចតុស្ស យោជិស្ស
 ចត្តាឡិសំ វេយ្យាករណា កាតព្វា នស សុត្តន្តា
 ហោន្តិ បណ្ណាសំ សុត្តន្តា ហោន្តិ) ។

នាគសំយុង្គ ។

តព្រ័ត្តខាន់

សុត្តកញ្ច(១) បណីកតរិ
 ចតុរោ ច ឧបោសថា
 តស្ស សុតិ ចតុរោ ច
 ឆាន្ទបកាហ ចតុរោ
 នាកេហិ សុច្ឆកាសិតាតិ ។

• ១. ២. សុត្តិកញ្ច ។

នាគសំយុង្គ

កាយ បន្ទាប់ពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគជាបុព្វ-
 តិកៈកំណើតមែន ។ ម្នាលភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំ
 ឲ្យបុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ បែកបាក់យកនិកាយ បន្ទាប់ពីសេចក្តីស្លាប់
 ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកនាគជាបុព្វតិកៈកំណើត ។ (សូត្រ ១០
 ព្រមទាំងចេញរូលនេះ មានសេចក្តីពន្យល់ហើយ វេយ្យាករណ៍ ២០
 ក្នុងកំណើតទាំង ២ មានសូត្រ ១០ មានសូត្រ ៩០) ។

ធម៌ នាគសំយុង្គ ។

ទុក្ខានុក្ខានាគសំយុង្គនោះ គឺ

និយាយអំពីកំណើតនាគសុទ្ធ ១ កំណើតនាគប្រសើរជាងគ្នា
 ជាលំដាប់ ១ នាគរក្សាទុកបាសថមាន ៤ លើក បុគ្គលនោះ
 បានឮកំណើតនាគមាន ៤ លើក ទុបការបានមាន ៤ លើក
 ដែលទ្រង់ប្រកាសល្អហើយដោយរឿងនាគ ។

សុបណ្ណសំយុត្តំ

[២៨៨] សាវត្ថី ។ តត្រ ទោ ។ ធនស្ស ឥមា
 ភិក្ខុវេ សុបណ្ណយោធិយោ ។ កកមា ធនស្ស ។
 អណ្ណជា សុបណ្ណា ជលាតុជា សុបណ្ណា សំសេនជា
 សុបណ្ណា ឧបទាតិកា សុបណ្ណា ។ ឥមា ទោ ភិក្ខុវេ
 ធនស្ស សុបណ្ណយោធិយោតិ ។

[២៨៩] សាវត្ថី ។ ធនស្ស ឥមា ភិក្ខុវេ សុ-
 បណ្ណយោធិយោ ។ កកមា ធនស្ស ។ អណ្ណជា
 សុបណ្ណា ជលាតុជា សុបណ្ណា សំសេនជា សុបណ្ណា
 ឧបទាតិកា សុបណ្ណា ។ តត្រ ភិក្ខុវេ អណ្ណជា
 សុបណ្ណា អណ្ណជេ ឆាកេ ហរន្តិ ឧ ជលាតុជេ ឧ
 សំសេនជេ ឧ ឧបទាតិកេ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ ជលាតុជា
 សុបណ្ណា អណ្ណជេ ច ជលាតុជេ ច ឆាកេ ហរន្តិ
 ឧ សំសេនជេ ឧ ឧបទាតិកេ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ

សុបណ្ណសំយុត្តំ

[២៩០] ក្រដសាវត្ថី ។ ក្នុងចំនោមឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឯងឡាយ
 កំណើតត្រូវនេះ មាន ៤ ។ ចុះកំណើតត្រូវចាំឯង ៤ អីអ្វីខ្លះ ។ អំពូក
 ត្រូវជាអណ្ណជៈកំណើត ១ ពួកត្រូវជាជលាតុជៈកំណើត ១ ពួកត្រូវជា
 សំសេនជៈកំណើត ១ ពួកត្រូវជាឧបទាតិកៈកំណើត ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ចាំឯងឡាយ កំណើតត្រូវមាន ៤ នេះឯង ។

[២៩១] ក្រដសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឯងឡាយ កំណើតត្រូវ
 នេះមាន ៤ ។ ចុះកំណើតត្រូវចាំឯង ៤ អីអ្វីខ្លះ ។ អំពូកត្រូវជាអណ្ណ-
 ជៈកំណើត ១ ពួកត្រូវជាជលាតុជៈកំណើត ១ ពួកត្រូវជាសំសេនជៈ
 កំណើត ១ ពួកត្រូវជាឧបទាតិកៈកំណើត ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឯងឡាយ
 ចណ្ណត្រូវចាំឯងនោះ ត្រូវជាអណ្ណជៈកំណើត តាមបុរាណពួកនាគជា
 អណ្ណជៈកំណើត តាមពួកនាគជាជលាតុជៈកំណើតមិនបាន តាមពួកនាគ
 ជាសំសេនជៈកំណើតមិនបាន តាមពួកនាគជាឧបទាតិកៈកំណើតមិនបាន
 ឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឯងឡាយ ចណ្ណត្រូវចាំឯងនោះ ពួកត្រូវជាជលា-
 តុជៈកំណើត តាមនាគជាអណ្ណជៈកំណើត និងនាគជាជលាតុជៈកំណើត
 បាន តាមពួកនាគជាសំសេនជៈកំណើតមិនបាន តាមពួកនាគជាឧបទា-
 តិកៈកំណើតមិនបានឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឯងឡាយ ចណ្ណត្រូវចាំឯងនោះ

សំសេនជា សុបណ្ណា អណ្ណាជេ ច ជលាតុជេ ច
 សំសេនជេ ច ឆាតេ ហរន្តិ ច ឧបថាតិកេ ។ តត្រ
 កិត្យវេ ឧបថាតិកា សុបណ្ណា អណ្ណាជេ ច ជលាតុជេ
 ច សំសេនជេ ច ឧបថាតិកេ ច ឆាតេ ហរន្តិ ។
 ឥមា ទោ កិត្យវេ ចតស្សោ សុបណ្ណាយោនិយោតិ ។

(២២០) សាវត្ថី ។ អញ្ញតរោ កិត្យ យេន ភកា
 តេនុបសង្កម្មេ ឧបសង្កម្មិត្វា ភកាវន្តំ អកិវាធាត្វា ឯកមន្តិ
 និសិទ្ធំ ។ ឯកមន្តិ និសិទ្ធោ ទោ សោ កិត្យ ភកាវន្តំ
 ឯកនរោច តោ នុ ទោ កន្តេ ហេតុ តោ បទ្វយោ
 យេន មិធតកាត្វា កាយស្ស ភេតា បរិ មរណា អណ្ណា-
 ជាមិ សុបណ្ណាមិ សហត្យតំ ឧបបជ្ជតិ ។ ឥច កិត្យ
 ឯកន្តោ កាយេន ទ្វយកាវិ ហោតិ វាចាយ ទ្វយកាវិ
 មនសា ទ្វយកាវិ តស្ស សុតិ ហោតិ អណ្ណាជា
 សុបណ្ណា ធិយាយុតា វណ្ណវន្តោ សុទតហុលាតិ ។
 តស្ស ឯវិ ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស ភេតា

ពួកគ្រូជាសំសេនជៈកំណើត ជាបន្តជាអណ្ណជៈកំណើត ជាបន្ត
 ជាជលាតុជៈកំណើតនិងនាជាសំសេនជៈកំណើតបាន ជាបន្តនាជា
 ឧបថាតិកៈកំណើតមិនបានទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាគ្រូទាំង
 ខោរ ពួកគ្រូជាឧបថាតិកៈកំណើត ជាបន្តនាជាអណ្ណជៈកំណើត
 ក៏បាន ជាបន្តនាជាជលាតុជៈកំណើតក៏បាន ជាបន្តនាជាសំសេ-
 នជៈកំណើតក៏បាន ជាបន្តនាជាឧបថាតិកៈកំណើតក៏បាន ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កំណើតគ្រូ មាន ៤ នេះឯង ។

(២២០) ព្រះសាវត្ថី ។ មានកិត្យមួយរូប ចូលទៅកាលព្រះ
 មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួច
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះកិត្យនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាប
 បង្គំចូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វី
 ជាបច្ច័យ ដែលនាំឱ្យបុគ្គលនេះក្នុងលោកនេះ បែកប្លាយពន្លឺកាយស្លាប់ទៅ
 ទៅកើតជាមួយនឹងពួកគ្រូជាអណ្ណជៈកំណើតបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គល
 នេះក្នុងលោកនេះ ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយកាយ ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយវាចា
 ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយចិត្ត បុគ្គលនោះបានពូជ ពួកគ្រូជាអណ្ណជៈ មាន
 កាយវិភី មានសម្បុរល្អ មានសេចក្តីសុខច្រើន ។ បុគ្គលនោះមានសេច-
 ក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ភាពអញ ដល់បែកប្លាយពន្លឺកាយ

បរិ មណា អណ្ណាជាតិ សុបណ្ណាចំ សហព្យាគី ឧប-
 បន្ថេយ្យន្តិ ។ សោ កាយស្ស ភេតា បរិ មណា
 អណ្ណាជាតិ សុបណ្ណាចំ សហព្យាគី ឧបបន្ថតិ ។ អយំ
 ទោ ភិក្ខុ ហេតុ អយំ បន្ទយោ យេន មិនេកក្ខោ
 កាយស្ស ភេតា បរិ មណា អណ្ណាជាតិ សុបណ្ណាចំ
 សហព្យាគី ឧបបន្ថតិ ។

(២៦០) សាវត្ថី ។ ឯកមន្តិ ចំសិដ្ឋោ ទោ
 សោ ភិក្ខុ ភកវន្តិ ឯតនេវេន កោ ទុ ទោ ភន្ត
 ហេតុ កោ បន្ទយោ យេន មិនេកក្ខោ កាយស្ស
 ភេតា បរិ មណា ជលាតុជាតិ សុបណ្ណាចំ ។ បេ ។
 សំសេនជាតិ សុបណ្ណាចំ ។ ឧបបាតិកាចំ សុ-
 បណ្ណាចំ សហព្យាគី ឧបបន្ថតិ ។ ឥន ភិក្ខុ ឯ-
 កក្ខោ កាយេន ទ្វយកាវី ហោតិ វាចាយ ទ្វយ-
 កាវី មនសា ទ្វយកាវី តស្ស សុតំ ហោតិ ឧបបាតិកា
 សុបណ្ណា ជីយាយុកា វណ្ណវណ្ណោ សុទតហុលាតិ ។

ស្លាប់ទៅ មិនបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកគ្រូជាអណ្ណាជៈ ។ លុះបុគ្គល
 នោះចែកគ្នាយកកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកគ្រូជាអណ្ណាជៈ
 បានមែន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបុគ្គល
 ទូក្នុងលោកនេះ ចែកគ្នាយកកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួក
 គ្រូជាអណ្ណាជៈ ។

(២៦១) ព្រងសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុនោះឆ្លើយក្នុងចំណីសមគួរហើយ
 ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វី
 ជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបុគ្គលទូក្នុងលោកនេះ ចែកគ្នាយក
 កាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកគ្រូជាអណ្ណាជៈ ។ បេ ។ ពួក
 គ្រូជាសំសេនជៈ ។ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកគ្រូជាឧបបាតិកៈ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុ បុគ្គលទូក្នុងលោកនេះ ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយកាយ ធ្វើអំពើទាំងពីរ
 ដោយវាចា ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ បានពូជា ពួកគ្រូ
 ជាឧបបាតិកៈ មានកាយវិភី មានសម្បុរល្អ មានសេចក្តីសុខច្រើន ។

តស្ស ឯវិហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស ភេតា បរិ
 មណា ឧបចាតិកាណំ សុបណ្ណាណំ សហព្យតំ ឧប-
 បន្ទេយ្យន្តំ ។ សោ កាយស្ស ភេតា បរិ មណា
 ឧបចាតិកាណំ សុបណ្ណាណំ សហព្យតំ ឧបបន្ទេតិ ។
 អយំ ទោ ភិក្ខុ ហេតុ អយំ បព្វយោ យេន មិធន-
 កត្តោ កាយស្ស ភេតា បរិ មណា ឧបចាតិកាណំ
 សុបណ្ណាណំ សហព្យតំ ឧបបន្ទេតិ ។

(២២២) សាវត្ថី ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ទោ សោ
 ភិក្ខុ ភក្កន្តំ ឯកនិវាស កោ នុ ទោ ភក្កន្ត ហេតុ កោ
 បព្វយោ យេន មិធនកត្តោ កាយស្ស ភេតា បរិ ម-
 ណា អណ្ណាជាណំ សុបណ្ណាណំ សហព្យតំ ឧបបន្ទេតិ ។
 វេទ ភិក្ខុ ឯកកត្តោ កាយេន ទ្វយកាវិហោតិ វាចាយ
 ទ្វយកាវិ មណសា ទ្វយកាវិ តស្ស សុតំ ហោតិ អណ្ណា-
 ជា សុបណ្ណា និយាយុកា វណ្ណវណ្ណា សុទតហុលាតិ ។
 តស្ស ឯវិហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស ភេតា បរិ
 មណា អណ្ណាជាណំ សុបណ្ណាណំ សហព្យតំ ឧបបន្ទេ-
 យ្យន្តំ ។ សោ អន្តិ ទេតិ ចាណំ ទេតិ វត្ថុ ទេតិ យាណំ ទេតិ

បុគ្គលនោះ គឺមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ កាត្មាគញ
 ដល់បែកប្រាយរាងកាយស្លាប់ទៅ នឹងបានកើតជាមួយនឹងពួកគ្រូដទៃប-
 បាតិកៈ ។ លុះបុគ្គលនោះបែកប្រាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយ
 នឹងពួកគ្រូដទៃបបាតិកៈវិមុខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជា
 ចង្វើយ ដែលនាំឲ្យបុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ បែកប្រាយរាងកាយស្លាប់ទៅ
 ទៅកើតជាមួយនឹងពួកគ្រូដទៃបបាតិកៈ ។

(២២២) ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុនោះឆន្ទៈយកក្នុងដំណើរមកហើយ
 ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បង្គំត្រូវព្រះអង្គដឹងចម្រើន អ្វី
 ជាហេតុ អ្វីជាចង្វើយ ដែលនាំឲ្យបុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ បែកប្រាយ
 រាងកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកគ្រូដទៃបបាតិកៈ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយកាយ ធ្វើអំពើទាំងពីរ
 ដោយវាចា ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ បានព្យាបាល ពួកគ្រូ
 ជាគណៈ មានកាយុវិដ្ឋ មានសម្បុរល្អ មានសេចក្តីសុខច្រើន ។
 បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ កាត្មាគញ
 ដល់បែកប្រាយរាងកាយស្លាប់ទៅ នឹងបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកគ្រូដទៃ
 បបាតិកៈ ។ បុគ្គលនោះក៏ឲ្យបាយ ឲ្យទឹក ឲ្យសំរាវ ឲ្យយានជំនិះ

មាលី ទេតិ កន្ធិ ទេតិ វិលេចនំ ទេតិ សេយ្យំ ទេតិ
 អាវុសនំ ទេតិ បដិបេយ្យំ ទេតិ ។ សោ កាយស្ស
 កេតា បរិ មរណា អណ្ណាជានំ សុបណ្ណានំ សហព្យតិ
 ឧបបជ្ជតិ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុ ហេតុ អយំ បទ្ធកាយោ
 យេន មិទេតាថ្វា កាយស្ស កេតា បរិ មរណា
 អណ្ណាជានំ សុបណ្ណានំ សហព្យតិ ឧបបជ្ជតិ ។

(២២៣) សាវត្ថី ។ ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធា ទោ សោ
 ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯកនិវាសនំ កោ ទុ ទោ ភក្កេ ហេតុ
 កោ បទ្ធកាយោ យេន មិទេតាថ្វា កាយស្ស កេតា បរិ
 មរណា ជលាតុជានំ សុបណ្ណានំ ។ បេ ។ សិសេនជានំ
 សុបណ្ណានំ ។ ឧបចាតិកានំ សុបណ្ណានំ សហព្យតិ
 ឧបបជ្ជតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុ ឯកថ្វា កាយេន ទ្វយការី
 ហោតិ វាចាយ ទ្វយការី មនសា ទ្វយការី តស្ស សុតិ
 ហោតិ ឧបចាតិកា សុបណ្ណា ជីយាយុកា វណ្ណវិញ្ញាណ
 សុទតហុលាតិ ។ តស្ស ឯវិ ហោតិ អហោ វតាហិ

ឲ្យក្រកម្រង ឲ្យត្រៀងក្រអូប ឲ្យត្រៀងលាប ឲ្យទីដេក ឲ្យទីសំណាក់
 កាស្រ័យ ឲ្យត្រៀងប្រថាប់ ។ ពុទ្ធបុគ្គលនោះបែកប្លាយរាងកាយស្លាប់
 ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកគ្រូដាស់ណាម្នាក់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះជា
 ហេតុ នេះជាបង្ខំ ដែលនាំឲ្យបុគ្គលខ្វះក្នុងលោកនេះ បែកប្លាយរាង
 កាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកគ្រូដាស់ណាម្នាក់ ។

(២២៤) ក្រសិលាវតី ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
 ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះធានាព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វី
 ជាហេតុ អ្វីជាបង្ខំ ដែលនាំឲ្យបុគ្គលខ្វះក្នុងលោកនេះ បែកប្លាយរាង
 កាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកគ្រូដាស់ណាម្នាក់ ។ បេ ។ ពួក
 គ្រូដាស់សេនា ។ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកគ្រូដាស់បុរាណ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុ បុគ្គលខ្វះក្នុងលោកនេះ ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយកាយ ធ្វើអំពើទាំងពីរ
 ដោយវាចា ធ្វើអំពើទាំងពីរដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ បានឮថា ពួកគ្រូ
 ជាបុរាណ មានកាយវិភី មានសម្បុរល្អ មានសេចក្តីសុខច្រើន ។
 បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ភក្កាអញ

សុច្ឆន្ទស័យត្ថំ

កាយស្ស ភេតា បរិ មរណា ឧបចាតិកានំ សុ-
 ច្ឆន្ទានំ សហព្យតិ ឧបបដ្ឋេយ្យន្តំ ។ សោ អន្តិ
 ទេតិ ចានំ ទេតិ វត្ថុំ ទេតិ យានំ ទេតិ មាលិ
 ទេតិ កន្ទំ ទេតិ វិលេចនំ ទេតិ សេយ្យំ ទេតិ អាវសថំ
 ទេតិ បដិចេយ្យំ ទេតិ ។ សោ កាយស្ស ភេតា
 បរិ មរណា ឧបចាតិកានំ សុច្ឆន្ទានំ សហព្យតិ
 ឧបបដ្ឋតិ ។ អយំ ទោ កិក្កុ ហេតុ អយំ បទូយោ
 យេន មិទេកាត្វោ កាយស្ស ភេតា បរិ មរណា
 ឧបចាតិកានំ សុច្ឆន្ទានំ សហព្យតិ ឧបបដ្ឋតិ ។
 (ឯវំ ចិណ្ឌិកោន ធនត្តាធិសំ សុត្តន្តា ហោត្ថំ) ។

សុច្ឆន្ទស័យត្ថំ និម្មិតំ ។

ពង្សទានំ

សុទ្ធកំ ហរតិ ២៧១

ទូយកាវី ធម្មរោចិ ៨

នាទូបកាវា ធនត្តារោ

សុច្ឆន្ទោហិ សុច្ឆន្ទកាសិកានិ(២) ។

១ ខ. ច. សុត្តន្ត ឃាន្តិ ១.២ សុច្ឆន្ទសុច្ឆន្ទកាសិកានិ ។

សុច្ឆន្ទស័យត្ថំ

ផលំបេក្ខាយកន្តកាយស្សាបំទៅ និព្វានំទៅកើតជាមួយនឹងពួកគ្រូជា
 បេក្ខាភិក្ខុ ។ បុគ្គលនោះក៏ឲ្យបាយ ឲ្យទឹក ឲ្យសំពត់ ឲ្យយានជំនិះ
 ឲ្យផ្កាកម្រង ឲ្យគ្រឿងក្រអូប ឲ្យគ្រឿងលាប ឲ្យទំដង ឲ្យចំសណាក់
 កស្រីយ ឲ្យគ្រឿងប្រថាប់ ។ លុះបុគ្គលនោះបេក្ខាយកន្តកាយស្សាបំ
 ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកគ្រូជាបេក្ខាភិក្ខុវិមន ។ ម្នាលភិក្ខុ នេះ
 ជាហេតុ ។ នេះជាច្បើយ ដែលនាំឲ្យបុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ បេក្ខាយកន្ត
 កាយស្សាបំទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកគ្រូជាបេក្ខាភិក្ខុ ។ (សូត្រ
 ខាន ៤៦ ដោយការប្រមូលយ៉ាងនេះ) ។

ចប់ សុច្ឆន្ទស័យត្ថំ ។

ទុក្ខានុក្ខំសុច្ឆន្ទស័យត្ថំនោះគឺ

និយាយអំពីកំណើតគ្រូសុទ្ធ ១ គ្រូនាបនាគបាន ១ បុគ្គល

ធ្វើអំពីទាំងពីរខាង ២ លើក បេក្ខាភិក្ខុខាង ២ លើក ដែល

ប្រជុំប្រកាសហើយដោយរឿងគ្រូ ។

ឥន្ទ្រកាយសំយុត្ត

[២២២] ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ
 ជេតវេទ អនាថមិណ្ឌិតស្ស អាណមេ ។ បេ ។ ភគវា
 ឯតនោច ឥន្ទ្រកាយិកេ ទេវេ វេ ភិក្ខុវេ ទេសិ-
 ស្សមិ តំ សុណាថ ។ បេ ។ ភគមេ ច ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រ-
 កាយិកា ទេវា ។ សន្តិ ភិក្ខុវេ មូលកទ្វេ អនិវត្តា
 ទេវា សន្តិ ភិក្ខុវេ សាវតទ្វេ អនិវត្តា ទេវា សន្តិ ភិក្ខុវេ
 ដេតុតទ្វេ អនិវត្តា ទេវា សន្តិ ភិក្ខុវេ តចតទ្វេ អនិវត្តា
 ទេវា សន្តិ ភិក្ខុវេ បធម៌តតទ្វេ អនិវត្តា ទេវា សន្តិ
 ភិក្ខុវេ បត្តតទ្វេ អនិវត្តា ទេវា សន្តិ ភិក្ខុវេ បុប្ផ-
 តទ្វេ អនិវត្តា ទេវា សន្តិ ភិក្ខុវេ ជលតទ្វេ អនិវត្តា
 ទេវា សន្តិ ភិក្ខុវេ វសតទ្វេ អនិវត្តា ទេវា សន្តិ

ឥន្ទ្រកាយសំយុត្ត

[២២២] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភោគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេត-
 ពន ចេសំអនាថមិណ្ឌិតសេដ្ឋី ទៀបត្រង់សាវត្ថី ។ បេ ។ ព្រះមានព្រះ
 ភោគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតិនិស្សីដងខ្លួនទៅ-
 ភាពទាំងឡាយដែលជាពួកឥន្ទ្រ^(១) ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ
 ស្តាប់ឡើងនោះចុះ ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទៅភាពទាំងឡាយ
 ជាពួកឥន្ទ្រ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទៅភា ភាស្រីយ
 នៅលើឈើមានឫសក្រអូបកំមាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទៅភាភា-
 ស្រីយនៅលើឈើមានឫសក្រអូបកំមាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទៅភា
 ភាស្រីយនៅលើឈើមានសាច់ស្រាយក្រអូបកំមាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ពួកទៅភា ភាស្រីយនៅលើឈើមានសំបកក្រអូបកំមាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ពួកទៅភាភាស្រីយនៅលើឈើមានក្រអូបកំមាន ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទៅភា ភាស្រីយនៅលើឈើមានស្លឹកក្រអូបកំមាន
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទៅភាភាស្រីយនៅលើឈើមានផ្កាក្រអូបកំមាន
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទៅភាភាស្រីយនៅលើឈើមានផ្លែក្រអូបកំមាន
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទៅភាភាស្រីយនៅលើឈើមានសក្រអូបកំមាន

• ទៅកាដែលជាពួកច្រើនប្រាសទុក្ខមានក្លិនក្រអូប ។

កិក្ខុវេ កក្កុកក្កេ អធិវត្ថា ធានា ។ ឥមេ វុច្ឆន្តិ កិក្ខុវេ
កក្កុកកាយិកា ធានាតិ ។

(២៦៨) សាវត្ថី ។ អថទោ អញ្ញតរោ កិក្ខុ យេន
កក្កា ។ បេ។ ឯកមន្តំ ឯសំប្រោ ទោ សោ កិក្ខុ ក-
ក្កន្តំ ឯតន្តរំ កោ ទុ ទោ កន្ត ហេតុ កោ បក្ខ-
យោ យេន មិទេកក្កោ កាយស្ស កេតា បរិ មរណា
កក្កុកកាយិកា ធានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតីតិ ។
ឥធន កិក្ខុ ឯកក្កោ កាយេន សុចរិតំ ចរិតំ វាចាយ
សុចរិតំ ចរិតំ មនសា សុចរិតំ ចរិតំ តស្ស សុតំ
ហោតិ កក្កុកកាយិកា ធានំ ឯយាយុកា វណ្ណ-
វណ្ណោ សុទ្ធភហុលាតិ ។ តស្ស ឯវិ ហោតិ អហោ

ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ ពួកទេវតាភាស្រ័យនៅលើឈើមានក្លិនក្រអូបចាំឯ
អស់(*)ក៏មាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ នេះហៅថា ទេវតាចាំឡាយ
ជាពួកឧទ្ទ ។

(២៦៨) ក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង មានភិក្ខុមួយបួចូល
ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ បេ។ លុះភិក្ខុនោះ ឆ្លើយក្នុងទីដ៏សម
គួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបង្ខំ ដែលទាំឲ្យបុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ
ចែកគ្នាដោយភក្តិយាស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាជាពួកឧទ្ទ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្ត
សុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ បានឮថា
ពួកទេវតាជាពួកឧទ្ទ មានកាយវិវេក មានសម្បុរល្អ មានសេចក្តីសុខ
ច្រើន ។ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រេកអរយ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎

* ឈើដែលមានចូល រួម ស្រាយជាដើមក្រអូបចាំឯអស់ ។

វតាហំ កាយស្ស ភេតា បរិ មរណា កទ្ធាកាយិកានំ
 ទេវំនំ សហស្សតំ ឧបបជ្ឈយន្តិ ។ សោ កាយស្ស
 ភេតា បរិ មរណា កទ្ធាកាយិកានំ ទេវំនំ សហស្ស-
 តំ ឧបបជ្ឈតិ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុ ហេតុ អយំ បទ្ទយោ
 យេន មិទេកាថោ កាយស្ស ភេតា បរិ មរណា
 កទ្ធាកាយិកានំ ទេវំនំ សហស្សតំ ឧបបជ្ឈតិ ។

(២២៦) សាវត្ថី ។ អដិទោ អញ្ញាតភោ ភិក្ខុ យេន
 កកា កេតុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា កកវន្តំ អភិវាទេត្វា
 ឯសីនំ ។ ឯសីនំ ឯសីនំ ទោ សោ
 ភិក្ខុ កកវន្តំ ឯសីនំ កោ ទុ ទោ កន្ត ហេតុ
 កោ បទ្ទយោ យេន មិទេកាថោ កាយស្ស ភេតា
 បរិ មរណា មូលកន្ត អជិវត្ថានំ ទេវំនំ សហ-
 ស្សតំ ឧបបជ្ឈតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុ ឯសីនំ កា-
 យេន សុចរិតំ ចរិតំ វាចាយ សុចរិតំ ចរិតំ មទសា
 សុចរិតំ ចរិតំ តស្ស សុតំ ហោតិ មូលកន្ត អជិ-
 វត្ថា ទេវំ ធិយាយុកា វណ្ណវណ្ណា សុទ្ធភហុលាតិ ។

កាភាគញ ដល់បែកប្លាយកាយស្លាប់ទៅ និងបានទៅកើតជាមួយនឹង
 ពួកទៅកាជាពួកឧទ្ធច ។ លុះបុគ្គលនោះ បែកប្លាយកាយស្លាប់ទៅ
 ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកទៅកាជាពួកឧទ្ធចដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុ នេះជា
 ហេតុ នេះជាបង្ខំយ ដែលនាំឲ្យបុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ បែកប្លាយកាយ
 ស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកទៅកាជាពួកឧទ្ធច ។

(២២៦) ក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះនារង្គ មានភិក្ខុមួយច្រើន
 ទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះ
 ភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមរម្យ ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទីដ៏សម
 រម្យហើយ ក៏ក្រាបបង្គំចូលសួរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គជីវចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបង្ខំយ ដែលនាំឲ្យបុគ្គលខ្លះក្នុងលោក
 នេះ បែកប្លាយកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកទៅកាដែលគា-
 ស្រីយនៅលើឈើមានចូសក្រអូប ។ ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ
 ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិត
 ដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ បានឮថា ពួកទៅកាដែលគាស្រីយនៅលើឈើ
 មានចូសក្រអូប មានកាយវិភី មានសម្បុរល្អ មានសេចក្តីសុខច្រើន ។

ឧទ្ធចកាយសំយុត្តំ

តស្ស ឯវំ ហោតិ អយោ វតាហំ កាយស្ស ភេតា ចរំ
 មរណា មូលកន្ធ អនិវត្តានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧប-
 បន្នេយ្យន្តំ ។ សោ ធាតា ហោតិ មូលកន្ធ ។ សោ
 កាយស្ស ភេតា ចរំ មរណា មូលកន្ធ អនិវត្តានំ
 ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបន្នតិ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុ
 ហេតុ អយំ ចច្ចយោ យេន មិនេកាត្វា កាយស្ស
 ភេតា ចរំ មរណា មូលកន្ធ អនិវត្តានំ ទេវានំ ស-
 ហព្យតំ ឧបបន្នតិ ។

(២៦៧) សាវត្ថី ។ ឯកមន្តំ និសិដ្ឋោ ទោ សោ
 ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯកទេវានំ កោ នុ ទោ ភន្ត ហេតុ
 កោ ចច្ចយោ យេន មិនេកាត្វា កាយស្ស ភេតា

ឧទ្ធចកាយសំយុត្តំ

ចុគ្គលនោះ មានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ដល់ភាគ
 អញ បែកឆ្ងាយពីកាយស្លាប់ទៅ នឹងបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា
 ដែលកស្រ័យនៅលើឈើមានចូសក្រកូច ។ ចុគ្គលនោះក៏ឱ្យចូសឈើ
 មានភ្លុកក្រកូច ។ លុះចុគ្គលនោះបែកឆ្ងាយពីកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើត
 ជាមួយនឹងពួកទេវតា ដែលកស្រ័យនៅលើឈើមានចូសក្រកូចដែរ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឱ្យចុគ្គលរូបក្នុងលោកនេះ
 បែកឆ្ងាយពីកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាដែលកស្រ័យ
 នៅលើឈើមានចូសក្រកូច ។

(២៦៧) ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
 ក៏ក្រាបបង្គំទូលសូត្រនោះមានព្រះភាគដូច្នេះថា ចត្តក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វី
 ជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឱ្យចុគ្គលរូបក្នុងលោកនេះ បែកឆ្ងាយពី

ចរិ មរណា សារកន្ទេ អដិវត្តានំ ទេវានំ ។ បេ ។ ដេត្ត-
 កន្ទេ អដិវត្តានំ ទេវានំ ។ ភព្វកន្ទេ អដិវត្តានំ ទេវានំ ។
 ចបដិកកន្ទេ អដិវត្តានំ ទេវានំ ។ ចត្តកន្ទេ អដិវត្តានំ
 ទេវានំ ។ ចុច្ឆកន្ទេ អដិវត្តានំ ទេវានំ ។ ដលកន្ទេ
 អដិវត្តានំ ទេវានំ ។ វសកន្ទេ អដិវត្តានំ ទេវានំ ។
 កទ្ទកន្ទេ អដិវត្តានំ ទេវានំ សហព្យាគំ ឧបបជ្ជតីតំ ។
 ៨៤ ភិក្ខុ(៧) ឯកោតោ កាយេន សុចរិតំ ចរិតំ វាចាយ
 សុចរិតំ ចរិតំ មនសា សុចរិតំ ចរិតំ តស្ស សុតំ
 ហោតិ សារកន្ទេ អដិវត្តា ទេវា ធិយាយុកា វណ្ណ-
 វង្សោ សុទ្ធចហុលាតិ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ

១ ភិក្ខុ ចរិ យុត្តនំ ។

កាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកទៅកាលដែលកស្រីយនៅលើឈើ
 មានខ្លឹមក្រអូប ។ បេ ។ នឹងពួកទៅកាលដែលកស្រីយនៅលើឈើមាន
 ស្រាយក្រអូប ។ នឹងពួកទៅកាលដែលកស្រីយនៅលើឈើមានសំបក
 ក្រអូប ។ នឹងពួកទៅកាលដែលកស្រីយនៅលើឈើមានក្រមក្រអូប ។
 នឹងពួកទៅកាលដែលកស្រីយនៅលើឈើមានស្លឹកក្រអូប ។ នឹងពួកទៅ-
 កាលដែលកស្រីយនៅលើឈើមានផ្កាក្រអូប ។ នឹងពួកទៅកាលដែលកា-
 ស្រីយនៅលើឈើមានផ្លែក្រអូប ។ នឹងពួកទៅកាលដែលកស្រីយនៅ
 លើឈើមានសេក្រអូប ។ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកទៅកាលដែលកស្រីយ
 នៅលើឈើមានភ្នំក្រអូបទាំងអស់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 ខ្វះក្នុងលោកនេះ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា
 ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ បានក្លាយ ពួកទៅកាលដែលកា-
 ស្រីយនៅលើឈើមានខ្លឹមក្រអូប មានកាយុវែង មានសម្បុរល្អ មាន
 សេចក្តីសុខច្រើន ។ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រេកអរយ៉ាងនេះថា ធ្វើដូច

ឧទ្ធចកាយសំយុត្ត

វត្ថុតាម តាយស្ស ភេតា បរិ មរណា សាវតន្ត
 អធិវត្ថាធំ ទេវតំ ។ ដេតុតន្ត អធិវត្ថាធំ ទេវតំ ។
 តទតន្ត អធិវត្ថាធំ ទេវតំ ។ បបដិកតន្ត អធិវត្ថាធំ
 ទេវតំ ។ បត្តតន្ត អធិវត្ថាធំ ទេវតំ ។ បុប្ផតន្ត
 អធិវត្ថាធំ ទេវតំ ។ ដលតន្ត អធិវត្ថាធំ ទេវតំ ។
 រសតន្ត អធិវត្ថាធំ ទេវតំ ។ កទុតន្ត អធិវត្ថាធំ
 ទេវតំ សហព្យកំ ឧបបដ្ឋេយ្យន្តំ ។ សោ ធាតា ហោតិ
 សាវតន្តាធំ ។ សោ ធាតា ហោតិ ដេតុតន្តាធំ ។
 សោ ធាតា ហោតិ តទតន្តាធំ ។ សោ ធាតា ហោតិ
 បបដិកតន្តាធំ ។ សោ ធាតា ហោតិ បត្តតន្តា-
 ធំ ។ សោ ធាតា ហោតិ បុប្ផតន្តាធំ ។ សោ ធាតា
 ហោតិ ដលតន្តាធំ ។ សោ ធាតា ហោតិ រស-
 តន្តាធំ ។ សោ ធាតា ហោតិ កទុតន្តាធំ ។ សោ

ឧទ្ធចកាយសំយុត្ត

ម្តេចហ្ន៎ ដល់គាត់អញថែកម្លាយកងកាយស្វាមីទៅ ទៅកើតជាមួយនឹង
 ពួកទៅតា ដែលកាស្រីយនៅលើឈើមានភ្នំក្រអូប ។ នឹងពួកទៅតា
 ដែលកាស្រីយនៅលើឈើមានស្រាយក្រអូប ។ នឹងពួកទៅតា ដែល
 កាស្រីយនៅលើឈើមានសំបកក្រអូប ។ នឹងពួកទៅតា ដែលកាស្រីយ
 នៅលើឈើមានក្រមក្រអូប ។ នឹងពួកទៅតា ដែលកាស្រីយនៅលើ
 ឈើមានស្លឹកក្រអូប ។ នឹងពួកទៅតា ដែលកាស្រីយនៅលើឈើមានផ្កា
 ក្រអូប ។ នឹងពួកទៅតា ដែលកាស្រីយនៅលើឈើមានផ្លែក្រអូប ។ នឹង
 ពួកទៅតា ដែលកាស្រីយនៅលើឈើមានសត្រក្រអូប ។ នឹងបាទទៅកើត
 ជាមួយនឹងពួកទៅតា ដែលកាស្រីយនៅ លើឈើមានភ្នំក្រអូបទាំង
 អស់ ។ បុគ្គលនោះក៏ឱ្យភ្នំឈើមានភ្នំក្រអូប ។ បុគ្គលនោះក៏ឱ្យស្រាយ
 ឈើមានភ្នំក្រអូប ។ បុគ្គលនោះក៏ឱ្យសំបកឈើមានភ្នំក្រអូប ។
 បុគ្គលនោះក៏ឱ្យក្រមឈើមានភ្នំក្រអូប ។ បុគ្គលនោះក៏ឱ្យស្លឹកឈើ
 មានភ្នំក្រអូប ។ បុគ្គលនោះក៏ឱ្យផ្កាឈើមានភ្នំក្រអូប ។ បុគ្គល
 នោះក៏ឱ្យផ្លែឈើមានភ្នំក្រអូប ។ បុគ្គលនោះ ក៏ឱ្យសេឈើមានភ្នំក្រ-
 អូប ។ បុគ្គលនោះក៏ឱ្យឈើមានភ្នំក្រអូបទាំងអស់ ។ លុះបុគ្គលនោះ

កាយស្ស ភេតា បរិ មរណា កង្ខតោ អនិវត្តានំ
 ទេវំ ធិ សហស្សតំ ឧបបជ្ជតិ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុ
 ហេតុ អយំ បទ្ទយោ យេន មិទេកោតោ កាយស្ស
 ភេតា បរិ មរណា កង្ខតោ អនិវត្តានំ ទេវំ ធិ ស-
 ហស្សតំ ឧបបជ្ជតិ ។

[២៦៨] សាវត្ថី ។ ឯកមន្តំ ធិសិដ្ឋោ ទោ សា
 ភិក្ខុ កកវន្តំ ឯតទេវំ កោ ទុ ទោ កន្តោ ហេតុ កោ
 បទ្ទយោ យេន មិទេកោតោ កាយស្ស ភេតា បរិ មរណា
 មូលកង្ខតោ អនិវត្តានំ ទេវំ ធិ សហស្សតំ ឧបបជ្ជតិ ។
 ឥធិ ភិក្ខុ ឯកោតោ កាយេន សុចរិតំ ចរិតំ វាចាយ
 សុចរិតំ ចរិតំ មនសា សុចរិតំ ចរិតំ តស្ស សុតំ ហោតិ
 មូលកង្ខតោ អនិវត្តានំ ទេវំ ធិ យាយុកា វណ្ណវណ្ណោ សុទ្ធ-
 ហុលាតិ ។ តស្ស ឯវិ ហោតិ អហោ វតាហិ កាយស្ស
 ភេតា បរិ មរណា មូលកង្ខតោ អនិវត្តានំ ទេវំ ធិ ស-
 ហស្សតំ ឧបបជ្ជយន្តិ ។ សោ អន្តំ ទេតិ ចានំ
 ទេតិ វត្ថុ ទេតិ យានំ ទេតិ មាលំ ទេតិ កង្ខំ ទេតិ

បែកបាយភក្តិកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកទៅកា ដែលកា-
 ស្រីយនៅលើឈើ មានក្លិនក្រអូបចាំងអស់ ។ ម្នាលភិក្ខុ នេះជាហេតុ
 នេះជាបង្គំយ ដែលនាំឱ្យបុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បែកបាយភក្តិកាយ
 ស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកទៅកា ដែលកាស្រីយនៅលើឈើមាន
 ក្លិនក្រអូបចាំងអស់ ។

[២៦៨] ក្រសាវត្ថី ។ លុះកុត្តនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
 ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមោក្ខណៈ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបង្គំយ ដែលនាំឱ្យបុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ បែកបាយ
 ភក្តិកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងពួកទៅកា ដែលកាស្រីយនៅលើ
 ឈើមានក្លិនក្រអូប ។ ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ប្រព្រឹត្ត
 សុចរិត ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិត ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិត
 ដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ បានឮថា ពួកទៅកាដែលកាស្រីយនៅលើឈើ
 មានក្លិនក្រអូប មាននាយក្រៃ មានសម្បុរល្អ មានសេចក្តីសុខច្រើន ។
 បុគ្គលនោះ ក៏មានសេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ដល់កាតា
 អញ បែកបាយភក្តិកាយស្លាប់ទៅ នឹងបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទៅកា
 ដែលកាស្រីយនៅលើឈើមានក្លិនក្រអូប ។ រើបុគ្គលនោះឱ្យបាយ
 ឱ្យទឹក ឱ្យសំពត់ ឱ្យយានជំនិះ ឱ្យផ្កាក្រូង ឱ្យគ្រឿងក្រអូប

វិលេចនំ នេតិ សេយ្យំ នេតិ អាវសនំ នេតិ បដិបេឃ្យំ
 នេតិ ។ សោ កាយស្ស ភេតា បរិ មរណា មូលកទ្ធ
 អនិវត្តានំ នេវានំ សហព្យតិ ឧបបជ្ជតិ ។ អយំ ទោ
 ភិក្ខុ ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេន មិទេកាត្វា កាយស្ស
 ភេតា បរិ មរណា មូលកទ្ធ អនិវត្តានំ នេវានំ
 សហព្យតិ ឧបបជ្ជតិ ។

(២២៧) សាវត្ថី ។ ឯកាមន្តំ និសំឡោ ទោ សោ ភិក្ខុ
 កកវន្តំ ឯកនេវានំ កោ ធុ ទោ កន្ត ហេតុ កោ បច្ច-
 យោ យេន មិទេកាត្វា កាយស្ស ភេតា បរិ មរណា
 សាវតទ្ធ អនិវត្តានំ នេវានំ ។ បេ ។ ដេក្កកទ្ធ អនិ-
 វត្តានំ នេវានំ ។ តទកទ្ធ អនិវត្តានំ នេវានំ ។ បប្បដិកា-
 កទ្ធ អនិវត្តានំ នេវានំ ។ បត្តកទ្ធ អនិវត្តានំ នេវានំ ។

ឲ្យត្រៀងហេបផ្សេងៗ ឲ្យរំដក ឲ្យទិសំណាត់កាស្រ័យ ឲ្យត្រៀង
 ប្រវិប ។ លុះបុគ្គលនោះបែកប្លាយឯកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយ
 ទីនីព្វកទៅតា ដែលកាស្រ័យនៅ លើឈើមានបូសក្រអូបមែន ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបុគ្គលនេះ ក្នុងលោក
 នេះ បែកប្លាយឯកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយទីនីព្វកទៅតា ដែល
 កាស្រ័យនៅលើឈើមានបូសក្រអូប ។

(២២៨) ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុនោះ អន្តិយក្នុងទីនីសមគួរ
 ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបុគ្គលនេះ ក្នុងលោកនេះ បែកប្លាយ
 ឯកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយទីនីព្វកទៅតាដែលកាស្រ័យនៅលើ
 ឈើមានបូសក្រអូប ។ បេ ។ ទីនីព្វកទៅតា ដែលកាស្រ័យនៅលើឈើ
 មានស្រាយក្រអូប ។ ទីនីព្វកទៅតា ដែលកាស្រ័យនៅលើឈើមាន
 សំបកក្រអូប ។ ទីនីព្វកទៅតា ដែលកាស្រ័យនៅលើឈើមានក្រវា
 ក្រអូប ។ ទីនីព្វកទៅតា ដែលកាស្រ័យនៅលើឈើមានស្លឹកក្រអូប ។

ចុត្តកទ្ធ អង្គវត្តានំ ទេវានំ ។ ជលកទ្ធ អង្គវត្តានំ
 ទេវានំ ។ វសកទ្ធ អង្គវត្តានំ ទេវានំ ។ កន្ទកទ្ធ
 អង្គវត្តានំ ទេវានំ សហព្យាគំ ឧបបជ្ជតីតិ ។ ឥធន
 ភិក្ខុ ឯកាប្បា កាយេន សុចរិតំ ចរតិ វាចាយ
 សុចរិតំ ចរតិ មនសា សុចរិតំ ចរតិ តស្ស សុតំ
 ហោតិ កន្ទកទ្ធ អង្គវត្តា ទេវា នីយាយុកា វណ្ណ-
 វន្តោ សុខពហុលាភំ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ
 វតាហំ កាយស្ស ភេតា បរិ មរណា កន្ទកទ្ធ អ-
 ង្គវត្តានំ ទេវានំ, សហព្យាគំ ឧបបជ្ជយ្យន្តំ ។ សោ
 អន្ទំ ទេតិ ចានំ ទេតិ វត្ថុំ ទេតិ យានំ ទេតិ មាលំ
 ទេតិ គន្ធាំ ទេតិ វិលេចនំ ទេតិ សេយ្យំ ទេតិ អាវសនំ
 ទេតិ បដិចេយ្យំ ទេតិ ។ សោ កាយស្ស ភេតា
 បរិ មរណា កន្ទកទ្ធ អង្គវត្តានំ ទេវានំ សហព្យាគំ
 ឧបបជ្ជតិ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុ ហេតុ អយំ បច្ចយោ

នីតិព្វកទេវតា ដែលកាស្រ័យនៅលើឈើមានផ្កាក្រអូប ។ នីតិព្វកទេវតា
 ដែលកាស្រ័យនៅលើឈើមានផ្លែក្រអូប ។ នីតិព្វកទេវតាដែលកាស្រ័យ
 នៅលើឈើមានសក្រអូប ។ ទៅកើតជាមួយនីតិព្វកទេវតា ដែល
 កាស្រ័យនៅលើឈើមានក្លិនក្រអូបចាំងអស់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ប្រព្រឹត្តសុចរិត ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិត ដោយវាចា
 ប្រព្រឹត្តសុចរិត ដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ បានព្យាបាល ព្វកទេវតាដែល
 កាស្រ័យនៅលើឈើមានក្លិនក្រអូបចាំងអស់មានកាយអ្វី មានសម្បុរល្អ
 មានសេចក្តីសុខច្រើន ។ បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ធ្វើ
 ដូចម្តេចហ្ន៎ ដល់ការគ្មានព្រួយ បែកផ្ទាយពងកាយស្លាប់ទៅ នឹងបានទៅ
 កើតជាមួយនីតិព្វកទេវតា ដែលកាស្រ័យនៅលើឈើ មានក្លិនក្រអូប
 ចាំងអស់ ។ បុគ្គលនោះ ក៏ឱ្យបាយ ឱ្យទឹក ឱ្យសំពត់ ឱ្យយាន
 ដំនេះ ឱ្យផ្កាកម្រង ឱ្យគ្រឿងក្រអូប ឱ្យគ្រឿងលាប ឱ្យទំដេក ឱ្យទំ
 សំណាក់កាស្រ័យ ឱ្យគ្រឿងច្រប ។ លុះបុគ្គលនោះបែកផ្ទាយពង
 កាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនីតិព្វកទេវតាដែលកាស្រ័យនៅលើឈើ
 មានក្លិនក្រអូបចាំងអស់មែន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ

គន្ធាយស័យុត្ត

យេន មីនេកា កាយស្ស កេនា បរិ មរណា កន្ធា-
កន្ធា អនិវត្តានំ ធម្មានំ សហគ្រមំ ឧបបជ្ជតិ ។
(ឯវិ ឯកមិណ្ឌុកេន ឯកសភព្វា ឆានស ធម្មត្ថនា
កវន្តិ) ។

គន្ធាយស័យុត្ត និដ្ឋិតំ ។

តស្សទ្វាតំ

សុទ្ធកំ ធម្ម សុចរិតំ

នាតា ហិ អបរេ នស

នាទ្ធមតារា នស២(*)

កន្ធា សុច្ឆកាស័តាតិ ។

* កន្ធាយស័យុត្ត ។

គន្ធាយស័យុត្ត

ដែលនាំឲ្យបុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បែកផ្ទាយពន្លឺកាយស្លាប់ទៅ ទៅ
កើតជាមួយនឹងពួកទេវតា ដែលគាត់ស្រីយនៅលើលើ មានភ្លឺប្រកប
ព័ន្ធគស់ ។ (សូត្រ ទី ១ យេ ១ ភ្នំ ១២ ភ្នំ វេទនាដោយការប្រកប
មួយយ៉ាងនេះ) ។

ចប់ គន្ធាយស័យុត្ត ។

ទ្វាតនៃគន្ធាយស័យុត្តនោះ គឺ

និយាយអំពីគន្ធាយកេវតាសុទ្ធ ១ សុចរិត ១ អ្នកឲ្យ
ទាន ១០ ពួកដទៃទៀត និងទេវតាទាន ១០ ដែលឲ្យកើត
ជាគន្ធាយកេវតា ដែលទ្រង់ប្រកាសហើយ ដោយ
ប្រែ ។

វិលាហកសំយុត្តំ

[២៧០] សាវត្ថី ។ វិលាហកតាយិកា ទេវ វេ

កិក្ខុវេ ទេសិស្សនិមិ តំ សុណាជ ។ ថេ ។ កតមេ

ធន កិក្ខុវេ វិលាហកតាយិកា ទេវ ។ សន្និ កិក្ខុ-

វេ សីតវិលាហកា ទេវ សន្និ កិក្ខុវេ ឧស្មាវលា-

ហកា ទេវ សន្និ កិក្ខុវេ អន្តវិលាហកា ទេវ

សន្និ កិក្ខុវេ វិលាហកា ទេវ សន្និ កិក្ខុវេ

វស្សវិលាហកា ទេវ ។ ឥមេ វុទ្ធន្និ កិក្ខុវេ វិលា-

ហកា ទេវ ។

វិលាហកសំយុត្តំ

[២៧០] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កថាគតនឹង

សំដែងនូវទេវតាទាំងឡាយដែលជាពួកវិលាហកៈ^(១) ដល់អ្នកទាំងឡាយ

ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់ត្រឹមនោះចុះ ។ ថេ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ចុះ

ទេវតាទាំងឡាយដែលជាពួកវិលាហកៈគឺដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ

ទេវតាទាំងឡាយដែលជាសីតវិលាហកៈ (អ្នកបណ្តាលនូវពាក្យត្រង់តំ)

ក៏មាន ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតាទាំងឡាយជាឧស្មាវិលាហកៈ (អ្នក

បណ្តាលនូវឆាតុក្កោវ) ក៏មាន ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតាទាំងឡាយជា

អន្តវិលាហកៈ (អ្នកបណ្តាលនូវអ័ន្ទ) ក៏មាន ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតា

ទាំងឡាយជាពួកវិលាហកៈ (អ្នកបណ្តាលនូវឡវលំ) ក៏មាន ម្ចាស់កិក្ខុ

ទាំងឡាយ ទេវតាទាំងឡាយ ជាពួកវស្សវិលាហកៈ (អ្នកបណ្តាលនូវ

ត្រៀង) ក៏មាន ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទេវតាទាំងឡាយ

ជាពួកវិលាហកៈ ។

១ ជាអ្នកបណ្តាលនូវការត្រង់តំជាដើម ។

[២៧១] សាវត្ថី ។ អថោ អញ្ញាតោ ភិក្ខុ
 យេន ភក្កា តេនុចសង្កម្ពិ ឧបសង្កម្ពិទ្ធា ភក្កវន្តិ
 អភិវាទេត្វា ឯសីនិ ។ ឯសីនិ ។ ឯសីនិ
 ទោ សោ ភិក្ខុ ភក្កវន្តិ ឯសីនិ កោ នុ ទោ
 ភក្ក ហេតុ កោ ចក្កយោ យេន មិទេកោត្វា កា-
 យស្ស ភេតា បរិ មរណា វលាហកកាយិកាមិ ទេ-
 វាមិ សហព្យតំ ឧបបដ្ឋេតិ ។ ឯសីនិ ភិក្ខុ ឯសីនិ
 កាយេន សុចរិតំ ទតិ វាចាយ សុចរិតំ ទតិ មន-
 សា សុចរិតំ ទតិ ភស្ស សុតំ ហោតិ វលាហក-
 កាយិកា ទេវា ធិយាយុកា វល្លាវន្តោ សុទ្ធចាហុ-
 លាតិ ។ ភស្ស ឯសីនិ ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស
 ភេតា បរិ មរណា វលាហកកាយិកាមិ ទេវាមិ
 សហព្យតំ ឧបបដ្ឋេយ្យន្តិ ។ សោ អន្តិ ទេតិ ចាមិ
 ទេតិ វត្ថុ ទេតិ យាមិ ទេតិ មាលិ ទេតិ ភន្តិ ទេតិ

[២៧១] ក្រសិសាវត្ថី ។ ត្រាសានឯនំ ភិក្ខុមួយរូប ចូលទៅ
 គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះ
 ភាគហើយ អង្គុយគង្គីជីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុនោះ អង្គុយគង្គីជីសម
 គួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលស្គាល់ព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គុយគង្គី អ្វីជាហេតុ អ្វីជាច្រើន ដែលនាំឲ្យបុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ
 ថែកញ្ជាយកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងទៅតាំងឡាយជាពួក
 វលាហកៈ ។ ឆ្ងល់ភិក្ខុ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយ
 កាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ
 បានឮថា ទៅតាំងឡាយជាពួកវលាហកៈ មានកាយវិវេក មានសម្បុរ
 ល្អ មានសេចក្តីសុខច្រើន ។ បុគ្គលនោះក៏មានសេចក្តីត្រេកអរយ៉ាងនេះ
 ថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ភាគាភិក្ខុដល់ថែកញ្ជាយកាយស្លាប់ទៅ នឹងបាន
 ទៅកើតជាមួយនឹងទៅតាំងឡាយជាពួកវលាហកៈ ។ បុគ្គលនោះក៏ឲ្យ
 បាយ ឲ្យទឹក ឲ្យសំពត់ ឲ្យយានជំនិះ ឲ្យផ្កាកម្រង ឲ្យគ្រឿងក្រអូប

វិលេចនំ ទេតិ សេយ្យំ ទេតិ អាវសមំ ទេតិ ប-
 ដិមេយ្យំ ទេតិ ។ សោ កាយស្ស ភេតា បរិ ម-
 វណា វលាហកកាយំកានំ ទេវនំ សហព្យតំ ឧ-
 បបដ្ឋតិ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុ ហេតុ អយំ ចក្ខុយោ
 យេន មិច្ឆកាត្វា កាយស្ស ភេតា បរិ មវណា វលា-
 ហកកាយំកានំ ទេវនំ សហព្យតំ ឧបបដ្ឋតិ ។

[២៧២] សាវត្ថី ។ ឯកមន្តំ និសិដ្ឋា ទោ សោ
 ភិក្ខុ ភក្កវន្តំ ឯតទេវេច កោ ទុ ទោ ភន្ត ហេតុ
 កោ ចក្ខុយោ យេន មិច្ឆកាត្វា កាយស្ស ភេតា បរិ
 មវណា សីតវលាហកានំ ទេវនំ សហព្យតំ ឧប-
 បដ្ឋតិ ។ វេទី ភិក្ខុ ឯកាត្វា កាយេន សុចរិតំ ច-
 រតិ វាចាយ សុចរិតំ ចរតិ មនសា សុចរិតំ ចរតិ តស្ស
 សុតំ ហោតិ សីតវលាហកា ទេវ និយាយុតា វណ្ណ-
 វង្សា សុទតហុណតិ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ
 វាចា កាយស្ស ភេតា បរិ មវណា សីតវលាហកានំ
 ទេវនំ សហព្យតំ ឧបបដ្ឋេយ្យន្តំ ។ សោ អន្តំ ទេតិ
 ចានំ ទេតិ វត្ថំ ទេតិ យានំ ទេតិ មាលំ ទេតិ

ឲ្យត្រៀងលាប ឲ្យចំដេក ឲ្យចំសំណាក់កស្រយ ឲ្យត្រៀងប្រថុប ។
 លុះបុគ្គលនោះ បែកគ្នាយកនិកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងទៅកា
 តាំងឲ្យយជាតិក្នុងវលាហកៈនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជាបង្គុយ
 ដែលនាំឲ្យបុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ បែកគ្នាយកនិកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅ
 កើតជាមួយនឹងទៅកាតាំងឲ្យយ ជាតិក្នុងវលាហកៈ ។

[២៧២] ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុនោះ ឆន្ទៈយក្នុងចំណីសមគ្គហើយ
 ក៏ក្រាបបង្គំទូលសូត្រនោះព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះឆន្ទៈដ៏ចម្រើន
 អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបង្គុយ ដែលនាំឲ្យបុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ បែកគ្នាយ
 កនិកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងទៅកាតាំងឲ្យយ ជាសីតវលា-
 ហកៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ប្រព្រឹត្តសុចរិត ដោយ
 កាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិត ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិត ដោយចិត្ត បុគ្គល
 នោះ បានឮថា ទៅកាតាំងឲ្យយជាសីតវលាហកៈនោះកាយវិភី មាន
 សម្បុរល្អ មានសេចក្តីសុខច្រើន ។ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ កាតាអញ ដែលបែកគ្នាយកនិកាយស្លាប់
 ទៅ នឹងបានទៅកើតជាមួយនឹងទៅកាតាំងឲ្យយជាសីតវលាហកៈ ។
 បុគ្គលនោះ ក៏ឲ្យបាយ ឲ្យចំដេក ឲ្យសំណាក់ ឲ្យយានដំនិន ឲ្យផ្កាកម្រង

កង្ខំ ទេតិ វិលេចនំ ទេតិ សេយ្យំ ទេតិ អាវសមំ ទេតិ
 ចន្ទិយេយ្យំ ទេតិ ។ សោ កាយស្ស ភេតា ចរំ មរណា
 សីតវលាហកានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ ។
 អយំ ទោ ភិក្ខុ ហេតុ អយំ បទូយោ យេន មិទេ-
 កោត្តោ កាយស្ស ភេតា ចរំ មរណា សីតវលាហកានំ
 ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ ។

(២៧៣) សាវត្ថំ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធា ទោ សោ
 ភិក្ខុ កកវន្តំ ឯតទេវានំ កោ នុ ទោ កន្តោ ហេតុ
 កោ បទូយោ យេន មិទេកោត្តោ កាយស្ស ភេតា ចរំ
 មរណា ឧស្សាវលាហកានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧប-
 បជ្ជតិ ។

(២៧៤) អត្តវលាហកានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧប-
 បជ្ជតិ ។

(២៧៥) វាតវលាហកានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧប-
 បជ្ជតិ ។

ឱវគ្គីន្ទ្រកុម្ម ឱវគ្គីន្ទ្រលាប ឱវគ្គីន្ទ្រ ឱវគ្គីន្ទ្រសំណាក់តាស្រីយ
 ឱវគ្គីន្ទ្រប្រចំ ។ លុះបុគ្គលនោះ ចែកគ្នាយកកាយស្លាប់ទៅ ក៏
 ទៅកើតជាមួយនឹងទៅតាទាំងឡាយ ជាសីតវលាហកៈវិមទ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជាបន្ទួយ ដែលនាំឱ្យបុគ្គលនោះ ក្នុងលោក
 ចែកគ្នាយកកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងទៅតាទាំងឡាយ ជា
 សីតវលាហកៈ ។

(២៧៣) ក្រុងសាវត្ថំ ។ លុះភិក្ខុនោះ ឥតយកកង្ខំសមគ្គ
 ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះនាមព្រះភាគដូច្នេះថា ចតិក្រព្រតន្ត្រី
 ដ៏ចម្រើន អ្វី ជាហេតុ អ្វី ជាបន្ទួយ ដែលនាំឱ្យបុគ្គលនោះ ក្នុងលោក
 នេះ ចែកគ្នាយកកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាមួយនឹងទៅតាទាំងឡាយ
 ជាឧស្សាវលាហកៈ ។

(២៧៤) ទៅកើតជាមួយនឹងទៅតាទាំងឡាយ ជាអត្តវលាហកៈ ។

(២៧៥) ទៅកើតជាមួយនឹងទៅតាទាំងឡាយ ជាវាតវលាហកៈ ។

(២២៧) វស្សវលាហកាចំ ទេវំនំ សហព្យតំ ឧប-
 បជ្ជតីតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុ ឯកាន្តោ កាយេន សុចរិតំ ចរតិ
 វាចាយ សុចរិតំ ចរតិ មនសា សុចរិតំ ករតិ តស្ស
 សុតំ ហោតិ វស្សវលាហកា ទេវំ ធិយាយុកា វណ្ណ-
 វន្តោ សុទតហុលាតិ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ
 វតាហំ កាយស្ស ភេតា បរំ មរណា វស្សវលាហកាចំ
 ទេវំនំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យន្តិ ។ សោ អន្ទំ ទេតិ
 ចានំ ទេតិ វត្ថុំ ទេតិ យានំ ទេតិ មាលំ ទេតិ កន្ទំ
 ទេតិ វិលេបនំ ទេតិ សេយ្យំ ទេតិ អាវសថំ ទេតិ
 បដិចេយ្យំ ទេតិ ។ សោ កាយស្ស ភេតា បរំ មរ-
 ណា វស្សវលាហកាចំ ទេវំនំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ ។
 អយំ ចោ ភិក្ខុ ហេតុ អយំ បត្យយោ យេន មិនេតាន្តោ
 កាយស្ស ភេតា បរំ មរណា វស្សវលាហកាចំ ទេវំនំ
 សហព្យតំ ឧបបជ្ជតីតិ ។

(២២៨) ពេកេតិជាមួយនឹងទេវតាទាំងឡាយ ជាវស្សវលាហកៈ ។
 ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្ត
 សុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត បុគ្គលនោះ បានពូជា
 ទេវតាទាំងឡាយ ជាវស្សវលាហកៈ មានកាយវ័ន្ត មានសម្បុរល្អ មាន
 សេចក្តីសុខច្រើន ។ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ធ្វើដូច
 ម្តេចហ្ន៎ កត្តាកម្ម ផលបែកគ្នាយោធិកាយស្លាប់ទៅ នឹងបានទៅកើត
 ជាមួយនឹងទេវតាទាំងឡាយ ជាវស្សវលាហកៈ ។ បុគ្គលនោះ ក៏ឱ្យបាយ
 ឱ្យទឹក ឱ្យសំពត់ ឱ្យយានជំនិះ ឱ្យផ្កាកម្រង ឱ្យគ្រឿងក្រអូច ឱ្យ
 គ្រឿងលាប ឱ្យចិញ្ចឹម ឱ្យទិសំណាក់កាស្រីយ ឱ្យគ្រឿងប្រឆាំង ។
 លុះបុគ្គលនោះ បែកគ្នាយោធិកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងទេវតា
 ទាំងឡាយ ជាវស្សវលាហកៈមែន ។ ម្នាលភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជា
 ច្បាប់ ដែលនាំឱ្យបុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បែកគ្នាយោធិកាយស្លាប់ទៅ
 ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងទេវតាទាំងឡាយ ជាវស្សវលាហកៈ ។

[២៧៧] សាវត្ថី ។ ឯសិវេន្ទ្រ ទោ សោ
 ភិក្ខុ ភក្កវន្តំ ឯតនោរោច កោ ទុ ទោ កន្ត្ត ហេតុ កោ
 បទ្ទយោ យេនេកនា សីតំ ហោតីតិ ។ សន្តំ ភិក្ខុ
 សីតវលាហកា ឆាម ទេវ តេសំ យនា ឯវិ ហោតិ
 យន្ទ មយំ សកាយ រតិយា រមេយ្យាមាតិ(១) តេសន្តំ
 ចេតោបណិធិមន្ទាយ សីតំ ហោតិ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុ
 ហេតុ អយំ បទ្ទយោ យេនេកនា សីតំ ហោតីតិ ។

[២៧៨] សាវត្ថី ។ ឯសិវេន្ទ្រ ទោ សោ
 ភិក្ខុ ភក្កវន្តំ ឯតនោរោច កោ ទុ ទោ កន្ត្ត ហេតុ
 កោ បទ្ទយោ យេនេកនា ឧណ្ហំ ហោតីតិ ។ សន្តំ
 ភិក្ខុ ឧណ្ហវលាហកា ឆាម ទេវ តេសំ យនា ឯវិ
 ហោតិ យន្ទ មយំ សកាយ រតិយា រមេយ្យាមាតិ
 តេសន្តំ ចេតោបណិធិមន្ទាយ ឧណ្ហំ ហោតិ ។ អយំ
 ទោ ភិក្ខុ ហេតុ អយំ បទ្ទយោ យេនេកនា ឧណ្ហំ
 ហោតីតិ ។

១. ឧ. វេយ្យាមាតិ ។ វេ សុត្តន្តសុ ។

[២៧៩] ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុនោះ អង្គុយក្នុងវិសមគ្គហើយ
 ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អ្វី ជាហេតុ អ្វី ជាបច្ច័យ ដែលមានគ្រដាតម្កល់ ។ ឆ្មាលភិក្ខុ មានពួក
 ទៅតាមឈ្មោះសីតវិលាហកៈ ចូលណាពួកទៅតាមនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរយើងត្រេកអរដោយគម្រោករបស់ខ្លួន ព្រោះ
 កាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងចិត្តនោះ របស់ទៅតាមនោះ ទើបមានគ្រ-
 ដាត ។ ឆ្មាលភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលមានគ្រដាតម្កល់ ។

[២៨០] ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុនោះ អង្គុយក្នុងវិសមគ្គហើយ
 ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អ្វី ជាហេតុ អ្វី ជាបច្ច័យ ដែលមានក្តៅម្តង ។ ឆ្មាលភិក្ខុ មានពួក
 ទៅតាមឈ្មោះឧណ្ហវិលាហកៈ ចូលណាពួកទៅតាមនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរយើងត្រេកអរដោយគម្រោករបស់ខ្លួន ព្រោះ
 កាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងចិត្តនោះ របស់ទៅតាមនោះ ទើបមាន
 ក្តៅ ។ ឆ្មាលភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលមានក្តៅម្តង ។

[២៧៩] សាវត្ថី ។ ឯកាមន្តំ ចិសិដ្ឋោ ទោ សោ
 ភិក្ខុ ភក្កវន្តំ ឯតនភោជ ភោ ទុ ទោ ភន្ត ហេតុ ភោ
 បទ្ធកយោ យេនេកនា អត្ថំ ហោតីតិ ។ សន្តំ ភិក្ខុ អន្ត-
 វលាហតា ឆាម នេវ តេសំ យនា ឯវំ ហោតិ យទ្ធន
 មយំ សកាយ រតិយា រមេយ្យមាតិ តេសន្តំ នេតោ
 បណិជម្ពាធយ អត្ថំ ហោតិ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុ ហេតុ
 អយំ បទ្ធកយោ យេនេកនា អត្ថំ ហោតីតិ ។

[២៨០] សាវត្ថី ។ ឯកាមន្តំ ចិសិដ្ឋោ ទោ សោ
 ភិក្ខុ ភក្កវន្តំ ឯតនភោជ ភោ ទុ ទោ ភន្ត ហេតុ
 ភោ បទ្ធកយោ យេនេកនា ភោ ហោតីតិ ។ សន្តំ ភិក្ខុ
 ភក្កវលាហតា ឆាម នេវ តេសំ យនា ឯវំ ហោតិ
 យទ្ធន មយំ សកាយ រតិយា រមេយ្យមាតិ តេសន្តំ
 នេតោបណិជម្ពាធយ ភោ ហោតិ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុ
 ហេតុ អយំ បទ្ធកយោ យេនេកនា ភោ ហោតីតិ ។

[២៧៩] ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុនោះ អន្លើយក្នុងវិសមគ្គហើយ
 កំត្រាបបង្ខំទូលស្សព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អ្វី ជាហេតុ អ្វី ជាបង្ខំ ដែលមានអ័ត្តម្លងៗ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ មានពួក
 ទៅតាមឈ្មោះអត្តវលាហតៈ ចូលណាពួកទៅតាមនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរយើងត្រេកអរដោយគម្រោបសំខ្លួន ព្រោះ
 កាស្រីយសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងចិត្តនោះ របស់ទៅតាមនោះ ទើបចុះអ័ត្ត ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជាបង្ខំ ដែលមានអ័ត្តម្លងៗ ។

[២៨០] ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុនោះ អន្លើយក្នុងវិសមគ្គហើយ
 កំត្រាបបង្ខំទូលស្សព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វី
 ជាហេតុ អ្វី ជាបង្ខំ ដែលមានទូលម្លងៗ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ មានពួកទៅតា
 មឈ្មោះភក្កវលាហតៈ ចូលណាពួកទៅតាមនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាង
 នេះថា បើដូច្នោះ គួរយើងត្រេកអរដោយគម្រោបសំខ្លួន ព្រោះកា-
 ស្រីយសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងចិត្តនោះ របស់ទៅតាមនោះ ទើបមានទូលម្លងៗ
 ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជាបង្ខំ ដែលមានទូលម្លងៗ ។

លាហកសំយុត្ត

(២៨០) សាវត្ថី ។ ឯកមន្តំ ឯសិដ្ឋោ ទោ សោ
 កិក្ខុ ភកវន្តំ ឯកនេវេត កោ ទុ ទោ កន្ត ហេតុ
 កោ បព្វយោ យេនេកនា នេវេវ វស្សតីតិ ។ សន្តិ
 កិក្ខុ វស្សវលាហកា ធាម នេវេវ ភេសិ យនា ឯវិ ហោតិ
 យន្តន មយំ សកាយ ភតិយា រមេយ្យាមាតិ ភេសន្តិ
 ទេតោបណិធិមន្ទាយ នេវេវ វស្សតិ ។ អយំ ទោ កិក្ខុ
 ហេតុ អយំ បព្វយោ យេនេកនា នេវេវ វស្សតីតិ ។

លាហកសំយុត្ត ធិដ្ឋានំ ។

ធិដ្ឋានំ

នេសនា សុចរិតា^(១) បញ្ច
 ធានុបការបញ្ចមំ
 សីតំ ឧណ្ហញ្ច អន្តញ្ច
 ភកវស្សវលាហកាតិ ។

១ ១ ឧ. នេសនា សុចរិតា ។

លាហកសំយុត្ត

(២៨១) ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះកិក្ខុនោះ អន្តរក្នុងវិសមគួរហើយ
 កំប្រាបបង្គំទូលស្សព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា ចត្តព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អ្វី ជាហេតុ អ្វី ជាបច្ច័យ ដែលមានភ្ញៀវបង្គំចុះម្តង ។ ម្ចាស់កិក្ខុ
 មានពួកទៅការឈ្នាវស្សវលាហកៈ ចូលណាពួកទៅការនោះ មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរយើងត្រេកអរដោយគម្រោករបស់ខ្លួន
 ព្រោះកាស្រីយសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងចិត្តនោះ របស់ទៅភាពាំងនោះ ទើបមាន
 ភ្ញៀវបង្គំចុះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលមាន
 ភ្ញៀវបង្គំចុះម្តង ។

ចប់ វិលាហកសំយុត្ត ។

ទុត្តានក្នុងវិលាហកសំយុត្តនោះ គឺ

និយាយអំពីការសំដែងនូវទៅភាពពួកវិលាហកៈ ១ បុគ្គល
 ៥ ពួកប្រព្រឹត្តសុចរិត ១ ទេពការទាន ៥ លើក សីតវិលាហកៈ
 ១ ឧណ្ហវិលាហកៈ ១ អន្តវិលាហកៈ ១ ភកវិលាហកៈ ១
 ស្សវិលាហកៈ ១ ។

វិប្បត្តោក្ខន្ធយុត្ត

(២៨២) ឯតំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហ.

តិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិតស្ស អាហមេ ។ អដ្ឋោ
វច្ឆតោត្តោ ចរិញ្ញាជកោ យេន ភគវា តេនុបសង្កម្មិ
ឧបសង្កម្មិញ ភគវតា សន្ធិ សម្មាទិ សម្មាទិយំ
កមំ សាវណិយំ វិចិត្តាវត្ថោ ឯសីទិ ។
ឯសីទិ ឯសីទិ ។ វច្ឆតោត្តោ ចរិញ្ញាជកោ ភ-
កវន្តំ ឯសីទិ កោ ទុ ទោ កោ កោតម ហេតុ
កោ ចត្វយោ យាទិមាទិ អនេកវិហិតាទិ ទិដ្ឋត-
តាទិ លោកេ ឧប្បជ្ឈន្តំ សស្សតោ លោកោតិ វា
អសស្សតោ លោកោតិ វា អន្តវា លោកោតិ វា
អន្តវា លោកោតិ វា តំ ជីវំ តំ សវីរន្តំ វា

វិប្បត្តោក្ខន្ធយុត្ត

(២៨២) សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភោគ ទ្រង់អង្គនៅក្នុង

ជេតពន ចេស័កនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ទៀចក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រាមានឯង
ចរិញ្ញាជកល្មោះវច្ឆតោត្ត បានចូលទៅរាល់ព្រះមានព្រះភោគ លុះចូល
ទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភោគ លុះ
ចក្ខុពាក្យដែលគួរកើតយ នឹងពាក្យដែលគួររោកហើយ ទើបអង្គុយក្នុង
ទីដ៏សមគួរ ។ លុះវច្ឆតោត្តចរិញ្ញាជក អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាប
ចង្អុលសូត្រព្រះមានព្រះភោគដូច្នេះថា ចក្ខុព្រះភោគមជ្ឈិមប្រិម អ្វី ថា
ហេតុ អ្វី ជាចម្លើយ ដែលមានទិដ្ឋិច្រើនប្រការនេះ កើតឡើងក្នុងលោក
ថា លោកទៀងកំមាន ថា លោកមិនទៀងកំមាន ថា លោកមានទីបំផុត
កំមាន ថា លោកមិនមានទីបំផុតកំមាន ថា ជីវិតនោះអសីរៈនោះកំមាន

វិញ្ញាណស័យុត្តំ

អញ្ចំ ជីវំ អញ្ចំ សវីរន្តំ វា ហោតិ តថាគតោ បរិ
 មរណាតិ វា ន ហោតិ តថាគតោ បរិ មរណាតិ វា
 ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរិ មរណាតិ វា
 នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរិ មរណាតិ វា តិ ។
 រូបេ ទោ វច្ឆ អញ្ញាណា រូបសមុទយេ អញ្ញាណា
 រូបនិរោធន អញ្ញាណា រូបនិរោកាមិនិយា បដិបទាយ
 អញ្ញាណា វា មិមាមិ អនេកវិហិតានិ និដ្ឋិតានិ លោ-
 កេ ឧប្បជ្ឈន្តិ សស្សតោ លោកោតិ វា ។ បេ ។ នេវ
 ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរិ មរណាតិ វា តិ ។
 អយំ ទោ វច្ឆ ហេតុ អយំ ចច្ចយោ យានិមាមិ អនេ-
 កវិហិតានិ និដ្ឋិតានិ លោកេ ឧប្បជ្ឈន្តិ សស្សតោ
 លោកោតិ វា ។ បេ ។ នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថា-
 គតោ បរិ មរណាតិ វា តិ ។

វិញ្ញាណស័យុត្តំ

ថា ជីវិតដ៏វិទសារៈដ៏វិទកំមាន ថា សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតកំមាន ថា សត្វ
 ស្លាប់ទៅមិនកើតទៀតកំមាន ថា សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតរូបមិនកើតទៀត
 រូបកំមាន ថា សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតកំមិនមែន មិនកើតទៀតកំមិនមែន
 កំមាន ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ ព្រោះការមិនដឹងក្នុងរូប មិនដឹងក្នុងហេតុដែល
 គាំទ្រកើតរូប មិនដឹងក្នុងវិលតំរូប មិនដឹងក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរ
 ទៅកាន់វិលតំរូប ទើបទិដ្ឋិច្រើនប្រការនេះ កើតឡើងក្នុងលោកយ៉ាង
 នេះថា លោកទៀងកំមាន ។ បេ ។ ថា សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតកំមិនមែន
 មិនកើតទៀតកំមិនមែនកំមាន ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ នេះជាហេតុ នេះជាច្បើយ
 ដែលគាំទ្រទិដ្ឋិច្រើនប្រការនេះ កើតឡើងក្នុងលោកថា លោកទៀង
 កំមាន ។ បេ ។ ថា សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតកំមិនមែន មិនកើតទៀត
 កំមិនមែនកំមាន ។

[២៨៣] សាវត្ថី ។ ឯតាមន្តំ ធិសិវេន្ទោ ទោ វជ្ជ
 កោត្តោ បរិព្វាជកោ កកវន្តំ ឯតនកោច កោ ធុ ទោ
 កោ កោតម ហេតុ កោ បក្ខយោ យាធិមាធិ
 អនេកវិហិតាធិ ធិដ្ឋិតតាធិ លោកេ ឧប្បជ្ឈន្តិ សស្ស-
 តោ លោកោតិ វា អសស្សតោ លោកោតិ វា ។ បេ។
 ទេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរិ មរណាតិ
 វាតិ ។ វេទនាយ ទោ វជ្ជ អក្កាណា វេទនាសមុទយ
 អក្កាណា វេទនាធិរោធ អក្កាណា វេទនាធិរោធា-
 មិធិយា បដិច្ចនាយ អក្កាណា ឯវិមាធិ អនេក-
 វិហិតាធិ ធិដ្ឋិតតាធិ លោកេ ឧប្បជ្ឈន្តិ សស្សតោ
 លោកោតិ វា អសស្សតោ លោកោតិ វា ។ បេ។
 ទេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរិ មរណាតិ វាតិ ។
 អយំ ទោ វជ្ជ ហេតុ អយំ បក្ខយោ យាធិមាធិ អនេ-
 កវិហិតាធិ ធិដ្ឋិតតាធិ លោកេ ឧប្បជ្ឈន្តិ សស្សតោ
 លោកោតិ វា អសស្សតោ លោកោតិ វា ។ បេ។ ទេវ
 ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរិ មរណាតិ វាតិ ។

[២៨៣] ក្រុងសាវត្ថី ។ លុបចោលភក្ត្របរិវាជក អន្លើយក្នុងទីដ៏
 សមគួរហើយ ក៏ប្រាបបង្គំទូលសូត្រឆោតព្រះភាគ ដូច្នេះថា ចក្ខុត្រ
 ព្រះភាគដ៏ចម្រើន អ្វី ជាហេតុ អ្វី ជាបច្ច័យ ដែលបណ្តាលឲ្យចំណុះច្រើន
 ច្រកានេះកើតឡើងក្នុងលោកថា លោកទៀងក៏មាន ថា លោកមិនទៀង
 ក៏មាន ។ បេ។ ថា សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀងក៏មិនមែន មិនកើតទៀងក៏មិន
 មែនក៏មាន ។ ម្ចាស់វិច្ឆ័យៈ ក្រោយការមិនដឹងក្នុងវេទនា មិនដឹងក្នុងហេតុ
 ដែលនាំឲ្យកើតវេទនា មិនដឹងក្នុងទីវិលតវេទនា មិនដឹងក្នុងបដិច្ចតាជាដ៏-
 លើកទៅកាន់ទីវិលតវេទនា នៅដែលនាំឲ្យចំណុះច្រើនច្រកាកើតឡើងក្នុង
 លោកយ៉ាងនេះថា លោកទៀងក៏មាន ថា លោកមិនទៀងក៏មាន ។ បេ។
 ថា សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀងក៏មិនមែន មិនកើតទៀងក៏មិនមែនក៏មាន ។
 ម្ចាស់វិច្ឆ័យៈ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលបណ្តាលឲ្យចំណុះច្រើនច្រកា
 នេះកើតឡើងក្នុងលោកថា លោកទៀងក៏មាន ថា លោកមិនទៀងក៏មាន
 ។ បេ។ ថា សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀងក៏មិនមែន មិនកើតទៀងក៏មិនមែន
 ក៏មាន ។

វិបាកសម្បត្តិ

(២៨២) សាវត្ថីវឌ្ឍនភាព ធិសីលោ ទោ វត្ថុតោតោ
 បរិព្វាជិតោ វត្ថុវន្តំ ឯតទេវេន កោ ធុ ទោ កោ កោ-
 តម ហេតុ កោ បទ្ទយោ យានិមាធិ អនេកវិហិតានិ
 ធិដ្ឋិតានិ លោកេ ឧប្បជ្ឈន្តិ សស្សតោ លោកោតិ វា
 អសស្សតោ លោកោតិ វា ។ បេ ។ ទេវ ហោតិ ន ន
 ហោតិ តថាគតោ បរិ មរណាតិ វាតិ ។ សញ្ញាយ ទោ
 វត្ថុ អញ្ញាណ សញ្ញាសមុទយេ អញ្ញាណ សញ្ញាធិ-
 រោធន អញ្ញាណ សញ្ញាធិរោធនាមិធិយា ចដិបទាយ
 អញ្ញាណ ឯវិមាធិ អនេកវិហិតានិ ធិដ្ឋិតានិ លោ-
 កេ ឧប្បជ្ឈន្តិ សស្សតោ លោកោតិ វា អសស្ស-
 តោ លោកោតិ វា ។ បេ ។ ទេវ ហោតិ ន ន ហោតិ
 តថាគតោ បរិ មរណាតិ វាតិ ។ អយំ ទោ វត្ថុ ហេតុ
 អយំ បទ្ទយោ យានិមាធិ អនេកវិហិតានិ ធិដ្ឋិតានិ
 លោកេ ឧប្បជ្ឈន្តិ សស្សតោ លោកោតិ វា អសស្ស-
 តោ លោកោតិ វា ។ បេ ។ ទេវ ហោតិ ន ន ហោតិ
 តថាគតោ បរិ មរណាតិ វាតិ ។

វិបាកសម្បត្តិ

(២៨២) ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះវិបាកសម្បត្តិ អន្តរាគមន៍
 សមគ្គហើយ ក៏ប្រាបចង្អុលសូត្រមានព្រះភាគដូច្នេះថា បរិគ្រព្រ
 គោតមដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលបណ្តាលឲ្យចង្អុលច្រើន
 ប្រការនេះ កើតឡើងក្នុងលោកថា លោកទៀងក៏មាន លោកមិនទៀង
 ក៏មាន ។ បេ ។ ថាសត្វស្លាប់ទៅកើតទៀងក៏មិនមែន មិនកើតទៀងក៏មិន
 មែន ក៏មាន ។ ម្ចាស់វិចិត្រ ព្រោះការមិនដឹងក្នុងសញ្ញា មិនដឹងក្នុងហេតុ
 ដែលនាំឲ្យកើតសញ្ញា មិនដឹងក្នុងវិលតសញ្ញា មិនដឹងក្នុងបដិបទាជា
 ដំណើរទៅកាន់វិលតសញ្ញា នេះឯងដែលនាំឲ្យចង្អុលច្រើនប្រការកើតឡើង
 ក្នុងលោកយ៉ាងនេះថា លោកទៀងក៏មាន ថាលោកមិនទៀងក៏មាន
 ។ បេ ។ ថាសត្វស្លាប់ទៅកើតទៀងក៏មិនមែន មិនកើតទៀងក៏មិនមែន
 ក៏មាន ។ ម្ចាស់វិចិត្រ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលបណ្តាលឲ្យចង្អុល
 ច្រើនប្រការនេះ កើតឡើងក្នុងលោកថា លោកទៀងក៏មាន ថាលោក
 មិនទៀងក៏មាន ។ បេ ។ ថាសត្វស្លាប់ទៅកើតទៀងក៏មិនមែន មិនកើត
 ទៀងក៏មិនមែន ក៏មាន ។

(២៧៨) សាវត្ថី ។ ឯតាមន្តំ និសិន្នោ ទោ វត្ថុ
 តោត្តោ បរិច្ចាជតោ ភក្កវន្តំ ឯតនកោច តោ ធុ ទោ
 តោ តោតម ហេតុ តោ បច្ចុយោ យាទិមាទិ អនេកវិ-
 ហិតាទិ ធិដ្ឋិតតាទិ លោកេ ឧប្បជ្ឈន្តំ សស្សតោ លោ-
 កោតិ វា អសស្សតោ លោកោតិ វា ។ បេ ។ នេវ
 ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរិ មរណាតិ វាតិ ។
 សង្ការេសុ ទោ វត្ថុ អញ្ញាណា សង្ការសមុទយេ អញ្ញា-
 ណា សង្ការនិរោទេ អញ្ញាណា សង្ការនិរោទតាមិទិយា
 បដិបទាយ អញ្ញាណា ឯវមិមាទិ អនេកវិហិតាទិ ធិដ្ឋិ-
 តតាទិ លោកេ ឧប្បជ្ឈន្តំ សស្សតោ លោកោតិ វា
 អសស្សតោ លោកោតិ វា ។ បេ ។ នេវ ហោតិ ន ន
 ហោតិ តថាគតោ បរិ មរណាតិ វាតិ ។ អយំ ទោ វត្ថុ
 ហេតុ អយំ បច្ចុយោ យាទិមាទិ អនេកវិហិតាទិ ធិដ្ឋិ-
 តតាទិ លោកេ ឧប្បជ្ឈន្តំ សស្សតោ លោកោតិ វា
 អសស្សតោ លោកោតិ វា ។ បេ ។ នេវ ហោតិ ន ន
 ហោតិ តថាគតោ បរិ មរណាតិ វាតិ ។

(២៧៨) ក្រសាវត្ថី ។ លុះវេទនាគប្បីក្នុងអង្គ អង្គយក្នុងវិជ្ជា
 សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសូត្រមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះ
 គោតមជីវចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យចង្អៀតច្រកានេះ
 កើតឡើងក្នុងលោកថា លោកទៀងកំមាន ជាលោកមិនទៀងកំមាន
 ។ បេ ។ ថាសត្វស្លាប់ទៅកើតទៀងកំមិនមែន មិនកើតទៀងកំមិនមែន
 កំមាន ។ ម្ចាស់វេទនា ព្រោះការមិនដឹងក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ មិនដឹង
 ក្នុងហេតុនាំឲ្យកើតសង្ខារ មិនដឹងក្នុងវិលតំសង្ខារ មិនដឹងក្នុងបដិបត្តា
 ជាដំណើរទៅកាន់វិលតំសង្ខារ នេះហើយដែលនាំឲ្យចង្អៀតច្រកានេះ
 កើតឡើងក្នុងលោកយ៉ាងនេះថា លោកទៀងកំមាន លោកមិនទៀង
 កំមាន ។ បេ ។ ថាសត្វស្លាប់ទៅកើតទៀងកំមិនមែន មិនកើតទៀងកំមិន
 មែនកំមាន ។ ម្ចាស់វេទនា នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលបណ្តាល
 ឲ្យចង្អៀតច្រកានេះ កើតឡើងក្នុងលោកថា លោកទៀងកំមាន ថា
 លោកមិនទៀងកំមាន ។ បេ ។ ថាសត្វស្លាប់ទៅកើតទៀងកំមិនមែន មិន
 កើតទៀងកំមិនមែន កំមាន ។

[២៨៦] សាវត្ថី ។ ឯតមន្តំ និសំប្លោ ទោ វុច្ច-
តោត្ថា បរិព្វាជិតោ ភគវន្តំ ឯតនិវាស តោ ទុ ទោ
តោ តោតម ហេតុ តោ បទ្វយោ យាទិមាទិ អនេក-
វិហិតាទិ និដ្ឋិតតាទិ លោកេ ឧប្បជ្ជន្តំ សស្សតោ
លោកោតិ វា អសស្សតោ លោកោតិ វា ។ ចេ ។
នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរិ មរណាតិ
វាតិ ។ វិញ្ញាណោ ទោ វុច្ច អញ្ញាណា វិញ្ញាណាស-
មុនយេ អញ្ញាណា វិញ្ញាណានិរោធម អញ្ញាណា វិញ្ញា-
ណានិរោធតាមិទិយា បដិបត្តាយ អញ្ញាណា ឯវិមិមា-
ទិ អនេកវិហិតាទិ និដ្ឋិតតាទិ លោកេ ឧប្បជ្ជន្តំ
សស្សតោ លោកោតិ វា អសស្សតោ លោកោតិ
វា ។ ចេ ។ នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ
បរិ មរណាតិ វាតិ ។ អយំ ទោ វុច្ច ហេតុ អយំ
បទ្វយោ យាទិមាទិ អនេកវិហិតាទិ និដ្ឋិតតាទិ លោ-
កេ ឧប្បជ្ជន្តំ សស្សតោ លោកោតិ វា អសស្សតោ
លោកោតិ វា ។ ចេ ។ នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថា-
គតោ បរិ មរណាតិ វាតិ ។

(២៨៦) ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះវិញ្ញាណក្ខន្ធច្បាស់ អង្គុយក្នុងទី
 សម្បូរហើយ រើចក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបង្ខំយ ដែលបណ្តាលឲ្យទិដ្ឋិច្រើន
 ប្រការនេះកើតឡើងក្នុងលោកថា លោកទៀងកំមាន ថាលោកមិនទៀង
 កំមាន ។ បេ ។ ថាសត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀត
 ក៏មិនមែនកំមាន ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ ព្រោះការមិនដឹងក្នុងវិញ្ញាណ មិនដឹង
 ក្នុងហេតុដែលនាំឲ្យកើតវិញ្ញាណ មិនដឹងក្នុងវិលវត្តវិញ្ញាណ មិនដឹង
 ក្នុងបដិបទជាដំណើរទៅកាន់វិលវត្តវិញ្ញាណ នេះឯងហើយដែលនាំឲ្យ
 ទិដ្ឋិច្រើនប្រការ កើតឡើងក្នុងលោក យ៉ាងនេះថា លោកទៀងកំមាន
 ថាលោកមិនទៀងកំមាន ។ បេ ។ ថាសត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មិនមែន
 មិនកើតទៀតក៏មិនមែនកំមាន ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ នេះជាហេតុ នេះជាបង្ខំយ
 ដែលនាំឲ្យទិដ្ឋិច្រើនប្រការនេះកើតឡើងក្នុងលោកថា លោកទៀងកំមាន
 ថាលោកមិនទៀងកំមាន ។ បេ ។ ថាសត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មិនមែន
 មិនកើតទៀតក៏មិនមែន កំមាន ។

[២៨៧] សាវត្ថី ។ ឯកាមន្តំ និសិទ្ធា ទោ វជ្ជ-
 កោន្តោ បរិព្វាណកោ ភក្កវន្តំ ឯកនិកោច កោ ធុ
 ទោ កោ កោតម ហេតុ កោ បច្ចយោ យានិមា-
 នំ អនេកវិហិតានំ និដ្ឋិតានំ លោកេ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 សស្សតោ លោកោតិ វា អសស្សតោ លោកោតិ
 វា ។ បេ ។ ទេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ
 បរិ មរណាតិ វាតិ ។ រូបេ ទោ វជ្ជ អនស្សតោ ។ បេ ។
 រូបនិរោធកាមិនិយា ចជិមនាយ អនស្សតោ ។ បេ ។

[២៨៨] សាវត្ថី ។ វេទនាយ ទោ វជ្ជ អនស្សតោ ។

[២៨៩] សាវត្ថី ។ សញ្ញាយ ទោ វជ្ជ អនស្សតោ ។

[២៩០] សាវត្ថី ។ សង្ខារេសុ ទោ វជ្ជ អនស្សតោ ។

[២៩១] សាវត្ថី ។ វិញ្ញាណោ ទោ វជ្ជ អនស្សតោ
 ។ បេ ។ វិញ្ញាណនិរោធកាមិនិយា ចជិមនាយ អនស្ស-
 តោ ។ (១)

[២៩២] សាវត្ថី ។ រូបេ ទោ អនភិសមយា ។ បេ ។
 រូបនិរោធកាមិនិយា ចជិមនាយ អនភិសមយា ។ បេ ។

• ១. យថា ចុវិច ធម៌នំ វិញ្ញាណំ ខន្ធ ចក្កហំ ធម៌មេហំ វិញ្ញាណំ ។

[២៨៧] ក្រុនសាវត្ថី ។ លុប្បច្ចោគោត្តបរិព្វាណក អន្តិយក្កន្តិជិ
 សមគ្គហើយ កំក្រាបបន្តិច្ចលសូត្រោនាមាគោត្ត ដូច្នេះថា ចក្កត្រ
 ព្រះភោគមន្តិចម្រម អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឱ្យជំនួចច្រកា
 នេះកើតឡើងក្នុងលោកថា លោកទៀងកំហាន ថាលោកមិនទៀងកំហាន
 ។ បេ ។ ថាសត្វស្លាប់ទៅកើតទៀងកំហាន មិនកើតទៀងកំហាន
 កំហាន ។ ម្ចាស់វច្ចៈ ព្រោះការមិនឃើញក្នុងរូប ។ បេ ។ មិនឃើញក្នុង
 បដិច្ចថាជាដំណើរទៅកាន់ទីវល្លត្ថរូប ។ បេ ។

[២៨៨] ក្រុនសាវត្ថី ។ ម្ចាស់វច្ចៈ ព្រោះការមិនឃើញក្នុងវេទនា ។

[២៨៩] ក្រុនសាវត្ថី ។ ម្ចាស់វច្ចៈ ព្រោះការមិនឃើញក្នុងសញ្ញា ។

[២៩០] ក្រុនសាវត្ថី ។ ម្ចាស់វច្ចៈ ព្រោះការមិនឃើញក្នុងសង្ខារ
 តំណាង ។

[២៩១] ក្រុនសាវត្ថី ។ ម្ចាស់វច្ចៈ ព្រោះការមិនឃើញក្នុង
 វិញ្ញាណ ។ បេ ។ ព្រោះការមិនឃើញក្នុងបដិច្ចថា ជាដំណើរទៅកាន់
 ទីវល្លត្ថវិញ្ញាណ ។

[២៩២] ក្រុនសាវត្ថី ។ ព្រោះការមិនគ្រាន់ដឹងក្នុងរូប ។ បេ ។
 ព្រោះការមិនគ្រាន់ដឹងក្នុងបដិច្ចថា ជាដំណើរទៅកាន់ទីវល្លត្ថរូប ។ បេ ។

[២៩៣] សាវត្ថី ។ វេទនាយ ទោ វច្ឆ អនកិស-
មយា ។ បេ ។

[២៩៤] សាវត្ថី ។ សញ្ញាយ ទោ វច្ឆ អនកិស-
មយា ។ បេ ។

[២៩៥] សាវត្ថី ។ សង្ខារេសុ ទោ វច្ឆ អនកិស-
មយា ។ បេ ។

[៣៩៦] សាវត្ថី ។ វិញ្ញាណោ ទោ វច្ឆ អនកិស-
មយា ។ បេ ។

[២៩៧] សាវត្ថី ។ ឯកមន្តំ វិសិដ្ឋោ ទោ វច្ឆ-
កោត្តោ បរិច្ចាជកោ កកវន្តំ ឯតនភោជ កោ ទុ ទោ
កោ កោតម ហោតុ កោ បន្ទយោ ។ បេ ។ រូបេ ទោ
វច្ឆ អននុតោតា ។ បេ ។ រូបនិរោធកាមិវិយា បដិបត្តា-
យ អននុតោតា ។ បេ ។

[២៩៨] សាវត្ថី ។ វេទនាយ ទោ វច្ឆ ។ បេ ។

[២៩៩] សាវត្ថី ។ សញ្ញាយ ទោ វច្ឆ ។ បេ ។

[៣០០] សាវត្ថី ។ សង្ខារេសុ ទោ វច្ឆ ។ បេ ។

[២៩៣] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ ព្រោះការមិនគ្រាន់ដឹងក្នុង
វេទនា ។ បេ ។

[២៩៤] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ ព្រោះការមិនគ្រាន់ដឹងក្នុង
សញ្ញា ។ បេ ។

[២៩៥] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ ព្រោះការមិនគ្រាន់ដឹងក្នុង
សង្ខារទាំងឡាយ ។ បេ ។

[២៩៦] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ ព្រោះការមិនគ្រាន់ដឹងក្នុង
វិញ្ញាណ ។ បេ ។

[២៩៧] ក្រុងសាវត្ថី ។ លុះវច្ឆៈគាត់បរិច្ចាជក អន្តរក្នុងទីដ៏
សមគួរហើយ គំក្រាបបង្គំទូលសូមព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បរិក្រព្រ
គោតមដ៏បម្រើ ភ្ជួរជាហេតុ អ្វីជាបង្គំយ ។ បេ ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ ព្រោះការ
មិនគ្រាន់ដឹងតាម ក្នុងរូប ។ បេ ។ ព្រោះការមិនគ្រាន់ដឹងតាម ក្នុង
បដិបត្តាជាដំណើរទៅកាន់វិវត្តតំរូវ ។ បេ ។

[២៩៨] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ ក្នុងវេទនា ។ បេ ។

[២៩៩] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ ក្នុងសញ្ញា ។ បេ ។

[៣០០] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ ។ បេ ។

[៣០១] សាវត្ថី ។ វិញ្ញាណោ ទោ វុទ្ធ អនុត្តរោ ទោ ។ វេ ។ វិញ្ញាណោនិរោធកាមិយោ បដិធាយ អនុត្តរោ ទោ ។ វេ ។

[៣០២] សាវត្ថី ។ កោ ទុ ទោ កោ កោតម ហេតុ កោ បទូយោ ។ វេ ។ រូបេ ទោ វុទ្ធ អប្បដិវេតា ។ វេ ។ វិញ្ញាណោ ទោ វុទ្ធ អប្បដិវេតា ។ វេ ។

[៣០៣] សាវត្ថី ។ រូបេ ទោ វុទ្ធ អសលុក្ខណា ។ វេ ។ វិញ្ញាណោ ទោ វុទ្ធ អសលុក្ខណា ។ វេ ។

[៣០៤] សាវត្ថី ។ រូបេ ទោ វុទ្ធ អនុបលក្ខណា ។ វេ ។ វិញ្ញាណោ ទោ វុទ្ធ អនុបលក្ខណា ។ វេ ។

[៣០៥] សាវត្ថី ។ រូបេ ទោ វុទ្ធ អសមេក្ខណា ។ វេ ។ វិញ្ញាណោ ទោ វុទ្ធ អសមេក្ខណា ។ វេ ។

[៣០៦] សាវត្ថី ។ រូបេ ទោ វុទ្ធ អប្បន្ទវេក្ខណា ។ វេ ។ វិញ្ញាណោ ទោ វុទ្ធ អប្បន្ទវេក្ខណា ។ វេ ។

[៣០១] ក្រុងសាវត្ថី ។ មាលវច្ឆៈ ព្រោះការមិនគ្រាស់ជីវិតភាវ ក្នុងវិញ្ញាណ ។ វេ ។ ព្រោះការមិនគ្រាស់ជីវិតភាវ ក្នុងបដិបទាជាដំណើរ ទៅកាន់ចំរើលតិវិញ្ញាណ ។ វេ ។

[៣០២] ក្រុងសាវត្ថី ។ ចក្កត្រៃវិភាគមន្តច្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបទ្ទុយ ។ វេ ។ មាលវច្ឆៈ ព្រោះការមិនចាក់ធុរ ក្នុងរូប ។ វេ ។ មាលវច្ឆៈ ព្រោះការមិនចាក់ធុរក្នុងវិញ្ញាណ ។ វេ ។

[៣០៣] ក្រុងសាវត្ថី ។ មាលវច្ឆៈ ព្រោះការមិនកំណត់ក្នុង រូប ។ វេ ។ មាលវច្ឆៈ ព្រោះការមិនកំណត់ក្នុងវិញ្ញាណ ។ វេ ។

[៣០៤] ក្រុងសាវត្ថី ។ មាលវច្ឆៈ ព្រោះការមិនចូលទៅ កំណត់ក្នុងរូប ។ វេ ។ មាលវច្ឆៈ ព្រោះការមិនចូលទៅកំណត់ក្នុង វិញ្ញាណ ។ វេ ។

[៣០៥] ក្រុងសាវត្ថី ។ មាលវច្ឆៈ ព្រោះការមិនបានសំឡឹង លែងកក្កដរូប ។ វេ ។ មាលវច្ឆៈ ព្រោះការមិនបានសំឡឹងលែងកក្កដ វិញ្ញាណ ។ វេ ។

[៣០៦] ក្រុងសាវត្ថី ។ មាលវច្ឆៈ ព្រោះការមិនពិចារណាក្នុង រូប ។ វេ ។ មាលវច្ឆៈ ព្រោះការមិនពិចារណាក្នុងវិញ្ញាណ ។ វេ ។

វចនានុសំយុង្គ

(៣០៧) សាវត្ថី ។ រូបេ ទោ វជ្ជ អប្បន្ទបលន្ទ-
ណា ។ បេ ។ វិញ្ញាណោ ទោ វជ្ជ អប្បន្ទបលន្ទណា
។ បេ ។

(៣០៨) សាវត្ថី ។ អដេទោ វជ្ជកោត្តោ បរិព្វាជ-
កោ យេន ភកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិទ្ធា ភកវតា
សន្ធិ សម្មាធិ សម្មាធិយំ កាមំ សាវណីយំ វិគិ-
សារេទ្ធា ឯកមន្តំ ឯសីធិ ។ ឯកមន្តំ ឯសីធា ទោ
វជ្ជកោត្តោ បរិព្វាជកោ ភកវន្តំ ឯកធាវាច កោ ទុ
ទោ កោ កោតម ហេតុ កោ បទ្ទយោ យាធិមាធិ អ-
នេកវិហិតាធិ ឆិដ្ឋិតតាធិ លោកោ ឧប្បន្នន្តំ សស្សតោ
លោកោតិ វា អសស្សតោ លោកោតិ វា ។ បេ ។ ទេវ
ហោតិ ធន ហោតិ តថាគតោ បរិមរណាតិ វាតិ ។ រូបេ
ទោ វជ្ជ អប្បន្ទត្ថកាម្មា រូបសមុទយេ អប្បន្ទត្ថកាម្មា
រូបនិរោធន អប្បន្ទត្ថកាម្មា រូបនិរោធតាមិនិយា បដិប-
ធាយ អប្បន្ទត្ថកាម្មា ។ បេ ។

វចនានុសំយុង្គ

(៣០៩) ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ ព្រោះការមិនបានចូលទៅ
កំណត់ ក្នុងរូប ។ បេ ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ ព្រោះការមិនបានចូលទៅកំណត់
ក្នុងវិញ្ញាណ ។ បេ ។

(៣១០) ក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះនាងឯង វច្ឆៈនាគបរិព្វាជកចូល
ទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ
ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យ
ដែលគួររក្សាហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះវច្ឆៈនាគបរិព្វាជក
អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះ
ថា ចតិគ្រូនាគតមរិចម្រឹម អ្វីជាចោត អ្វីជាបង្ខំយ ដែលចណ្តាល
ឲ្យទំដង្ហើមច្រកានេះ កើតឡើងក្នុងលោកថា លោកទៀងក៏មាន ថា
លោកមិនទៀងក៏មាន ។ បេ ។ ថាសត្វស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន
មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ក៏មាន ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ ព្រោះការមិនធ្វើឲ្យជាក់
ច្បាស់ក្នុងរូប ការមិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ក្នុងវិញ្ញាណដែលនាំឲ្យកើតរូប ការ
មិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ក្នុងទីលក់រូប ការមិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ក្នុងបដិបទាធា
ដំណើរទៅកាន់ទីលក់រូប ។ បេ ។

[៣០៨] សាវត្ថី ។ វេទនាយ ទោ វច្ឆ អប្បទូក្ក-
កត្តា ។ បេ ។ វេទនានិរោធកាមិនិយា បដិច្ចនាយ
អប្បទូក្កកត្តា ។ បេ ។

[៣០៩] សាវត្ថី ។ សញ្ញាយ ទោ វច្ឆ អប្បទូ-
ក្កកត្តា ។ បេ ។ សញ្ញានិរោធកាមិនិយា បដិច្ចនាយ
អប្បទូក្កកត្តា ។ បេ ។

[៣១០] សាវត្ថី ។ សង្ខារេសុ ទោ វច្ឆ អប្ប-
ទូក្កកត្តា ។ បេ ។ សង្ខារនិរោធកាមិនិយា បដិច្ចនាយ
អប្បទូក្កកត្តា ។ បេ ។

[៣១១] សាវត្ថី ។ វិញ្ញាណេ ទោ វច្ឆ អប្បទូក្ក-
កត្តា វិញ្ញាណសមុទយេ អប្បទូក្កកត្តា វិញ្ញាណនិ-
រោធម្ម អប្បទូក្កកត្តា វិញ្ញាណនិរោធកាមិនិយា បដិច្ច-
នាយ អប្បទូក្កកត្តា ឯវមិមានិ អនេកវិហិតានិ និដ្ឋិ-
កតានិ លោកេ ឧច្ឆន្នន្តិ សស្សនោ លោកោតិ ។

[៣១២] ក្រតិសាវត្ថី ។ មាសវច្ឆៈ ព្រោះការមិនធ្វើឲ្យជាក់
ច្បាស់ក្នុងវេទនា ។ បេ ។ ព្រោះការមិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ក្នុងបដិច្ចនា ជា
ដំណើរទៅកាន់ចំរើនវេទនា ។ បេ ។

[៣១៣] ក្រតិសាវត្ថី ។ មាសវច្ឆៈ ព្រោះការមិនធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ក្នុងសញ្ញា ។ បេ ។ ព្រោះការមិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ក្នុងបដិច្ចនា
ជាដំណើរទៅកាន់ចំរើនសញ្ញា ។ បេ ។

[៣១៤] ក្រតិសាវត្ថី ។ មាសវច្ឆៈ ព្រោះការមិនធ្វើឲ្យជាក់
ច្បាស់ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ ។ បេ ។ ព្រោះការមិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ក្នុង
បដិច្ចនា ជាដំណើរទៅកាន់ចំរើនសង្ខារ ។ បេ ។

[៣១៥] ក្រតិសាវត្ថី ។ មាសវច្ឆៈ ព្រោះការមិនធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ក្នុងវិញ្ញាណ ការមិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ក្នុងហេតុដែលនាំឲ្យកើត
វិញ្ញាណ ការមិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ក្នុងចំរើនវិញ្ញាណ ការមិនធ្វើឲ្យជាក់
ច្បាស់ក្នុងបដិច្ចនាជាដំណើរទៅកាន់ចំរើនវិញ្ញាណ នេះឯងហើយដែល
នាំឲ្យចង្អៀតប្រការកើតឡើងក្នុងលោកយ៉ាងនេះ លោកទៀតក៏មាន

វិទ្យាស្ថានសុយម្ព

១. បេ ១ លេខ ១ ហោតិ ១ ១ ហោតិ តថាគតោ បរិ
 មណាតិ វាតិ ។ អយំ ទោ វុទ្ធ ហេតុ អយំ បទូយោ
 យាធិមាធិ អនេកវិហិតាធិ និដ្ឋិតតាធិ លោកេ ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ សស្សតោ លោកោតិ វា អសស្សតោ លោកោតិ
 វា អន្តវា លោកោតិ វា អន្តវា លោកោតិ វា តំ ជីវំ តំ
 សវ័រន្តិ វា អញ្ចំ ជីវំ អញ្ចំ សវ័រន្តិ វា ហោតិ តថាគតោ
 បរិ មណាតិ វា ១ ហោតិ តថាគតោ បរិ មណាតិ
 វា ហោតិ ២ ១ ២ ហោតិ តថាគតោ បរិ មណាតិ
 វា លេខ ១ ហោតិ ១ ១ ហោតិ តថាគតោ បរិ មណាតិ
 វាតិ ។ អយំ ទោ វុទ្ធ ហេតុ អយំ បទូយោ យាធិមាធិ
 អនេកវិហិតាធិ និដ្ឋិតតាធិ លោកេ ឧប្បជ្ជន្តិ សស្ស-
 តោ លោកោតិ វា អសស្សតោ លោកោតិ វា ។ បេ ១
 លេខ ១ ហោតិ ១ ១ ហោតិ តថាគតោ បរិ មណាតិ
 វាតិ ។ (ឯកបិណ្ឌោន បញ្ចបញ្ញាសំ សុត្តន្តា កវន្តិ) ។

វិទ្យាស្ថានសុយម្ព និដ្ឋិតំ ។

វិទ្យាស្ថានសុយម្ព

១. បេ ១ ថាសត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន
 ក៏មាន ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលបណ្តាលឲ្យចំនៀ
 ច្រើនប្រការនេះកើតឡើងក្នុងលោកថា លោកទៀងក៏មាន ថា លោកមិន
 ទៀងក៏មាន ថា លោកមានច្របំផុតក៏មាន ថា លោកមិនមានច្របំផុតក៏មាន
 ថា ជីវិតនោះនិស្សរៈនោះក៏មាន ថា ជីវិតដទៃ និស្សរៈដទៃក៏មាន ថា សត្វ
 ស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មាន ថា សត្វស្លាប់ទៅមិនកើតទៀតក៏មាន ថា សត្វ
 ស្លាប់ទៅកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះក៏មាន ថា សត្វស្លាប់ទៅកើត
 ទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ក៏មាន ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ នេះជា
 ហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលបណ្តាលឲ្យចំនៀច្រើនប្រការនេះ កើតឡើង
 ក្នុងលោកថា លោកទៀងក៏មាន លោកមិនទៀងក៏មាន ។ បេ ១
 ថាសត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ក៏មាន ។
 (សូត្រ ៩៩ មានដោយការប្តេជ្ញាចិត្តលោកគម្ភ) ។

ចប់ វិទ្យាស្ថានសុយម្ព

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហវគ្គ

វិទុំ សំយុត្តស្ស ឧទ្ទាតំ

អត្តាណា អនុស្សនក្ខេវ

អនុភិសមយា អនុតោតា

អប្បដិវេតា អសល្យក្ខណា

អនុបលក្ខណោ អសមវេក្ខណា

អប្បត្ថវេក្ខណា អប្បបលក្ខណា

អប្បត្ថក្ខត្តន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហវគ្គ

នេះជាឧទ្ទាតនៃវិច្ឆារក្ខត្តសំយុត្ត គឺ

និយាយអំពីការមិនដឹង ។ ការមិនឃើញ ។ ការមិនគ្រាស់

ដឹង ។ ការមិនគ្រាស់ដឹងភាវ ។ ការមិនចាត់ចុះចំពោះ ។

ការមិនកំណត់ ។ ការមិនចូលទៅកំណត់ ។ ការមិនសំឡឹង

លែង ។ ការមិនពិចារណា ។ ការមិនចូលទៅពិចារណា ។

ការមិនធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ។ ។

សមាជិកសំយុង្គ

(៣០៣) សាវត្ថី ។ តត្រ ទោ ។ បេ ។ ចត្តារោមេ
 កិត្តវេ ឈាយី ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ កិត្តវេ
 ឯកាទ្វា ឈាយី សមាជិកស្មី សមាជិកុសលោ ហោ-
 តិ ធិ សមាជិកស្មី សមាជិកុសលោ ។ ឥធិ បធិ
 កិត្តវេ ឯកាទ្វា ឈាយី សមាជិកស្មី សមាជិកុស-
 លោ ហោតិ ធិ សមាជិកស្មី សមាជិកុសលោ ។
 ឥធិ បធិ កិត្តវេ ឯកាទ្វា ឈាយី ទេវ សមាជិកស្មី
 សមាជិកុសលោ ហោតិ ធិ សមាជិកស្មី សមាជិកុ-
 សលោ ។ ឥធិ បធិ កិត្តវេ ឯកាទ្វា ឈាយី
 សមាជិកស្មី សមាជិកុសលោ ធិ ហោតិ សមាជិកស្មី
 សមាជិកុសលោ ធិ ។ តត្រ កិត្តវេ ឈាយី ឈា-
 យី សមាជិកស្មី សមាជិកុសលោ ធិ សមាជិកស្មី ស-
 មាជិកុសលោ ធិ ។ អយំ ឥមេសំ ចតុត្ថំ ឈាយី-
 ធិ អក្កោ ធិ សេដ្ឋោ ធិ ចាមោក្ខោ ធិ ឧត្តមោ ធិ

សមាជិកសំយុង្គ

(៣០៣) ក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ បេ ។ ម្ចាស់កិត្ត
 ចាំឱ្យយ បុគ្គលមានឈាននេះ មាន ៤ ពួក ។ បុគ្គលចាំឱ្យ ៤ ពួក
 ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់កិត្តចាំឱ្យយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាជិ តែមិន
 ឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាជិ ។ ម្ចាស់កិត្តចាំឱ្យយ មួយទៀត បុគ្គល
 មានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាជិ តែមិន
 ឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាជិ ។ ម្ចាស់កិត្តចាំឱ្យ
 ឱ្យយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ មិនឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់
 អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាជិ ចាំឱ្យមិនឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាជិ ។ ម្ចាស់
 កិត្តចាំឱ្យយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុង
 ការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាជិផង ឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាជិ
 ផង ។ ម្ចាស់កិត្តចាំឱ្យយ ចណ្តាបុគ្គលចាំឱ្យនោះ បុគ្គលមានឈាន
 ណា ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាជិផង
 ឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាជិផង ។ ចណ្តាបុគ្គលអ្នកមានឈានចាំឱ្យ ៤
 ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ខ្ពង់ខ្ពស់ផង ប្រសើរផង ជាប្រធានផង ឧត្តមផង

បរិភោ ច ។ សេយ្យជាថិ ភិក្ខុវេ គវា ទិវំ ទិវម្ហា ននិ
 ននិម្ហា នវនិកំ នវនិកម្ហា សប្បំ សប្បម្ហា សប្បមេស្ថា
 តត្រ អត្តមក្ខាយតិ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ឃ្វាយំ ឈា-
 យំ សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ច សមាធិស្មី ស-
 មាធិកុសលោ ច ។ អយំ វេសំ ធម្មន្តំ ឈា-
 យំនំ អត្តោ ច សេដ្ឋោ ច ចាមោក្ខោ ច ទុត្តមោ
 ច បរិភោ ចាតិ ។

[៣០២] សាវត្ថី ។ តត្រ ទោ ។ បេវ ចត្តា-
 រោមេ ភិក្ខុវេ ឈាយំ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ វេន
 ភិក្ខុវេ ឯកាត្រោ ឈាយំ សមាធិស្មី សមាធិកុស-
 លោ ហោតិ ន សមាធិស្មី មិត្តិកុសលោ ។ វេន បេន
 ភិក្ខុវេ ឯកាត្រោ ឈាយំ សមាធិស្មី មិត្តិកុសលោ
 ហោតិ ន សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ។ វេន បេន
 ភិក្ខុវេ ឯកាត្រោ ឈាយំ នេវ សមាធិស្មី សមាធិកុ-
 សលោ ហោតិ ន សមាធិស្មី មិត្តិកុសលោ ។

ថ្ងៃថ្ងៃផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទំពោះស្រស់កើតអំពីនោះ ទំពោះ
 ផ្លូវកើតអំពីទំពោះស្រស់ ទំពោះនាបកើតអំពីទំពោះផ្លូវ ទំពោះរា
 កើតអំពីទំពោះនាប ទំពោះផ្លូវកើតអំពីទំពោះរា ចល្អា ទំពោះទាំង
 នោះ ទំពោះផ្លូវប្រាកដជាប្រសើរផង មានទម្រង់យ៉ាងណា ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានណា ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់
 អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិផង ឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាធិផង ។ ចល្អា
 បុគ្គលអ្នកមានឈានទាំង ៤ ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ខ្ពង់ខ្ពស់ផង ប្រសើរផង
 ជាប្រធានផង ទុក្ខផង ថ្ងៃថ្ងៃផង មានទម្រង់យ៉ាងនោះឯង ។

[៣០២] ក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ បេវ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈាននេះ មាន ៤ ពួក ។ បុគ្គលទាំង ៤ ពួក
 ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ
 ឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិ តែមិនឈ្លាសវៃក្នុងការ
 ធ្វើសមាធិឱ្យបិទនៅ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការធ្វើសមាធិឱ្យបិទនៅ តែមិនឈ្លាសវៃ
 ក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 មាន (ឈាន) ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ
 (ឈាន) ក្នុងសមាធិ ទាំងមិនឈ្លាសវៃក្នុងការធ្វើសមាធិឱ្យបិទនៅ ។

សមាធិសំយុង្គ

ឥឡ បទ កិត្យវេ ឯកសោ ឈាយី សមាធិស្មី សមា-
 ធិកុសលោ ច ហោតិ សមាធិស្មី មិត្តកុសលោ ច ។
 តត្រ កិត្យវេ ឃ្វាយី ឈាយី សមាធិស្មី សមាធិកុស-
 លោ ច សមាធិស្មី មិត្តកុសលោ ច ។ អយំ ឥមេសំ
 ចតុន្នំ ឈាយីនំ អត្តោ ច សេដ្ឋោ ច ហោមោក្ខោ ច
 ឧត្តមោ ច បរិភោ ច ។ សេយ្យថាមិ កិត្យវេ គវា ទិវិ
 ទិវម្ហា ននិ ននិម្ហា នវនិកំ នវនិកម្ហា សប្បំ សប្បម្ហា
 សប្បមណ្ឌោ តត្រ អក្កមត្តាយតិ ឯវមេវ ទោ កិត្យវេ
 ឃ្វាយី ឈាយី សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ច ស-
 មាធិស្មី មិត្តកុសលោ ច ។ អយំ ឥមេសំ ចតុន្នំ
 ឈាយីនំ អត្តោ ច សេដ្ឋោ ច ហោមោក្ខោ ច ឧត្តមោ
 ច បរិភោ ចាតិ ។

សមាធិសំយុង្គ

មាលភិក្ខុចំពង្សាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ
 ក្នុងការកំណត់អង្គ(ឈាន)ក្នុងសមាធិផង ឈ្លាសវៃក្នុងការធ្វើសមាធិឱ្យ
 ប៉ិនរាវផង ។ មាលភិក្ខុចំពង្សាយ បណ្តាបុគ្គលចំពង្សាយ បុគ្គលមាន
 ឈានណា ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិផង
 ឈ្លាសវៃក្នុងការធ្វើសមាធិឱ្យប៉ិនរាវផង ។ បណ្តាបុគ្គលអ្នកមានឈាន
 ចំពង្សាយ បុគ្គលនេះ ខ្ពង់ខ្ពស់ផង ប្រសើរផង ជាប្រធានផង
 ឧត្តមផង វៃថ្លាផង ។ មាលភិក្ខុចំពង្សាយ ទិកដោះស្រស់កើតអំពី
 គោ ទិកដោះដូរកើតអំពីទិកដោះស្រស់ ទិកដោះចាប់កើតអំពីទិកដោះដូរ
 ទិកដោះរលកើតអំពីទិកដោះចាប់ ទិកដោះថ្លាកើតអំពីទិកដោះរលក បណ្តា
 ទិកដោះចំពង្សាយ ទិកដោះថ្លាប្រាកដជាប្រសើរជាង មានទេវតាយ៉ាង
 ណាមិញ មាលភិក្ខុចំពង្សាយ បុគ្គលមានឈានណា ឈ្លាសវៃក្នុងការ
 កំណត់អង្គ(ឈាន)ក្នុងសមាធិផង ឈ្លាសវៃក្នុងការធ្វើសមាធិឱ្យប៉ិនរាវ
 ផង ។ បណ្តាបុគ្គលអ្នកមានឈានចំពង្សាយ បុគ្គលនេះ ខ្ពង់ខ្ពស់
 ផង ប្រសើរផង ជាប្រធានផង ឧត្តមផង វៃថ្លាផង ក៏មានទេវតាឃ្វី
 យ៉ាងនោះដែរ ។

[៣១៥] សាវត្ថី ។ ចត្តារោមេ កិក្ខុវេ ឈាយី ។
 កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ កិក្ខុវេ ឯកាប្បា ឈាយី ស-
 មាធិស្មី សមាធិកុសលោ ហោតិ ធិ សមាធិស្មី វុដ្ឋា-
 ធិកុសលោ ។ ឥធិ បធិ កិក្ខុវេ ឯកាប្បា ឈាយី
 សមាធិស្មី វុដ្ឋាធិកុសលោ ហោតិ ធិ សមាធិស្មី ស-
 មាធិកុសលោ ។ ឥធិ បធិ កិក្ខុវេ ឯកាប្បា ឈាយី
 ធិ សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ហោតិ ធិ សមា-
 ធិស្មី វុដ្ឋាធិកុសលោ ។ ឥធិ បធិ កិក្ខុវេ ឯកាប្បា
 ឈាយី សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ធិ ហោតិ ស-
 មាធិស្មី វុដ្ឋាធិកុសលោ ធិ ។ តត្រ កិក្ខុវេ យាយី
 ឈាយី សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ធិ សមាធិស្មី
 វុដ្ឋាធិកុសលោ ធិ ។ អយំ ឥទេសំ ចតុទ្ធិ ឈាយីធិ
 អត្តោ ធិ សេដ្ឋោ ធិ មាមាត្ថោ ធិ ឧត្តមោ ធិ

[ធាន១៨] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមាន
 ឈាននេះ មាន ៤ ពួក ។ បុគ្គលទាំង ៤ ពួក ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុង
 ការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិ តែមិនឈ្លាសវៃក្នុងការចេញចាក
 សមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជា
 អ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការចេញចាកសមាធិ តែមិនឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ
 (ឈាន) ក្នុងសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកមិនឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ(ឈាន)ក្នុងសមាធិ ទាំង
 មិនឈ្លាសវៃក្នុងការចេញចាកសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 មានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន)
 ក្នុងសមាធិផង ឈ្លាសវៃក្នុងការចេញចាកសមាធិផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចណ្ឌាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលមានឈានណា ជាអ្នក
 ឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិផង ឈ្លាសវៃក្នុងការ
 ចេញចាកសមាធិផង ។ ចណ្ឌាបុគ្គលអ្នកមានឈាន ទាំង ៤ ពួកនេះ
 បុគ្គលនេះ ខ្ពង់ខ្ពស់ផង ច្រើនស្រីផង ជាប្រធានផង ទុក្ខមផង

សមាធិសំយុង្គ

បវរោ ឆ ។ សេយ្យដាច់ កិក្ខុវេ កក ចិវិ ចិវិញ្ញា នង
នងិញ្ញា នវនិវិ នវនិកម្មា សប្បិ សប្បិញ្ញា ។ បេ ។ បវរោ
ចាតិ ។

[៣០៦] សាវត្ថិ ។ ចត្តារោមេ កិក្ខុវេ ឈាយី ។
កករោមេ ចត្តារោ ។ ឥឆ កិក្ខុវេ ឯកោត្ថោ ឈាយី
សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ហោតិ ន សមាធិស្មី
កក្កុតកុសលោ ។ ឥឆ បធន កិក្ខុវេ ឯកោត្ថោ ឈាយី
សមាធិស្មី កក្កុតកុសលោ ហោតិ ន សមាធិស្មី
សមាធិកុសលោ ។ ឥឆ បធន កិក្ខុវេ ឯកោត្ថោ
ឈាយី នេវ សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ហោតិ ន
សមាធិស្មី កក្កុតកុសលោ ។ ឥឆ បធន កិក្ខុវេ ឯ-
កោត្ថោ ឈាយី សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ច ហោតិ
សមាធិស្មី កក្កុតកុសលោ ច ។ តត្រ កិក្ខុវេ

សមាធិសំយុង្គ

ថៃ្ងថ្ងាផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចទឹកដោះស្រស់កើតអំពីគោ ទឹក
ដោះផ្លូវកើតអំពីទឹកដោះស្រស់ ទឹកដោះទាបកើតអំពីទឹកដោះផ្លូវ ទឹក
ដោះរាវកើតអំពីទឹកដោះទាប ទឹកដោះថ្លាភើតអំពីទឹកដោះរាវ ។ បេ ។
ថៃ្ងថ្ងាផង ។

[៣០៦] ក្រុងសាវត្ថិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈាន
នេះ មាន៦ ពួក ។ បុគ្គលទាំង៦ ពួកដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកល្ងាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ
(ឈាន) ក្នុងសមាធិ តែមិនល្ងាសវៃក្នុងការធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយស្រួលក្នុង
សមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជា
អ្នកល្ងាសវៃក្នុងការធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយស្រួលក្នុងសមាធិ តែមិនល្ងាសវៃ
ក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
មានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនល្ងាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន)
ក្នុងសមាធិ ទាំងមិនល្ងាសវៃក្នុងការធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយស្រួលក្នុងសមាធិ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកល្ងាសវៃ
ក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិផង ល្ងាសវៃក្នុងការធ្វើចិត្តឱ្យរីក-
រាយស្រួលក្នុងសមាធិផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ

ឃ្លាយី ឈាយី សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ច
 សមាធិស្មី កក្កដ្ឋកុសលោ ច ។ អយំ ឥមេសំ
 ចក្កន្ធិ ឈាយីធំ អត្តោ ច សេដ្ឋោ ច ខាមោក្ខោ
 ច ឧត្តមោ ច ចវរោ ច ។ សេយ្យជាថិ ភិក្ខុវេ
 កក ទិវិ ទិវម្ហា ធនិ ធនិម្ហា ទវទីតំ ទវទីតម្ហា
 សច្ចំ សច្ចិម្ហា ។ ចេ ។ ចវរោ ចាតិ ។

[៣១៧] សាវត្ថិ ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឈាយី ។
 កកមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកេដ្ឋោ ឈាយី
 សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ហោតិ ច សមាធិស្មី
 អារម្មណកុសលោ ។ ឥធិ ច ភិក្ខុវេ ឯកេដ្ឋោ ឈាយី
 សមាធិស្មី អារម្មណកុសលោ ហោតិ ច សមាធិស្មី
 សមាធិកុសលោ ។ ឥធិ ច ភិក្ខុវេ ឯកេដ្ឋោ ឈាយី

បុគ្គលមានឈានណា ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុង
 សមាធិផង ឈ្លាសវៃក្នុងការធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយស្រួល ក្នុងសមាធិផង ។
 ចណ្ហបុគ្គលអ្នកមានឈាន ទាំង ៤ ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ខ្ពង់ខ្ពស់ផង
 ច្រើនស្រីផង ជាប្រធានផង ទុក្ខមង្គល ថ្លៃថ្នូរផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ដូចទឹកដោះស្រស់កើតអំពីរោ ទឹកដោះដូរកើតអំពីទឹកដោះស្រស់ ទឹក
 ដោះទាបកើតអំពីទឹកដោះដូរ ទឹកដោះរាវកើតអំពីទឹកដោះទាប ទឹកដោះ
 ថ្លាវកើតអំពីទឹកដោះរាវ ។ ចេ ។ ថ្លៃថ្នូរផង ។

[៣១៨] ក្រងសាវត្ថិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈាន
 នេះ មាន ៤ ពួក ។ បុគ្គលទាំង ៤ ពួកដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់
 អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិ តែមិនឈ្លាសវៃក្នុងការច្នៃក្នុងសមាធិ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាស
 វៃក្នុងការច្នៃក្នុងសមាធិ តែមិនឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុង
 សមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ

លេខ សមាជិកស្ម័គ្រ សមាជិកកុសល ហេតុ ១ សមា-
 ជិកស្ម័គ្រ អារម្មណកុសល ១ ៩១ ២១ កិត្យវេ ឯ-
 កក្កោ ឈាយ សមាជិកស្ម័គ្រ សមាជិកកុសល ១ ហេតុ
 សមាជិកស្ម័គ្រ អារម្មណកុសល ១ ១ គត្រ កិត្យវេ
 ឈាយ ឈាយ សមាជិកស្ម័គ្រ សមាជិកកុសល ១ សមា-
 ជិកស្ម័គ្រ អារម្មណកុសល ១ ១ អយំ ឥតេសំ ឧត្ត-
 ឈាយំ អត្តោ ១ សេដ្ឋោ ១ ចាខោត្តោ ១ ឧត្ត-
 មោ ១ បរិភោ ១ ១ សេយ្យដាចំ កិត្យវេ គតិ ទិវំ ១ បេ ១
 បរិភោ ចាតិ ។

(៣១៨) ស្រាវត្ថុ ១ ឧត្តារោមេ កិត្យវេ ឈាយំ ។
 កតមេ ឧត្តារោ ១ ៩១ កិត្យវេ ឯកក្កោ ឈាយំ
 សមាជិកស្ម័គ្រ សមាជិកកុសល ហេតុ ១ សមាជិកស្ម័គ្រ
 កោតកុសល ១ ៩១ ២១ កិត្យវេ ឯកក្កោ ឈាយំ
 សមាជិកស្ម័គ្រ កោតកុសល ហេតុ ១ សមាជិកស្ម័គ្រ
 សមាជិកកុសល ១ ៩១ ២១ កិត្យវេ ឯកក្កោ ឈាយំ

ជាអ្នកមិន ល្បាសវិក្រន៍ការកំណត់អង្គ(ឈាន)ក្នុងសមាជិ ទាំងមិន ល្បាស
 វិក្រន៍ការម្ស័យក្នុងសមាជិ ។ ម្ចាស់កិត្យទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកល្បាសវិក្រន៍ការកំណត់អង្គ(ឈាន)ក្នុងសមាជិផង
 ល្បាសវិក្រន៍ការម្ស័យក្នុងសមាជិផង ។ ម្ចាស់កិត្យទាំងឡាយ ចណ្តា
 បុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលមានឈានណា ជាអ្នកល្បាសវិក្រន៍ការកំណត់
 អង្គ(ឈាន)ក្នុងសមាជិផង ល្បាសវិក្រន៍ការម្ស័យ ក្នុងសមាជិផង ។
 ចណ្តាបុគ្គលអ្នកមានឈាន ទាំង២ ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ខ្លះខ្លះស្រីផង
 ប្រាសាទផង ជាប្រធានផង ទុក្ខមផង វិជ្ជាផង ។ ម្ចាស់កិត្យទាំងឡាយ
 ដូចទឹកដោះស្រស់កើតអំពីគោ ។ បេ ។ វិជ្ជាផង ។

(៣១៩) ក្រុងសាវត្ថិ ។ ម្ចាស់កិត្យទាំងឡាយ បុគ្គលមាន
 ឈាននេះ មាន ២ ពួក ។ បុគ្គលទាំង២ ពួកដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់
 កិត្យទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកល្បាសវិ-
 ក្រន៍ការកំណត់អង្គ(ឈាន)ក្នុងសមាជិ តែមិនល្បាសវិក្រន៍(គោត្តរាសី) ក្នុង
 សមាជិ ។ ម្ចាស់កិត្យទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ល្បាសវិក្រន៍គោត្តរក្នុងសមាជិ តែមិនល្បាសវិក្រន៍ការកំណត់អង្គ(ឈាន)
 ក្នុងសមាជិ ។ ម្ចាស់កិត្យទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ

១ សំដៅយកការមិនល្បាសវិក្រន៍ក្នុងគោត្តរក្នុងសមាជិ (អង្គកថា) ។

នេវ សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ហោតិ ន សមា-
 ធិស្មី ភោទកុសលោ ។ ឥធិ បទ ភិក្ខុវេ ឯកោប្បា-
 ឈាយី សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ច ហោតិ
 សមាធិស្មី ភោទកុសលោ ច ។ តត្រ ភិក្ខុវេ ឃ្វាយី
 ឈាយី សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ច សមា-
 ធិស្មី ភោទកុសលោ ច ។ អយំ ឥនេសំ ចតុទ្ធិ
 ឈាយីនំ អត្តោ ច សេដ្ឋោ ច ខាមោត្តោ ច ឧត្តមោ
 ច បវរោ ច ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ពភា ទិវំ ។ បេ។
 បវរោ ចាតិ ។

(៣០៨) សោវត្ថិ ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឈាយី ។
 កកមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកោប្បា ឈាយី
 សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ហោតិ ន សមាធិស្មី អ-
 ភិទិហារកុសលោ ។ ឥធិ បទ ភិក្ខុវេ ឯកោប្បា ឈាយី
 សមាធិស្មី អភិទិហារកុសលោ ហោតិ ន សមាធិស្មី
 សមាធិកុសលោ ។ ឥធិ បទ ភិក្ខុវេ ឯកោប្បា ឈាយី

ជាអ្នកមិនឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ(ឈាន)ក្នុងសមាធិ ទាំងមិនឈ្លាស
 វៃក្នុងភាពក្នុងសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ(ឈាន)ក្នុងសមាធិផង
 ឈ្លាសវៃក្នុងភាព ក្នុងសមាធិផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាបុគ្គល
 ទាំងនោះ បុគ្គលមានឈានណា ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងការកំណត់អង្គ
 (ឈាន)ក្នុងសមាធិផង ឈ្លាសវៃក្នុងភាពក្នុងសមាធិផង ។ បណ្តា
 បុគ្គលអ្នកមានឈានទាំង៤ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ខ្ពង់ខ្ពស់ផង ប្រសើរ
 ផង ជាប្រធានផង ឧត្តមផង ថ្លៃថ្លាផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូច
 ទឹកដោះស្រស់កើតឥតរំលោភ ។ យេ ។ ថ្លៃថ្លាផង ។

(៣០៩) ក្រតិសាវត្ថិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមាន
 ឈាននេះ មាន៤ពួក ។ បុគ្គលទាំង៤ពួកដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការ
 កំណត់អង្គ(ឈាន)ក្នុងសមាធិ តែមិនឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់សមាធិ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ
 ក្នុងការកំណត់សមាធិ តែមិនឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ(ឈាន) ក្នុង
 សមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

ទេវ សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ហោតិ ទ សមាធិស្មី
 អភិធិហារកុសលោ ។ ឥទ បទ ភិក្ខុវេ ឯកាច្ឆោ ឈា-
 យំ សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ទ ហោតិ សមាធិស្មី
 អភិធិហារកុសលោ ទ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ យាយំ ឈាយំ
 សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ទ សមាធិស្មី អភិធិ-
 ហារកុសលោ ទ ។ អយំ ឥមេសំ ទតុន្តំ ឈាយំទំ
 អត្តោ ទ សេដ្ឋោ ទ ចាមោត្តោ ទ ឧត្តមោ ទ បវរោ
 ទ ។ សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ កវំ ទិវំ ។ ចេ ។ បវរោ
 ចាតិ ។

[៣២១] សាវត្ថី ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឈាយំ ។
 កតមេ ចត្តារោ ។ ឥទ ភិក្ខុវេ ឯកាច្ឆោ ឈាយំ
 សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ហោតិ ទ សមាធិស្មី
 សត្តទ្ធការី ។ ឥទ បទ ភិក្ខុវេ ឯកាច្ឆោ ឈាយំ
 សមាធិស្មី សត្តទ្ធការី ហោតិ ទ សមាធិស្មី សមាធិ-
 កុសលោ ។ ឥទ បទ ភិក្ខុវេ ឯកាច្ឆោ ឈាយំ

ជាអ្នកមិនល្ងាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិ ពុំមែនល្ងាស
 វៃក្នុងការកសាងសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកល្ងាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិ
 ផង ល្ងាសវៃក្នុងការកសាងសមាធិផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឡាយ បណ្តា
 បុគ្គលពុំចង់នោះ បុគ្គលមានឈានណា ជាអ្នកល្ងាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ
 (ឈាន) ក្នុងសមាធិផង ល្ងាសវៃក្នុងការកសាងសមាធិផង ។ បណ្តា
 បុគ្គលអ្នកមានឈានពុំមែន ៤ ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ខ្លាំងខ្លាស់ផង ច្រើន
 ផង ជាប្រធានផង ទុក្ខមផង ថ្លៃថ្លាផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឡាយ ដូច
 ទឹកដោះស្រស់កើតអំពីគោ ។ ចេ ។ ថ្លៃថ្លាផង ។

[៣២២] ព្រងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឡាយ បុគ្គលមាន
 ឈាននេះ មាន៤ ពួក ។ បុគ្គលពុំមែន ៤ ពួកដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុពុំចង់ឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកល្ងាសវៃក្នុង
 ការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិ តែមិនធ្វើដោយគោរពក្នុងសមាធិ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកធ្វើ
 ដោយគោរពក្នុងសមាធិ តែមិនល្ងាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុង
 សមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំចង់ឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

នេវ សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ហោតិ ន សមា-
 ធិស្មី សញ្ញាទូតារី ។ ឥធិ បទ ភិក្ខុវេ ឯកាទ្វា
 ឈាយី សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ច ហោតិ ស-
 មាធិស្មី សញ្ញាទូតារី ច ។ តត្រ ភិក្ខុវេ ឃ្លាយី
 ឈាយី សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ច សមាធិស្មី
 សញ្ញាទូតារី ច ។ អយិ ឥមេសំ ចតុន្នំ ឈាយិច្ចំ
 អត្តោ ច សេដ្ឋោ ច ចាមោក្ខោ ច ឧត្តមោ ច
 បរិភោ ច ។ សេយ្យនាមិ ភិក្ខុវេ ពវា ទិវំ ។ បេ។
 បរិភោ ចាតិ ។

[៣២៦] សាវត្ថី ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឈាយី ។
 កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកាទ្វា ឈាយី
 សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ហោតិ ន សមាធិស្មី
 សាតទូតារី ។ ឥធិ បទ ភិក្ខុវេ ឯកាទ្វា ឈាយី
 សមាធិស្មី សាតទូតារី ហោតិ ន សមាធិស្មី សមាធិ-
 កុសលោ ។ ឥធិ បទ ភិក្ខុវេ ឯកាទ្វា ឈាយី នេវ

ជាអ្នកមិនឈ្លាសវៃ ក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិ ចាំបំប៉នធ្វើ
 ដោយគោរពក្នុងសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំបំប៉នឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិ
 ផង ធ្វើដោយគោរពក្នុងសមាធិផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំបំប៉នឡាយ ចណ្ណា
 បុគ្គលចាំបំប៉ន បុគ្គលមានឈានណា ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់
 អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិផង ធ្វើដោយគោរពក្នុងសមាធិផង ។ ចណ្ណា
 បុគ្គលមានឈានចាំបំប៉ន៤ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ខ្ពង់ខ្ពស់ផង ប្រសើរផង
 ជាប្រធានផង ឧត្តមផង ថ្លៃថ្លាផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំបំប៉នឡាយ ដូចទឹក
 ដោះស្រស់កើតអំពីគោ ។ បេ។ ថ្លៃថ្លាផង ។

[៣២៧] ត្រង់សាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំបំប៉នឡាយ បុគ្គលមាន
 ឈាននេះ មាន៤ពួក ។ បុគ្គលចាំបំប៉ន៤ពួកដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ចាំបំប៉នឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុង
 ការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិ តែមិនធ្វើឲ្យរឿយៗក្នុងសមាធិ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចាំបំប៉នឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកធ្វើរឿយៗ
 ក្នុងសមាធិ តែមិនឈ្លាសវៃ ក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចាំបំប៉នឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិន

សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ហោតិ ន សមាធិស្មី
 សាតទ្ធការី ។ ឥធម បទ ភិក្ខុវេ ឯកោត្ថោ ឈាយិ
 សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ច ហោតិ សមាធិស្មី
 សាតទ្ធការី ។ តត្រ ភិក្ខុវេ ឃាយិ ឈាយិ ស-
 មាធិស្មី សមាធិកុសលោ ច សមាធិស្មី សាតទ្ធការី
 ។ អយំ ឥមេសំ ចក្កំ ឈាយិ ឯ អក្កោ ច សេដ្ឋោ
 ច ចាមោត្តោ ច ឧត្តមោ ច បរិភោ ច ។ សេយ្យថាមិ
 ភិក្ខុវេ តវា ទិវិ ។ បេ ។ បរិភោ ចាតិ ។

[៣២២] សាវត្ថី ។ ចត្តារោម ភិក្ខុវេ ឈាយិ ។
 កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធម ភិក្ខុវេ ឯកោត្ថោ ឈាយិ
 សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ហោតិ ន សមាធិស្មី
 សប្បាយការី ។ ឥធម បទ ភិក្ខុវេ ឯកោត្ថោ ឈាយិ
 សមាធិស្មី សប្បាយការី ហោតិ ន សមាធិស្មី សមា-
 ធិកុសលោ ។ ឥធម បទ ភិក្ខុវេ ឯកោត្ថោ ឈាយិ ទេវ

ឈ្លាសវៃ ក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិ ទាំងមិនធ្វើឲ្យរឿយ ។
 ក្នុងសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិផង ធ្វើឲ្យរឿយ។
 ក្នុងសមាធិផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល
 មានឈានណា ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិផង
 ជាអ្នកធ្វើឲ្យរឿយ ។ ក្នុងសមាធិផង ។ ចណ្តាបុគ្គលមានឈានទាំង ៤
 ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ខ្ពង់ខ្ពស់ផង ប្រសើរផង ជាប្រធានផង ឧត្តមផង
 ថ្លៃថ្លាផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចទំព័រដោះស្រាយកើតអំពីគោ ។ បេ ។
 ថ្លៃថ្លាផង ។

[៣២២] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមាន
 ឈាននេះ មាន ៤ ពួក ។ បុគ្គលមានឈានទាំង ៤ ពួកដូចម្តេចខ្លះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាស
 វៃក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិ តែមិនធ្វើឲ្យសប្បាយ (១) ក្នុង
 សមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
 ធ្វើឲ្យសប្បាយក្នុងសមាធិ តែមិនឈ្លាសវៃ ក្នុងការកំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុង
 សមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ មិន

១ មិនអាចចំពោះចក្ខុវិស័យទាំងឡាយដែលជាទិសប្បាយពីសមាធិ ។

សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ហោតិ ន សមាធិស្មី
 សច្ចាយការី ។ ៧១ ចន ភិក្ខុវេ ឯកោតោ ឈាយី
 សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ច ហោតិ សមាធិស្មី
 សច្ចាយការី ច ។ ៧២ ភិក្ខុវេ ឈាយី ឈាយី
 សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ច សមាធិស្មី សច្ចាយ-
 ការី ច ។ អយំ វេសិ ចតុន្នំ ឈាយីនំ អក្កោ
 ច សេដ្ឋោ ច ចាមោក្ខោ ច ឧត្តមោ ច ចរោ
 ចាតិ ។

[៣២៣] សាវត្ថី ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឈាយី ។
 កកមេ ចត្តារោ ។ ៧១ ភិក្ខុវេ ឯកោតោ ឈាយី
 សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ហោតិ ន សមាធិស្មី
 ចិត្តិកុសលោ ។ ៧២ ចន ភិក្ខុវេ ឯកោតោ ឈាយី
 សមាធិស្មី ចិត្តិកុសលោ ហោតិ ន សមាធិស្មី
 សមាធិកុសលោ ។ ៧៣ ចន ភិក្ខុវេ ឯកោតោ
 ឈាយី ទេវ សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ហោតិ

ឈាសវិក្កតកាតំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិ ចាំបំផុតធ្វើឲ្យសច្ចាយ
 ក្នុងសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឲ្យឃើញ បុគ្គលមានឈានក្នុងរណកន្ត
 ជាអ្នកឈាសវិក្កតកាតំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុងសមាធិផង ជាអ្នកធ្វើឲ្យ
 សច្ចាយក្នុងសមាធិផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឲ្យឃើញ ចណ្ឌបុគ្គលចាំផ្ទះនេះ
 បុគ្គលមានឈានណា ជាអ្នកឈាសវិក្កតកាតំណត់អង្គ (ឈាន) ក្នុង
 សមាធិផង ជាអ្នកធ្វើឲ្យសច្ចាយក្នុងសមាធិផង ។ ចណ្ឌបុគ្គលអ្នកមាន
 ឈានចាំឯសត្វនេះ បុគ្គលនេះ ខ្លាំងខ្លាស់ផង ប្រសើរផង ជាប្រធានផង
 ឧត្តមផង ថ្លៃថ្លាផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឲ្យឃើញ ដូចទឹកដោះស្រស់ កើត
 អំពីគោ ។ ចេ ។ ថ្លៃថ្លាផង ។

[៣២៤] ក្រីសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឲ្យឃើញ បុគ្គលមាន
 ឈាននេះ មានសត្វ ។ បុគ្គលចាំឯសត្វដូចអ្នកចេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ចាំឲ្យឃើញ បុគ្គលមានឈានក្នុងរណកន្ត ជាអ្នកឈាសវិក្កតកាតំណត់
 ចូលសមាធិ តែមិនឈាសវិក្កតកាតំណត់សមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឲ្យ
 ឃើញ បុគ្គលមានឈានក្នុងរណកន្ត ជាអ្នកឈាសវិក្កតកាតំណត់
 សមាធិ តែមិនឈាសវិក្កតកាតំណត់ចូលសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឲ្យឃើញ
 បុគ្គលមានឈានក្នុងរណកន្ត ជាអ្នកមិនឈាសវិក្កតកាតំណត់ចូលសមាធិ

ន សមាធិស្ម័ មិត្តិកុសលោ ។ វេទ បទ ភិក្ខុវេ
 ឯកោតោ ឈាយី សមាធិស្ម័ សមាធិកុសលោ ច
 ហោតិ សមាធិស្ម័ មិត្តិកុសលោ ច ។ តត្រ ភិក្ខុវេ
 ឃាយី ឈាយី សមាធិស្ម័ សមាធិកុសលោ ច
 សមាធិស្ម័ មិត្តិកុសលោ ច ។ អយំ វេទេសំ ពត្ថន្ធ
 ឈាយីនិ អត្តោ ច សេដ្ឋោ ច ចាមោក្ខោ ច ឧត្តមោ
 ច បវរោ ច ។ សេយ្យជាចិ ភិក្ខុវេ គវិ ទិរំ ។ បេរ
 ចវរោ ចាតិ ។

(៣២២) សាវត្ថិ ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឈាយី ។
 កតមេ ចត្តារោ ។ វេទ ភិក្ខុវេ ឯកោតោ ឈាយី
 សមាធិស្ម័ សមាធិកុសលោ ហោតិ ច សមា-
 ធិស្ម័ វុដ្ឋានកុសលោ ។ វេទ បទ ភិក្ខុវេ ឯកោតោ
 ឈាយី សមាធិស្ម័ វុដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ច សមា-
 ធិស្ម័ សមាធិកុសលោ ។ វេទ បទ ភិក្ខុវេ ឯកោតោ
 ឈាយី នេវ សមាធិស្ម័ សមាធិកុសលោ ហោតិ
 ច សមាធិស្ម័ វុដ្ឋានកុសលោ ។ វេទ បទ ភិក្ខុវេ

តាំងមិនឈ្លានវៃក្នុងការកែលម្អសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ បុគ្គលមាន
 ឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លានវៃក្នុងការចូលសមាធិផង ឈ្លាន
 វៃក្នុងការកែលម្អសមាធិផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ចណ្ណាបុគ្គលតាំង
 នោះ បុគ្គលមានឈានណា ជាអ្នកឈ្លានវៃ ក្នុងការចូលសមាធិផង
 ឈ្លានវៃក្នុងការកែលម្អសមាធិផង ។ ចណ្ណាបុគ្គលអ្នកមានឈានតាំង ៤
 ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ខ្ពង់ខ្ពស់ផង ប្រសើរផង ជាប្រធានផង ឧត្តមផង
 ថ្លៃថ្នូរផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ដូចទឹកដោះស្រស់ កើតអំពីគោ
 ។ បេរ ថ្លៃថ្នូរផង ។

(៣២២) ក្រុងសាវត្ថិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ បុគ្គលមាន
 ឈាននេះ មាន ៤ ពួក ។ បុគ្គលតាំង ៤ ពួកដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 តាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លានវៃក្នុងការ
 ចូលសមាធិ កែមិនឈ្លានវៃក្នុងការចេញចាកសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំង-
 ឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លានវៃក្នុងការចេញ
 ចាកសមាធិ កែមិនឈ្លានវៃក្នុងការចូលសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ
 បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនឈ្លានវៃក្នុងការចូលសមាធិ
 តាំងមិនឈ្លានវៃក្នុងការចេញចាកសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ

ឯកាទ្វា ឈាយី សមាធិស្មី សមាបត្តិកុសលោ ច
ហោតិ សមាធិស្មី វុដ្ឋានកុសលោ ច ។ តត្រ កិក្ខុវេ
យាយី ឈាយី ។ បេ ។ បវរោ ចាតិ ។

(៣២៥) សាវត្ថិ ។ ចត្តារោម កិក្ខុវេ ឈាយី ។
កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ កិក្ខុវេ ឯកាទ្វា ឈាយី
សមាធិស្មី សមាបត្តិកុសលោ ហោតិ ធិ សមាធិស្មី
កាស្មីតកុសលោ ។ ឥធិ បទ កិក្ខុវេ ឯកាទ្វា
ឈាយី សមាធិស្មី កាស្មីតកុសលោ ហោតិ ធិ
សមាធិស្មី សមាបត្តិកុសលោ ។ ឥធិ បទ កិក្ខុវេ
ឯកាទ្វា ឈាយី ទេវ សមាធិស្មី សមាបត្តិកុស
លោ ហោតិ ធិ សមាធិស្មី កាស្មីតកុសលោ ។ ឥធិ
បទ កិក្ខុវេ ឯកាទ្វា ឈាយី សមាធិស្មី សមាបត្តិ
កុសលោ ច ហោតិ សមាធិស្មី កាស្មីតកុសលោ
ច ។ តត្រ ។ បេ ។ បវរោ ចាតិ ។

បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកល្អាសវៃក្នុងការចូលសមាធិផង
ល្អាសវៃក្នុងការចេញចាកសមាធិផង ។ ម្ចាស់កិត្តុចាំងឡាយ បណ្តា
បុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលអ្នកមានឈានណា ។ បេ ។ ថ្ងៃថ្នាំផង ។

(៣២៥) ព្រង្គសាវត្ថិ ។ ម្ចាស់កិត្តុចាំងឡាយ បុគ្គលមាន
ឈាននេះ មាន២ ពួក ។ បុគ្គលទាំង២ ពួកដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់
កិត្តុចាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកល្អាសវៃ
ក្នុងការចូលសមាធិ តែមិនល្អាសវៃ ក្នុងការធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយស្រួលក្នុង
សមាធិ ។ ម្ចាស់កិត្តុចាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
ជាអ្នកល្អាសវៃក្នុងការធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយស្រួលក្នុងសមាធិ តែមិនល្អាស
វៃក្នុងការចូលសមាធិ ។ ម្ចាស់កិត្តុចាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ
ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនល្អាសវៃក្នុងការចូលសមាធិ ទាំងមិនល្អាស
វៃក្នុងការធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយស្រួលក្នុងសមាធិ ។ ម្ចាស់កិត្តុចាំងឡាយ
បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកល្អាសវៃក្នុងការចូលសមាធិ
ផង ល្អាសវៃក្នុងការធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយស្រួលក្នុងសមាធិផង ។ បណ្តា
បុគ្គលទាំងនោះ ។ បេ ។ ថ្ងៃថ្នាំផង ។

(៣២៦) សាវត្ថី ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឈាយី ។
 កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកោ ឈាយី សមា-
 ជិស្សី សមាចត្តិកុសលោ ហោតិ ធិ សមាជិស្សី អារម្ម-
 ណកុសលោ ។ ឥធិ បទ ភិក្ខុវេ ឯកោ ឈាយី
 សមាជិស្សី អារម្មណកុសលោ ហោតិ ធិ សមាជិស្សី
 សមាចត្តិកុសលោ ។ ឥធិ បទ ភិក្ខុវេ ឯកោ
 ឈាយី ធិ សមាជិស្សី សមាចត្តិកុសលោ ហោតិ ធិ
 សមាជិស្សី អារម្មណកុសលោ ។ ឥធិ បទ ភិក្ខុវេ
 ឯកោ ឈាយី សមាជិស្សី សមាចត្តិកុសលោ ធិ
 ហោតិ សមាជិស្សី អារម្មណកុសលោ ធិ ។ តត្រ
 ។ បេ ។ បវរោ ចាតិ ។

(៣២៦) ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ បុគ្គលមាន
 ឈាននេះ មាន ៤ ពួក ។ បុគ្គលតាំង ៤ ពួកដូចម្តេចនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 តាំងឡាយ បុគ្គលមានឈាននេះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការ
 ចូលសមាធិ នៃមិនឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 តាំងឡាយ បុគ្គលមានឈាននេះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុង
 ការចូលសមាធិ នៃមិនឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 តាំងឡាយ បុគ្គលមានឈាននេះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនឈ្លាសវៃក្នុង
 ការចូលសមាធិ តាំងមិនឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 តាំងឡាយ បុគ្គលមានឈាននេះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការ
 ចូលសមាធិផង ឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាធិផង ។ បណ្តាបុគ្គល
 តាំងនោះ ។ បេ ។ ប្រដូងផង ។

[៣៦៧] សាវត្ថី ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឈាយី ។
 កកមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកោត្ថោ ឈាយី សមា-
 ធិស្មី សមាបត្តិកុសលោ ហោតិ ន សមាធិស្មី កោ-
 ចរកុសលោ ។ ឥធិ បទ ភិក្ខុវេ ឯកោត្ថោ ឈាយី
 សមាធិស្មី កោចរកុសលោ ហោតិ ន សមាធិស្មី
 សមាបត្តិកុសលោ ។ ឥធិ បទ ភិក្ខុវេ ឯកោត្ថោ
 ឈាយី នេវ សមាធិស្មី សមាបត្តិកុសលោ ហោតិ ន
 សមាធិស្មី កោចរកុសលោ^(១) ។ ឥធិ បទ ភិក្ខុវេ ឯ-
 កោត្ថោ ឈាយី សមាធិស្មី សមាបត្តិកុសលោ ច ហោ-
 តិ សមាធិស្មី កោចរកុសលោ ន ។ កត្រ ។ បេ ។
 បវរោ ជាតិ ។

១ ឧ. ន. ពោ ចំ ចក្កញ្ចានិកំ វិភាជន្តន្តំ វិស្សុតំ ។

[៣៦៧] ព្រុតសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមាន
 ឈាននេះ មាន៤ពួក ។ បុគ្គលទាំង៤ពួកដូចខាងចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកល្អាសវៃក្នុងការ
 ចូលសមាធិ តែមិនល្អាសវៃក្នុងការចាកសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកល្អាសវៃក្នុងការចាក
 ក្នុងសមាធិ តែមិនល្អាសវៃក្នុងការចូលសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនល្អាសវៃក្នុងការ
 ចូលសមាធិ ទាំងមិនល្អាសវៃក្នុងការចាកក្នុងសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកល្អាសវៃក្នុងការចូល
 សមាធិផង ល្អាសវៃក្នុងការចាកក្នុងសមាធិផង ។ ចណ្ណាបុគ្គលទាំង
 ម្ភៃ ។ បេ ។ ថ្ងៃថ្នាំផង ។

សមាធិសំយោគ

(៣២៨) សាវត្ថី ។ ចត្តារោមេ កិក្ខុវេ ឈាយី ។
 កក្កោមេ ចត្តារោ ។ វេទ កិក្ខុវេ ឯកោ ឈាយី សមា-
 ធិស្មី សមាបត្តិកុសលោ ហោតិ ន សមាធិស្មី អភិធិ-
 ហារកុសលោ ។ វេទ ចន កិក្ខុវេ ឯកោ ឈាយី
 សមាធិស្មី អភិធិហារកុសលោ ហោតិ ន សមាធិស្មី
 សមាបត្តិកុសលោ ។ វេទ ចន កិក្ខុវេ ឯកោ ឈាយី
 ឈាយី សមាធិស្មី សមាបត្តិកុសលោ ហោតិ ន
 សមាធិស្មី អភិធិហារកុសលោ ។ វេទ ចន កិក្ខុវេ
 ឯកោ ឈាយី សមាធិស្មី សមាបត្តិកុសលោ ច
 ហោតិ សមាធិស្មី អភិធិហារកុសលោ ច ។ តត្រ
 ។ មេ ។ បវេណ ចាតិ ។

(៣២៩) សាវត្ថី ។ ចត្តារោមេ កិក្ខុវេ ឈាយី ។
 កក្កោមេ ចត្តារោ ។ វេទ កិក្ខុវេ ឯកោ ឈាយី ស-
 មាធិស្មី សមាបត្តិកុសលោ ហោតិ ន សមាធិស្មី
 សក្កទ្ធការី ។ វេទ ចន កិក្ខុវេ ឯកោ ឈាយី
 សមាធិស្មី សក្កទ្ធការី ហោតិ ន សមាធិស្មី
 សមាបត្តិកុសលោ ។ វេទ ចន កិក្ខុវេ ឯកោ

សមាធិសំយោគ

(៣៣០) ព្រឹត្តិសាវត្ថី ។ មាលកិក្ខុវេ បុគ្គលមាន
 ឈាននេះ មាន ៦ ពួក ។ បុគ្គលទាំង ៦ ពួកដូចម្តេចខ្លះ ។ មាល
 កិក្ខុវេ បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ
 ក្នុងការចូលសមាធិ តែមិនឈ្លាសវៃក្នុងការកសាងសមាធិ ។ មាលកិក្ខុ
 វេ បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការ
 កសាងសមាធិ តែមិនឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាធិ ។ មាលកិក្ខុវេ
 បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនឈ្លាសវៃក្នុងការ
 ចូលសមាធិ ទាំងមិនឈ្លាសវៃក្នុងការកសាងសមាធិ ។ មាលកិក្ខុវេ
 បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការចូល
 សមាធិផង ឈ្លាសវៃក្នុងការកសាងសមាធិផង ។ ចណ្ណបុគ្គលទាំង
 នោះ ។ មេ ។ វេទ ។

(៣៣១) ព្រឹត្តិសាវត្ថី ។ មាលកិក្ខុវេ បុគ្គលមាន
 ឈាននេះ មាន ៦ ពួក ។ បុគ្គលទាំង ៦ ពួកដូចម្តេចខ្លះ ។ មាលកិក្ខុ
 វេ បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការ
 ចូលសមាធិ តែមិនធ្វើដោយគោរពក្នុងសមាធិ ។ មាលកិក្ខុវេ បុគ្គល
 មានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកធ្វើដោយគោរពក្នុងសមាធិ តែ
 មិនឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាធិ ។ មាលកិក្ខុវេ បុគ្គលមាន

ឈាយី ទេវ សមាធិស្មី សមាបត្តិកុសលោ ហោតិ ទ
 សមាធិស្មី សក្កាទូកាវី ។ ឥធម បទ ភិក្ខុវេ ឯកោប្បោ
 ឈាយី សមាធិស្មី សមាបត្តិកុសលោ ច ហោតិ ស-
 មាធិស្មី សក្កាទូកាវី ទ ។ តត្រ ។ បេ ។ បវរោ
 ចាតិ ។

[៣៣០] សាវត្ថី ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឈាយី ។
 កតតេ ចត្តារោ ។ ឥធម ភិក្ខុវេ ឯកោប្បោ ឈាយី
 សមាធិស្មី សមាបត្តិកុសលោ ហោតិ ទ សមាធិស្មី
 សាតទូកាវី ។ ឥធម បទ ភិក្ខុវេ ឯកោប្បោ ឈា-
 យី សមាធិស្មី សាតទូកាវី ហោតិ ទ សមាធិស្មី
 សមាបត្តិកុសលោ ។ ឥធម បទ ភិក្ខុវេ ឯកោប្បោ
 ឈាយី ទេវ សមាធិស្មី សមាបត្តិកុសលោ ហោតិ
 ទ សមាធិស្មី សាតទូកាវី ។ ឥធម បទ ភិក្ខុវេ
 ឯកោប្បោ ឈាយី សមាធិស្មី សមាបត្តិកុសលោ ច
 ហោតិ សមាធិស្មី សាតទូកាវី ទ ។ តត្រ ។ បេ ។
 បវរោ ចាតិ ។

ឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាធិ ទាំងមិន
 ធ្វើដោយគោរពក្នុងសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាធិផង ជាអ្នកធ្វើដោយ
 គោរពក្នុងសមាធិផង ។ ចណ្ណាបុគ្គលទាំងនោះ ។ បេ ។ ប្លែកផង ។

[៣៣០] ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមាន
 ឈាននេះ មាន ៤ ពួក ។ បុគ្គលទាំង ៤ ពួកដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការ
 ចូលសមាធិ តែមិនធ្វើឱ្យរឿយ ។ ក្នុងសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកធ្វើឱ្យរឿយ ។ ក្នុងសមាធិ តែ
 មិនឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមាន
 ឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាធិ ទាំងមិន
 ធ្វើឱ្យរឿយ ។ ក្នុងសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈាន
 ខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាធិផង ធ្វើឱ្យរឿយ ។
 ក្នុងសមាធិផង ។ ចណ្ណាបុគ្គលទាំងនោះ ។ បេ ។ ប្លែកផង ។

(៣៣១) សាវត្ថី ។ ចត្តារោមេ កិក្ខុវេ ឈាយី ។
 តាតមេ ចត្តារោ ។ ៩១ កិក្ខុវេ ឯកោទ្វា ឈាយី
 សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ហោតិ ន សមាធិស្មី
 សច្ចាយកាវី ។ ៩២ បទ កិក្ខុវេ ឯកោទ្វា ឈា-
 យី សមាធិស្មី សច្ចាយកាវី ហោតិ ន សមាធិស្មី
 សមាធិកុសលោ ។ ៩៣ បទ កិក្ខុវេ ឯកោទ្វា
 ឈាយី ទេវ សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ហោតិ
 ន សមាធិស្មី សច្ចាយកាវី ។ ៩៤ បទ កិក្ខុវេ
 ឯកោទ្វា ឈាយី សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ច
 ហោតិ សមាធិស្មី សច្ចាយកាវី ច ។ តត្រ កិក្ខុវេ
 ឃ្វាយំ ឈាយី សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ច
 ហោតិ សមាធិស្មី សច្ចាយកាវី ច ។ អយំ ឥមេសំ
 ចតុដ្ឋិ ឈាយីនំ អត្តោ ច សេដ្ឋោ ច ចារមាត្តោ ច
 ឧត្តមោ ច បវរោ ច ។ សេយ្យថាបិ កិក្ខុវេ តវា ទិវិ
 ទិវម្ហា ននិ ននិម្ហា ទវនិទំ ទវនិទំត្ថា សច្ចំ សច្ចំម្ហា
 សច្ចំមណ្ឌោ តត្រ អក្កមក្កាយតិ ឯវមេវ ទោ កិក្ខុវេ

(ឃ្វាយ) ក្រុងសាវត្ថី ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំឡាយ បុគ្គលមាន
 ឈាននេះ មាន ៤ ពួក ។ បុគ្គលចាំឡាយ ៤ ពួកដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុ
 ចាំឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការ
 ចូលសមាធិ តែមិនធ្វើឱ្យសច្ចាយក្នុងសមាធិ ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំឡាយ
 បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកធ្វើឱ្យសច្ចាយក្នុងសមាធិ តែ
 មិនឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាធិ ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំឡាយ បុគ្គលមាន
 ឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាធិ ចាំឡាយ
 ធ្វើឱ្យសច្ចាយក្នុងសមាធិ ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំឡាយ បុគ្គលមានឈាន
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាធិផង ជាអ្នកធ្វើឱ្យ
 សច្ចាយក្នុងសមាធិផង ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំឡាយ ចណ្ណាបុគ្គលចាំឡាយនោះ
 បុគ្គលមានឈានណា ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការចូលសមាធិផង ជាអ្នកធ្វើ
 ឱ្យសច្ចាយក្នុងសមាធិផង ។ ចណ្ណាបុគ្គលអ្នកមានឈានចាំឡាយ ៤ ពួកនេះ
 បុគ្គលនេះ ខ្ពង់ខ្ពស់ផង ប្រសើរផង ជាច្រឡានផង ទុក្ខផង វិជ្ជា
 ផង ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំឡាយ ទិកដោះស្រស់កើតអំពីមេធា ទិកដោះផ្សែកើត
 អំពីទិកដោះស្រស់ ទិកដោះទាបកើតអំពីទិកដោះផ្សែ ទិកដោះរោលកើតអំពី
 ទិកដោះទាប ទិកដោះថ្លាភើតអំពីទិកដោះរោល ចណ្ណាទិកដោះចាំឡាយនោះ
 ទិកដោះថ្លានេះប្រាកដជាប្រសើរ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់កិក្ខុចាំឡាយ

យាយ ឈាយ សមាធិស្មី សមាធិកុសលោ ច
ហោតិ សមាធិស្មី សប្បាយការី ច ។ អយំ ឥន្ទេសិ
ចត្ថង្គំ ឈាយិចំ អក្កោ ច សេដ្ឋោ ច ចាមោក្ខោ
ច ឧត្តមោ ច បរិភោ ចាតិ(១) ។

(က ၈၆) လာဘ်တို့ ၁ ဝတ္ထုကောဓေ ဂိဇ္ဈာနောယံ ၁
ကောဓေ ဝတ္ထုကော ၁ နေ ဂိဇ္ဈာနော ဝတ္ထုကောယံ လာဘ်
ဓာတ်တို့ ဗိစိက္ခုပလော ဟောတိ ဝ လာဘ်တို့ ဝတ္ထုကော
ပလော ၁ နေ ဝတ္ထု ဂိဇ္ဈာနော ဝတ္ထုကောယံ လာဘ်
ဓာတ်တို့ ဝတ္ထုကောပလော ဟောတိ ဝ လာဘ်တို့ ဗိစိက္ခု
ပလော ၁ နေ ဝတ္ထု ဂိဇ္ဈာနော ဝတ္ထုကောယံ ဝတ္ထု
လာဘ်တို့ ဗိစိက္ခုပလော ဟောတိ ဝ လာဘ်တို့ ဝတ္ထု
ကောပလော ၁ နေ ဝတ္ထု ဂိဇ္ဈာနော ဝတ္ထုကောယံ
လာဘ်တို့ ဗိစိက္ခုပလော ဝ ဟောတိ လာဘ်တို့ ဝတ္ထု
ကောပလော ဝ ၁ တုတု ဂိဇ္ဈာနော ယောယံ ယောယံ ၁ ဝတ္ထု
ကော ဝ ဝတ္ထု ဝတ္ထု ၁

[illegible]

បុគ្គលមានឈានណា ជាអកល្យាសកែតិការចូលសមាធិផង ធ្វើឱ្យ
សប្បាយក្នុងសមាធិផង ។ ចណ្ហបុគ្គលអកល្យាសតាំង ៤ គួរនេះ
បុគ្គលនេះ ខ្ពង់ខ្ពស់ផង ប្រសើរផង ជាប្រធានផង ទុក្ខមង ថ្លៃថ្នាផង
ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(ឆាយ) ព្រឹត្តិសារី ៗ ម្ចាស់ភិក្ខុចំរើនឡាយ បុគ្គលមាន
ឈានាន មាន ៤ ពួក ៗ បុគ្គលចំរើន ពួកដូចម្តេចនេះ ៗ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ចំរើនឡាយ បុគ្គលមានឈាននូវក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការ
គំរើសមាធិ តែមិនឈ្លាសវៃក្នុងការចេញចាកសមាធិ ៗ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ចំរើនឡាយ បុគ្គលមានឈាននូវក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការ
ចេញចាកសមាធិ តែមិនឈ្លាសវៃក្នុងការគំរើសមាធិ ៗ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ចំរើនឡាយ បុគ្គលមានឈាននូវក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនឈ្លាសវៃក្នុង
ការគំរើសមាធិ ចំរើនមិនឈ្លាសវៃក្នុងការចេញចាកសមាធិ ៗ ម្ចាស់
ភិក្ខុចំរើនឡាយ បុគ្គលមានឈាននូវក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុង
ការគំរើសមាធិផង ឈ្លាសវៃក្នុងការចេញចាកសមាធិផង ៗ ម្ចាស់
ភិក្ខុចំរើនឡាយ ចណ្តាបុគ្គលចំរើននោះ បុគ្គលមានឈានណា ៗ ចេញ
ទុក្ខផង វិប្បដ្ឋាផង ៗ

[៣៣៣] សាវត្ថី ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឈាយី ។
 កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកោ ឈាយី ស.
 មាជិស្មី វុដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ន សមាជិស្មី កល្យាណ-
 កុសលោ ។ សមាជិស្មី កល្យាណកុសលោ ហោតិ ន
 សមាជិស្មី វុដ្ឋានកុសលោ ។ ឯវេ សមាជិស្មី វុដ្ឋានកុ-
 សលោ ហោតិ ន សមាជិស្មី កល្យាណកុសលោ ។ ស-
 មាជិស្មី វុដ្ឋានកុសលោ ធិ ហោតិ សមាជិស្មី កល្យា-
 ណកុសលោ ច ។ តត្រ ភិក្ខុវេ ឆាយី ឈាយី ។ មេ ។
 ឧត្តមោ ច វិចារោ ចាតិ ។

[៣៣៤] សាវត្ថី ។ សមាជិស្មី កល្យាណកុសលោ
 ហោតិ ន សមាជិស្មី អារម្មណកុសលោ ។ សមាជិស្មី
 អារម្មណកុសលោ ហោតិ ន សមាជិស្មី កល្យាណកុ-
 សលោ ។ ឯវេ សមាជិស្មី កល្យាណកុសលោ ហោតិ

[ធម្មច ១] ព្រឹក្សសាវត្ថី ។ មាលភិក្ខុចំណង បុគ្គលមាន
 ឈាននេះ មាន៦ពួក ។ បុគ្គលចំណង ៦ ពួកដូចម្តេចខ្លះ ។ មាល
 ភិក្ខុចំណង បុគ្គលមានឈានខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឆ្ងោសវិក្រ
 ការចេញចាកសមាជិ តែមិនឆ្ងោសវិក្រការធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយស្រួលក្នុង
 សមាជិ ។ ឆ្ងោសវិក្រការធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយស្រួលក្នុងសមាជិ តែមិន
 ឆ្ងោសវិក្រការចេញចាកសមាជិ ។ មិនឆ្ងោសវិក្រការចេញចាក
 សមាជិ មិនឆ្ងោសវិក្រការធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយស្រួលក្នុងសមាជិ ។ ជា
 អ្នកឆ្ងោសវិក្រការចេញចាកសមាជិផង ឆ្ងោសវិក្រការធ្វើចិត្តឱ្យរីក-
 រាយស្រួលក្នុងសមាជិផង ។ មាលភិក្ខុចំណង ចណ្តាបុគ្គលចំណង
 នោះ បុគ្គលមានឈានណា ។ មេ ។ ឧត្តមផង វិជ្ជាផង ។

[ធម្មច ២] ព្រឹក្សសាវត្ថី ។ ជាអ្នកឆ្ងោសវិក្រការធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយ
 ស្រួលក្នុងសមាជិ តែមិនឆ្ងោសវិក្រការចេញចាកសមាជិ ។ ឆ្ងោសវិ-
 ក្រការចេញចាកសមាជិ តែមិនឆ្ងោសវិក្រការធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយស្រួល
 ក្នុងសមាជិ ។ មិនឆ្ងោសវិក្រការធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយស្រួលក្នុងសមាជិ

ន សមាធិស្មី អារម្មណកុសលោ ។ សមាធិស្មី កាល្យក-
 កុសលោ ច ហោតិ សមាធិស្មី អារម្មណកុសលោ
 ច ។ តត្រ ភិក្ខុវេ យ្យាយំ ឈាយំ ។ ចេ ។ ឧត្តមោ
 ច បវេកេ ចាតិ ។

(៣៣៩) សាវត្ថី ។ សមាធិស្មី អារម្មណកុសលោ
 ហោតិ ន សមាធិស្មី កោចរកុសលោ ។ សមាធិស្មី
 កោចរកុសលោ ហោតិ ន សមាធិស្មី អារម្មណកុស-
 លោ ។ នេវ សមាធិស្មី អារម្មណកុសលោ ហោតិ
 ន សមាធិស្មី កោចរកុសលោ ។ សមាធិស្មី អារម្ម-
 ណកុសលោ ច ហោតិ សមាធិស្មី កោចរកុសលោ
 ច ។ តត្រ ភិក្ខុវេ យ្យាយំ ឈាយំ ។ ចេ ។ ឧត្តមោ
 ច បវេកេ ចាតិ ។

ចាំនិមិន ល្ងាសវៃក្នុងការម្ស្រប់ក្នុងសមាធិ ។ ល្ងាសវៃក្នុងការធ្វើចិត្តឲ្យរីក
 រាយស្រួលក្នុងសមាធិផង ល្ងាសវៃក្នុងការម្ស្រប់ក្នុងសមាធិផង ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុចាំនិមន្តរាយ បណ្តាបុគ្គលចាំនិមន្តរាយ បុគ្គលមានឈានណា ។ ចេ ។
 ឧត្តមផង វិជ្ជាផង ។

(៣៣៩) ក្រុងសាវត្ថី ។ ល្ងាសវៃក្នុងការម្ស្រប់ក្នុងសមាធិ
 តែមិនល្ងាសវៃក្នុងការចាកក្នុងសមាធិ ។ ល្ងាសវៃក្នុងការចាកក្នុងសមាធិ
 តែមិនល្ងាសវៃក្នុងការម្ស្រប់ក្នុងសមាធិ ។ មិនល្ងាសវៃក្នុងការម្ស្រប់
 ក្នុងសមាធិ ចាំនិមិន ល្ងាសវៃក្នុងការចាកក្នុងសមាធិ ។ ល្ងាសវៃក្នុង
 ការម្ស្រប់ក្នុងសមាធិផង ល្ងាសវៃក្នុងការចាកក្នុងសមាធិផង ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុចាំនិមន្តរាយ បណ្តាបុគ្គលចាំនិមន្តរាយ បុគ្គលមានឈានណា ។ ចេ ។
 ឧត្តមផង វិជ្ជាផង ។

(៣៣៦) សាវត្ថី ។ សមាធិស្មី កោតកុសលោ
 ហោតិ ១ សមាធិស្មី អភិធិហារកុសលោ ។ សមា-
 ធិស្មី អភិធិហារកុសលោ ហោតិ ១ សមាធិស្មី កោត-
 កុសលោ ។ ទេវ សមាធិស្មី កោតកុសលោ ហោតិ
 ១ សមាធិស្មី អភិធិហារកុសលោ ។ សមាធិស្មី កោ-
 តកុសលោ ៥ ហោតិ សមាធិស្មី អភិធិហារកុសលោ
 ៥ ។ សេយ្យជាចំ កិក្ខុវេ ពវា ទិវ ទិវម្ហា ទិវ ទិវម្ហា
 ទិវទិវ ទិវទិវម្ហា សច្ច៍ សច្ច៍ម្ហា សច្ច៍ម្ហា គត្រ
 អក្ខនក្ខាយតិ ឯវទេវ ទោ កិក្ខុវេ យាយិ ឈាយិ
 សមាធិស្មី កោតកុសលោ ៥ សមាធិស្មី អភិធិហារ-
 កុសលោ ៥ ។ អយំ វេទេសំ ទត្ថំ ឈាយិចំ ។ បេ។
 ឧត្តមោ ៥ បវរោ ជាតិ ។

(៣៣៦) ក្រុងសាវត្ថី ។ ឈ្លាសវៃក្នុងភាពក្នុងសមាធិ គេ
 មិនឈ្លាសវៃ ក្នុងការកេសាធិសមាធិ ។ ឈ្លាសវៃក្នុងការកេសាធិសមាធិ
 គេមិនឈ្លាសវៃ ក្នុងភាពក្នុងសមាធិ ។ មិនឈ្លាសវៃក្នុងភាពក្នុង
 សមាធិ ទាំងមិនឈ្លាសវៃក្នុងការកេសាធិសមាធិ ។ ឈ្លាសវៃក្នុងភាព
 ក្នុងសមាធិផង ឈ្លាសវៃក្នុងការកេសាធិសមាធិផង ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ទឹកដោះស្រស់កើតអំពីរោគា ទឹកដោះជ្រូកកើតអំពីទឹកដោះស្រស់
 ទឹកដោះទាបកើតអំពីទឹកដោះជ្រូក ទឹកដោះហៃកើតអំពីទឹកដោះទាប ទឹក
 ដោះថ្លាភើតអំពីទឹកដោះហៃ បណ្តាទឹកដោះទាំងនោះ ទឹកដោះថ្លាប្រាកដ
 ជាច្រើនស្រីដេង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈាន
 ណា ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងភាពក្នុងសមាធិផង ឈ្លាសវៃក្នុងការកេសាធិ
 សមាធិផង ។ បណ្តាបុគ្គលមានឈានទាំង ៤ នេះ បុគ្គលនេះ ។ បេ។
 ឧត្តមផង វិជ្ជាផង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

[៣៣៧] សាវត្ថី ។ សមាធិស្មី អភិធិហារកុសលោ ហោតិ ឧ សមាធិស្មី សក្កាទូតារី ។ សមាធិស្មី សក្កាទូតារី ហោតិ ឧ សមាធិស្មី អភិធិហារកុសលោ ។ ខេវ សមាធិស្មី អភិធិហារកុសលោ ហោតិ ឧ សមាធិស្មី សក្កាទូតារី ។ សមាធិស្មី អភិធិហារកុសលោ ឧ ហោតិ សមាធិស្មី សក្កាទូតារី ឧ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ យាយី ឈាយី ។ បេ ។ ទុត្តមោ ឧ បវេណ ចាតិ ។

[៣៣៨] សាវត្ថី ។ សមាធិស្មី សក្កាទូតារី ហោតិ ឧ សមាធិស្មី សាតទូតារី ។ សមាធិស្មី សាតទូតារី ហោតិ ឧ សមាធិស្មី សក្កាទូតារី ។ ខេវ សមាធិស្មី សក្កាទូតារី ហោតិ ឧ សមាធិស្មី សាតទូតារី ។ សមាធិស្មី សក្កាទូតារី ឧ ហោតិ សមាធិស្មី សាតទូតារី ឧ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ យាយី ឈាយី ។ បេ ។ ទុត្តមោ ឧ បវេណ ចាតិ ។

[៣៣៩] ក្រងសាវត្ថី ។ (បុគ្គលទ្វះ) ណ្ហាសវៃ ក្នុងការកសាងសមាធិ តែមិនធ្វើដោយគោរពក្នុងសមាធិ ។ ធ្វើដោយគោរពក្នុងសមាធិ តែមិនណ្ហាសវៃ ក្នុងការកសាងសមាធិ ។ មិនណ្ហាសវៃ ក្នុងការកសាងសមាធិ ទាំងមិនធ្វើដោយគោរពក្នុងសមាធិ ។ ណ្ហាសវៃ ក្នុងការកសាងសមាធិផង ធ្វើដោយគោរពក្នុងសមាធិផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចណ្ហាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលមានឈានណា ។ បេ ។ ទុត្តមផង ថ្ងៃថ្នាំផង ។

[៣៤០] ក្រងសាវត្ថី ។ (បុគ្គលទ្វះ) ធ្វើដោយគោរពក្នុងសមាធិ តែមិនធ្វើឱ្យរឿយ ។ ក្នុងសមាធិ ។ ធ្វើឱ្យរឿយ ។ ក្នុងសមាធិ តែមិនធ្វើដោយគោរពក្នុងសមាធិ ។ មិនធ្វើដោយគោរពក្នុងសមាធិ ទាំងមិនធ្វើឱ្យរឿយ ។ ក្នុងសមាធិ ។ ធ្វើដោយគោរព ក្នុងសមាធិផង ធ្វើឱ្យរឿយ ។ ក្នុងសមាធិផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចណ្ហាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលមានឈានណា ។ បេ ។ ទុត្តមផង ថ្ងៃថ្នាំផង ។

[៣៣៩] សាវត្ថុ ។ ចត្តារោមេ កិក្ខុវេ ឈាយី ។
 កតមេ ចត្តារោ ។ ឥន កិក្ខុវេ ឯកោត្ថោ ឈាយី ស-
 មាធិស្មី សាតទ្ធការី ហោតិ ន សមាធិស្មី សប្បាយ-
 ការី ។ ឥន បទ កិក្ខុវេ ឯកោត្ថោ ឈាយី សមាធិស្មី
 សប្បាយការី ហោតិ ន សមាធិស្មី សាតទ្ធការី ។
 ឥន បទ កិក្ខុវេ ឯកោត្ថោ ឈាយី នេវ សមាធិស្មី
 សាតទ្ធការី ហោតិ ន សមាធិស្មី សប្បាយការី ។
 ឥន បទ កិក្ខុវេ ឯកោត្ថោ ឈាយី សមាធិស្មី សា-
 តទ្ធការី ច ហោតិ សមាធិស្មី សប្បាយការី ច ។
 តត្រ កិក្ខុវេ យាយី ឈាយី សមាធិស្មី សាតទ្ធការី
 ច សមាធិស្មី សប្បាយការី ច ។ អយំ ឥមេសំ
 ចតុទ្ធិ ឈាយីនំ អត្តោ ច សេដ្ឋោ ច ចាមោក្ខោ
 ច ទុក្ខោ ច ចវរោ ចាតិ ។ សេយ្យជាថិ កិក្ខុវេ
 កវា ទិវិ ទិវត្តា នចំ នចំត្តា នវនិកំ នវនិ-
 កត្តា សច្ចំ សច្ចំត្តា សច្ចំមណ្ឌោ តត្រ អត្ត-
 មក្កាយតិ ឯវមេវ ទោ កិក្ខុវេ យាយី ឈាយី

[៣៣៩] ក្រុងសាវត្ថុ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមាន
 ឈាននេះ មាន៤ពួក ។ បុគ្គលទាំង៤ពួក ដូចម្តេចខ្លះ ម្ចាស់កិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកធ្វើឱ្យរឿយៗក្នុង
 សមាធិ តែមិនធ្វើឱ្យសប្បាយក្នុងសមាធិ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 មានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកធ្វើឱ្យសប្បាយក្នុងសមាធិ តែមិនធ្វើ
 ឱ្យរឿយៗ ក្នុងសមាធិ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ មិនធ្វើឱ្យរឿយៗក្នុងសមាធិ ទាំងមិនធ្វើឱ្យសប្បាយក្នុង
 សមាធិ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានខ្លះក្នុងលោកនេះ ជា
 អ្នកធ្វើឱ្យរឿយៗក្នុងសមាធិផង ធ្វើឱ្យសប្បាយក្នុងសមាធិផង ។ ម្ចាស់
 កិក្ខុទាំងឡាយ ចណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលមានឈានណា ជាអ្នកធ្វើ
 ឱ្យរឿយៗ ក្នុងសមាធិផង ជាអ្នកធ្វើឱ្យសប្បាយក្នុងសមាធិផង ។ ចណ្តា
 បុគ្គលមានឈាន ទាំង៤ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ខ្ពង់ខ្ពស់ផង ប្រសើរ
 ផង ជាប្រធានផង ឧត្តមផង វៃថ្លាផង ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ទឹក
 ដោះស្រស់កើតអំពីមេតា ទឹកដោះដូរកើតអំពីទឹកដោះស្រស់ ទឹកដោះ
 ទាបកើតអំពីទឹកដោះដូរ ទឹកដោះរាវកើតអំពីទឹកដោះទាប ទឹកដោះថ្លា
 កើតអំពីទឹកដោះរាវ ចណ្តាទឹកដោះទាំងនោះ ទឹកដោះថ្លា ប្រាកដជា
 ប្រសើរ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានឈានណា

សមាធិស្មី សាតទូកាវី ច សមាធិស្មី សម្បាយកាវី
 ច ។ អយំ ឥមេសំ ចន្ទុដ្ឋំ ឈាយិដ្ឋំ អត្តោ ច
 សេដ្ឋោ ច ចាមោក្ខោ ច ឧត្តមោ ច បរិវេ ចាតិ ។
 ឥន្ទេវេវ ភក្កវា ។ អត្តមចា តេ ភិក្ខុ ភពវតោ
 កាសិកំ អភិទន្ធន្តិ ។ (បញ្ញាសំ^(១) វេយ្យាករណាធិ
 វិទ្យាវេតថាធិ) ។

សមាធិសំយុត្តំ សមន្តំ ។

ឧប្បទានំ

សមាធិ សមាបត្តិ មិត្តិ
 វិជ្ជាដំ កល្យាណម្មណោ ច
 តោនោ អភិជីហានោ
 សក្កាសាតទូកាវី
 អដោបិ សម្បាយន្តិ ។

ខន្ធហវគ្គសំយុត្តំ សមន្តំ ។

ជាអ្នកធ្វើឱ្យរឿយៗក្នុងសមាធិផង ធ្វើឱ្យសប្បាយក្នុងសមាធិផង ។ បណ្តា
 បុគ្គលមានឈាន ទាំង ៤ ពួកនេះ បុគ្គលនេះ ខ្ពង់ខ្ពស់ផង ប្រសើរ
 ផង ជាប្រធានផង ឧត្តមផង ដ៏ថ្លៃថ្លាផង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ លុះព្រះ
 មានព្រះភោគ ទ្រង់ត្រាស់កាសិតនេះចប់ហើយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ
 ក៏មានចិត្តរីករាយ ក្រេកអរនឹងកាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភោគ ។ (វេយ្យា-
 ករណី ៥០ បណ្ឌិតឃ្លៀងឃ្លាផងចុះ) ។

ចប់ សមាធិសំយុត្តំ ។

ឧទ្ទានក្នុងសមាធិសំយុត្តនោះគឺ

និយាយអំពីសមាធិ ១ ការចូលសមាធិ ១ ការគិតលំន្ងូស-
 មាធិ ១ ការចេញចាកសមាធិ ១ ការធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយស្រួល
 ក្នុងសមាធិ ១ ការម្សៅក្នុងសមាធិ ១ គោចរក្នុងសមាធិ ១
 ការកលាងសមាធិ ១ ធ្វើដោយគោតក្នុងសមាធិ ១ ធ្វើឱ្យ
 រឿយៗ ក្នុងសមាធិ ១ ទាំងធ្វើឱ្យសប្បាយក្នុងសមាធិ ១ ។

ចប់ សំយុត្តន្តខន្ធហវគ្គ ។

សមាធិសំយុង្គ

ធម្ម វិគ្គហនំ

ឧកុលបិកា អនិច្ចតា

ការី ឧត្តរាភោជ ឆ

អត្តនិមេន ចញ្ញាសោ

ចម្រោតិ ចរុត្តតិ ។

ឧបាយោ អរហំ ទដ្ឋនិយោ

ថេរី បុច្ឆេន បក្ខមំ

មជ្ឈិមន្តាសកោសលោ

សម្ពុទ្ធនប្បកាសិតំ ។

អន្តំ ធម្មកាមិការិជ្ជា

កុក្កុលំ និដ្ឋិបក្ខមំ

សមាធិសំយុង្គ

ឧទាននៃវិគ្គហនំសំយុង្គទាំងនោះ គឺ

និយាយអំពីឧកុលបិកាវត្ថុ ។ អនិច្ចវត្ថុ ។ ការវត្ថុ ។ ឧត្តរា-

ភវវត្ថុ ។ អត្តនិមេវត្ថុ ។ លោកចាត់ដោយបឋមចណ្ណាសកៈ (មូល-

ចណ្ណាសកៈ) ។ ឧបាយវត្ថុ ។ អរហន្តវត្ថុ ។ ទដ្ឋនិយវត្ថុ ។

ថេរវត្ថុ ។ ជាគម្រប់ ៨ នឹងបុច្ឆវត្ថុ ដែលលោកសំដែងហើយ

ថា ជាមជ្ឈិមចណ្ណាសកៈ ។ អន្តវត្ថុ ។ ធម្មកាមិក-

វត្ថុ ។ អវិជ្ជាវត្ថុ ។ កុក្កុលវត្ថុ ។ ជាគម្រប់ ៨ នឹងទិដ្ឋិវត្ថុ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វត្ថុវិជ្ជា

ឥតិយោ បណ្ណាសកោ វុត្តោ

ជំហានោភី បុព្វតីតិ ។

ទទ្ធកងទិដ្ឋិ ច ឡិក្ខន្តិ

ឧប្បាទេន កិលេសេន ច

សាវិច្ឆុតោ ច ជាតោ ច

សុបណ្ណកទ្ធាកាយិកា

ឥណ្ឌាបោ វុច្ឆតោតោ ច

ឈានេន កវតិ ភេរសាតិ(១) ។

• ១. ឧ. វត្ថុវិជ្ជាសំយុត្តន្ត វិជ្ជិ ឡក្ខន្តិ ឧប្បាទា កិលេសសាវិច្ឆុតោ ច ឥតា សុបណ្ណ-
កទ្ធា វិណាសវិច្ឆយាយុត្តិ វត្ថុវិជ្ជិ ធម្មសាទិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វត្ថុវិជ្ជា

លោកចាត់ដាក់និយមណ្ឌលសកៈ (ចូលរួមណ្ឌលសកៈក៏បាន)

ហៅថាជំហានក៏បាន ។ វត្ថុសំយុត្ត ១ កងសំយុត្ត ១ វិជ្ជិ-

សំយុត្ត ១ ឡក្ខន្តិសំយុត្ត ១ ឧប្បាទសំយុត្ត ១ កិលេស-

សំយុត្ត ១ សាវិច្ឆសំយុត្ត ១ នាគសំយុត្ត ១ សុបណ្ណ-

សំយុត្ត ១ ឧប្បាទាយិកសំយុត្ត ១ ឥណ្ឌាបាសំយុត្ត ១ វុច្ឆ-

តោតសំយុត្ត ១ សមាទិសំយុត្ត ១ ភេរវា ១ ព្វ សំយុត្ត ។